Portnoy'un Feryadı

PHILIP ROTH

İngilizceden çeviren:
Özden Arıkan

AYRINTI

PHILIP ROTH

19 Mart 1933'te New Jersey'nin Newark kentinde doğdu. Bucknell Üniversitesi'ni bitirdikten sonra Chicago Üniversitesi'nde yüksek lisans öğrenimi gördü. Ardından Chicago'da İngiliz edebiyatı, Iowa ve Princeton üniversitelerinde yaratıcı yazarlık dersleri verdi. 1959'da, altı öyküsünü bir araya getirdiği ilk kitabı *Goodbye Columbus* yayımlandı (*Kucak Dolusu*, çev. Ülkü Tamer, Sander Yayınları, 1971). ABD'li Yahudilerin yaşamını son derece kişisel, keskin ve ironik bir dille tasvir ettiği bu kitapla Roth, 1960'ta Ulusal Kitap Ödülü'nü aldı. Ardından iki roman yazdı: 1962 tarihli *Letting Go* (*Libby*, çev. Seçkin Selvi, Sander Yayınları, 1973) ve 1967'de yayımlanan *When She Was Good*. Şöhret ise 1969'da, ABD'nin nezih edebiyat çevrelerini karıştıran *Portnoy's Complaint*/*Portnoy'un Feryadı* ile geldi. Bilinç akışı tekniğinde eşsiz bir monolog olarak nitelenen bu eser, çağdaş Amerikan edebiyatının en komik, en unutulmaz karakterlerinden birini yaratıyordu. 1972'de Ernest Lehman tarafından aynı adla sinemaya uyarlanan *Portnoy*'dan sonraki kitaplarında Roth, hep değişik anlatım teknikleri denedi, her seferinde değişik konulara el attı, ama ana temalarından ya da "takıntıları"ndan hiç uzaklaşmadı: Yahudi olmak, erkek olmak, bir ananın oğlu olmak, aydın olmak; ve bütün bunlardan doğan her türlü marazilikle uğraşmaya devam etti.

The Breast'le (1972) Kafka'ya bir nazire yazdı; ancak onun kahramanı, hamamböceğine değil dev bir memeye dönüşüyordu (*Meme*, çev. Seçkin Selvi, Sander Yayınları, tarihsiz); *Portnoy*'u hatırlatan *My Life As a Man* ile başladığı Zuckerman serisinde (*The Ghost Writer, Zuckerman Unbound, The Anatomy Lesson*) "erkeklik" meseleleri ile uğraşmaya devam etti ve serinin son kitabı olan *The Counterlife* ile 1987 Ulusal Kitap Eleştirmenleri Çevresi Ödülü'nü aldı. Çoğu romanı otobiyografik nitelik taşıyan Roth, 1988'de *The Facts* ile bu kez "adı konmuş" bir otobiyografi kaleme aldı; minimalist bir kitap olarak nitelenen *Deception*'da (1990; Ayrıntı Yayınları'nın yayın programına alınmıştır) "aldatma" konusunu, rahatsız edici olmaktan sakınmayarak, acımasız bir içtenlikle işledi. 1991'de Ulusal Kitap Eleştirmenleri Çevresi Ödülü'nü ona bir kez daha kazandıran *Patrimony*'de, aile mirası olan kültür ile bireyin kendi entelektüel gelişimi içinde yöneldiği kültür arasındaki çatışmayı, son derece dokunaklı bir dille inceledi ve Adam Phillips'in deyişiyle, "kendi seçtiği babalarının, Freud ile Kafka'nın uğruna reddetmiş olduğu babasıyla barıştı." 1993'te Pen tarafından Faulkner Ödülü'ne değer görülen ve *Time* dergisince yılın En İyi Amerikan Romanı seçilen *Operation Schylock*'ta, Yahudileri İsrail sürgününden kurtarıp Avrupa'ya geri dönmelerini sağlamaya kalktı. Vietnam sonrası dönemi anlattığı *American Pastoral* (1997) ile 1998'de Pulitzer Ödülü'nü aldı.

Son derece üretken bir yazar olan Roth, yirmi üçüncü kitabı *I Married a Communist*'te (1998; Ayrıntı Yaymları'nın yayın programına alınmıştır) yine Amerikan yaşamının trajik bir kesitini, yine o keskin mizahıyla ele alarak McCarthy dönemini sorguladı. Birbirinin ihbarcısı durumuna düşen bir karı-kocanın hikâyesini, Zuckerman serisinin kahramanının gençlik yıllarına yerleştirerek Nathan Zuckerman'ın gözüyle anlattı.

Roth'un, büyük bölümü kitaplaştırılmamış olan çok sayıda öyküsü, deneme ve eleştiri yazıları da bulunuyor. Ünlü İngiliz Shakespeare oyuncusu Claire Bloom ile evli olan Roth, Connecticut'ta yaşamaktadır.

Ayrıntı: 251
Edebiyat dizisi: 86

Portnoy'un Feryadı
Philip Roth

İngilizceden çeviren
Özden Arıkan

Yayıma hazırlayan
Sedef Özge

Kitabın özgün adı
Portnoy's Complaint

Vintage/1995
basımından çevrilmiştir.

© Philip Roth

Bu kitabın Türkçe yayım hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir.

Kapak illüstrasyonu
Sevinç Altan

Kapak düzeni
Arslan Kahraman

Düzelti
Sibel Türkmencğlu

Baskı ve cilt
Mart Matbaacılık Sanatları Ltd. Şti. Tel: (0 212) 212 03 39-40

Birinci basım *1999*

ISBN 975-539-261-0

AYRINTI YAYINLARI
Dizdariye Çeşmesi Sk. No. 23/1 34400 Çemberlitaş-İstanbul Tel: (0 212) 518 76 19 Faks: (0 212) 516 45 77

Philip Roth

Portnoy'un Feryadı

Portnoy Sendromu, *is., tıp ter.* [Alexander Portnoy'dan (1933-)] Bireyi kuvvetle etkisi altında bulunduran ahlak ve diğerkâmlık duygularının, sıklıkla sapkın bir nitelik arz eden cinsi özlemlerle aralıksız çatışma halinde bulunduğu ruhi bozukluk. Spielvogel bu konuda şunları söylemektedir: "Teşhircilik, röntgencilik, fetişizm, istimna ve ağız yoluyla cima fiillerine gayet sık rastlanır; ancak hastanın 'ahlâk'ından kaynaklanan sebeplerden ötürüdür ki ne hayal dünyasında sahici bir tatmine ulaşmak mümkün olur, ne de fiiliyatta; yaşanan, daha ziyade bir eziklik duygusu ve bilhassa hadım edilmek suretiyle cezalandırılma korkusudur." (Spielvogel, O. "Yolunu Şaşırmış Penis," *Internationale Zeitschrift für Psychoanalyse,* Cilt XXIV, s. 909.) Spielvogel'ın kanaatine göre semptomlardan pek çoğunun kökeni, ana-çocuk ilişkisi içerisinde oluşmuş bağlara dayandırılabilir.

Tanıdığım en unutulmaz şahsiyet

Bilincimde öyle derin yer etmişti ki okuldaki birinci yılım boyunca, öğretmenlerin hepsinin aslında annem olduğuna ve kılık değiştirerek karşıma çıktıklarına inandım. Son zil çalar çalmaz eve koşar, koşarken de, acaba benden önce eve varıp üstünü değiştirmeden onu yakalayabilecek miyim, diye düşünürdüm. Oysa eve vardığımda onu daima mutfakta, bana süt ve kurabiye hazırlamakla meşgul buluyordum. Ancak bu mahareti bendeki hezeyana son verecek yerde, onun kudretine duyduğum saygıyı daha da artırırdı. Hem –denemekten hiç vazgeçmemiş olsam da– onu bir suretten diğerine geçmekteyken yakalamamış olmak içimi rahatlatırdı daima;

babamla ablamın, annemin gerçek tabiatından habersiz olduklarını biliyordum ve onu gafil avlayacak olursam, beş yaşında taşımayı istemeyeceğim kadar ağır bir sırrın yükü binecekti omuzlarıma. Hatta onu okuldan uçarak gelip yatak odasının penceresinden içeri süzülürken veya görünmez olmaktan çıkarak mutfak önlüğünün ardında uzuvları sırayla belirirken bir an görecek olsam, ortadan kaldırılmam gerekebileceğini düşünür, korkardım.

Bütün gün anaokulunda neler yaptığımı sorunca hepsini bir bir anlatırdım elbette. Onun her an, her yerde hazır ve nazır olmasının tam olarak ne anlama geldiğini bilirmiş gibi rol yapmazdım; yanımda olmadığını sandığım zamanlarda küçük bir çocuk olarak nasıl davrandığımı anlamaya çalışıyordu herhalde – kesindi bu. (Bu özel biçimiyle) ilkokul birinci sınıfa kadar devam eden fantezimin sonuçlarından biri, başka seçeneğim bulunmadığını görerek dürüst bir çocuk olmamdı.

Aa, zeki de tabii. Solgun suratlı, tombul ablam için şöyle derdi annem (Hannah'nın yüzüne karşı elbette; dürüstlük, onun da politikasıydı): "Bu çocuk dâhi falan değil, fakat biz de olmazı oldursun demiyoruz. Hamdolsun, çok çalışıyor, elinden geleni yapıyor, eh, ne not alırsa kabulümüzdür." Bana, Mısırlılarınkini andıran o uzun burnunun ve zeki, lafazan ağzının mirasçısı olan bana gelince, kendine özgü ölçülü üslubuyla şöyle konuşurdu: "Bu *bondit*, bu haydut? Kapağını açmıyor kitabın – bütün notları 'Pekiyi.' İkinci Albert Einstein!"

Ya babam ne yapardı bütün bunlar olurken? İçerdi – *goy*'lar gibi viski değil tabii, mineralli yağ ve İngiliz tuzu; ve Ex-Lax müshil tableti çiğnerdi; ve gece gündüz All-Bran buğday lifi yerdi; ve karışık meyve kurularını kiloluk torbalarla mideye indirirdi. Kabızlıktan mustaripti – ama nasıl mustarip! Annemin her an, her yerde hazır ve nazır, babamınsa kabız olması, annem yatak odasının penceresinden havalanırken babamın, kıçında fitille akşam gazetelerini okuması... işte Doktor, annem ve babamla, onların özellikleri ve sırlarıyla ilgili ilk izlenimlerim bunlar. Kurutulmuş sinameki yapraklarını bir tencerede kaynatırdı babam ve kalınbağırsağında görünmez bir şekilde eriyip duran fitillerle birlikte bu, *onun* kara büyüsüydü: O damarlı yeşil yaprakları kaynatması, uğursuz bir koku saçan sıvıyı kaşıkla karıştırması, sonra dikkatle süzgeçten ge-

çirmesi ve suratında o bezgin, mahzun ifadeyle hepsini boca etmesi, çıkış yolu tıkalı vücuduna. Sonra da boş bardağın üstüne sessizce eğilir, uzaklardan bir yerden gelecek gökgürültüsüne kulak vermişçesine, mucizeyi beklemeye koyulur... Küçükken ben de bazen mutfakta onunla oturur, beklerdim. Ama asla gelmezdi mucize, en azından bizim hayallerimizdeki ve dualarımızdaki gibi gelmezdi, bir mahkûmiyet kararının kaldırılışı, bir belanın mutlak biçimde def edilişi olarak gelmezdi. İlk atom bombasının patlatıldığını radyodan duyurduklarında, babamın yüksek sesle şöyle dediğini hatırlarım: "Bu, işe yarar belki." Oysa içindekileri atarak rahatlama yönünde her türlü çaba nafileydi o adam için. Yaşadığı mezalimin ve içinde kalmış tutkuların demir pençesi *kişka*'larını sımsıkı tutmuş, bırakmıyordu. Başındaki onca talihsizlik yetmezmiş gibi, karısının gözdesi de bendim üstelik.

Hayatı daha zorlaştıran şey, onun da beni sevmesiydi. Ailenin "herkes kadar makbul" olma şansını, şerefe ve saygınlığa kavuşma şansımızı o da bende görüyordu – gerçi küçüklüğümde, benimle ilgili hırslarını genellikle parasal terimlerle açığa vururdu. Kucağına oturttuğu küçük çocukla, "Baban gibi eşek olma," diye şakalaşırdı, "güzele varma, aşka varma – zengine var." Yo, yo, bir nebze hor görülmekten hoşlanmazdı. Eşek gibi çalışıyordu – sırf istikbal için, aday listesinde kendi adının bulunmadığı bir istikbal için. Kimse memnun edemezdi onu, kimse getirdiği malların karşılığını veremezdi – ne annem, ne ben, hatta ne de sevgi dolu ablam, zaten onun kocasına hâlâ komünist der (gerçi adam bugün kârlı bir meşrubat firmasının ortağı, hem de West Orange'da ev sahibi oldu). Ve tabii ne de o milyarlarca dolarlık Protestan şirketi (veya kendilerinin tercih edeceği terimle "müessesesi"); iliğini kemiğini kurutana kadar sömürdüler adamı. Boston & Kuzeydoğu Hayat Sigortası Şirketi'nin uçsuz bucaksız binasında bir masa, bir sandalyeden oluşan kendi küçücük adasına beni ilk götürdüğünde, orayı "Amerika'nın En Hayırhah Finans Müessesesi" diye tanıttığını hatırlarım. Yaa, oğlunun yanında gururla bahsediyordu "Şirket"ten; herkesin içinde şirket aleyhine konuşarak kendini küçültmenin âlemi yoktu – ne de olsa Büyük Bunalım sırasında maaş ödemişlerdi ona; üstündeki *Mayflower* resminin altına kendi ismi yazılı bir ajanda da vermişlerdi (*Mayflower*, şirketin alamet-i farikasıydı, e haliyle

babamın da, heh heh); hem sonra hayırhahlıklarının iyice üstlerinde olduğu bahar aylarında annemle onu (ve tabii Orta Atlantik eyaletlerinde çalışmakta olup BYSM'yi, yani beklenen yıllık satış miktarını aşmış diğer bütün sigorta görevlilerini de), Atlantic City'de şıkır şıkır bir *goyişe* otele göndererek hafta sonu mis gibi bedava tatil yaptırıyorlardı, afallamış bir halde hesabı ödemekte olan başka müşteriler bir yana resepsiyon görevlisi, garson ve oda görevlisi bizimkilerin yüreğine korku salsın diye.

Hem benim babam, sattığı şeye tutkuyla inanırdı, bu da enerjisini emip tüketen bir başka azap kaynağıydı ya. Akşam yemeğinden sonra paltosuyla şapkasını alarak, yarım kalan işini tamamlamaya gitmekle kendi ruhunu kurtarmış olmuyordu yalnızca – hayır efendim, sigorta poliçesini savsaklamak üzere olan, dolayısıyla "olur da yağmur yağarsa" ailesinin güvenliğini tehlikeye atmaya hazırlanan yoksul pezevengin tekinin de ruhunu kurtarmak içindi bu. "Alex," diye açıklardı bana hep, "yağmurlu günler için şemsiyesi olmalı bir erkeğin. Karınla çocuğunu yağmurlu günde şemsiyesiz bırakamazsın!" Ve her ne kadar beş-altı yaşlarında olsam da, söylediklerini tümüyle kavrar, hatta ruhen etkilenirdim bundan; ama yağmurlu günlerle ilgili konuşması kavruk Polonyalılardan, gözü dönmüş İrlandalılardan, cahil zencilerden böyle hüsnükabul görmüyordu herhalde – Amerika'nın En Hayırhah Finans Müessesesi'nin babamı kapı kapı dolaşıp poliçe satmakla görevlendirdiği yoksul mahallelerde oturuyorlardı bunlar.

O salaş mahallelerde kahkahalarla gülerlerdi adamın suratına. Onu dinlemezlerdi. Kapıyı çaldığını duyar, ellerindeki boş şişeyi kapıya fırlatıp "Çek git, evde kimse yok," diye bağırırlardı. O inatçı Yahudi kıçına dişlerini geçirsin diye köpeklerini salarlardı üstüne. Ama yine de yıllar geçtikçe babam, Hamursuz bayramında sofraya çıkarılacak tabaklarımızın koliler içinde bekleştiği, "Şark" halılarımızın yazın katranlı kâğıtlara sarılıp mumyalanarak kaldırıldığı penceresiz uzun koridorun bir duvarını kaplayacak kadar plaket, şilt ve madalya toplamayı başarmıştı Şirket'ten. Taşı sıkıp suyunu çıkarsa, kendine özgü bir mucizeyle ödüllendirmez miydi onu şirket? "Genel Merkez"deki "Yönetim Kurulu Başkanı," başarılarını haber alıp da onu bir gecede terfi ettirmez, yılda beş bin dolar kazanan bir satıcıyken, on beş bin dolar kazanan bir bölge

müdürüne çevirmez miydi? Ama bulunduğu yerde tuttular onu. Böyle kıraç topraktan, başka kim alacaktı böylesine inanılmaz mahsulleri? Hem zaten Boston & Kuzeydoğu'nun tarihi boyunca tek bir Yahudi müdüre rastlanmış değildi (*Mayflower*'da da hep söyledikleri gibi, Bizim Mevkimiz Burası Değil, Canım), üstelik ortaokul diplomasıyla babam, sigortacılığın Jackie Robinson'ı olmaya uygun da değildi.

Boston & Kuzeydoğu'nun yönetim kurulu başkanı N. Everett Lindabury'nin resmi de asılıydı bizim koridorda. Bu çerçeveli fotoğraf, sattığı poliçelerin toplam değeri bir milyonu bulduğunda ödül olarak verilmişti babama, yahut belki de ilk on milyon dolarlık satışında verilmiştir. "Bay Lindabury," "Genel Merkez"... öyle bir söylerdi ki bunları, sanki Washington'daki Beyaz Saray'da oturan Roosevelt'ten bahsediyor mübarek... hem de aynı zamanda nasıl nefret ederdi onların küstahlığından, hele Lindabury'den, o mısır püskülü saçları ve New England ağzıyla gevrek gevrek konuşmasından, oğulları Harvard College'da, kızları leydi okulunda, ooh hepsi cümbür cemaat Massachusetts'ta, *şkotzim* sınıfı tilki avında! polo oyununda! (bir gece böyle kükrediğini duymuştum, yatak odalarının kapısının ardından) – görüyorsunuz, böylelikle de onun, karısıyla çocuklarının gözünde bir kahraman olmasını engelliyorlardı işte. Ne gazaptı o! Ne hiddetti! Ve hırsını çıkarabileceği kimse de yoktu gerçekten – kendinden başka. "Niye çalışmıyor benim bağırsaklarım? Götüme kadar erik kurusu tıktım içime! Niye çekmek zorundayım bu baş ağrısını? Gözlüğüm nerede?! Kim aldı şapkamı?!"

Aileleri için gözü dönmüşçesine, kendini silercesine çalışan, aynı kuşaktan sürüyle Yahudi erkeği gibi babam da annem için, ablam Hannah için, ama özellikle benim için çalışıyordu. Onun hapsolup kaldığı yerden ben kaçacaktım. Rüyası buydu işte. Benim rüyamsa bunun doğal sonucu olacak şeydi: Benim kurtuluşum, onun da kurtuluşunu getirecekti – cehaletten, sömürülmekten, kaybolup gitmekten kurtuluşunu. Bugüne kadar ikimizin kaderi, benim muhayyilemde birbirine bağlanmış durumdadır hep, hâlâ okuduğum bir kitapta ne zaman mantığı veya hikmetiyle beni çok saran bir bölüm çıksa karşıma, farkında olmadan, anında şöyle düşünürüm: "Ah bir okusaydı *bunu*. Evet! Okusaydı ve anlasaydı–!"

Görüyorsunuz, otuz üç yaşında hâlâ ümit ediyorum, hâlâ ah bir olsaydı, deyip duruyorum... Üniversitedeki ilk yılımda, tam babası anlasın diye uğraşıp duran çocuktum o zaman – yani şimdi baktığımda öyle görünüyor ki adamın anlaması, hayat memat meselesiydi – neyse, üniversite kütüphanesinde yeni yeni keşfettiğim o düşün dergilerinden birinin abone kuponunu koparıp onun adını ve ev adresini yazmış, sonra da gönderici ismi belirtmeden bir abonelik hediye etmiştim babama. Fakat Noel tatilinde bizimkileri görmek ve mahkûm etmek üzere için için kaynayarak eve gittiğimde, hiçbir yerde bulamadım *Partizan Dergisi*'ni. *Ailenizin Doktoru* oradaydı, *Hayat Mecmuası* oradaydı, peki *Partizan Dergisi* neredeydi? Açmadan atmış –diye düşündüm, bütün haddini bilmezliğim ve hayal kırıklığımla– okumadan gözden çıkarmış, *çöpe* gönderilecek bir reklam broşürü muamelesi yapmış ona bu *şmuk*, bu beyinsiz, bu kültürsüz babam benim!

Hatırlıyorum da –yıkılan hayallerin tarihinde biraz daha gerilere gidelim şimdi– bir pazar sabahı hatırlıyorum da, beyzbol topunu fırlatmıştım babama ve başımın üstünden uçarak geri dönmesini boş yere beklemiştim. Yaşım sekiz, ilk beyzbol eldivenimle topum o yaş günümde hediye gelmiş, bir de beyzbol sopam var ama daha gücüm yetmiyor kaldırıp başımın üzerinde döndürmeye. Babam sabahın erken saatlerinden beri dolaşıyor; şapkası, paltosu, papyonu ve siyah ayakkabılarını kuşanmış, kolunun altında da Bay Lindabury'ye kimin ne kadar borcu olduğunu söyleyen kara kaplı, koca tahsilat defteri. Hiç istisnasız her pazar sabahı zenci mahallesine iner, çünkü bana söylediğine göre, haftalık prim ödemeleri için on-on beş sentçiği gözden çıkaramayanları en iyi bu saatte yakalayabilirmiş. Aile reislerinin kapı önlerine çıkıp güneşin altında oturduğu yerlerde pusuya yatıyor babam, adamlar köpek öldüren "Morgan Davis" şarabıyla kendilerinden geçmeden önce birkaç kuruş koparabilmek için; dini bütün temizlikçi kadınları evden kiliseye giderken yakalayabilmek için de sokak aralarından ok gibi fırlayıveriyor, çünkü hafta içi gündüz saatlerinde başkalarının evini temizliyor olur bu kadınlar, akşam saatlerinde de ondan saklanırlar. "Ayy–aman," diye bağırıyor birileri, "Sigortacı Bey gelmiş!" ve çocuklar bile saklanmak için kaçışıyorlar – *çocuklar*, diyor bana tiksintiyle, söylesene, bu zencilerin, adam olma umudu olabilir mi

ki? Daha hayat sigortasının önemini kavrayamamışlarsa, nasıl düzeltirler durumlarını? Arkalarında bırakacakları yakınları bile zerre kadar umurlarında değil midir bunların? Çünkü 'hepiciğ de' ölecek işte – "aa," diyor kızgınlıkla, " 'helbet ölceklee!' " Allah aşkına, ellerine şöyle doğru dürüst bir şemsiye vermeden çocuklarını yağmurun altında bırakıp giden adamdan ne hayır gelir!

Benim okulun arkasındaki kocaman arsadayız. Tahsilat defterini yere bırakıp paltosu ve kahverengi fötr şapkasıyla kale çizgisine ilerliyor. Metal kare çerçeveli gözlük var gözünde, başında ise rengi ve dokusuyla bulaşık telini andıran yabani bir çalılık (aynısı benim başımda şimdi); ve bütün gece banyoda bir bardağın içinden kubura doğru sırıtmış olan dişleri şimdi bana sırıtıyor, canından çok sevdiği oğluna, onun etinden, kanından olan, üzerine tek damla yağmur düşmeyecek olan mini mini oğluna. "Haydi bakalım, Kocabaş" diyerek yeni beyzbol sopamı ortalarından bir yerinden kavrıyor – hem de benim şaşkın bakışlarım arasında, sağ eliyle tutması gerekirken soluyla tutarak. Ansızın öyle bir üzüntü duyuyorum ki. Ona söylemek istiyorum, *Hey, yanlış elinle tutuyorsun,* ama ağlamaya başlarsam diye korktuğum için söyleyemiyorum – ya da o ağlarsa diye korktuğum için! "Haydi bakalım, Sayı Kralı Kocabaş, at şu topu," diye sesleniyor ve atıyorum ben de – ve bütün bunlar yetmezmiş gibi bir de babamdan kuşkuya düşmeye başladığımı keşfediyorum, "King Kong" Charlie Keller da değil o.

Bir şemsiye işte.

Her şeyin üstesinden gelebilen ise annemdi, aslında fazla iyi olduğunu kendisi bile kabul etmek zorunda kalan biriydi. Hem benim zekâma, benim gözlem gücüme sahip küçük bir çocuk, bundan kuşkuya düşebilir miydi hiç? Mesela içinde şeftali dilimleri *asılı* duran jöle yapabiliyordu annem, şeftaliler, yerçekimi kanununa meydan okuyarak *havada* öyle dururlardı. Muz tadında pasta da yapabiliyordu. Şarküteride kavanozlar içinde sattıkları *pişak*'lardan almaktansa ağlaya sızlaya kendi yabanturpunu kendi rendelerdi. Kendi ifadesiyle "atmaca gibi" gözünü diker, izlerdi kasabı, onun etini *koşer* için kullanılan kıyma makinesinden geçirmeyi unutmasın diye. Apartmanda arka taraftaki iplere çamaşır sermiş olan bütün kadınlara telefon ederdi – âlicenaplığının üzerinde olduğu

bir gün, üst kattaki dul *goy*'u bile aramıştı – çabuk olun demek için, çabuk toplayın çamaşırları, bizim pencereye bir yağmur damlası çarptı. Ne radar vardı kadında be! Üstelik daha radarın icadından *önce* bu! Ne enerji vardı! Ne dikkatli, ne kusursuzdu! Yanlış var mı diye toplamalarımı kontrol ederdi; delik var mı diye çoraplarımı; kir var mı diye tırnaklarımı, boynumu, vücudumdaki her kıvrımı ve kırışığı. Hatta kafamın içine buz gibi oksijenli suları dökerek en ücra girintilerini araştırıyor kulaklarımın. Kulağımın içi gazoz doldurulmuş gibi karıncalanıyor, kabarcıklar çıkıyor ve en kuytu ambarlardan parça parça yüzeye fırlıyor sarı kirler, ki insanın işitme yeteneğini tehlikeye sokabilir bunlar. Böyle bir tıbbi prosedür (biraz acayip de olsa) zaman ister tabii; emek ister, bu kesin – ama sağlık ve temizlik, mikroplar ve vücut salgıları söz konusu oldu mu hiç emeğini esirgemez annem, ve kimseyi gözden çıkaramaz. Ölülere mum yakar – başkaları şaşmaz bir şekilde unuturlar bunu, o ise bütün dindarlığıyla hatırlar, hem de takvime işaret koymaya bile gerek duymadan. Kendini adamak kanında var onun. Mezarlığa gittiğinde, akrabalarımızın mezarlarını bürümüş otları temizleyecek "hürmeti" gösterenin, her "şerefli" insanda olması gereken hürmet duygusunu gösterenin bir tek kendisi olduğunu söyler. Baharda havaların açtığı ilk gün, hemen o gün evde yünden yapılma ne var, ne yok güve işlemez hale getirmiştir bile, halıları yuvarlayıp bağlamıştır, babamın kupalarla dolu odasına sürüklemiştir. Evi asla utandırmaz onu; bir yabancı dosdoğru içeri girip istediği dolabı, istediği çekmeceyi açabilir, utanacağı hiçbir şeyi yoktur annemin. Hatta olur da icap ederse banyosunun zeminini yalayabilirsiniz. *Mah-jong* oyununda kaybetti miydi bir spor olarak görür bunu – öyle başkaları gibi... isim verebilir tabii... ama ismi lazım değil... gerçi Tilly Hochman... aman neyse... bunu unutalım gitsin... şimdi basitlik olur... isim vermek – Dikiş diker, örgü örer, yama yapar – kara derili *şvartze*'den bile daha iyi ütü yapar, bu durmadan sırıtan çocuksu ihtiyar kadının derisinden birer parselin sahibi olan bütün o arkadaşları içinde bir tek kendisi iyi davranmaktadır ona. "Ona iyi davranan bir tek ben varım. Öğle yemeğinde ona bir kutu tonbalığının hepsini veren bir tek benim, hem sofradan artmış *drek* değil sözünü ettiğim. Denizin Tavuğu'ndan söz ediyorum, Alex. Ne yapayım, tamahkâr biri olamam

ki ben. Özür dilerim ama 2 kutusu 49 sent de olsa öyle cimrilik ederek yaşayamam. Esther Wasserberg var ya, Dorothy geldiği zamanlar evin içinde oraya buraya yirmi beşer sent bırakıyor, sonra da o gidince, eksik var mı diye sayıyor. Belki de ben fazla iyiyim," diye fısıldıyor bana, temizlikçi kadının daha demin, bir cüzzamlı gibi tek başına oturup yemek yediği tabağı kaynatırken, "ama öyle bir şey yapamam ben." Birinde annem kırmızı işaretli musluğun başında durmuş, *şvartze*'nin kalın pembe dudaklarının arasından geçmiş olan çatal bıçağı kaynar suyla yıkamakla meşgulken, Dorothy mutfağa girivermiş. "Ay Dorothy, bugünlerde gümüş çatal bıçaktan mayonezi çıkarmak ne kadar zor oluyor," demiş hazırcevap anneciğim – böylece, sonradan bana anlattığına bakılırsa, hızlı düşünmesi sayesinde siyah kadının duygularını incitmekten kurtulmuşmuş.

Yaramazlık yaptığımda daireden dışarı atılıyorum. Orada dikilip defalarca yumrukluyorum kapıyı, ta ki hayatımda yeni bir sayfa açacağıma yemin edene kadar. İyi ama ne yaptım ben? Her akşam, bir önceki güne ait gazeteden bir yaprağı yer muşambasına dikkatle serip ayakkabılarımı boyuyorum üzerinde; sonra boyanın kapağını iyice kapatmayı unutmuyorum hiç ve bütün malzemeyi yerine koymayı da. Diş macunu tüpünü dibinden tutup sıkıyorum, dişlerimi dairesel hareketlerle fırçalıyorum, asla yukarıdan aşağı doğru değil, "Teşekkür ederim," diyorum, "Bir şey değil," diyorum, "Affedersiniz," diyorum ve "Müsaadenizle," diyorum. Hannah hasta olduğunda veya akşam yemeğinden önce, Yahudi Ulusal Fonu'na yardım toplamak için mavi kumbarasıyla dışarı çıktığında gönüllü olarak, hem de sıra bende olmadığı halde sofrayı kuruyorum, bıçak ile kaşığın sağda, çatalın solda, peçetenin çatalın solunda ve üçgen biçiminde katlanmış olacağını hiç unutmadan. İçinde et yenmiş *flayşedige* tabaktan asla sütlü *milçik* yemiyorum, asla, asla, asla. Yine de hayatımda bir yıl ya da daha uzun süren bir dönem olmuştur ki, hiçbir şekilde mazur görülemeyecek bir şey yapmış olduğum için eşyamı toplayıp derhal evi terk etmem söylenmeden tek bir ay geçmiş olsun. Peki ama ne yapmış olabilirim? Anne, benim, daha okullar açılmadan, akşamlar boyu ünite başlıklarını renkli kâğıtlara Eski İngiliz yazısıyla güzelce yazan, sonra bu kâğıtları defterde işaretli yerlere koyan küçük çocuk; hem çizgili hem çizgi-

siz, bir dönem yetecek kadar dosya kâğıdının kenarına, yırtılmasın diye karton koruyucular yapıştıran çocuk. Yanımda daima tarak ve temiz mendil bulunduruyorum; çoraplarımın ayakkabılarıma sürtünmesine izin vermiyorum hiç, daima kontrol ediyorum; ev ödevlerimi haftalar öncesinden tamamlıyorum – kabul etmek zorundasın Anne, okulumun tarihindeki en akıllı ve en tertipli çocuk benim! Öğretmenler (senin de bildiğin gibi, sana da *söylemiş* oldukları gibi) benim sayemde akşam kocalarının yanına mutlu mesut dönüyorlar. Peki öyleyse ne yaptım ben? Bu sorunun cevabını bilen biri varsa lütfen ayağa kalksın! Öyle berbat biriymişim ki *bir dakika daha* evinde istemiyormuş beni. Bir keresinde ablama zilli demiştim de ağzım derhal bir kalıp esmer çamaşır sabunuyla yıkanmıştı; hadi bunu anlarım. Ama sınır dışı etme? Ne yapmış olabilirim ki?!

İyi kalpli biri olduğu için akşam yemeğimi torbaya koyup verecek bana, ama hemen ardından paltomu ve botlarımı giyip gidiyorum, sonrası onu ilgilendirmiyor.

Peki, diyorum, madem öyle istiyorsun! (Ne de olsa bende de var melodrama istidat – boşuna bu ailenin oğlu olmamışım.) Yemek torbası falan istemem! Hiçbir şey istemiyorum!

Sevmiyorum artık seni, senin gibi davranan bir çocuğu sevmiyorum. Burada Baban ve Hannah'yla birlikte yaşayacağım, diyor annem (tam da sizi öldürecek cinsten laflar bulup söylemekte bir üstat o). Salı akşamları hanımlar gelince Hannah dizebilir *mahjong* taşlarını. Sana ihtiyacımız yok artık.

Kimin umurunda! Ve çıkıp gidiyorum kapıdan, uzun, loş koridora dalıyorum. Kimin umurunda! Yalınayak gazete satarım sokaklarda. Bir yük vagonuna atladığım gibi, nereye istersem oraya giderim, açık arazide uyurum, diye düşünüyorum – ve eşikteki paspasın yanına dizili boş süt şişelerini görmek yetiyor bana, kaybımın büyüklüğü balyoz gibi kafama iniyor bir anda. "Senden nefret ediyorum!" Avaz avaz haykırıyorum, ayağımdaki botu kapıya savururken; "pis!" Annemin, kendini feda eden azizeler ordusunun başı olmak için diğer yirmi Yahudi kadınıyla amansız bir rekabet halinde bulunduğu apartmanın koridorlarında böğürüp duran bu murdar, bu gafil yaratığın üstüne kasa kilidini iki kez çevirmekten başka çaresi kalmıyor. İşte içeri alınmak için kapıyı yumruklamaya

başladığım nokta da burası. Kendimi paspasın üstüne atarak günahımın (sahi, neydi ki o?) bağışlanması için yalvarıyorum ve –o zamanlar ebediyen süreceğine inandığım– hayatımızın sonuna dek kusursuzluğun ta kendisinden başka hiçbir şey olmayacağıma yeminler ediyorum.

Bir de yemek yemediğim akşamlar var. Benden dört yaş büyük olan ablam, hatırladığım şeyi doğru hatırladığımdan emin: Yemek yemeyi reddederdim; oysa annemin, böyle bir inatçılığa –ve böyle bir geri zekâlılığa– boyun eğmeye yüreği elvermiyordu. Hem de benim iyiliğim için elvermiyor. Yalnızca *kendi iyiliğim için* bir şey istiyor benden – ve ben, buna rağmen *yapmıyorum.* Oysa o kendi ağzındaki lokmayı verir bana, daha hâlâ anlamıyor muyum bunu?

Ama ben onun ağzındaki lokmayı istemiyorum ki. Kendi tabağımdakini bile istemiyorum – mesele de bu ya.

Lütfen! Benim gibi kabiliyetli bir çocuk! Benim gibi başarılı bir çocuk! Benimki gibi istikbali olan bir çocuk! Tanrı'nın bana verdiği onca nimet, güzellik, akıl – şu dünyada hiçbir geçerli sebep olmadan kendi kendimi açlıktan öldürmeme izin verileceğini mi zannediyorum yoksa?

Hayatım boyunca insanlar, bana bakmak için başlarını aşağı eğdiklerinde çelimsiz bir oğlan çocuğu mu görsünler istiyorum, yoksa başlarını yukarı kaldırıp bir erkeğe mi baksınlar?

Herkes beni itip kaksın, alay mı etsin istiyorum, bir üfürükte yere yıkılacak, derisi kemiğine yapışmış biri mi olmak istiyorum, yoksa herkeste saygı uyandırmak mı?

Büyüyünce hangisi olmak istiyorum, zayıf mı güçlü mü, başarılı mı başarısız mı, bir erkek mi yoksa bir fare mi?

Ben sadece yemek yemek istemiyorum, oluyor cevabım.

Bunun üzerine annem, elinde koca bir ekmek bıçağıyla yanımdaki sandalyeye oturuyor. Paslanmaz çelikten, bıçak ve testere gibi minik dişleri var. Hangisi olmak istiyorum, zayıf mı güçlü mü, bir erkek mi yoksa bir fare mi?

Doktor, *neden,* neden, Allahım neden, neden, neden, neden bir anne, öz oğluna bıçak çeker? Altı-yedi yaşındayım ben, o bıçağı gerçekten kullanmayacağını nasıl bilebilirim? Ne yapacaktım yani, blöf mü yapmaya çalışacaktım ona, yedi yaşındayken? Öyle karmaşık stratejilerden anlamam ki ben, Allahım Yarabbim – belki

daha yirmi beş kilo bile gelmiyorum! Birisi üzerime doğru bıçak sallıyor, bence ruhunun derinlerinde bir yerde, kanımı dökme isteği var aslında! Peki ama *neden*? *Kafasının içinde* ne düşünüyor olabilir acaba? Ne kadar delirebilir acaba? Diyelim ki benim kazanmama izin verdi – ne kaybetmiş olacaktı? *Bıçak* niye, *öldürmekle* tehdit etmek niye, niye bu kadar kesin ve ezici bir zafer gerekiyor? Hem de daha bir gün önce ben mutfağa dalarak, üçüncü sınıf müsameresinde oynayacağımız *Cennet Ufukta*'daki Kristof Kolomb rolümün provasını yaptığımda, ütüsünü ütü masasının üzerine bırakıp beni *alkışlamışken!* Sınıfımın starıyım ben, bensiz oyun sahneleyemezler. Aa, bir keresinde denemişlerdi, bronşit olduğumda, ama öğretmenimin sonradan anneme ifşa ettiğine göre, kesinlikle ikinci sınıf bir temsil olmuş. Allahım *nasıl*, nasıl oluyor da o muhteşem ikindilerde, mutfakta gümüşleri cilalarken, ciğer doğrarken, küçük spor şortumun beline yeni lastik geçirirken, bir yandan da –teksir edilmiş oyun metninden bana sufle vererek, ben Kolomb olunca Kraliçe Isabel'i oynayarak, Washington olunca Betsy Ross'u, Louis Pasteur olunca Bayan Pasteur'ü oynayarak– okuldan sonraki bütün o güzelim alacakaranlık saatleri boyunca benimle birlikte dehamın zirvelerine çıkan bu kadın, nasıl oluyor da akşam, sırf iki-üç tane fasulye ile fırında pişmiş bir patatesi yemedim diye kalbime bıçak doğrultabiliyor?

Peki babam niye durdurmuyor onu?

Tokat üstüne tokat

Sonra geldik ergenlik çağına – uyanık kaldığım saatlerin yarısını kendimi banyoya kilitleyip kubura ya da çamaşır sepetindeki kirlilere yükümü boşaltarak geçiriyordum, bazen de ecza dolabının kapağındaki aynaya *attırırdım,* donumu indirip aynanın tam karşısına dikilirdim ki gelirken nasıl göründüğüne bakabileyim. Yahut da, uçarcasına hareket eden sıkılı avcumun üstüne eğilerek iki büklüm olurdum, gözler kapalı ama ağız sonuna kadar açık ve yayık ayranını andıran o yapış yapış mayi, kendi dilime, kendi dişlerime

fışkırırdı – o körlük ve kendinden geçmişlik içinde hepsini kabarık saçlarıma fışkırtıp kremalı pasta sıvanmış gibi göründüğüm de vakidir. Kaskatı yapışmış mendiller ve buruşturulup buruşturulup atılmış selpaklar ve lekeli pijamalardan oluşan bir dünyada oynatıp dururdum o ham, o şişkin penisimi, ve tam cinnet halinde boşalmaktayken, sinsi sinsi beni gözetleyen birisi bütün bu iğrençliği ortaya çıkarıverecek diye bir korku içindeydim hep. Yine de alet bir kez göbeğime doğru başını kaldırdı mı, pençemi üzerinden almam mümkün olmuyordu işte. Dersin ortasında parmak kaldırıp izin ister, koridordan bir koşu tuvalete gider, pisuvarın önünde dikilerek on, bilemediniz on beş hoyrat hamlede görürdüm işimi. Cumartesi öğleden sonra sinemaya gittiğimizde, otomatik şeker makinesinin yolunu tutan arkadaşlarımı bırakarak balkonda ücra bir koltuğa kıvrılırdım – sonra oraya atılmış bir alaska kâğıdı bulup fışkırtırdım içine. Birinde sülalece pikniğe gitmiştik, bir elmayı ikiye bölüp ortasını oyunca hayretler içinde (ve saplantımın da yardımıyla) gördüm neye benzediğini, sonra derhal ağaçların arasına koştum, elmanın oyuğuna saldırmak için, sanki o soğuk ve solgun delik, benim masalsı yaratığımın bacakları arasında duruyordu – bütün yazılı tarih boyunca hiçbir kızın yalvarmadığı gibi yalvarırken, bana hep Tosun diye seslenen masalsı yaratığımın. Ben o piknikte bütün salaklığımla patlayarak boşalırken, "Ağğh, sok onu içime, Tosun," diye inliyordu elma. "Tosun, Tosun, dibime kadar daya," diye yalvarıyordu, bodrumdaki kiler dolabımızda sakladığım boş süt şişesi, okuldan gelir gelmez, benim kazma sapını vazelinleyip yanına koşardım onun. "Gel, Tosun, gel," diye haykırırdı çıldırmış bir ciğer parçası, kendim çıldırdığım bir gün kasaptan almıştım onu ve ister inanın ister inanmayın, *bar mitzva* dersine giderken yolda bir reklam panosunun arkasında ırzına geçmiştim.

Lisedeki –ve mastürbasyondaki– ilk yılımın sonunda, penisimin alt tarafında, tam gövdesinin başıyla birleştiği yerde, solgun renkli küçük bir benek keşfettim (o zamandan beri bir çil olarak teşhis edilmiştir). Kanser. Kendi kendimi *kanser* yapmıştım. Tabii durmadan kendi etimi sıvazlayıp çekiştirmem, bütün o sürtünmeler falan, tedavisi mümkün olmayan bir hastalığa yol açmıştı işte sonunda. Üstelik daha on dördüne bile basmadan! Gece yatakta yaşlar süzülüyordu gözlerimden. "Hayır!" diye iç çekiyordum.

"Ölmek istemiyorum! Lütfen – hayır!" Sonra, madem, dedim, kısa zamanda bir ceset haline geleceğim, bari her zamanki gibi devam edeyim – ve çorabımın içine patladım. Gece yatarken kirli çorapları yanıma alma alışkanlığı edinmiştim, böylece birini yatağa girdikten sonra, öbürünü de sabah uyanınca, bir nevi tohum zarfı olarak kullanabiliyordum.

Ah şu tek kürek gitmeyi günde bire indirebilseydim, ya da ikide kesebilseydim, hiç değilse üçte! Ama ebediyete intikal etme ihtimali de belirince yeni rekorlar kırmaya başlamıştım. Yemeklerden önce. Yemeklerden sonra. Yemekler *esnasında*. Sofradan fırlayarak ıstıraplar içinde karnımı ovuşturuyorum – ishal! diye haykırıyorum, ishal olmuşum! – ve banyoya girip kapısını kilitler kilitlemez, ablamın çekmecesinden çaldığım ve cebimdeki bir mendile sararak yanımda taşıdığım külotu, kafama geçiriyorum. Pamuklu kadın külotu ağzıma değdiği anda öyle elektrikli bir etki yaratıyor ki –"külot" *sözü* öyle elektrikli bir etki yaratıyor ki– meninin boşalırken çizdiği eğri inanılmaz bir kavis kazanıyor: Kamışımdan roket gibi fırlayıp doğru başımın üstündeki elektrik ampulünü buluyor meni, ve ampule çarptığını, sonra da üstüne yapışıp kaldığını hayret ve dehşet içinde görüyorum. İlk anda deliler gibi başımı koruyorum kollarımla, camın patlamasını, etrafa kıvılcımlar saçılmasını bekleyerek – gördüğünüz gibi, felaket düşüncesi hiç eksik olmuyor kafamdan. Sonra, olabildiğince sessiz biçimde radyatörün üstüne çıkarak, cızırdayıp duran öbeği bir parça tuvalet kâğıdıyla alıyorum oradan. Arkasından titiz bir arama başlatıyorum; duş perdesini, küveti, yer karolarını, dört tane diş fırçasını –Maazallah!– kontrol ediyorum ve bütün izleri ortadan kaldırdığım inancıyla tam banyonun kapısını açacakken, ayakkabımın burnunda sümük gibi yapış yapış duran şeyi görünce kalbim hızla çarpmaya başlıyor. Otuzbirin Raskolnikov'uyum ben – yapışkan deliller her yeri sarmış! Bileklerime de bulaşmış mıdır acaba? *Saçıma? Kulağıma?* Bir karış suratla, huysuz huysuz mutfaktaki masaya dönerken bile bunları düşünüp duruyorum, ve babam, kırmızı jöle dolu ağzını açıp da "Ne diye kapıyı kilitliyorsun, anlayamıyorum. Havsalam almıyor doğrusu. Burası ev mi, yoksa Büyük Merkez Garı mı?" dediğinde, homurdanarak üste çıkıyorum, "... mahremiyet... bir birey olarak... burada *asla*..." diye cevap verdikten sonra tatlımı

kenara itip bağırıyorum: "Kendimi iyi hissetmiyorum – *hepiniz beni rahat bırakın!*"

Tatlıdan sonra –bitiriyorum tatlımı, çünkü onlardan nefret etsem de jöleyi severim işte– tatlıdan sonra yine banyodayım. Ablamın kirli sutyenlerinden birini bulana kadar eşeliyorum çamaşır sepetini. Sutyenin askılarından birini banyo kapısının tokmağına, öbürünü de havlu dolabının kapak kulpuna takıyorum: Zihnimde daha daha düşler uyandıracak bir korkuluk. Hannah'nın sutyeninin minik çanakları, "Haydi vur Tosunum, dibine kadar–" diye ısrarla isterken benden, dürülmüş bir gazeteyle vuruluyor kapıya. Ve hem beni hem avcumun içindekini tuvalet oturağından on santim havaya fırlatıyor. "–Bana bak, şu tuvalete bir de biz koyalım kıçımızı, olur mu?" diyor babam. "Bir haftadır dışarı çıkamadım."

Yeteneğim olduğu üzere, incinmiş duyguların patlamasıyla yeniden buluyorum dengemi. "Feci bir şekilde ishal oldum! Evde kimsenin umurunda değil mi bu?" – bir yandan da elimdekiyle oynamaya devam ediyorum, hatta tempoyu artırıyorum, çünkü kanserli organ mucizevi bir şekilde içeriden dışarıya doğru titreşmeye başlıyor yine.

Sonra Hannah'nın sutyeni *hareket etmeye başlıyor*. İleri geri ve yukarı aşağı! Gözlerimi yumuyorum, ve seyrediyorum! – Lenore Lapidus! Bizim sınıfta en büyük ikizler onda, okuldan sonra otobüse koşarken, o kocaman ve dokunulmaz hamulesi, bluzunun içinde bir o yana bir bu yana, ahh nasıl tutup çıkarıyorum onları sutyenden dışarı ve LENORE LAPIDUS'UN SAHİCİ MEMELERİ üzerine... ve tam o anda annemin hızla kapı tokmağını sarsmakta olduğunu fark ediyorum. Hem de işte sonunda kilitlemeyi unuttuğum kapının tokmağını! Bir gün bunun olacağını biliyordum! *Yakalandım! Öleyim* daha iyi!

"Aç şunu, Alex. Derhal açmanı istiyorum."

Kilitliymiş, *yakalanmadım!* Hem elimde dipdiri duran şeye bakılırsa, ölmemişim de daha. Vur öyleyse! Vur! "Yala beni, Tosun – kıvılcımlar çıkana kadar yala! Lenore Lapidus'un kocaman dolgun kırmızı alev alev sutyeniyim ben!"

"Alex, derhal cevap ver bana. Okuldan sonra patates kızartması mı yedin? Böyle hastalanmanın sebebi bu mu?"

"Iıı-ıııh, ıı-ıııh."

"Alex, sancın mı var? Doktoru çağırayım mı? Sancın var mı, yok mu? Tam olarak nerende ağrı var, bilmek istiyorum. *Cevap ver bana.*"

"Yooo-ooo, yooo–"

"Alex, sifonu çekme," diyor annem kesin bir dille. "Nasıl bir şey yaptın, görmek istiyorum. Duyduğum sesler hiç hoşuma gitmedi."

"Benim de," diyor babam, her zamanki gibi benim başarımdan ötürü duygulanmış –hayranlık kadar kıskançlık da var sesinde– "bir haftadır dışarı çıkamadım," derken, üstüne tünediğim tuvaletten kalkıyorum ve on sekiz yaşındaki tahta göğüslü ablamın, memelerinden geldiğince doldurduğu minicik bez parçasının üstüne, kıvamını güç bela koruyabilmiş bir şeyden üç damla akıtıyorum, kırbaçlanıp duran bir hayvanın iniltileriyle. Bugünkü dördüncü orgazmım. Ne zaman kan gelmeye başlayacak acaba?

"Buraya gelir misin lütfen?" diyor annem. "Sana sifonu çekmemeni söylediğim halde neden çektin?"

"Unuttum."

"Orada ne vardı da bu kadar acele ettin sifonu çekmekte?"

"İshal."

"Daha çok sıvı mıydı, yoksa daha çok kaka şeklinde miydi?"

"Dönüp bakmadım! Ben dönüp bakmam! Kaka falan diye konuşma benimle – liseye gidiyorum ben!"

"*Bana* bağıramazsın, Alex. Seni ishal yapan ben değilim, bu kesin. Eğer yediklerin, evde önüne koyulanlardan ibaretse, günde kırk kere tuvalete koşmaman gerekir. Hannah senin ne yaptığını söyledi bana, onun için sakın bilmiyorum sanma."

Külotun yerinde olmadığını anlamış! *Yakalandım!* Ahh, öleyim *daha iyi!* Zaten yakında öleceğim!

"Ee, n'apıyormuşum... ?"

"Okuldan sonra Melvin Weiner'la Harold'ın Büfesi'ne ve *Kazeray* Sarayı'na gidip patates kızartması yiyormuşsun. Doğru değil mi? Bana yalan söyleme. Okuldan çıkınca Hawthorne Caddesi'nde mideni patates kızartması ve ketçapla dolduruyor musun, doldurmuyor musun? Jack, buraya gel, bunu duymanı istiyorum," diyerek, şimdi banyoyu işgal etmekte olan babama sesleniyor.

"Bak, ben burada bağırsaklarımı çalıştırmaya uğraşıyorum,"

diye cevap veriyor babam. "Sanki başımda yeterince dert yokmuş gibi, bir de bağırsaklarımı çalıştırmaya uğraşırken insanlar yüksek sesle çağırıyorlar beni."

"Oğlun okuldan sonra ne yapıyor biliyor musun? 'Pekiyi'lik öğrenci, o kadar *büyümüş* ki, annesi onunla konuşurken kaka diyemiyor artık. Etrafta kimse yokken senin bu büyümüş oğlun ne yapıyor dersin?"

"Lütfen beni rahat bırakır mısınız, lütfen?" diye bağırıyor babam. "Birazcık huzur verin lütfen, burada bir iş başarmaya çalışıyorum."

"Bekle de baban duysun senin neler yaptığını, akla sığabilecek her türlü sağlıklı alışkanlığa aykırı. Alex, bir tek soruya cevap ver. Sen çok akıllısın, her şeyin cevabını bilirsin, şunun cevabını ver: Melvin Weiner neden kolit oldu sanıyorsun? Niye ömrünün yarısını hastanelerde geçiriyor o çocuk?"

"*Kazeray* yiyor da ondan."

"Bana bak, benimle alay edemezsin!"

"İyi, peki," diye haykırıyorum, "neden kolit *oldu?*"

"*Kazeray* yiyor da ondan! Ama şaka değil bu! O çocuğun öğünleri, bir paket O Henry çikolatası ile Pepsi'den ibaret de ondan. Çünkü kahvaltı niyetine... ne yiyor biliyor musun? Günün en önemli öğününde –sadece senin annene göre böyle değil bu Alex, en yüksek seviyeden beslenme uzmanlarına göre de böyle– ne yiyor o çocuk, biliyor musun?"

"Topkek."

"Topkek, doğru cevap, Parlak Zekâlı Efendi, Yetişkin Efendi. Ve *kahve*. Kahve ile topkek, ve işte on üç yaşında bir tüyü bitmemiş *piçer* böyle yarı dolu bir mideyle başlıyor güne. Ama Allah'a şükürler olsun ki sen başka türlü yetiştirildin. Burada ismini zikredebileceğim bazı kimseler gibi Bam'in yerinden Hahne'nin dükkânına, oradan Kresge'nin mağazasına bütün gün sürten bir annen yok senin. Alex, söyler misin bana, herhalde bir sır değildir bu, veya belki de ben aptalım, o kadar – lütfen söyle bana, eve gelip haşhaş ekmeği ile bir bardak mis gibi süt içmek varken mideni o çerçöple doldurmakla ne yapmaya çalışıyorsun sen, neyi kanıtlamaya çalışıyorsun? Bana doğruyu söylemeni istiyorum. Bak, baba bana söylemeyeceğim," diyor, sesini manidar bir şekilde

alçaltarak, "ama senden doğruyu öğrenmem *şart*." Sessizlik. Bu da manidar. "Sadece patates kızartması mı birtanem, yoksa başka şeyler de mi var?... Lütfen söyle bana, ne cins çerçöp, hangi çöplüğün *kazeray*'ı giriyor midene senin, söyle ki bu ishalin kökenine inebilelim! Lafı dolandırmadan cevap vermeni istiyorum, Alex. Dışarıda hamburger mi yiyorsun? Lütfen cevap ver, sifonu çekmenin sebebi bu mu – hamburger mi vardı içinde?"

"Sana söyledim – sifonu çekerken kubura bakmıyorum! Senin gibi başkalarının kakasıyla ilgilenmiyorum ben!"

"Vay, vay, vay – daha on üç yaşında ve şu dile bak sen! Hem de *kendi* sıhhati, *kendi* saadeti için ona soru soran birine verdiği cevaplara bak!" Meselenin onun açısından kesinlikle anlaşılmaz oluşu, gözlerinin iri damlalarla dolmasına yol açıyor. "Alex, niye böyle oldun sen, bir ipucu verir misin bana? Hayatımız boyunca sana ne gibi korkunç şeyler yaptık ki karşılığı bu olsun?" Bence özgün niteliğiyle çok çarpıcı geliyor ona bu soru. Bence bu soruya cevap verilemeyeceğini düşünüyor. En kötüsü, ben de öyle düşünüyorum. Hayatları boyunca, kendilerini feda etmekten başka ne *yaptılar ki* benim için? Yine de asıl korkunç şeyin bu oluşunu anlayamıyorum bir türlü – ve hâlâ anlayamadım Doktor! Bugüne kadar!

Şimdi sıkı durup fısıltıya kulak veriyorum. Bir kilometre öteden tanırım bu fısıltıyı. Babamın çektiği baş ağrılarını görüşmeye hazırlanıyoruz.

"Alex, bugün başının ağrısından gözünü açamıyordu, öyle değil mi?" Susup etrafı kolaçan ediyor, fısıltı menzilinin dışında mı babam? Allah muhafaza, durumunun ne kadar kritik olduğunu duyuverir de şimdi, annemin abarttığını iddia eder. "Önümüzdeki hafta tümör için test yapılacak, öyle değil mi?"

"Öyle mi?"

" 'Getirin, bir bakayım,' dedi doktor, 'Tümör var mı diye test yapacağım.' "

Başardı. Ağlıyorum. Ağlamam için doğru dürüst hiçbir neden yok, ama bu evde herkes günde en az bir defa şöyle bir güzel ağlamaya çalışır. Babam, herhalde anlamışsınızdır –kesinlikle anlamışsınızdır: insan nüfusu içinde şantajcılar önemli bir yer tutuyor ve herhalde sizin hastalarınız arasında da bu böyledir– ben kendimi

bildim bileli bu tümör testine "gidiyor." Hep başı ağrır onun, çünkü hep kabızdır – ve hep kabızdır, çünkü bağırsak kanalının mülkiyeti, Endişe, Korku & Doyurulmamış İstekler limited şirketinin elinde. Doğrudur, bir keresinde doktorun biri, kocasına tümör için test yapılması gerektiğini söylemiştir gerçekten anneme – madem bu, annemin içini rahatlatacaktır, eminim tam olarak böyle söylemiştir adam; ama bir koli lavmana yatırım yapmasının daha ucuza geleceğini ve muhtemelen daha iyi sonuç vereceğini de belirtmiştir. Yine de bunun böyle olduğunu bilmem, babamın kafatasının habis bir tümör nedeniyle yarılacağı düşüncesini daha az acı verici hale getirmiyor işte.

Evet, annem istediği noktaya getiriyor beni, ve kendi de farkında bunun. Babamın, hayatın ne kadar büyük bir bölümünü (kendisinin de çok doğru olarak ifade ettiği gibi) havsalasının almadığını düşününce içime dolan keder –o zaman olduğu gibi şimdi de içime dolan keder– kendi kanserimi unutturuyor bana. Babamın havsalası. Para yok, eğitim yok, dil yok, bilgi yok; merakı var, kültürü yok; hevesi var, fırsatı yok; deneyimi var, bilgeliği yok... Onun yetersizlikleri ne kadar da kolay yaşlarla doldurabiliyor gözlerimi. Yüreğimi öfkeyle doldurabildiği kadar kolay!

Babamın, hayatta örnek alınacak biri olarak durmadan önüme sürdüğü kişi, tiyatro yönetmeni Billy Rose'du. Walter Winchell'ın anlattığına göre Billy Rose, steno bilmesi sayesinde Bernard Baruch tarafından kâtip olarak işe alınmış – bunun sonucunda babam, lise hayatım boyunca bir steno kursuna yazılmam için başıma tebelleş oldu. "Billy Rose steno biliyor olmasaydı, bugün nerede olurdu Alex? Hiçbir yerde! O halde ne diye *mücadele ediyorsun* benimle?" Ondan da önce piyano yüzünden kavga ederdik. Evinde pikap ya da tek bir plak olmayan bir adamdan beklenmeyecek derecede tutkuluydu müzik aleti konusunda. "Niye bir müzik aleti çalmıyorsun, anlamıyorum, havsalam almıyor doğrusu. Küçük kuzenin Toby, piyanonun başına oturup hangi şarkıyı söylesen çalıyor. Geçiyor piyanoya, bir çalıyor 'Tea for Two'yu, odadaki herkes arkadaş oluyor işte onunla. Hiç arkadaşsızlık çekmez o kız Alex, popülaritesi hiç eksilmez. Piyano öğreneceğini söyle bana, yarın sabah hemen gidip bir tane alayım. Alex, dinliyor musun beni? Bütün hayatını değiştirebilecek bir şey teklif ediyorum

sana!"

Oysa onun teklif ettiklerini ben istemiyordum, benim istediklerimi de o teklif etmiyordu. Yine de, bu kadar görülmemiş bir şey mi bu? Bu kadar acı vermeye devam etmesi şart mı? Hem de bu yaşta hâlâ? Doktor, benim kendimi kurtarmam gereken şey hangisi, söyler misiniz, nefret mi... yoksa sevgi mi? Çünkü zevkle hatırladığım şeylerin sözünü etmeye bile başlamadım daha – yani beni kendimden geçiren, yakıcı bir kaybetmişlik duygusuyla hatırladığım şeylerin! O günkü havaya ve günün saatine bağlıymış gibi görünen bütün o anılar, ve onca yakıcı bir şekilde zihnime üşüşen, sanki o anda metroda, işyerimde, güzel bir kızla yemekte değilmişim de tekrar çocukluğumda, *onların yanındaymışım* hissi veren anılar. Aslında hiçbir işe yaramayan anılar – yine de benim varoluşum açısından, anamın rahmine düştüğüm an kadar önemli birer tarihi an gibi geliyorlar bana; babamın sperminin, anamın yumurtasını burnuyla dürttüğü anı hatırlıyor olabilirdim, bendeki şükran duygusu o kadar delici işte – evet, *bendeki* şükran duygusu! işte öyle uçsuz bucaksız, öyle kayıtsız şartsız bir sevgi, bu benim duyduğum. Evet, uçsuz bucaksız ve kayıtsız şartsız bir sevgi besliyorum! Mutfakta ayakta duruyorum (belki de hayatımda ilk kez ayakta duruyorum), annem parmağıyla göstererek "Bak dışarıya, bebişim," diyor ve ben de bakıyorum; diyor ki "Gördün mü? nasıl da mora dönmüş? sonbahar semaları." Hayatımda kulak verdiğim ilk şiir dizesi! Ve hatırlıyorum ben bunu! *Sonbahar semaları...* Ocak ayında bir gün, dışarıda çivi gibi ayaz, alacakaranlık – ah bu alacakaranlık anıları öldürecek beni, akşam yemeğine kadar açlığımı bastırsın diye çavdar ekmeği arasına tavuk anıları ve mutfak penceresinin dışında çoktan belirmiş olan ay – soğuğun ısırdığı yanaklarım kıpkırmızı, elimde kar küreyerek kazandığım bir dolar, daha yeni girmişim içeri: "Biliyor musun yemekte ne var?" diye öyle bir sevgiyle şakıyor ki annem, "Böyle çalışkan bir çocuk olduğun için sana mükâfat. En sevdiğin kış yemeği. Güveçte kuzu." Gece olmuş: Pazar gününü New York kentinde, Radio City konserlerinde ve Çin Mahallesi'nde geçirmiş, George Washington Köprüsü üzerinden eve dönüyoruz arabayla – Pell Sokağı'ndan çıkıp Holland Tüneli'nden geçince Jersey kentine dosdoğru gidiliyor, ama ben köprüden gidelim diye yalvarıyorum ve annem de bunun

"eğitsel" değeri olduğunu söylediği için babam, yolu on beş kilometre kadar uzatarak götürüyor bizi eve. Ön koltukta ablam, bu harikulade eğitsel kabloları taşıyan ayakları yüksek sesle sayarken, ben arka koltukta yüzümü annemin fok derisinden siyah mantosuna dayamış, uyuyorum. Annemle babamın pazar geceleri takıldığı Bezik Kulübü'ndekilerle kışın bir hafta sonu gittiğimiz Lakewood'daki otelde, ben çift kişilik bir yatakta babamla yatarken, annemle Hannah da öbür yatağa kıvrılıyorlar. Babam şafakla beraber uyandırıyor beni ve hapisten firar eder gibi kaçıyoruz, ses çıkarmadan giyinip süzülüveriyoruz odadan dışarı. Kulaklıklarımı takıp paltomu giymem için eliyle işaret ederek "Gel," diyor bana fısıltıyla, "sana bir şey göstereceğim. On altı yaşındayken Lakewood'da garsonluk yaptığımı biliyor muydun?" Otelden çıkınca, sessizlik içinde yükselen o güzelim ağaçları işaret ediyor. "Nasıl?" diyor. Gümüş bir gölün çevresinde –"canlı adımlarla"– dolaşıyoruz. "Derin derin nefes al. Yol boyu bu çam havasını çek içine. Yeryüzündeki en güzel havadır bu, kış günlerinin tertemiz çam havası." *Kış günlerinin tertemiz çam havası* – bir şair ebeveyn daha! Wordsworth'ün oğlu olsaydım, bu kadar mütehassis olmazdım!... Yazın babam şehirde kalırken, diğer üçümüz bir aylığına deniz kıyısında mobilyalı bir odaya yerleşiyoruz. Son iki hafta, iznini alınca babam da yanımıza gelecek... ama öyle günler oluyor ki rutubetten durulmuyor Jersey'de, bataklıklardan gelen sivrisinekler bombardıman dalışlarına başlıyorlar ve babam da akşam iş çıkışı eski Cheesequake Otoyolu'ndan kırk kilometre yol yapıyor – Cheesequake! Tanrım! Bundan neler çıkartacaksınız şimdi!– Bradley Kumsalı'ndaki havadar odamızda bizimle geçirmek için geceyi, tam kırk kilometre yol yapıyor.

O geldiğinde biz yemeğimizi yemiş oluyoruz, ama babam tahsilat turları sırasında bütün gün üzerinde olan nemli şehir giysilerinden sıyrılıp mayosunu giyerken, kendi yemeği hazır bekliyor. Bağcıkları açık kunduralarıyla sokağı geçip şıpıdık şıpıdık plaja inerken ben taşıyorum havlusunu. Tertemiz şortum ve lekesiz bir tişört var üzerimde, duş yapıp tuzlarımdan arınmışım ve saçlarım

* Portnoy'un dili sürçüyor; doğrusu Chesapeake olacak; "Cheesequake" diye bir yer yok; bu kelimenin kendi başına bir anlamı da olmadığı anlaşılıyor, ancak "cheese" peynir, "quake" ise titremek, sallanmak vb demek. (ç.n.)

–delikanlılığımın henüz bulaşık teli öncesi dönemini yaşayan, yumuşak ve tarağa gelir saçlarım– güzelce ayrılarak yana yatırılmış. Plajdaki tahta platform boyunca uzanan eski püskü bir demir korkuluk var, onun üzerine oturuyorum; hemen aşağıda babam, ayağında kunduralarıyla bomboş plajı kat ediyor. Havlusunu dikkatle kumlara sererken izliyorum onu. Kundurasının bir tekine saatini koyuyor, öbür tekine gözlüğünü, ve işte denize girmeye hazır. Bugüne kadar hep onun öğütlediği şekilde girmişimdir suya: Önce kollarını bileklerine kadar batır, sonra koltukaltlarını ıslat, sonra bir avuç suyla şakaklarını ve enseni... aa, ama yavaş, daima yavaş. Böylece sisteminde şoka sebep olmadan ferahlamış olursun. Şoka uğramadan ferahlamış bir halde bana dönüyor yüzünü, benim durduğuma inandığı yere doğru komik bir şekilde el sallayarak veda ediyor ve kollarını yana açarak sırtüstü suya bırakıyor kendini. Ay ne kadar hareketsiz yatıyor öyle suda –çalışıyor adam, çok çalışıyor, hem benim için değil de kimin için sanki?– ve nihayet, karınüstü dönüp, o gövdeyi hiçbir yere taşımayan kesik kesik birkaç kulaç attıktan sonra, sığlıkta bata çıka yürüyerek kıyıya dönüyor, üstünden sular sızan tıknaz gövdesi, son ışık demetleri altında pırıl pırıl – omzumun üzerinden geçip de düşüyor ışıklar onun gövdesine, New Jersey'nin, beni uzak tuttukları o boğucu iç kesiminden gelen son ışıklar.

Bunun gibi daha çok anı var, Doktor. Daha bir sürü. Annemden ve babamdan bahsediyorum size.

Ama – ama – ama – durun zihnimi bir toplayayım – bir de banyodan çıktığı andaki o görüntüsü var, ensesini hırsla kaşıyıp bir geğirtiyi yüzünü ekşite ekşite yutarak banyodan çıktığı an. "Evet ne var, tuvaletten çıkmamı bekleyemeyeceğiniz kadar acil olan şey nedir?"

"Hiçbir şey," diyor annem. "Hallettik biz."

Bana bakıyor, hayal kırıklığı içinde. Uğruna yaşadığı şeyim ben ve kendim de biliyorum bunu. "Ne yapmış bu?"

"Ne yapmışsa yapmış işte, kapandı bitti artık. Bağırsaklarını çalıştırabildin mi?" diye soruyor annem.

"Elbette bağırsaklarımı çalıştıramadım."

"Jack, ne olacak böyle senin halin, bu bağırsaklarla?"

"Ne olacağı var mı, giderek betona dönüşüyorlar işte."

"Çok hızlı yiyorsun da ondan."

"Çok hızlı yemiyorum ben."

"Nasıl yiyorsun peki, yavaş mı?"

"Normal yiyorum."

"Domuz gibi yemek yiyorsun – birinin sana söylemesi lazım bunu."

"Aman aman, bazen düşüncelerini ne kadar güzel ifade ediyorsun böyle, farkında mısın bunun?"

"Ben sadece doğruyu söylüyorum," diyor annem. "Şu mutfakta bütün gün ayakta dikiliyorum, sonra da sen, yangından mal kaçırır gibi yiyorsun ve bu da – bu da, benim pişirdiğim yemeklerin yeterince iyi olmadığına karar vermiş. Onun yerine midesini bozarak hayatı bana zindan etmeyi yeğliyor."

"Ne yapmış bu?"

"Seni üzmek istemiyorum," diyor annem. "Her şeyi unutalım, gitsin." Ama unutamıyor işte ve bu sefer de *kendisi* başlıyor ağlamaya. Bakın, herhalde kendisi de bu dünyanın en bahtiyar insanı değil. Bir zamanlar fasulye sırığı gibi bir kızmış, lisedeyken oğlanlar "Kızıl" derlermiş ona. Dokuz-on yaşlarındayken onun lise yıllığı müthiş bir tutku haline gelmişti bende. Bana en çok heyecan veren diğer kitapla, yani pul albümümle birlikte bir süre aynı çekmecede saklamıştım onu.

Sophie Ginsky, oğlanlar "Kızıl" derler adına,
İri kahve gözleri ve cin gibi aklıyla, ne işler başaracak daha.

Benim annemdi işte o!

Üstelik futbol takımı çalıştırıcısının da sekreterliğini yapmış annem, bizim zamanımızda öyle pek şan şöhret getiren bir iş değil tabii, ama belli ki Birinci Dünya Savaşı sırasında, Jersey kentinde bütün genç kızların gözü *bu* görevdeymiş. İşin aslı ne olursa olsun, ben böyle düşünüyordum yıllığın sayfalarını çevirirken, ve annem kara saçlı yarini de göstermişti bana, takımın kaptanıymış, bugün ise Sophie'den bir alıntı yapacak olursak, "New York'un en büyük hardal üreticisi." "Baban yerine onunla evlenebilirdim," diye açılmıştı bana, hem de birkaç kez. Bazen merak ederdim, annemle

benim halimiz neye benzerdi o zaman diye, babam akşam yemeklerine bizi köşedeki mezeciye götürdüğünde hep bu geçerdi aklımdan. Etrafıma bakıp şöyle düşünüyorum: "Bu kadar hardalın hepsini biz üretiyor olabilirdik." Herhalde annem de bu tip şeyler düşünüyor olurdu.

"Patates kızartması yiyor," diyor annem ve mutfaktaki iskemleye çökerek son defa Gözyaşlarıyla Döküyor Kalbindekileri. "Okul çıkışı Melvin Weiner'la birlikte gidip midesini patates kızartmasıyla dolduruyor. Jack, sen söyle şuna, ben ne de olsa anneyim. Bunun sonunun nereye varacağını anlat. Alex," diyor ihtirasla, benim sinip kaldığım köşeye çevirerek gözünü, "*tatele* kafa, böyle ishalle başlar işte, ama sonu nereye varır, biliyor musun? Senin gibi hassas mideli birine ne olur sonunda, haberin var mı? *İşini görmek için plastik bir torba takmak zorunda kalırsın!*"

Dünya tarihinde, bir kadının gözyaşlarıyla başa çıkmakta en beceriksiz adam kimdir acaba? Babam. Ben ikinciyim. Diyor ki babam, "Anneni duydun. Okul çıkışı Melvin Weiner'la patates kızartması yeme."

"Hiçbir zaman yemesin," diye yalvarıyor annem.

"Hiçbir zaman yeme," diyor babam.

"Dışarıda hamburger de yemesin," diye yalvarıyor annem.

"Dışarıda hamburger de yeme," diyor babam.

"*Hamburger*," diyor annem dokunaklı bir sesle, sanırsınız ağzından çıkan kelime, *Hitler*, "nerede ne kadar pislik varsa bulup dolduruyorlar o şeylerin içine – *bu da*, onları yiyor. Jack, söyle şuna söz versin, yoksa çok *tsura*'lar açacak başına ve o zaman da iş işten geçmiş olacak."

"*Söz veriyorum!*" diyorum çığlık çığlığa. "*Söz veriyorum!*" ve fırlayıp çıkıyorum mutfaktan – nereye? Nereye olacak.

Donumu yırtarcasına indiriyorum, başkaldırmaya başlamış koçbaşını başından kavrıyorum hırsla, özgürlüğün kapısını açacak koçbaşı bu, ergen kamışım benim, o saat annem başlıyor bağırmaya, banyo kapısının arkasından. "Bu sefer çekme sifonu. Duyuyor musun beni Alex? O kuburun içinde ne var, görmem lazım!"

Doktor, anlıyor musunuz neyle karşı karşıya olduğumu? Kamışımdan başka, kendime ait addedebileceğim hiçbir şey yoktu elimde. Siz annemi çocuk felci mevsiminde iş başında görecektiniz!

Kızılhaç'tan madalya takmaları lazım kadına! Aç ağzını. Niye kızarmış boğazın? Başın ağrıyor da bana söylemiyor musun yoksa? Beyzbol maçına falan gitmiyorsun Alex, boynunu oynattığını göreyim önce. Boynun mu tutuldu? Niye öyle hareket ediyorsun o zaman? Miden bulanıyormuş gibiydin sofrada, miden mi bulanıyor? İyi ama miden bulanıyormuş gibi yiyordun yemeğini. Beyzbol sahasındaki o çeşmeden su içmeyeceksin. Susarsan eve gelene kadar dayan. Boğazın ağrıyor, değil mi? Lokmayı yutuşundan belli. Bana kalırsa, Bay Joe Di Maggio, en iyisi sen o beyzbol eldivenini bırak da git yat. Bu sıcakta dışarı çıkmana izin veremem, hele boğazın ağrırken koşup oynamana asla izin vermiyorum. Dur bakayım, ateşini bir ölçelim. Bu boğazının hali hiç hoşuma gitmiyor. Doğrusunu istersen, bütün gün boğazın ağrıyarak dolaşıp da bunu annene söylememiş olduğunu düşününce, aklımı oynatacak gibi oluyorum. Ne diye sır gibi saklıyorsun bunu? Alex, çocuk felci beyzbol meyzbol tanımaz. Ciğerlerini makineye bağladıklarında aklın başına gelir ancak, ve ebediyen sakat kalırsın! Bak son defa söylüyorum, orda burda dolaşıp durmanı istemiyorum. Dışarıda hamburger yemeni de. Mayonez de. Ciğer kızartması da. Tonbalığı da. Herkes annen kadar özen göstermiyor temizliğe. Sen tertemiz bir eve alışıksın, o lokantalarda neler dönüyor bilmezsin. Chink Lokantası'na gittiğimizde annen niye hep mutfak tarafına arkasını dönerek oturuyor, biliyor musun? Arkamda neler olup bittiğini görmek istemiyorum da ondan. Alex, her şeyi önce yıkayacaksın, anladın mı? Her şeyi! Senden önce kimin eli değdi, bir Allah bilir.

Tedavi için hastaneye yatmama gerek olmamasının gerçek bir mucize olduğunu düşünmekle abartıyor muyum sizce? Bütün o histeri ve hurafeler! Aman dikkat etler ve ayağını denk allar! Bunu yapmamalısınlar, bunu yapamazsınlar – sakın haalar! yapmalar! etmeler! önemli bir kanunu çiğniyorsunlar! *Ne* kanunu be? *Kimin* kanunu? Pekâlâ dudaklarına demirler ve burunlarına halkalar takıp vücutlarını baştan aşağı maviye boyamış da olabilirlerdi yani! Ah bir de o sütlü *milçik*'lerle etli *flayşik*'ler, kendi şahsi deliliklerinin şahikasını oluşturan bütün o *meşugene* saçması kurallarıyla nizamnameleri! Aile içinde hep anlatıp gülüşürlerdi, küçücük bir çocukken pencereden dışarı, yağan kara bakıyormuşum da, aniden içeri

dönerek bir ümit sormuşum, "Anne, biz kışa inanıyor muyuz?" diye. *Anlattığım* şeyi anlayabiliyor musunuz? Hotantolarla Zulular tarafından büyütüldüm ben! Kadir-i Mutlak Tanrı Hazretleri'ni ciddi biçimde rencide etmeden bir bardak sütün yanında bir salamlı sandviç yemeyi bile düşünemezdim. Bir de öyle otuzbiri çekip çekip fışkırtmakla vicdanıma nasıl bir yük bindirdiğimi düşünün hele! Suçluluk duygusu, korku – iliklerime kadar işlemiş dehşet duygusu! Tehlike dolu olmayan, mikrop saçmayan, bela getirmeyen ne vardı onların dünyasında? Hani nerede hayattan tat almak, nerede yiğitlik, cesaret? Anamla babamı hayata karşı bu kadar korkuyla dolduran kimdi? Babam şimdi emekli ve dişe dokunur tek bir konu var hayatında: New Jersey Paralı Otoyolu. "Üstüne para verseler geçmem ben oradan. O yoldan gitmek için aklından zoru olması lazım insanın – Cinayet Anonim Şirketi, insanlar çıkıp birbirlerini yasal yollardan öldürsünler diye yapılmış– " Bakın, biliyor musunuz, haftada üç kez telefon edip ne diyor bana – toplam kaç kere aradığından söz etmiyorum, açtığım telefonları sayıyorum yalnızca, yoksa her akşam altı ila on sefer telefon eder. "Sat o arabayı, olur mu? Hatırımı kırmayıp sat şu arabayı da, bir gececik olsun rahat uyuyayım. O şehirde arabayı n'apacaksın, havsalam almıyor doğrusu. Sigortaydı, parktı, bakımdı, ne diye bir sürü para ödeyeceksin, anlaşılır gibi değil vallahi. Kırk metre karelik daire için ne ödüyorsun o soyguncular? Ayda elli dolardan bir kuruş fazla veriyorsan, aklından zorun var demektir. Niye Kuzey Jersey'ye taşınıp yine burada yaşamıyorsun, benim için bir sır bu – ne anlıyorsun oranın gürültüsünden, haydutundan hırsızından, isinden pisinden, hiç anlamıyorum– "

Anneme gelince, fısıldamaya devam ediyor o. *Sophie, fısıldıyor da fısıldıyor!* Ayda bir yemeğe gidiyorum onlara, bütün riyakârlığımı ve kurnazlığımı ve gücümü bir araya toplamamı gerektiren bir mücadele bu, fakat bu kadar yıl sonra ve akla hayale sığmaz şartlarda bunu ayda birde tutmayı başarmış bulunuyorum: Zili çalıyorum, annem kapıyı açıyor ve anında başlıyor fısıldamaya! "Dün ne çile çektim onunla, sakın sorma bana." E, ben de sormuyorum. "Alex," yine alçak perdeden, "babanın dünkü gibi olduğu günlerde, senden gelecek bir telefonla her şey nasıl bambaşka olurdu, bilemezsin." Başımı sallıyorum. "Ha, Alex," – ben de yine

başımı sallıyorum işte – baş sallamanın bir maliyeti yok, hatta geçinip gitmemi sağlayabilir – "haftaya doğum günü var. Anneler Günü geldi geçti, bir tebrik kartı bile görmedik, benim doğum günüm, *keza* öyle. Böyle şeyler bana dokunmaz. Ama o, altmış altı yaşına basacak, Alex. Bebek değil o, Alex – hayatta bir dönüm noktasıdır bu. Onun için bir tebrik kartı gönderiver. Ölmezsin, korkma!"

Doktor, inanılmaz insanlar bunlar! İnanılmaz insanlar bunlar! Bu ikisi, zamanımızın en büyük suçluluk duygusu imalatçıları ve ambalajcıları! Benim gibi insanlardan, sinekten yağ çıkarır misali suçluluk duygusu çıkarıyorlar! "Telefon et, Alex. Ziyaret et, Alex. Alex, bize bir haber ver. Bize haber vermeden bir yere gitme, lütfen, bir daha yapma böyle. Geçen gittiğinde bize haber vermedin, baban az daha polisi arayacaktı. Günde kaç sefer sana telefon etti de açan olmadı, biliyor musun? Bir tahminde bulun bakalım, kaç sefer?" "Anne," diye bilgilendiriyorum onu, dişlerimin arasından, "ölürsem, yetmiş iki saat içinde cesedimin kokusu çıkar, bundan şüphen olmasın!" "Böyle *konuşma*! Allah *korusun!*" diye ağlamaya başlıyor. Ahh, işte yaptı numarasını, işini göreceği kesin artık. İyi de zaten ne bekleyebilirim ki? Olmazı oldurmasını bekleyebilir miyim kendi annemden? "Alex, bir telefon etmek iş değil – şunun şurasında daha ne kadar bela olacağız ki başına?"

Doktor Spielvogel, bu benim hayatım, benim tek hayatım, ve bu hayatı bir Yahudi fıkrasının göbeğinde yaşıyorum! Yahudi fıkrasındaki oğlanım ben – *yalnız, bu, fıkra değil!* Allah aşkına söyleyin, kim sakatladı bizi böyle? Kim bu kadar marazi ve histerik ve zayıf yaptı bizi? Niye, niye hâlâ "Dikkat et! Yapma! Alex – *hayır*!" diye haykırıp duruyorlar? Doktor, bu bendeki hastalığın adı nedir? Yahudilerin çektiği acıları anlatıp duruyorlar hani – o, bu mu yoksa? Pogromlardan ve mezalimden bana kalan miras mı bu? Şu güzelim iki bin yıl boyunca *goyim*'in tahkir ve taciz nesnesi olmamızdan gelen miras mı? Vah benim sırlarıma, utancıma, yürek çarpıntılarıma, al basmalarıma ve de ter basmalarıma! İnsan hayatındaki en basit olaylara nasıl tepki verdiğime bakın! Doktor, ortada hiçbir neden yokken durmadan öcülerle korkutulmaya tahammül edemiyorum artık! Erkeklik ihsan edin bana! Cesur kılın beni! Güçlü kılın! *Bütün* kılın! İyi bir Yahudi çocuğu olmak yetti

gayrı, başkalarının yanında annemle babamı memnun ederken kendi başıma kalınca *putz*'umu çekiştirmek yetti gayrı! Yetti!

Yahudinin çilesi

Dokuz yaşında falandım, hayalarımdan biri, anlaşıldığı kadarıyla bir torbanın içinde yaşamak canına tak edince, geri dönüp kuzeye doğru yol almaya başladı. Önceleri leğen kemiğinin kenarında bir yerlere yerleşmeye çalıştığını hissedebiliyordum – sonra, kararsızlık dönemini atlatmışçasına, denizden çekilip çıkartılarak cankurtaran sandalının küpeştesine savrulan bir kazazede misali, vücudumda bir boşluğa attı kendini. Ve oraya yerleşti, kemiklerimin oluşturduğu kalenin içinde nihayet emniyetteydi, gözükara ikizini de, oğlanlar dünyasında şansını tek başına denesin diye geride bırakmıştı – oğlan çocuklarının havada uçup uçup var güçleriyle birbirlerine çarptıkları, çitlerin üstünden aştıkları futbol maçlarıyla, sopalar ve taşlar ve çakılarla, ve annemi evhamdan deliye döndüren daha bir sürü tehlikeyle dolu o dünyada yapayalnız bırakmıştı – evhamdan deliye döner ve durmadan ikaz ederdi beni annem, ve ikaz ederdi ve ikaz ederdi ve bir daha ederdi. Sonra bir daha.

Sonra bir daha.

Böylece sol hayam, kasıktaki bir kanalda yaşamaya başladı. Ortadan kaybolduğu ilk haftalarda, bacağımın kasığımla birleştiği yerdeki deri kıvrımına parmağımı bastırınca, pelte gibi titreşen o yuvarlağı hissedebiliyordum hâlâ; ama bunu, bağırsaklarımın civarında beyhude aramalara giriştiğim dehşet geceleri izlemeye başladı, ta kaburgalarıma kadar her yerimi yoklar, arardım onu – heyhat, daha haritası çıkarılmamış, meçhul afaka yelken açmıştı yolcu. Nereye gitmişti bu! Yolculuğu boyunca daha ne kadar tepelere çıkacak, ne kadar uzaklara varacaktı! Bir gün derste bir şey söylemek için ağzımı açtığımda, dilimin ucunda sol taşağımı mı bulacaktım yoksa? Okulda öğretmenimizle birlikte *Ellerimdedir kaderimin dümeni, Benim, ruhumun Serdümeni*, diye şarkılar söylüyorduk, oysa tam da bu sırada vücudumun içinde, emrimdeki ne-

ferlerden biri anarşik bir ayaklanma başlatmıştı – ve elim kolum bağlanmış, kalmıştı!

Altı ay boyunca düşündüm durdum bu esrarı, ta ki yıllık rutin muayenede aile doktorumuz, hayamın ortadan kaybolduğunu teyit edene kadar... ve birçok kez merak ettim, acaba kayıp haya, geri dönüp bağırsaklarıma daldı da kendi kendine bir yumurtaya mı dönüştü diye, bir keresinde annem tavuk temizlerken, karanlık kuytulardan çeke çeke çıkartılarak çöpe atılan ıslak, sarı kütle gibi tıpkı – ne de olsa aklıma gelmeyen olasılık kalmamıştı, *tek bir* olasılık. Ya şimdi memelerim de çıkmaya başlarsa ne olacaktı? Ya penisim kurur da bir gün, tam helada işerken elimde kalıverirse? Kıza mı dönüşüyordum yavaş yavaş? Yoksa daha beteri (beyzboldaki çocuklar arasında dolaşan laflardan anladığım kadarıyla), *İster İnan, İster İnanma* programından Robert Ripley'nin yüz bin dolarlık para "ödülü" vereceği cinsten bir oğlana mı? İster inanın, ister inanmayın, New Jersey'de dokuz yaşında bir çocuk var, her bakımdan bir erkek çocuk kendisi, *ancak hiçbir zaman baba olamayacak.*

Kim alacak ödülü? Ben mi, yoksa televizyonculara haber verecek kişi mi?

Doktor Izzie, sanki almayı düşündüğü elbisenin kumaşına bakar gibi parmaklarıyla yokluyordu erbezi torbamı, sonra babama döndü ve bana bir dizi iğne yaparak erkeklik hormonu vermek gerekeceğini söyledi. Hayalarımdan biri tam olarak inmemişti torbasına – mutat bir durum değil, ama hiç duyulmamış da değil... Peki ya iğneler işe yaramazsa, diye telaşla soruyor babam. O zaman ne olacak–! İşte bu noktada dergilere bakayım diye bekleme odasına gönderiliyorum.

İğneler işe yarıyor. Bıçaktan kurtuldum. (Bir kez daha!)

Ah şu babam! Şu sevecen, evhamlı, havsalası almaz, kabız babam! Bu Kutsal Protestan İmparatorluğu tarafından önü kesilmeye mahkûm! Özgüven ve kıvraklık, tahakküm ve geniş bir çevre, kendi kuşağının sarı saçlı, mavi gözlü mensuplarının lider olmasını, esin bulmasını, hükmetmesini, icabında baskı kurmasını sağlayan her şey – bunların yüzde biri yok ki babamda. Nasıl baskı kurabilirdi? – üzerinde baskı kurulan *kendisiyken.* Nasıl hükmedebi-

lirdi? – *kendisinin* hükmü yokken. Nasıl zafere erebilirdi, muzaffer olanları –hatta belki bu fikrin ta kendisini– onca hor görürken. "Bir Yahudiye tapınıyorlar, farkında mısın Alex? O fiyakalı dinleri var ya, zamanında Yahudiliği tescil edilmiş olan birine tapınmaya dayanıyor tamamen. Şapşallığın böylesi görülmüş müdür? Göz göre göre halkı kandırmanın bu kadarı duyulmuş mudur? Herkese Tanrı olduğunu söyleyip durdukları İsa Mesih var ya, aslında Yahudiydi o! Ve bu gerçek, üzerinde düşününce beni tam anlamıyla kahreden bu gerçek, *başka hiç kimsenin umurunda değil.* Onun aslında tıpkı senin benim gibi bir Yahudi olması, ölümünden sonra o Yahudiyi alıp bir nevi Tanrı haline getirmeleri, ve sonra da –bak bu, insanı tam anlamıyla çileden çıkarıyor işte– sonra da o aşağılık pezevenklerin yüz seksen derece dönüş yapması, kim geliyor zulmedilecekler listesinin başında? Cinayet ve nefretle kime el atıyorlar iki bin yıldır? Yahudilere! En başta o aziz İsa'larını onlara veren halka! İnan bana Alex, Hıristiyan dini gibi bir zırva daha, böylesine mide bulandırıcı bir *mişegos* daha göremezsin hayatta. Ve işte o kocabaşların inandığı din de bu!"

Ne yazık ki bu güçlü düşmanı hakir görüp durması, aile içi cephede o kadar yerinde bir savunma stratejisi değildi – zira canından çok sevdiği *kendi* oğlu, zamanla giderek düşman saflarına geçiyordu. Aslında ergenlik çağı adı altında yaşadığım o uzayıp giden öfke dönemi boyunca babamla ilgili olarak beni en çok dehşete düşüren şey, zaman zaman ondan beklediğim anlık şiddet patlamaları değildi, her akşam sofrada otururken, onun o cahil, barbar bedenine kendi elimle uygulamayı dilediğim şiddetti. Salatayı tabağına almak yerine ortadan yerken, yahut çorbanın soğumasını kibarca beklemek yerine kaşığı daldırıp höpürdete höpürdete içerken, yahut, Allah muhafaza, herhangi bir konuda görüş belirtmeye kalkışırken... nasıl da isterdim onu bağırta bağırta, yaşayanların dünyasından uğurlamayı. Onu öldürme isteğimin asıl en dehşetengiz kısmı şuydu: Deneyecek olsam, büyük ihtimalle başaracaktım bunu! *Büyük ihtimalle kendisi de bana yardımcı olacaktı!* Tek yapmam gereken, masadaki tabakları bir tarafa savurup parmaklarımı gırtlağına geçirmekti, anında yığılıverecekti oturduğu sandalyeye, dili bir karış dışarıda. Bağırmasına bağırırdı, direnmesine direnirdi ve tabii, *naç*'lamasına *naç*'lar, çırpınırdı da! Peki kendini savuna-

bilir miydi? *bana* karşı? Yenmemiş bir yemek daha bırakarak arkamda, Hun İmparatoru Attila misali naralar ata ata mutfaktan fırlarken, "Alex, karşılık verip durma artık," diye beni uyarıyor annem, "böyle saygısız davranmaya devam edersen sonunda kalpten götüreceksin adamı!" "Olur!" diye bağırıyorum suratına çarparken odamın kapısını. "Tamam!" Asla yakalarını kaldırmadan giymediğim suni deri ceketimi dolaptan çıkarırken böyle haykırıyorum ona – bu giysinin kendisi kadar yaka stiline de küçümsemeyle bakıyor annem. "Aman ne güzel!" diye kükrüyor ve gözümden yaşlar boşanarak köşedeki salona gidip langırt makinesinden çıkarıyorum hırsımı.

Allahım, benim bu küstahlıklarım karşısında ya babam, annem olsaydı! ve annem de, babam! Fakat cinsiyetler tersine dönmüş bizim evde! Doğal hakları gereği üzerime yürüyor olması gereken pısıp kalıyor – pısıp kalmış olması gereken, üzerime yürüyor! Bana çıkışıp bağırması gereken, çaresizlik içinde tam anlamıyla yıkılarak duygusal zayıflığına teslim oluyor! Yıkılması gerekense çıkışıyor, düzeltiyor, azarlıyor, eleştiriyor, sonu gelmez bir şekilde kusur buluyor! Patriyarkal boşluğu o dolduruyor! Ahh, şükürler olsun sana Rabbim! şükürler olsun sana! hiç değilse sikle taşağı *babama* vermişsin! Erkekliği, bu altın saçlı, gümüş sözlü *goyim* dünyasına (yumuşak bir ifadeyle) gebe olsa da, iki bacağının arasında hatırı sayılır bir erkek olarak inşa edilmişti babam (Allah babamı korusun!), iki tane kocaman ve sağlıklı taşağı, bir de fevkalade uzunluğu ve çapıyla göz dolduran *şlong*'u vardı. Üstelik hepsi *onundu:* İşte bundan hiç şüphem yok; hep böyle tutunup sallanacakları, bölünmez bütünlüğüne asla halel gelmeyecek olan gövde, *onun* gövdesiydi.

Evde, babamın tenasül teçhizatını, annemin erojen bölgelerini gördüğümden daha seyrek görüyordum tabii. Bir keresinde aybaşı kanını görmüştüm annemin... mutfak lavabosunun altına serili eprimiş muşambada karanlık pırıltılar saçarken. Çeyrek yüzyıl önce gördüğüm iki kırmızı damla işte, ama benim kurduğum Bedbinlikler ve Bedbahtlıklar Modern Sanat Müzesi'nde annemin sonsuz bir ışıkla aydınlatılmış ikonunda öyle dururlar hâlâ (bir paket Kotex ve naylon çoraplarla birlikte – birazdan onlara da geleceğim). Elin-

deki süzgeçten bir leğene doğru mütemadiyen sızan kan da var bu ikonda. Eti *koşer*, yani helal, dolayısıyla yenebilir hale getirmek için süzdüğü kan. Galiba anılar birbirine karışıyor kafamda –Atreusoğulları'ndan biri gibi hiç durmadan kandan bahsediyorum– ama lavabonun başında dikilip, kanını salsın diye eti tuzlayışı gözümün önünde işte, sonra ani bir "kadınlık belası" atağıyla feryat figan yerinden fırlıyor ve telaşla yatak odasına koşturuyor. Dört, bilemediniz beş yaşındaydım o zaman ama annemin mutfağının zemininde gördüğüm o iki damla kan, daha dün gibi aklımda... tıpkı Kotex paketi gibi... tıpkı bacaklarından yukarı kayarak ilerleyen çoraplar gibi... tıpkı –bunu söylememe gerek var mı?– yemeğimi yemeyince beni kanımı dökmekle tehdit ederken eline aldığı o ekmek bıçağı gibi. O bıçak! *O bıçak!* Bana asıl koyan, bu olayın onun için bir utanç vesilesi ya da sır olarak saklanması gerekli bir şey bile olmaması. Yatağımda yatarken, *mah-jong* oynadığı kadınlarla abuk sabuk şeyler anlatarak dertleşmesine kulak misafiri oluyorum: *Benim Alex birdenbire yemek yemez oldu, ben de elimde bıçakla dikildim başına.* Ve hiçbiri de bu taktiği biraz fazla aşırı bulmuyor gibi. Ben de elimde bıçakla dikildim başına! Ve o kadınlardan biri bile *mah-jong* masasından kalktığı gibi terk etmiyor annemin evini! Çünkü onların dünyasında, yemeğini yemeyen çocuklara böyle yapılır – dikilirsin başlarına, *elinde bıçakla!*

Koş hemen eczaneye! bir paket Kotex al! hemen! diye seslenmesi yıllar sonraya rastlar. Sesindeki o panik. Koşarak gitmiştim! Sonra nefes nefese eve dönüp, banyo kapısında açılmış daracık bir aralıktan bana uzanan beyaz parmakların arasına bıraktım paketi... Gerçi aybaşı problemleri sonunda bir ameliyatla kökten hallolacaktı ama, yine de bu insani yardım misyonu için eczaneye beni göndermesi affedilir şey değil. Dök kanını banyonun soğuk zeminine daha iyi, *öylesi* daha iyi, ama on bir yaşında bir oğlan çocuğunu aybaşın için ped almaya gönderme işte! Ablam neredeydi Allah aşkına? Kendi acil durum paketi neredeydi? Kendi küçük oğlunun hassasiyetlerine karşı niye böyle sonsuz bir aldırışsızlık sergilerdi bu kadın – bir yandan benim kapıldığım utancı hiç umursamazken, bir yandan da en derindeki arzularıma öyle iyi uyuyordu ki!

...Daha kendi cinsiyetimi bilemeyecek kadar küçüğüm, yahut aklınıza getirin işte. Saat öğleyi biraz geçiyor, Dördüncü yılımın

baharı. Apartmanın önündeki moloz yığılı arsada, mor sapların üzerinde çiçekler baş vermiş. Pencereler sonuna kadar açık olduğu için mevsimin hoş kokulu, tertemiz havası dolmuş evin içine – ve annemin kıpır kıpır canlılığından ileri gelen bir elektrik var havada: Bir haftalık çamaşırını yıkayıp ipe asmış; akşama tatlı olarak mozaik pasta yapmış, vanilyanın üstüne güzelce damlatıyor –yine damlayan bir şey! yine bir bıçak!– neyse, ustaca damlatıyor erimiş çikolatayı, o titrek jölenin içinde şeftalileri asılı durdurması gibi bu da bir mucize benim için. Çamaşırı bitirmiş, pastayı hazır etmiş; mutfak ve banyo zeminlerini silip üstüne gazeteler sermiş; toz da almış tabii; elektrik süpürgesiyle yerleri temizlediğini ise söylemeye gerek yok; öğle yemeğinden sonra sofrayı toplayıp bulaşığı yıkamış ve (benim de ufak yardımlarımla) mutfak kilerinde *nülçik* kaplarının durduğu dolaba kaldırmış hepsini – ve sabah saatleri boyunca ıslık çalarak kanaryalar gibi şakımış durmuş, sıhhat ve neşe taşan, pervasızlık ve gönül rahatlığı fışkıran ahenksiz bir melodiyle. Ben onun için bir resim yaparken, duşa girip yıkanıyor – şimdi de günışığının vurduğu yatak odasında giyinmekte, şehre götürecek beni. Üstünde sünger destekli sutyeni ve jartiyeriyle oturuyor yatağın kenarına, giyeceği çorabı eline almış, burun uçlarına doğru toplarken bir yandan da benimle laflıyor. Hanimiş annesinin mini mini tatlı oğlu? Hanimiş bütün oğulların en uslusu? Annesi en çok kimi severmiş şu kocca dünyada? Tam anlamıyla kendimden geçmiş durumdayım, bir yandan da ince çorapların o bacakları sımsıkı sararak, ağır ağır yukarı süzülerek yaptığı yolculuğu izliyorum, insana ıstırap verecek kadar tatlı bir yolculuk bu, ve annemin tenine çorapların verdiği renk, müthiş bir heyecan uyandırıyor bende. Gerdanından yayılan sabun kokusunu duyabilmek için sokuluyorum ona – birazdan çorapların (merasim boruları çalınarak elbette) tutturulacağı jartiyer kancalarının, şaşırtıcı bir elastikiyetle havada salınışını daha iyi izleyebilmek için de ama. Annemin, maun karyolanın köşelerinden yükselen direklere sürdüğü cilanın kokusunu çekiyorum içime, bir adamla birlikte yatıyor bu karyolada, akşamları ve pazar öğleden sonraları bizim evde kalan bir adam. Babam diyorlar ona. O mini mini domuzcukları annem, ılık suyla ıslattığı elbeziyle tek tek silmiş gerçi ama, yine de öğle yemeğimin kokusunu alıyorum parmak uçlarımda, tonbalıklı salatamın kokusunu.

Off, belki de am kokusudur içime çektiğim. Belki de! Off, zevkten inlemek geliyor içimden. Dört yaşındaydım, ama o anın nasıl da tutkuyla dolmuş, olasılıklarla yoğunlaşmış olduğunu şu an bile kanımda –ha, ne, yine kan– hissediyorum. Ablam dedikleri o uzun saçlı, şişko şahıs okulda. O adam, babam, dışarıda bir yere gitmiş, para kazanmaya gitmiş – elinden geldiğince. İkisi de yok, ve kim bilir, belki şansım yaver gider, belki bir daha dönmezler... Bu arada saat öğleyi geçiyor, bir bahar günü, ve bir kadın, benim için, yalnızca benim için, bir aşk şarkısı söyleyerek parmaklarıyla bacaklarından yukarı doğru sıvazlamakta çoraplarını. Kim kalacak Anneyle sonsuza dek? *Ben.* Kocca dünyada Annenin gittiği her yere yanında gidecek olan kim? *Tabii ki ben. Ne aptalca bir soru – ama yanlış anlamayın, oynayacağım onun oyununu!* Kim güzel güzel yemeğini yedi Anneyle, kim Anneyle birlikte otobüse binip uslu uslu şehre iniyor, mağazaya kim gidiyor Anneyle birlikte... ve bu böyle sürüyor da sürüyor... daha bir hafta kadar önce, ben Avrupa'dan sağ salim dönünce şöyle söylüyordu Anne–

"Elle bak."

"*Ne?*" –elimi avcuna alarak vücuduna götürüyor– "Elle bak Anneye–"

"Sen doğdun doğalı," diyor, "iki kilo bile almış değilim. Elle bak," diyerek, kaskatı kalakalmış elimi tuttuğu gibi gezdiriyor kalçalarının dolgunluğunda – hiç fena değiller...

Ya o çoraplar. Yirmi beş yıldan fazla zaman geçti (oyun bitmiş olmalı artık!), fakat hâlâ küçük oğlunun önünde çoraplarını düzeltiyor Anneciği. Yalnız artık oğlan, gönderde bayrak dalgalanırken başını öbür tarafa çevirmeyi münasip görmekte – üstelik sırf kendi ruh sağlığını düşünerek yapmıyor bunu. İşin doğrusu bu, kendim için değil, o zavallı adamın, babamın hatırına çeviriyorum başımı! İyi de Babacığın gerçek tercihi nedir? Artık büyümüş olan küçücük oğlu şuracıkta, oturma odasındaki halının üstünde annesiyle alt alta, üst üste yuvarlanacak olsa, Babacık ne yapar acaba? Kudurmuşçasına kendinden geçmiş, azgın çiftin üzerine bir kova kaynar su mu döker? Bu sefer *o* mu çeker bıçağı – yoksa yan odaya geçip ikisi işlerini bitirene kadar televizyon mu seyreder? "Ne diye çeviriyorsun başını–?" diye soruyor annem, tam çoraplarının dikişini düzeltirken pek eğlenmiş anlaşılan. "Yirmi yaşında kız sandın gali-

ba beni; herhalde yıllarca senin altını temizleyip o minicik poponu öptüğümü bilmiyorsun. Şuna da bak" –şimdi de babama sesleniyor, hani belki şu anda sahneye konan ufak çaplı şova dikkatini yüzde yüz oranında verememiştir diye– "baksana nasıl davranıyor, öz be öz anası, altmış yaşında bir güzellik kraliçesi sanki."

Babam, ayda bir *şvitz* hamamına giderdi, önceki haftalar boyu işte inşa ettiği öfke ve hınç piramidini –buharın altında bir güzel keselenerek, üstüne uzun, derin bir uyku çekerek– yerle bir etmek için; ve giderken, beni de götürürdü yanında. Sokakta giydiklerimizi üst kattaki soyunma odasında çıkarıp bir dolaba kilitliyoruz. Bizden önce aşağıda muameleden geçmiş adamlar, dolapların dikine yükselen demir ranzaların üstüne yığılmış yatıyorlar, korkunç bir afetin zayiatı olan cesetler gibi. Arada bir aniden gürleyen bir osuruk, yahut oradan buradan makineli tüfekle ateş ediliyormuş gibi gelen horultular olmasa, bir morgda bulunduğumuzu, anlaşılmaz bir nedenle ölülerin önünde soyunmakta olduğumuzu düşüneceğim. Cesetlere bakmıyorum, cinnet geçiren bir fare gibi parmak uçlarımda seke seke, içeri biri girmeden ayağımı donumdan kurtarmaya çalışıyorum ve her seferinde canım sıkılarak, hayretlere düşerek, utancımdan yerin dibine geçerek incecik, soluk renkli bir bok lekesi buluyorum en alttaki dikişin üstünde. Off, Doktor, siliniyor da siliniyorum ben, sıçmaya ne kadar vakit harcıyorsam silinmeye de o kadar harcıyorum, belki daha bile fazla. Tuvalet kâğıdını ağaçta yetişirmiş gibi kullanıyorum –öyle diyor beni çekemeyen babam– o minicik büzüğüm kiraz gibi kızarana kadar siliniyorum; ama her günün sonunda, çamaşır sepetine bir meleğin götünden çıkmış gibi görünen bir don bırakarak anneciğimi sevindirmeyi ne kadar istesem de, bir çocuğun kakalı donunu bırakıyorum hep. (Kasıtlı olarak mı acaba Herr Doktor, yoksa böyle olması kaçınılmaz mı?)

Peki şimdi bu Türk hamamında ne diye hop oturup hop kalkıyorum ki böyle? Burada kadın yok. Kadın yok – *goy* da yok. Olabilir mi ki? Endişe edecek hiçbir şey yok!

Babamın beyaz kalçalarından aşağı dökülen kıvrımların peşi sıra çıkıyorum soyunma odasından ve demir merdivenden inerek dalıyoruz arafa, işte burada bir sigorta satıcısı, bir aile reisi ve bir

Yahudi olmanın verdiği azaplar, buhara tutulup dövülerek atılacak babamın vücudundan. Merdiven sona erince, üst üste yığılmış beyaz çarşafların ve bir öbek nemli havlunun yanından geçiyoruz, babam camsız, ağır bir kapıyı omuzluyor ve çam kokusu sinmiş karanlık, sessiz bir salona giriyoruz. Bir tragedyada ölüm sahnesini alkışlayan küçük, cansız bir seyirci topluluğunun sesleri: Kurbanlarının etini dövüp yoğuran iki tellak, peştemallarla yarı yarıya örtünerek mermer göbektaşlarına uzanmış erkekler. Tellaklar bunlara şaplaklar atıyor, etlerini ovalıyor, çekiştiriyor, sanki mafsallarını yerinden biraz oynatmak istercesine yavaş yavaş kollarını, bacaklarını büküyorlar – hipnotize olmuş durumdayım, ama babamın peşinden gitmeye devam ediyorum ve insanın nefesini kesen buzlu sularla dolu küçük, yeşil bir küp biçimindeki havuzun yanından geçerek buhar odasına varıyoruz sonunda.

Babam kapıyı iterek açtığı anda burası, tarihöncesi bir lisanla konuşmaya başlıyor benimle, okulda öğrendiğim mağara adamlarının ve göl halklarının devrinden bile daha eskilere ait bir yer, yeryüzü adı verilen koskoca bataklığın tepesinde beyaz gazların günışığını boğduğu devirlere ait, gezegen kuruyup da üzerinde Adam yaşar hale gelene kadar milyonlarca yıl geçecek daha. Elinde "Pekiyi"leriyle okuldan eve koşan o yalaka oğlan çocuğuyla bağlarım anında kopuyor, derinliklerine ermesi imkânsız bir esrarın anahtarını ele geçirmek, yani annesinden onay alma yollarını bulmak için olağanüstü içten bir masumiyetle didinip duran ufaklığı kaybediyorum bir anda, ve daha bildiğimiz haliyle ailelerin olmadığı, bizim bildiğimiz anlamda tuvaletlerin ve tragedyaların olmadığı bir mayiler ve buharlar çağına dönüyorum, amfibik mahlukatın çağı bu – ıslak, dolgun böğürleri ve buğular salan gövdeleriyle sularda süzülen beyinsiz, hantal yaratıkların çağı. Buhar odasının bir köşesinde, soğuk suların damladığı duşun altına girip girip kaçan, sonra yine kalın ve yoğun ve boğucu buğuların arasına karışan bütün o Yahudi erkekleri, zaman makinesine girip başka bir çağa gitmişler gibi sanki, Yahudi bir hayvan sürüsü olarak var oldukları bir çağa, bir tek *oy oy* diye ses çıkaran hayvanlar bunlar... çünkü duştan sonra kendilerini o yoğun buhar tabakasının içine atarken bu ses çıkıyor ağızlarından. Babam ve azapdaşları, kendi tabiatlarına uygun bir yaşam ortamına döndüler nihayet. *Goy*'ların ve kadınların olmadığı bir yer burası.

Babam kalın bir sabun köpüğüyle beni tepeden tırnağa kaplarken, iki bacağının arasında hiç kıpırdamadan duruyorum – ve üstüne oturduğu mermer sedirden aşağı doğru hatırı sayılır bir mevcudiyet göstererek sarkan koca torbayı hayran hayran seyrediyorum. Sarkık avurtlarına kocaman birer yumurta yerleştirmiş ihtiyar bir adamın kırış kırış, uzun suratını andırıyor erbezi torbası – benimki ise küçük bir kızın, oyuncak bebeğinin bileğine bağladığı ufacık, pembe bir cüzdana benziyordur olsa olsa. *Şlong*'una gelince, annemin, herkesin içinde (hadi bir kereliği anladık, ama o bir kerelik, bir ömür boyu sürecek) benim "ufaklık" diye bahsetmeye bayıldığı parmak ucu kadar çükümün yanında onun *şlong*'u, kangallar halinde okulun koridorlarına astıkları yangın hortumlarını getiriyor akla. *Şlong:* Bende hayranlık uyandıran o kabalığı tam anlamıyla yakalıyor bu kelime; akıl ve medeniyet bilmeyen, ham *et,* safi kütle olan ve kendi varlığından bile bihaber salınıp duran o canlı hortum parçasını bir şekilde çok iyi yakalıyor – babam işerken o hortumdan geçen sıvı, urgan kadar kalın ve sağlam; bense, hüsnütabirlere bayılan annemin "tis" dediği incecik sarı iplikler işiyorum. Oysa bence tis, kesinlikle ablamın yaptığı bir şey,* dikiş dikerken kullanabileceğiniz küçük sarı iplikler gibi... "Güzelce tis bapmak ister misin?" diye soruyor bana annem – oysa ben bir tufan yapmak istiyorum, deryalar yapmak istiyorum: Babam gibi kuburda meddücezir yaratmak istiyorum! "Jack," diye sesleniyor annem, "şu kapıyı kapatır mısın, lütfen? Birilerine kötü örnek oluyorsun da." Ah keşke olsa, Anne! Keşke o birileri, bir ismi lazım değilin kabalığından biraz ilham bulabilse! Keşke o birileri, kendi de bir utanç kaynağı haline geleceğine, babamın bayağılığının derinliklerinden biraz feyz alabilse. Utanç da utanç, ayıp da ayıp – kolumu sallasam bir ayıba çarpıyor.

Newark'taki Springfield Caddesi'nde Nate Amcamın giyim mağazasındayız. İçinde sporcuların kullandığı o desteklerden olan bir mayo istiyorum ben. On bir yaşındayım ve sırrım da işte bu: Bir suspansuar istiyorum. Hiçbir şey söylememem gerektiğini biliyorum, ağzımı kapalı tutmayı biliyorum, ama ne istediğini söylemezsen nasıl alacaksın onu? Çok fiyakalı giyinen ve bir de bıyığı

* İngilizcesi "sis;" aynı zamanda *sister*'ın [kız kardeş] kısaltılmışı. (ç.n.)

olan Nate Amcam, vitrinden bir çocuk mayosu çıkarıyor, her zaman giydiklerimin tıpatıp aynısı. Bunun tam bana göre olduğunu söylüyor, çabuk kuruyan ve yıpranmayan cinsten. "En çok hangi rengi seviyorsun?" diye soruyor Nate Amcam – "belki de okulunun renklerinden olsun istersin, ha?" Kıpkırmızı oluyorum, gerçi sorusunun cevabı bu değil tabii. "Artık böyle mayolar istemiyorum," diyorum ve ahh, küçümsemenin kokusunu alabiliyorum havada, uzaklardan gelen gümbürtüsünü duyuyorum – ergenlik çağının eşiğindeki beynimde patlaması an meselesi artık. "Niye ki?" diyor babam. "Amcanı duymadın mı, bu tam sana göre–" "Ben suspansuarlı olanlardan istiyorum!" Evet efendim, işte bu noktada makaraları koyveriyor annem. "*Senin* ufaklık için mi?" diye soruyor, pek eğlenmişçesine gülerek.

Evet, Anne, bir düşün hele: Benim ufaklık için.

Ailenin muktedir erkeği –işinde muvaffak, evinde müstebit– babamın büyük ağabeyi Hymie'ydi, bütün amcalarımla halalarım içinde bir tek o öbür tarafta doğmuştu ve konuşurken dili çalardı. "Gazuz" işindeydi Hymie Amcam, Squeeze adında şekerli bir karbonatlı içeceğin şişeleme ve dağıtım işlerini yürütüyordu, akşam sofralarımızın olmazsa olmaz içeceğiydi bu. Nevrastenik karısı Clara, oğlu Harold ve kızı Marcia'yla birlikte Newark'ta, Yahudilerin yoğun olduğu bir semtte otururdu amcam, kendine ait iki daireli binanın ikinci katında, ve zemin katına da 1941'de, babam Boston & Kuzeydoğu'nun Essex il bürosuna tayin edildiğinde biz taşındık.

Anti-semitizm yüzünden taşınmıştık Jersey'den. Savaşın hemen öncesinde Bund'un biti kanlandığında ve Naziler, bizim birkaç apartman ötemizdeki birahanenin bahçesinde piknik yapar olduğunda. Pazar günleri arabamızla önlerinden geçerken babam beddua ederdi onlara, benim duyabileceğim kadar yüksek sesle, ama onların duyabileceği kadar yüksek sesle değil. Sonra bir gece bizim apartmanın duvarına gamalı haç çizmişler. Sonra Hannah'nın sınıfındaki Yahudi çocuklardan birinin sırasına kazılı bir gamalı haç bulundu. Hannah'yı da bir gün okul çıkışı bir grup çocuk eve kadar kovalamış, bunların da yine gözünü kan bürümüş anti-Semitikler olduğu varsayıldı. Annemle babam aklını oynata-

cak gibi olmuşlardı. Oysa Hymie Amcam bu hikâyeleri dinleyince güldü: "Şaşıracak ne var ki bunda? Dört yanınız *goyim*'le çevrili yaşıyorsunuz, bir de şaşıyorsunuz?" Bir Yahudi, ancak Yahudiler arasında yaşayabilir, *hele bir de,* demişti dikkatimden kaçmayan bir vurguyla, çocuklar karşı cinsle bir arada büyüyorsa. Hymie Amcam babama üstünlük taslamaya bayılırdı ve Jersey'de bir tek bizim apartmanda sadece Yahudilerin oturduğunu, oysa *kendisinin* hâlâ yaşadığı Newark'ta bütün Weequahic mahallesinin Yahudi olduğunu belirtmek pek hoşuna giderdi. Benim amcakızı Marcia'nın bu yıl bitireceği Weequahic Lisesi'nin son sınıf öğrencileri arasında toplam iki yüz elli kişiden yalnızca on biri *goy*'du ve biri de siyahtı. Hele bir düşün bakalım, dedi Hymie Amcam... Böylece babam, uzun uzun düşündükten sonra, memleketine tayininin çıkarılması için müracaatta bulundu ve her ne kadar bölge müdürü, kendini böylesine işine adamış bir elemanı kaybetmek istemediyse de (ve haliyle dilekçeyi rafa kaldırdıysa da), annem sonunda bu işe el koyarak Boston'daki Genel Merkez'le uzun bir şehirlerarası telefon konuşması yaptı ve şimdi burada lafını etmek istemediğim birtakım karışıklıklardan sonra, dilekçe işleme kondu: 1941'de de Newark'a taşındık.

Amcamın oğlu Harold, kısa ve tıknaz yapılıydı –ben hariç ailemizdeki bütün erkekler gibi– ve tıpkı aktör John Garfield'a benzerdi. Ona hayran olan annem, çocuğun önünde "Heshele bu kara kirpikleriyle kız olsaydı, Allah sizi inandırsın Hollywood'da bir milyon dolarlık kontrata imza atmıştı şimdi," diyerek (bu hanımda Allah vergisi olduğu üzere) utandırırdı onu. Bodrumdaki kilerin bir köşesinde, Hymie Amcamın tavana kadar Squeeze kasaları yığdığı duvarın dibinde Heshie'nin ağırlıkları durur, atletizm sezonu başlayana kadar her gün öğleden sonra çalışırdı bunlarla. Takımın yıldızlarından biriydi, ciritte şehir rekorunu elinde tutuyordu; disk, gülle ve cirit atardı Heshie, gerçi Okul Stadyumu'ndaki bir karşılaşmada antrenör, hastalanan takım arkadaşının yerine 200 engelli koşturmuştu da ona, son engele takılarak düşmüş, elinin bileğini kırmıştı. O zaman –yoksa her zaman mı?– Clara Yenge, "sinir nöbetleri"nden birini geçirmekteydi –benim o canlı mı canlı annem, Clara Yengenin yanında Gary Cooper gibi kalır– ve Heshie, kolunda alçıyla eve gelince mutfağın ortasında düşüp bayılıvermişti.

Sonraları Heshie'nin alçısından "bardağı taşıran son damla" diye söz edildi, artık bu her ne demekse.

Benim için her şeydi Heshie – yani kendisini tanıdığım o kısacık süre içerisinde. Bir gün ben de atletizm takımına gireceğim, diye hayaller kurardım, daracık beyaz bir şortum olacak, adaleleri gitgide gerilip kalınlaşan bacaklarımı kasmaması için iki yanında minik yırtmaçlar bulunacaktı.

Heshie, 1943'te askere gitmeden hemen önce Alice Dembosky adında bir kızla nişanlanmaya karar verdi, lise bandosunun baş trampetçisiydi kız. Aynı anda bir değil, iki gümüş batonu birden havada döndürebilmek gibi müthiş bir kabiliyeti vardı – sonra onları omuzlarının üstünden aşırır, bacaklarının arasından yılan gibi geçirir, elli-altmış santim havaya fırlatır, arkasına dönmeden kollarını geriye uzatıp önce birini, sonra diğerini tutardı. Nadiren piste düşürürdü batonları ve böyle zamanlarda da başını sinirli sinirli iki yana sallayarak hafif sesle ağlamak gibi bir huyu vardı, "Ahh, Alice!" olsa olsa Heshie'nin onu daha da çok sevmesine sebep olmuştur bu; yani ben olsaydım, kesinlikle buna sebep olabilirdi ancak. Ahh Alice, sırtında ve yüzünün iki yanında hoplayıp zıplayan o sapsarı uzun saçları! Taşkın bir neşeyle sıçraya sıçraya sahanın ortasına kadar gidişi! Ahh Alice, minicik beyaz eteğinin altında beyaz saten donu ve o düzgün, sağlam baldırlarının yarısına kadar çıkan beyaz çizmeleri! Ahh Tanrım, o asude, sarışın *goyişe* güzelliğiyle "Bacak" Dembosky! İşte bir ikon daha!

Alice'in *şikse*'liğinin fazla göze çarpar oluşu, Heshie'nin evinde sonu gelmez bir elem kaynağıydı, hatta bizim evde de; daha genel olarak cemaat içinde ise öğretmenlerle öğrencilerin yüzde doksan beş oranında Yahudi olduğu lisemizde bir *gentile** mensubunun böyle göz önünde bir konumda bulunuyor olmasından bir tür gurur duyuluyordu bence. Öte yandan Alice, hoparlörlerden "en büyük numarası" olarak duyurulan şeyi yaparken –iki ucu, gaza batırılmış bezlerle sarılıp ateşe verilen bir batonu havada dön-

* Yahudi olmayanlar için kullanılan genel terim; Yidiş dilindeki *goy*'un (çoğulu *goyim;* sıfat hali *goyişe*) Latince kökenli karşılığı. *Goyim* gibi bunun da kelime anlamı "milletler" ya da "kavimler"dir; Yidiş dilinde, Yahudi olmayan kadınlar için kullanılan *şikse* ile erkekler için kullanılan *şaygetz*'in kelime anlamı ise "murdar"dır. Bu terimlerin tamamı, ibadet etmeyen ya da ateist Yahudiler için de kullanılır. (ç.n.)

dürürken– yine de bizimkilerin oturduğu sıralarda gülünç denebilecek belli bir donukluk hissedilirdi ve bunun temelinde de, böyle işlerle uğraşsa uğraşsa bir *goy*'un uğraşabileceği inancı yatıyordu – o sırada bütün Weequahic taraftarları, kızın cesareti ile konsantrasyonunu ciddi ciddi alkışlamakta olduğu halde – bandoda trampet, büyük bir ağırbaşlılıkla *gümbede gümbede* çalınıyor olduğu halde – tam Alice'in o iki şahane memesi alev alacakmış gibi göründüğünde, tribündekiler soluk soluğa kalarak hafiften çığlıklar attığı halde – samimi bir hayranlık ve ilgi sergilenmekte olduğu halde.

Mahallenin bütün ana-babalarında genel olarak spor, özel olarak da futbol konusunda ağır basan tutum buydu zaten: *Goy* işi. Top peşinde "şan şöhret" kazanacağız, zafere ereceğiz diye onlar yarsın kafalarını gözlerini! Clara Yengemin kendine özgü o gergin, kemanvari sesiyle ifade ettiği gibi, "Heshie! Lütfen! *Goyişe nahez*'leri lazım değil bana!" Lazım değildi ya, *gentile* mensuplarını sevince boğan böyle saçmasapan zevklere ve mutluluklara ihtiyacı yoktu onun... Bizim Yahudi lisesi, futbolda iflah olmaz derecede başarısız olmakla nam salmıştı (oysa bandonun hep ödüller ve övgüler aldığını söyleyebilirim); futboldaki içler acısı sicilimiz, ana-babalar ne derse desin gençlerin cesaretini kırıyordu tabii ve daha çocukluğumuzda öğrenirdik ki bizler için futbolda yenilmek, dünyanın sonu değildi. Zaten amcaoğlumla takım arkadaşları da, Weequahic'in bir kez daha hezimete uğradığı her maçın sonunda tribünden kendilerine özgü bir tezahüratta bulunurlardı. Ben de bağırırdım onlarla birlikte.

Ikey, Mikey, Sam ve Moiz,
Ağzımıza domuz koymayız biz,
Beyzbolu da oynarız, futbolu da–
Motse'lerimiz saklı dolapta!
Desi, desi, desi, Weequahic Lisesi!

Ee, yenilmişsek n'olmuştu yani? Gurur duyacağımız başka şeylerimiz vardı bizim. Domuz yemiyorduk bir kere. Dolaplarımızda mayasız *motse* ekmeği bulunduruyorduk. Gerçekten değil tabii, *ama istersek bulundururduk ve gerçekten bulundurduğumuzu söylemekten de utanmazdık!* Yahudiydik biz – bunu söylemekten de

utanmıyorduk! Biz Yahudiydik – ve futbolda bizi yenen *goyim*'den aşağı kalır hiçbir yanımız olmadığı gibi, haydutluktan başka şey olmayan böyle bir oyuna kalpten bağlanmadığımıza göre demek ki onlardan üstündük de! Biz Yahudiydik – *ve üstündük!*

Ak ekmek, çavdarlı çörek,
Hamursuz ve *khalla,*
Hepsi var Weequahic'te,
Kalk ayağa el salla!

Amcaoğlu Hesh'ten öğrendiğim bir başka tezahürattı bu da, uğradığımız haksızlıklara dair kavrayışımı derinleştiren dört dize daha... *Gentile*'nin annemlerde uyandırdığı infial, iğrenme duygusu anlam kazanmaya başlıyordu: Aslında *biz,* ahlaken *onlara* üstün olduğumuz halde *goyim* mensupları, sanki kendileri çok özel bir toplulukmuş gibi davranmaktaydılar. Bizi üstün kılan ise onların, nefretlerini ve hürmetsizliklerini bizlerden hiç esirgemiyor oluşuydu!

Peki bizim onlardan esirgemediğimiz nefret?

Peki ya Heshie ile Alice? *Bu* ne demek oluyordu?

Başka çıkar yol kalmayınca Haham Warshaw'dan bir pazar öğleüzeri eve gelmesi için ricada bulunuldu, Heshi'ciğimizi gencecik ömrüne kıymaktan, kendi elleriyle onu can düşmanına teslim etmekten alıkoysun diye. Haham, koca siyah cüppesiyle verandadan içeri etkileyici bir giriş yaparken, oturma odasındaki perdenin aralığından izlemiştim onu. Heshie'ye *bar mitzva* derslerini veren oydu ve bir gün bana da ders verebileceğini düşününce bir titreme aldı her yanımı. İsyankâr çocuk ve acılı ailesiyle bir saatten fazla istişarede bulundu haham. "Bir saatten fazla zaman ayırdı," diyecekti hepsi de sonradan, sanki sırf bu bile Heshie'ye fikrini değiştirtmeliymiş gibi. Ama daha haham gider gitmez, tepemizdeki tavandan yine sıvalar dökülmeye başlamıştı bile. Bir kapı hızla açıldı – hemen evin arka tarafına koşarak annemlerin odasındaki perdenin ardına çömeldim. Heshie bahçeye çıkmıştı, kendi kara saçlarını yoluyordu. Sonra kel Hymie Amcam geldi, bir yumruğunu hırsla sallıyordu havada – aynı Lenin'e benziyordu! Sonra amcalar ve yengeler ve onların yaşça büyük evlatlarından oluşan bir güruh

bahçeye üşüşerek ikisinin arasına girdi, yoksa baba-oğul birbirlerini öğütecekler, bir öbek toz Yahudi kalacaktı geriye.

Mayıs başlarında bir cumartesi Heshie, bütün günü New Brunswick'teki eyalet yarışlarında geçirdikten sonra alacakaranlıkta lisenin civarına gelmiş ve oralarda hemen bir telefon kulübesi bularak Alice'i aramış, ciritte eyalet üçüncüsü olduğunu haber vermek için. Alice, yaşadığı müddetçe bir daha onu görmeyeceğini söyleyerek yüzüne kapatmış telefonu.

Evde Hymie Amcam hazır bekliyormuş. Kendi ifadesine göre, Heshie'nin onu mecbur bıraktığı şeyi yapmış; o gün babasının yapmak zorunda kaldığı şeye sebep olan, o inatçı, aptal kafasının dikine gitmesiyle bizzat Harold'dan başkası değilmiş. Sanki Newark semalarından bomba atılmış gibiydi o gün, merdivenden kopan ses o kadar dehşet vericiydi. Hesh, ana-babasının dairesinden fırladığı gibi indi merdivenden, bizim kapının önünden geçti, bodruma indi ve arkasından *güüüm* diye bir ses duyuldu uzun uzun. Sonradan gördük ki bodrumdaki kilerin kapısını bir omuzda üst menteşenin oradan ikiye ayırmış, sırf bu kanıt bile göstermekteydi ki eyalette *en azından* üçüncü güçlü omuzdu onunki. Neredeyse anında bizim yer döşemesinin altından cam şangırtıları duyulmaya başladı, beyaz badanalı kilerin bir karanlık köşesinden diğerine kadar Squeeze şişelerini arka arkaya savurmaktaydı Heshie.

Amcam kiler merdiveninin başında göründüğünde Heshie, bir şişeyi kafasının üzerinde sallayarak, bir adım daha atacak olursa babasının suratına fırlatmakla tehdit etmiş onu. Hymie Amcam bu ikazı duymazdan gelerek onu kovalamaya başlamış. Artık ocakların, çamaşır makinelerinin arasından –hâlâ Squeeze şişesini elinde sallayarak– koşturuyormuş Heshie. Ama amcam bir köşede kıstırıp yere yapıştırmış onu ve Heshie, ağzına gelen son müstehcen sözü de savurana dek bırakmamış – (Portnoy destanında belirtildiği üzere) *on beş dakika* boyunca orada öylece tutmuş onu, ta ki Heshie'nin uzun Hollywood kirpikleri arasından teslimiyet dolu gözyaşları süzülmeye başlayana dek. Davadan dönme girişimlerini hafife alan bir aile değiliz biz.

O sabah Hymie Amcam, Alice Dembosky'ye (Goldsmith Caddesi'nde, Alice'in babasının kapıcılık yaptığı apartmanın giriş katından) telefon ederek öğlen Weequahic Parkı'nda onunla buluş-

mak istediğini söylemiş; Harold'ın sağlığıyla ilgili çok acil bir meseleymiş söz konusu olan – şimdi telefonda uzun uzadıya anlatamazmış, hatta Bayan Portnoy bile bilmiyormuş teferruatını. Parkta, başına bir eşarp bağlamış olan bu sıska sarışını arabasının ön koltuğuna oturtmuş, pencereleri kapatmış ve oğlunun, tedavisi imkânsız bir kan hastalığına yakalandığını söylemiş ona, zavallı çocuk, kendisinin durumdan haberi yokmuş. Hikâyesi buymuş işte, bozuk kan, nereye çekerseniz çekin... Doktorlar, oğlanın asla evlenmemesi gerektiğini söylemişlermiş. Harold'ın ne kadar yaşayacağını ise kimse bilmiyormuş, ama kendi adına Bay Portnoy, onları bekleyen acılardan böyle masum bir genç kızın da nasibini almasını hiç mi hiç istemezmiş. Bu darbenin etkisini hafifletmek için bir hediye vermek istermiş kıza, dilediğince kullanabileceği küçük bir şey, hatta onun bir başkasını bulmasına yardımcı olmak istermiş. İçinde yirmi dolarlık beş tane banknot olan bir zarf çıkarmış cebinden. Ve şaşkın, korkmuş vaziyetteki Alice Dembosky de almış. Böylece Heshie'den (ve benden) başka herkesin, en başından beri bu Polonyalı hakkında beslediği kuşkuların doğru olduğunu kanıtlamış: Heshie'yle sırf babasının parası için evlenmek istiyormuş o, sonra da oğlanın hayatını mahvetmekmiş planı.

Heshie savaşta ölünce, bunun dehşetini biraz olsun azaltmak, ana-babasının ıstırabını biraz olsun dindirmek için insanların Clara Yenge ile Hymie Amcaya söylediği tek şey şu olmuştu: "Hiç değilse bir *şikse* gelin bırakmadı size. Hiç değilse *goyişe* torunlar bırakmadı."

Heshie'nin ve hikâyesinin sonu.

Madem on beş dakikalığına olsun bir sinagoga ayak basmaya –ki benden bütün istediği bu– tenezzül etmeyecek kadar burnu büyük bir kocabaşım, hiç değilse o gün üstüme doğru dürüst bir şeyler giyecek saygıyı göstermeliyim ki kendimi, ailemi ve dinimi küçük düşürmeyeyim.

"Kusura bakma," diye mırıldanıyorum, sırtım (her zaman olduğu gibi), konuşurken ona sunabileceğim yegâne görüntü, "bu sizin dininiz diye benim de dinim olması gerekmez."

"Ne diyorsun sen? Bu tarafa döner misin, bayım, ağzınla cevap verme nezaketini göstermeni istiyorum senden."

"Benim dinim yok," diyorum ve bir derecenin bilmem kaçta biri kadar zoraki dönüyorum ondan tarafa.

"Yok, ha?"

"Yok."

"Niyeymiş? Senin özelliğin nedir? Suratıma bak! Çok mu özel birisin sen?"

"Ben, Tanrı'ya inanmıyorum."

"Şu tulumu çıkar Alex, ve doğru dürüst bir şey giy üstüne."

"Tulum değil bu, Levis."

"Bugün Roş Haşana, Alex, bizim yılbaşı bayramımız, ve sen tulumla çıkıyorsun karşıma! Git bir kravat bağla, ceket giy, pantalon ve temiz bir gömlek giy de insana benze biraz. Ve bir çift de doğru dürüst ayakkabı Beyefendi, kundura."

"Benim gömleğim *temiz*– "

"Bu gidişle senin sonun kötü olacak, Bilgiç Efendi. Daha on dört yaşındasın ve inan ki bilinecek her şeyi bilmiyorsun. Çıkar şu mokasenleri! Neye benzediğini sanıyorsun böyle, Kızılderili misin sen?"

"Bak, ben Tanrı'ya inanmıyorum ve Yahudi dinine de inanmıyorum – hiçbir dine inanmıyorum. Hepsi yalan."

"Yaa, yalan hepsi, öyle mi?"

"Bu bayramlar benim için hiçbir şey ifade etmediği halde ediyormuş gibi davranmam! Başka da söyleyecek sözüm yok!"

"Belki de bu bayramlar hakkında hiçbir şey bilmediğin için sana bir şey ifade etmiyorlardır, Kocabaş Efendi. Roş Haşana'nın tarihçesi hakkında ne biliyorsun ki sen? Tek bir gerçeği biliyor musun? Yahut iki gerçeği? Yahudi halkının tarihi hakkında ne biliyorsun da onların dinine, çektikleri onca acıya ve ıstıraba yalan deme hakkını bulabiliyorsun kendinde? İki bin yıldır senden kat be kat akıllı ve senden yaşça çok daha büyük insanların gözünde fazlasıyla önemli olmuş bir dine!"

"Tanrı diye bir şey yoktur, hiçbir zaman da olmamıştır, ve de kusura bakma ama benim lugatimde bunun adı, yalan."

"Kim yarattı öyleyse dünyayı, Alex?" diye soruyor küçümsemeyle. "Sana göre, kendi kendine ortaya çıkıverdi herhalde."

"Alex," diyor ablam, "Babamın anlatmaya çalıştığı– yani eğer onunla gitmek istemiyorsan bile, sadece şu kıyafetini değiştirsen–"

"İyi ama ne için?" diye haykırıyorum. "Asla var olmamış bir şey için mi? Niye bir sokak kedisi ya da bir ağaç için gidip üstümü değiştirmemi istemiyorsunuz, *hiç değilse onlar, var!*"

"İyi de sen bana cevap vermedin, İlim ve İrfan Sahibi Çocuk," diyor babam. "Konuyu değiştirmeye çalışma. Dünyayı ve üstündeki insanları kim yarattı? Yoksa kimse yaratmadı mı?"

"Evet, öyle! Kimse yaratmadı!"

"Vay be," diyor babam. "Çok zekice. Madem insanı orada bu kadar zeki yapıyorlar, iyi ki liseye gitmemişim ben."

"Alex," diyor ablam yumuşak bir tonda – onun tarzı böyledir – ve yumuşak bir tonda, çünkü o da birazcık kırıldı, "ayağına bir kundura giysen, diyorum–"

"Sen de onun kadar kötüsün Hannah! Madem Tanrı yok, kundurayı ne yapacağız!"

"Senede bir gün bir şey istiyorsun ondan, ama baksana çok burnu büyük olduğu için yapmıyor. Bütün hikâye bu, Hannah, senin kardeşinin bütün sevgisi, saygısı bu kadar işte... "

"Baba, aslında iyi bir çocuk o. Seni seviyor, sayıyor–"

"Peki ya Yahudi halkını?" Elini kolunu sallayarak bağırmakta şimdi, bu sayede gözyaşlarına boğulmaktan kurtulacağını umuyor – ne de olsa bizim evde sevgi sözünü fısıldadınız mı, bütün gözler anında yaşla dolup taşar. "Onları sayıyor mu peki? Beni saydığı kadar, beni... " Birdenbire çatallaşıyor sesi – bir başka parlak fikir bularak bana dönüyor. "Söyler misin, Talmud'u biliyor musun sen, tahsilli oğlum benim? Tarihi biliyor musun? Bir–ki–üç hop, *bar mitzva*'yı geçtin, dini eğitim de orada noktalandı senin için. Sen biliyor musun ki adamlar bütün hayatlarını Yahudi dinini öğrenmeye adıyorlar ve öldüklerinde daha hâlâ tamamlayamamış oluyorlar eğitimlerini? Söyle bakalım, madem sen on dördünde tamamladın Yahudi eğitimini, halkının yazdığı destanın fevkalade tarihi ve mirası hakkında tek bir şey biliyor musun?"

Fakat yanaklarından yaşlar süzülmeye başladı bile, daha bir dolu yaş da gözlerinde bekliyor. "Okulda hepsi 'Pekiyi'," diyor, "ama hayatta, doğduğu günkü kadar cahil."

Eh, nihayet vakti geldi işte – ben de söylüyorum. Epeydir bildiğim bir şey bu. "Cahil olan asıl sensin! Sen!"

"Alex!" diye haykırıyor ablam, elimi kavramak için uzanırken

– sanki babama el kaldıracağımdan korkar gibi hali.

"*Ama cahil işte! Destan mestan bokuna cahil kalmış!*"

"Sus! Kes artık! Yeter!" diye bağırıyor Hannah. "Odana git–"

–Bu arada babam da gövdesini mutfak masasına kadar sürüklemiş, başı öne düşmüş, iki büklüm oturuyor, sanki karnına kurşun yemiş gibi. Yedi de hakikaten. Bunu biliyorum. "Benim için bunca önemli olan bir günde sırtına çapul giyebiliyorsun, seyyar satıcılar gibi giyinebiliyorsun Alexander, beni bu kadar utandırabiliyorsun, sövüp sayabiliyorsun bana, karşı gelebiliyorsun, vurabiliyorsun, benden nefret edebiliyorsun–"

Bizim evdeki âdete göre annem mutfakta ağlar, babam –gözyaşlarını *Newark Havadis*'in arkasına saklayarak– oturma odasında ağlar, Hannah banyoda ağlar ve ben de evden çıkıp köşedeki langırt salonuna giderken yolda ağlarım. Ama bu Roş Haşana'da her şey altüst olmuş; annemin yerine mutfakta babamın ağlamasının –ve gazeteyi kendine siper etmeden, hem de böyle acınası bir öfke göstererek iç çekmesinin– sebebi, annemin hastanede ameliyatlı yatıyor olması. Zaten bu Roş Haşana'da babamın böyle acıklı bir yalnızlık hissine kapılmasının, benim şefkat ve itaatime daha bir ihtiyaç duymasının sebebi de bu. Fakat aile tarihimizin bu anında, ihtiyaç duyduğu şeyi benden alamayacağına gönül rahatlığıyla bahse girebilirsiniz. Çünkü benim ihtiyaç duyduğum şey de, bunu ona vermemek! Ah tabii, gömeceğiz adamı, öyle değil mi Alex, bacaksız puşt seni! Evet, bacaksız puşt Alex, babasının her gün sergilemekte olduğu aczin, adamın karısının az kalsın ruhunu teslim edecek olması (yahut da bana öyle söylemiş olmaları) sebebiyle bir miktar artmış olduğunu görür, işte böylece bacaksız puşt Alex, kendi küskünlükleriyle biledigi hançeri, zaten kanayan bir yara haline gelmiş olan hedefe birkaç santim daha sokma fırsatı bulur. Ee, Büyük İskender, adaşımız olur!

Yok! Ergenlik çağının küskünlükleri ile Oidipal öfkeden daha fazlası söz konusu burada – benim doğruluğum da söz konusu! Heshie'nin yaptığını yapmam ben! Ne de olsa güçlü amcaoğlum Heshie'nin, bütün New Jersey'nin üçüncü büyük ciritçisinin (büyüme çağında hayalinde suspansuarların oynaştığı bir çocuk için simgeselliği güçlü bir başarıdır bu), isteseydi elli yaşındaki amcamı kolayca yere devirip kilerin kapısına yapıştıracağına bütün çocuk-

luğum boyunca *inanmışımdır*. O halde (diye bir sonuca varmıştım) mahsus yenilmiş olmalı amcama. Peki niçin? Babasının namussuzluk ettiğini gayet iyi biliyordu çünkü – *ben*, daha çocuk olduğum halde kesinlikle biliyordum bunu. Yoksa kazanmaktan *korkmuş muydu*? İyi de öz babası bu kadar aşağılık bir davranış sergilemişken – hem de Heshie'nin adına – niye?! Korkaklık mıydı? Korku mu? – Yoksa akıllılık mı etmişti Heshie? Rahmetli kuzenimin gerçeği görmesini sağlamak için amcamın yapmak zorunda kaldığı şeyin hikâyesi ne zaman anlatılsa, yahut ne zaman ben, bir vesileyle bu olayı düşünsem, hikâyenin merkezinde bir tür muammanın, derin bir ahlaki doğrunun yattığını hissederim, ne olduğunu bir kavrayabilsem, beni ve öz babamı eninde sonunda, hem de tahayyül edilmez bir şekilde karşı karşıya gelmekten kurtaracaktır o doğru. *Heshie neden teslim olmuştu? Ben de mi olmalıyım?* Fakat ona teslim olursam, nasıl "kendime sadık" kalırım?! İyi de niye bir kere denemiyorum?! Bir kere dene işte, bacaksız puşt! Yarım saatliğine kendine o kadar sadık *kalmayıver!*

Evet, alttan almalıyım, *almalıyım*, hele babamın bütün bu çektiklerini bile bile, on binlerce dakika boyunca çektiği sefaleti... doktorlar, önce annemin rahminde bir şeylerin büyümekte olduğunu bulana kadar, sonra da nihayet saptadıkları oluşumun kötü huylu olup olmadığını... annemin şey olup olmadığını... uff, birbirimizin yüzüne karşı söyleyemediğimiz o kelime işte! o korkunç hecelerini telaffuz edemediğimiz kelime! hüsnütabirlerle konuşmayı seven annemin, testler için hastaneye yatmadan önce bize söylediği kısaltmayı kullanıyoruz bir tek: K-A. Bu kadarı *genug!* Semavi Krallığı düşünerek korkmak için arkasından *n*'nin, *s*'nin, *e*'nin ve *r*'nin söylenmesine gerek yok! Ne cesur kadın, diyor bütün akrabalarımız, sadece iki harf söylemiş! Kapalı kapılar ardından birbirimize fısıldarken kullanabileceğimiz yeterince tam kelime yok mu? Var! Var! Hastane koridorlarında eter ve alkol buğuları arasından sızan çirkin ve soğuk kelimeler, sevimliliği sterilize ameliyat aletleri kadar olan kelimeler, *pap smear* ve *biyopsi* gibi kelimeler... Bir de benim, evde yalnızken sırf basılı halleriyle *görmek* için gizli gizli sözlükten baktığım kelimeler, gerçekliğin bana en uzak olan parçalarına dair maddi kanıt bulmak için baktığım kelimeler, *vulva* ve *vajina* ve *serviks* gibi, tanımları benim için bir

daha asla yasak hazların kaynağı olmayacak kelimeler... Sonra bir de durmadan beklediğimiz, beklediğimiz, beklediğimiz o kelime, iki dudak arasından çıkması, olabilecek en harikulade, en bahtiyar yaşantı olarak görülen şeye ailemizi tekrar kavuşturacak olan kelime, benim kulağıma İbranice gibi gelen o kelime, *b'nai* gibi ya da *boruh* gibi – bis, habis, habis değil! *Habis değil!* Boruh atoh Adonai, *n'olur habis olmasın!* Mukaddessin sen ya Rabbü'l-âlemin, *n'olur habis olmasın!* Kulak ver bu sese ey İsrail ve gülsün artık mahcemalin ki Rab Birdir ve sakın ola ki utandırma babanı, utandırma ananı, evet, evet, söz veriyorum, söz veriyorum, söz veriyorum – *yeter ki habis olmasın!*

Ve habis çıkmadı. Yatağın başucundaki sehpada Pearl S. Buck'ın *Canavar Tohumu* kitabı açık duruyor ve bir bardakta sade gazoz, yarısı içilmiş. Hava sıcak, susamışım ve annem, zihnimi okuyan kâhinim benim, diyor ki içmeliymişim bardakta kalanı, ondan daha çok ihtiyacım varmış. Oysa susamış da olsam, onun ağzını değdirdiği hiçbir şeyden içmek istemiyorum – hayatımda ilk kez, bunun düşüncesi midemi bulandırıyor! "Al, iç." "Susamadım." "Bak nasıl terlemişsin." "Susamadım." "Aniden ne bu kibarlık böyle!" "Ama ben sade gazoz *sevmem.*" "Sen? Sen, sade gazoz sevmezsin, öyle mi?" "*Öyle.*" "Ne zamandan beri?" Yarabbim! Yaşıyor, ve işte yine başladık – hayata döndü ve ayağının tozuyla başlıyor!

Kendisi –son derece görsel bir üslupla aktardığı üzere– bıçağın altına yatmadan önce Haham Warshaw'un gelip koca bir yarım saat boyunca yanında oturduğunu, onunla konuştuğunu anlatıyor. Ne kadar nazik bir davranış, değil mi? Ne düşünceli adam, değil mi? (Daha narkozdan çıkalı yirmi dört saat olmuş ve bakın, benim bayramda Levis'ımı çıkarmayı reddettiğimi biliyor!) Onunla aynı odada yatan kadın, insanı yutan sevgi dolu bakışlarından sıyrılmaya çalıştığım ve hatırladığım kadarıyla kimse tarafından fikri sorulmamış olan kadın, Haham Warshaw'un bütün Newark'ın en muhterem şahsiyeti olduğunu duyurmayı vazife addediyor kendine. Muh-te-rem. Üç heceli, hahamın da o azametli Anglo-hitabet tarzıyla telaffuz edeceği gibi. Beyzbol eldivenime pat pat vurmaya başlıyorum hafiften, gitmeye hazır olduğumun işareti bu, eğer izin verirlerse tabii. "Beyzbola çok düşkün, yılın on iki ayı beyzbol oy-

nayabilir," diyor annem Muh-te-rem Hanıma. "Lig maçı" olduğunu geveliyorum. "Final maçı. Şampiyonada." "Tamam," diyor annem sevgiyle, "geldin, vazifeni yaptın, koş artık – lig maçına koş." Bu güzelim eylül ikindisinde sağ salim ayılmış olmaktan ne kadar sevinçli, ne kadar rahatlamış olduğunu duyabiliyorum sesinde... Peki beni de rahatlatmadı mı bu? Varlığına bile inanmadığım bir Tanrı'ya bunun için dualar etmemiş miydim? Onsuz bir hayat, bize yemek pişiren, temizliğimizi yapan... bizim için *her şey* demek olan onun olmadığı bir hayat düşünülemezdi hani! Bunun için dua edip ağlamıştım ya: Ameliyatının iyi geçmesi ve masadan sağ salim kalkması için. Ve bir kez daha biricik anneciğimiz olarak eve dönmesi için. "Koş haydi, yavrucuğum," diye mırıldanıyor annem, tatlı tatlı – ah ne kadar tatlı ve iyi davranıyor bana, ne kadar anaç! Ben de böyle hastalanıp yatağa düştüğümde saatlerce kanasta oynar benimle. Düşünsenize, ciddi bir ameliyat geçirdiği için hemşirenin kendisine getirmiş olduğu gazozu, sırf terlemişim diye *bana* sunuyor! Tabii, ağzındaki lokmayı verir o bana, kanıtlanmış bir gerçektir bu! Ve yine de ben, yatağının başında beş dakika duramıyorum. "Koş," diyor annem, bu arada Muh-te-rem Hanım, iki taşın arasında beni, hem de hayat boyu kendine düşman etmeyi başarmış olan Muh-te-rem Hanım da diyor ki, "Yakında eve döner Annen, yakında her şey normale döner... Koş tabii ya, koş, bugünlerde hep koşuyorlar bunlar," diyor bu müşfik ve anlayışlı hanım –ahh, hepsi de nasıl müşfik ve anlayışlı, hepsini boğazlamak geliyor içimden!– "yürümek diye bir şeyden haberleri yok, Allah onları bize bağışlasın."

Ben de koşuyorum. Hem de ne koşuyorum! Huysuzluk ede ede belki iki dakika geçirmişim yanında – kıymetli zamanımdan iki dakika, daha bir gün önce doktorlar, onun eteğinden içeri dehşet verici bir küreği sokup da, vücudunun içinde çürüyüp giden dokuları kazımış oldukları halde (yani ben bunu böyle canlandırmıştım hayalimde, annem bana "bıçağı," bizim bıçağımızı hatırlatana dek). Onun, ölü tavukların içine elini sokup bir şeyleri çeke çeke dışarı çıkardığı gibi, doktorlar da onun içine ellerini sokup bir şeyleri çeke çeke dışarı çıkardılar. Ve çöp tenekesine attılar. Benim bir zamanlar vücuda gelmiş ve muhafaza edilmiş olduğum yerde *hiçbir şey* yok şimdi. Bomboş! Zavallı Anneciğim! Bu başına gelenlerin

üstüne, nasıl böyle alelacele bırakıp gidebilirim onu? Bana verdiği onca şeyden sonra –ki hayatımı bana veren o!– nasıl bu kadar zalim olabilirim? "Beni bırakıp gidecek misin, minicik oğlum benim, Anneyi bırakıp gidecek misin?" Asla, derdim, asla, asla, asla... Oysa şimdi içini boşalttılar onun ve ben, gözlerine bakamıyorum! O günden beri de bakamamışımdır! İşte o bakır kızılı saçları, ucundan tutup çekiverince zıplayıp yerine dönen uzun uzun lüleler halinde yastığın üstüne yayılmış – *bir daha hiç göremeyebilirdim onları.* İşte yüzünde sönmüş mehtaplar oluşturan o çilleri, söylediğine göre küçüklüğünde bütün yüzü bunlarla kaplıymış – *bir daha hiç göremeyebilirdim onları.* Ve o kırmızı ışıklı, kahverengi gözleri, ballı çöreğin kabuğuyla aynı renkte gözler *ve hâlâ açık onlar, hâlâ sevgiyle bakıyorlar bana!* Baş ucunda gazozu duruyordu – ben de susamıştım, kendimi *zorlamadan da* içebilirdim onu!

Ve koştum, hastaneden stadyuma kadar, oradan doğru orta sahaya, mavi ve altın sarısı, ipek parlaklığında eşofmanlar giyen beyzbol takımında oynadığım mevki bu, eşofmanların bir omzundan diğerine kadar, kadifeden kesilmiş kocaman beyaz harflerle takımın adı yazıyor: S E A B E E S, A. C. Tanrım, iyi ki Seabees A.C.'yi yolladın bana! Tanrım, iyi ki orta sahaya yolladın beni! Doktor, orada olmanın ne kadar görkemli bir şey olduğunu asla hayal edemezsiniz, o kocaman sahada öyle tek başına... Beyzbol bilir misiniz? Orta saha bir tür gözetleme yeridir çünkü, kontrol kulesi gibidir, her şeyi ve herkesi görebilirsiniz oradan, olan biteni, daha olup bittiği anda anlarsınız, sopanın sesinden değil sadece, sopayla vurularak fırlatılan topun üstlerine doğru gelmeye başladığı ilk anda, iç saha oyuncuları arasındaki hareketlenmenin kıvılcımını yakalayarak anlarsınız; ve top, onların üstünden aşıp geçer geçmez, "Top benim," dersiniz, "benim," ve peşine düşersiniz sonra. Çünkü orta sahada top, ona ulaşabildiğiniz anda, *sizindir.* Ahh, orta sahada olmak, bizim evde olmaktan ne kadar farklı, orta sahada hiç kimse, *o benim* dediğim andan itibaren bir şeyi elimden almaya kalkmaz artık!

Ne yazık ki lise takımına giremeyecek kadar gergin ve heyecanlı bir vurucuydum – yıldızlar takımı seçmelerinde, topu beklerken durduğum yerde habire sallanıyor ve ters vuruşları kaçırıyor-

dum, sonunda, alaycı bir adam olan antrenörümüz beni bir kenara çekip dedi ki, "Sonny, gözlük takmadığından emin misin sen?" ve beni seçmelerden çıkardı. Oysa iyi form tutmuştum! stilim de vardı! Oysa bizim mahalledeki sahada, topun birazcık daha yavaş geldiği ve birazcık daha büyük olduğu maçlarda yıldızım ben ve bütün okulun da yıldızı olabileceğime inanmıştım hayallerimde. Tabii şimdi de, bu işte mükemmelleşme azmimle yine sallanıp sallanıp duruyor ve kaçırıyorum topu, ama kendimi toparladığımda büyük mesafeler kat ediyor top, Doktor, çizgiyi aşarak sayı kalesine giriyor, sayı turu denir buna. Ah, hayatta hiçbir şey yok ki, hiçbir şey, ikinci kalenin etrafında şöyle ağırdan alarak tatlı tatlı koşmanın zevkiyle kıyaslanabilsin, çünkü vurduğunuz top çoktan gözden kaybolmuştur bile... Hem ben yakalayıcı olarak da oynayabiliyordum, koşacağım mesafe ne kadar uzun olursa sonuç o kadar iyi oluyordu. "Yakaladım! Yakaladım! Yakaladım!" ve deliler gibi koşuyorum – tam orta sahaya doğru, sert bir vuruşla alçaktan atılan topu, sayı yapacak diye düşünülen topu –yere düşmesine birkaç santim kala– eldivenimin kıvrımları arasında hapsetmek üzere... Ya da geriye doğru koşuyorum, "Yakaladım! *Ben* yakaladım!–" çizgiye doğru rahat ve zarif adımlarla, neredeyse ağır çekim hareket ederek koşuyorum, arkasından enfes bir Di Maggio hareketiyle, sanki gökyüzünden gönderilmiş bir şeymişçesine omzumun üstünde yakalıyorum topu... Ya da koşuyorum! dönüyorum! sıçrıyorum! küçük bir Al Gionfriddo gibi – bir beyzbol oyuncusu Doktor, bir keresinde çok büyük iş başarmıştı... Ya da gayet sakin ve kibar bir şekilde dikiliyorum öylece –durduğum yerde sallanmıyorum, tam bir dinginlik– güneşin altında öylece duruyorum işte (bomboş bir sahanın ortasındaymışçasına veya bir sokak köşesinde vakit öldürürmüşçesine), güneşin altında dünyayı umursamadan dikiliyorum, benim gözümde kralların kralı, Tanrı'nın ta kendisi olan adam gibi, Dük'ten bahsediyorum (Snider'dan yani Doktor, yine geçebilir bu isim), asla olamayacağım kadar gevşemiş ve rahat, asla olamayacağım kadar mutlu dikiliyorum, yüksekten uçan bir topun altında bir başıma bekliyorum (*gökleri delerek uçan bir top*, dediğini duyuyorum, mikrofonun ardından maçı izleyen Red Barber'ın – Portnoy'a atıldı; *Alex topun altında, topun altında*), elimi kaldırıp eldivenimin içine oturmasını bekliyorum topun,

ve hop, işte geldi, *plop*, bu devrenin üçüncü vuruşu (*ve Alex üçüncü vuruşu yakalıyor, işte sevgili dinleyiciler, P. Lorillard ve Kumpanyası'ndan koca C. D. huzurlarınızda),* sonra koca Connie bize Old Golds'dan mesaj getirirken, tek hareketle çizgiye yöneliyorum, topu eldivensiz sol elimin beş parmağıyla kavramışım şimdi ve –ikinci kaleyi sağlama alarak sert bir hamleyle– iç sahaya girdikten sonra hafifçe fırlatıyorum, sadece bileğimi şöyle bir bükerek, karşımda rakip takımın stoperi, hızla giriyor sahaya ve hiç hızını kesmeden kocaman adımlarla çizgiye kadar devam ediyor, omuzları sarsıla sarsıla, kafası sallana sallana, içe basarak koşuyor, bense ağır ağır yaylanıyorum dizlerimi bükerek, Dük'ün son derece parlak bir taklidi. Ahh, kimse bozamaz o oyunun dinginliğini! Tek tek her hareketi bugün hâlâ kaslarımda, kemiklerimin arasındaki eklemlerde hissederim. Eldivenimi almak için nasıl uzanacağımı ve nasıl fırlatıp atacağımı onu, sopayı elimde nasıl tartacağımı, nasıl tutup taşıyacağımı ve fırlatma yerindeki dairenin içinde nasıl savuracağımı, o sopayı başımın üstüne nasıl kaldıracağımı, sonra omuzlarımı ve boynumu nasıl gerip gevşeteceğimi ve ardından ilerleyerek iki ayağımı, fırlatıcı yerinde tam iki ayağımın ait olduğu yere nasıl yerleştireceğimi – ve arka arkaya üç topu kaçırıp da oyun dışı kalınca (ki buna istidadım vardır, ters vuruşlar sırasında aheste beste salınmanın bedeli işte), sahayı nasıl terk edeceğimi ve sopayı yere hafifçe vurarak bile olsa, kalan gücümle tam doğru miktarda kızgınlığı nasıl ifade edeceğimi... evet, her bir ayrıntıyı böyle uzun uzadıya çalışmış ve her birinde ustalaşmışımdır, nasıl hareket edeceğimi ya da nereye doğru hareket edeceğimi, yahut ne söyleyeceğimi ya da neyi kendime saklayacağımı bilemeyeceğim bir durumun ortaya çıkması, akla hayale gelebilecek her türlü olasılığın dışında... Ve benim Seabees'de orta saha oyuncusu olarak hissettiğim rahatlığın, özgüvenin, yalın ve sahici aidiyetin aynısını hayatta hissedebilen insanlar vardır, öyle değil mi – inanılır gibi değil ama, anlaşılan doğru bu, ha? İnsan, düşünülebilecek en iyi orta saha oyuncusu olamamışsa da, bir orta saha oyuncusunun ne şekilde davranması gerektiğini tamı tamına ve en ufak ayrıntısına kadar bilemez diye bir şey yok, görüyorsunuz. Ve ABD'nin sokaklarını böyle arşınlayan insanlar var işte. Sorarım size, ben niye onlar gibi olamıyorum? Seabees'deyken orta sahada nasıl var ol-

muşsam, şimdi niye öyle var olamıyorum? Ah bir orta sahada olsam, orta sahada olsam – başka bir şey istemem!

Oysa ben başka bir şeymişim, yahut da onlar öyle diyorlar. Yahudiymişim ben. Hayır! Hayır! *Ateistim,* diye haykırıyorum. Din söz konusu oldu mu hiçbir şey değilim ben, ve öyle olmadığım halde öyleymişim gibi de davranmayacağım! Babamın ne kadar yalnız ve muhtaç olduğu umurumda değil, benim hakikatim benim hakikatimdir, peder bey kusura bakmasın, oğlu dinden dönmüş bir kere, yerse! Az kalsın annemin arkasından *şiva* tutacak oluşumuz da umurumda değil – hem zaten şimdi düşünüyorum da, bu rahim alma operasyonu falan, aslında dramatize edilerek K-A'ya dönüştürülmüştür belki, sırf beni korkutup ödümün B-O'ma karışmasını sağlamak için! Sırf korkayım da burnumu sürteyim, böylece bir kez daha itaatkâr ve aciz bir çocuk olayım diye! Hem ayrıca bütün Newark'ın en muh-te-rem adamının gelip "koca bir yarım saat boyunca" annemin yanında oturmuş olmasından, nasıl oluyor da Tanrı'nın varlığını destekleyen, yahut Yahudilerin hayırsever ve fazilet sahibi bir millet olduğunu destekleyen bir argüman çıkıyor, anlayamıyorum doğrusu. Adam annemin sürgüsünü boşaltmış olsa, ona yemeğini yedirmiş olsa, hadi anlarım, ama gelip yatağın başında yarım saat oturmaktan ne çıkar? Başka ne yapacaktı ki, Anne? Korkutula korkutula beyni sulanmış insanların karşısına çıkıp süslü püslü bayağılıklar döktürmek – benim için beyzbol oynamak neyse, onun için de bu, o! Bayılıyor herif buna! Kim bayılmaz? Anne, Haham Warshaw şişko, kendini beğenmiş, hoşgörüsüz bir sahtekâr, karikatür boyutlarında abartılı bir aşağılık kompleksi var o adamda, Dickens kitaplarından fırlamış bir karakter, bu kadar muhterem biri olduğunu bilmeden otobüste onunla yan yana gidiyor olsaydın, derdin ki "Şu herif de leş gibi sigara kokuyor be," ve o adam hakında söyleyip söyleyeceğin de *bu* olurdu. Bir noktada bu adamın aklına, İngilizcede temel anlam biriminin hece olduğu fikri düşüvermiş. İşte onun için ağzından çıkan hiçbir kelimede üçten az hece olmuyor, *Rab* sözünde bile. Sen bir de onun *İsrail* kelimesinden ne şarkılar, danslar çıkardığını göreceksin. Adamın ağzında telekomünikasyon kadar uzuyor bu kelime! Hele benim *bar mitzva*'mda, ergenliğe geçiş törenimde hatırlar mısın, ne şenlik

yaşamıştı ama Alexander Portnoy'la? Adam niye benden bahsederken her seferinde adımın tamamını söylüyordu sanıyorsun Anne? Niye olacak, seyirci sıralarını dolduran siz süzme salakları onca hece söyleyerek etkilemek için! İşe yaramıştı da! Gerçekten yaramıştı! Anlamıyor musun ki sinagog ekmek kapısıdır onun *ve bundan başka da bir anlam taşımaz.* Nasıl babam hayat sigortası satıyorsa, onun da işi hastaneye gelerek, orada pijamaları içinde titreşip duran insanlara ölüm hakkında (hece hece) pırıltılı laflar etmek! Herkes geçimini sağlamak için bir işle meşgul işte, madem ille de birine dindarca hürmet göstermen gerekiyor babama göster, Allah kahretsin, o koca cüsseli, şişko, maskara orospu çocuğuna secde edeceğine babama et, çünkü babam *gerçekten* kıçından kan damlayarak çalışıyor ve kendini Tanrı'nın özel ticaret ataşesi de zannetmiyor. Hem o siktiğimin *heceleriyle* de tane tane konuşmuyor! "Siiz-le-riii sii-na-gööög-da görrr-maeek-tennn duyyy-duuğummm memm-nuu-nii-yee-ttii..." Hey Yarabbim, heyy Yağrabb-bimmm, madem tepemizde nurunu saça saça dolaşıyorsun, ne diye hahamların nutkundan esirgemezsin bizi? Ne diye hahamların kendisinden esirgemezsin?! Yaa baksana, dinden de esirgesene bizi, insanlık onurumuz adına! Hay Allahım, Anne, bütün dünya biliyor artık, *sen niye bilmiyorsun? Din, halkın afyonudur!* Ve eğer buna inanmakla on dört yaşında bir komünist oluyorsam, komünistim anasını satayım ve *bununla gurur duyuyorum!* Bir günlüğüne sinagogda bir Yahudi olmaktansa, Rusya'da komünist olurum – babamın yüzüne karşı da söylüyorum bunu. Karnının ortasına bir kurşun daha yedi böylece (ben de bundan çekiniyordum), ama kusura bakma, ne yapalım, ben insan haklarına inanıyorum, Sovyetler Birliği'nde ırk, din ya da renge bakmaksızın *bütün* insanları kapsayacak şekilde ifadesini bulan haklara. Pazartesi günleri öğle yemeği için okuldan gelince, temizlikçi kadınla birlikte sofraya oturmakta ısrar etmemin nedeni de benim komünistliğimdir zaten – onunla yiyeceğim Anne, aynı masada ve *aynı yemeği* yiyeceğim. Anladın mı? Bana tencerede kalan rostoyu ısıtıyorsan, ona da tencerede kalan rostoyu ısıtacaksın, sümük gibi olmuş beyaz peynir ya da tonbalığı koymayacaksın kadının önüne, onun taşıdığı mikropları tutmayan özel bir cam tabakta, hem de! Ama hayır, hayır, anlaşılan Annem, bunun ardındaki düşünceyi kavrayamıyor, anla-

şılan çok acayip karşılıyor bunu. *Şvartze* ile mi yiyeceksin? Başka neyi kastediyor olabilirim acaba? Okuldan gelir gelmez girişte fısıldıyor bana, "Bekle, kız birazdan yemeğini bitirir..." *Ancak ben* (ailemden başka) *hiçbir insana aşağı varlık muamelesi yapmayacağım!* Eşitlik ilkesini zerre kadar mı kavrayamıyorsun, Allah kahretsin! Ve bak sana söylüyorum, babam bir daha benim yanımda gündüz feneri falan derse, onun o bağnaz yüreğine bıçağı sokuverirım, hem de sahici bir bıçağı! *Herkes anladı mı beni?* Siyahlardan alacaklarını toplamakla uğraştıktan sonra eve geldiğinde giysileri çok fena kokuyormuş da, havalandırmak için terasa asmak gerekiyormuş da, umurumda değil. Sigorta borçlarını uzattıkça uzatarak onu deli etmeleri de umurumda değil. Hem bu da merhametli olmak için bir başka neden zaten, Allah'ın belaları, şefkatli ve anlayışlı olmak için, temizlikçi kadına eşek muamelesi yapmaktan vazgeçmek, sanki onda da başkaları kadar haysiyetli yaşama isteği yokmuş gibi davranmaktan vazgeçmek için bir başka neden! Aynı şey *goyim* için de geçerli! Hepimiz Yahudi olarak dünyaya gelecek kadar şanslı olmuyoruz işte. Yani sizin kadar talihli olmayanlara birazcık *rahmonez* gösterin, tamam mı? Çünkü *goyişe* aşağı, *goyişe* yukarı, bunlardan bıktım usandım artık! Kötüyse *goy*'dur, iyiyse Yahudidir! Şu veya bu şekilde takım taklavatından fırlamış olduğum anneciğim ve babacığım, bunun abuk sabuk ve barbarca bir düşünce tarzı olduğunu anlayamıyor musunuz? Bütün bu dile getirdiklerinizin kendi *korkularınız* olduğunu anlayamıyor musunuz? Sizden öğrendiğim ilk ayrım, gece ile gündüz değil, sıcak ile soğuk değil, *goyişe* ile Yahudi ayrımıydı, eminim bundan! Oysa görüyorsunuz işte sevgili anneciğim ve babacığım, sevgili akrabalarım ve bendenizin *bar mitzva* merasimi münasebetiyle buraya toplanmış bulunan aziz dostlarım, görüyorsunuz işte *şmuk*'lar sizi! sizi gidi darkafalı *şmuk*'lar! – ah nasıl nefret ediyorum o bir gıdımlık Yahudi aklınızdan! siz de dahilsiniz buna, Haham Hece, ve bu son olacak, hayatınız boyunca bir daha köşedeki bakkala Pall Mall almaya yollayamayacaksınız beni, hani eğer hiç söyleyen olmadıysa bunu, biliniz ki bu yüzden *leş gibi kokuyorsunuz* – görüyorsunuz işte, varoluş denen şey, o iğrenç ve beyhude kategorilerin içine sığdırılabilenleri birazcık aşmakta! Ve daha on dördünde, bir daha asla sinagoga adım atmayacağını ilan eden bir ismi lazım değil yüzünden

ağlaşıp duracağınıza, *halkının* destanına sırt çeviren bir adını vermek gibi olmasın için sızlanacağınıza, kendi içler acısı benlikleriniz için gözyaşı dökün, döksenize hadi, din dediğiniz o kekre koruğun suyunu eme eme! Yahudi Yahudi Yahudi Yahudi Yahudi Yahudi! Kusacağım artık acı çeken Yahudilerin destanından! Hadi bana bir iyilik edin, canımdan aziz halkım, ve o acılarla dolu mirasınızı acılarla dolu götünüze sokun – *ben aynı zamanda bir insanım da, yahu!*

Ama *sen* bir Yahudisin, diyor ablam. Yahudi çocuğusun sen, kendin farkında olmasan da, ve bütün bu yaptıklarınla sefil duruma düşürüyorsun kendini, boş yere nefesini tüketiyorsun... Yatağımın ayak ucuna oturmuş, içinde bulunduğum durumu bana sabırla anlatmakta olduğunu görebiliyorum, gözlerimdeki yaşların ardından. Ben on dördünde olduğuma göre, o da on sekizinde, ve Newark Eyaleti Öğretmen Okulu'nda birinci sınıf öğrencisi, her gözeneğinden melankoli sızan, iri yarı, solgun benizli bir kız. Kendi gibi iri yarı ve evcimen bir başka kızla, Edna Tepper'la (yalnız onun, kafam büyüklüğündeki memelerini anmadan geçemeyeceğim) birlikte Newark Gençlik Merkezi'nde halk dansları kursuna gidiyor. Yazın da Yahudi Cemaati Merkezi'nin gündüz kampında el sanatları hocası olarak görev yapacak. Yeşile çalan karton kapaklı bir kitap okuduğunu görmüştüm, *Sanatçının Bir Genç Adam Olarak Portresi* diye. Onun hakkında bildiğim her şey bu birkaç olaydan ibaret, bir de tabii sutyeni ile donunun beden numarası ve kokusu. Amma bocalama dolu yıllar! Peki sonra, geçecek mi hepsi? Bana muvakkaten bir tarih verebilir misiniz, lütfen? Bendeki bu şey ne zaman iyileşmiş olacak?

Amerika'da değil de, diyor bana, Avrupa'da doğmuş olsaydın, şimdi ne olacaktın, biliyor musun?

Mesele bu değil, Hannah.

Ölmüş olacaktın, diyor.

Mesele bu değil!

Ölmüş. Gaz odasına atılmış ya da kurşuna dizilmiş ya da fırına verilmiş ya da lime lime doğranmış ya da diri diri gömülmüş olacaktın. Biliyor musun bunu? Ve istediğin kadar bağırabilirdin, ben Yahudi değilim diye, ben bir insanım ve onların o saçmasapan mi-

rasıyla benim bir alakam yok diye, ama yine de seni alıp götürecek ve ortadan kaldıracaklardı. Ölmüş olacaktın, ben de ölmüş olacaktım ve

İyi ama ben bundan bahsetmiyorum ki!

Annenle baban da ölmüş olacaktı.

İyi ama sen niye onlardan yana oluyorsun?

Kimseden yana olduğum yok, diyor. Sadece babamın, senin sandığın kadar cahil biri olmadığını anlatmaya çalışıyorum.

Tabii annem de cahil değil, zannedersem! Zannedersem Naziler onun anlattıklarının hepsini yapıyorlar, hem de ustaca ve akıllıca yapıyorlar! Zannedersem bu evde olup biten her şeyin mazereti Naziler!

Off, bilmiyorum, diyor ablam, belki de, belki de öyledir, ve şimdi o da başlıyor ağlamaya ve nasıl da canavar gibi hissediyorum kendimi, ne de olsa onun uğruna gözyaşı döktüğü şey, altı milyon insan, veya ben öyle sanıyorum. Oysa ben, yalnızca kendim için döküyorum gözyaşlarımı. Veya ben öyle sanıyorum.

Amsalak

On beş yaşındayken, benimkini çıkarıp New York'tan gelen 107 numaralı otobüsün içine attırdığımı anlatmış mıydım size?

Ablam ile nişanlısı Morty Feibish sayesinde harikulade bir gün geçirmiştim – Ebbets Stadyumu'nda arka arkaya iki maç, sonra da Sheepshead Körfezi'nde balık lokantası. Şahane bir gün. Hannah ile Morty, Flatbush'ta geçireceklerdi geceyi, Morty'lerin evinde, dolayısıyla beni saat on gibi metroya bindirip Manhattan'a postaladılar – oradan da New Jersey otobüsüne bindim ve otobüste yalnızca kamışımı değil, şöyle bir düşünecek olursak, bütün hayatımı aldım elime. Daha Lincoln Tüneli'ne bile girmeden yolcuların çoğu uyuklamaya başlamıştı – yanımda oturan kız da dahil, pantalonlu bacaklarımın fitilli kadifesini, onun İskoç eteğinin kıvrımlarına sürtmekteydim – nitekim Pulaski Otoyolu'na saptığımızda çı-

kartıp avcuma almıştım bile.

Gün boyu ne sevinçler yaşadığımı dikkate alarak heyecan istihkakımı doldurduğumu ve akşam eve dönerken aklıma düşebilecek en son şeyin çükümün derdi olacağını düşünebilirsiniz. Genç takımın yeni top yakalayıcısı –ve tam da bizim ihtiyaç duyduğumuz kişi (biz derken Morty, ben ve Dodger'ın çalıştırıcısı Burt Shotton'ı kastediyorum)– olan Bruce Edwards, büyüklerdeki ilk iki maçında sekize altı gibi bir skor yapmıştı, yoksa Furillo muydu o, ya? neyse, kamçıyı öyle sallamam ne manyaklıktı ama! Elimde suç aletiyle yakalansam kopacak patırtıyı düşünün! sonuna kadar gittiğimi ve o uyuyan *şikse*'nin altın kolu üstüne geldiğimi düşünün! hem sonra Morty yemekte ıstakoz ısmarlamıştı bana, hayatımda ilk kez yiyordum.

Belki de ıstakozdaydı bütün numara. Bir tabuyu bu kadar kolay ve tereyağdan kıl çekercesine yıkınca, tabiatımın pislik ve intihar eğilimleriyle dolu bütün o Dionysios-perver yanına güven gelmişti; belki tek yapmam gerekenin kanunu çiğnemek olduğunu öğrenmiştim – iyi, git çiğne işte! Yapmanız gereken tek şey, tir tir titremeyi kesmek ve bunun tahayyül edilemez olduğunu, sizi aşan bir şey olduğunu düşünmekten vazgeçmektir: Yapmanız gereken tek şey, *yapmaktır!* Yoksa, daha işin başında, beslenmeyle ilgili bütün o yasakçı kurallarla düzenlemeler dayatılmış olmasa, biz küçük Yahudi çocuklarının boyun eğmeye alışması nasıl sağlanırdı, sorarım size? Alış yavrum, alış, alış, alış. Yasaklar ağaçta yetişmez ki – sabır ister, dikkat ister, kendini adayan ve feda eden bir ebeveyn ile çalışkan ve dikkatli bir küçük çocuk buldunuz mu, gerçek anlamda kontrollü, büzüğünü sımsıkı tutan bir insan yaratmak birkaç senelik iştir en çok. Yoksa niye etliyle sütlüyü ayrı tabaklarda yiyelim? Yoksa neye yarar *koşer* sabunuyla tuzu? Yoksa ne diye, sorarım size, hayatın, şayet bir anlamı varsa, bu anlamın tamamen sınırlar ve kısıtlamalardan, Hiç Kimse'den başka hiç kimse tarafından koyulmuş olamayacak yüz binlerce mini mini kuraldan ibaret olduğu her gün üç kez hatırlatılsın bize? O kurallar ki ya, ne kadar salakça olduklarına bakmadan, sorgusuz sualsiz boyun eğersin (böylece de, boyun eğdiğin için Rabbin inayeti üstüne olur) ya da, muhtemelen infiale gelmiş sağduyu adına ihlal edersin – ihlal edersin çünkü bir çocuğun bile hoşuna gitmez tam bir geri zekâlı

ve süzme *şmuk* gibi dolaşmak – evet ihlal edersin ve olabilecek en fazla şey de (babamın kesin bir dille bildirdiği gibi), bir dahaki Yom Kippur'da, yani kefaretlerin ödeneceği günde büyük deftere isimler yazılırken... ne çıksa beğenirsin, senin kendi kıymetli ismin yoktur aralarında – malum, O yazmaktadır deftere, bir dahaki eylüle kadar yaşayacak olanların ismini (her nasılsa zihnime kazınmayı başarmış bir sahne işte). Allah aşkına, kim *şmuk* şimdi? Üstelik ihlal ettiğin kural büyükmüş, küçükmüş bir şey fark etmez (en başından beri anlamış bulunuyorum ben bunu, Kadir-i Mutlak olan Tanrı'nın akıl yürütme tarzına bakarak): O'nun tepesini attıran, ihlal fiilinin kendisidir – bir kere dikbaşlılık etmen yeter de artar, bir tek buna kesinlikle tahammülü yoktur O'nun ve O bunu unutmaz da üstelik, O'nun gazabını uyandırdınız mı, oturup başlar isimleri tek tek defterden silmeye (o sırada herhalde sigara içiyordur ve kesinlikle feci bir baş ağrısına tutulmuştur, kabızlığının şahlandığı anlarda babamda da olduğu gibi).

Vazife, disiplin ve itaatkârlık bir kez gevşedi mi –ah işte, *işte* her Hamursuz bayramında annemin hazırladığı yumurtalı ekmekten, *motse brey*'den aldığım mesaj budur– neler olacağını kimse bilemez. Her işin başı riyazettir, diye ağlaşır, kanı süzülerek *koşer*'lenip akşam yemeğinde benim ve ailemin önüne konmuş olan biftek. Nefse hâkim olma, ağırbaşlılık, itaat – insan hayatının anahtarı bunlardır, demiş bütün o sonu gelmez yeme-içme yasaları. Pislik dolu toprağın üstünde sürünerek ve homurdanarak gezinen murdar yaratıkların etine *goy*'lar batırsın dişlerini, biz kendi insanlığımızı bu şekilde kirletmeyiz. Ne kadar iğrenç ve sefil bir hayvan olduğuna bakmadan, söz konusu mahlukatın ne kadar çirkin ya da *şmutzig* kafalı ya da beyinsiz olduğuna aldırmadan, *onlar* (adlı adınca söylemeyeyim şimdi) doldursunlar midelerini hareket eden her şeyle. İster yılanbalığı yesinler, ister kurbağa, ister domuz, ister yengeç ve ıstakoz; isterlerse akbabaları yesinler, istiyorlarsa maymunun ve kokarcanın etini yesinler – içki içecek, boşanacak, yumruk yumruğa dövüşecek kadar onmaz derecede sığ ve boş kafalı bir insan soyuna da böyle korkunç mahluklardan oluşan bir mönü yaraşır işte. Murdar ve mekruh şeyleri yiyip duran bu sersemlerin tek bildiği kabadayılık etmek, hakaret etmek, alay etmek ve eninde sonunda yumruğu patlatmaktır. Aa, tabii bir de ellerine tüfeği alıp or-

mana dalmayı bilir bu sivri zekâlılar, ve zavallı yaban geyiklerini öldürürler, yemişlerle otları sessizce ağızlarına *noş* edip yollarına giden, kimseye bir zararı dokunmayan geyikçikleri. Sizi aptallar sürüsü *goyim* sizi! Cephaneniz bitince bira koka koka evlerinizin yolunu tutun, her birinizin arabasının tepesine bağlanmış bir ölü hayvan (önceden *canlı* olan bir hayvan), yol boyunca yanınızdan geçen bütün araçlar sizin ne kadar kuvvetli, ne kadar erkek olduğunuzu görsün diye; sonra da eve varınca –size hiçbir şey yapmamış, aslında tabiatın hiçbir parçasına bir şey yapmamış, en küçük bir zarar vermemiş olan– bu geyikleri parçalara bölün, sonra da tencereye atıp haşlayın. Koca dünyada yiyecek şey kalmadı, bir de *geyikleri* yiyorlar! *Her şeyi* yer bunlar, o koca *goy* elleriyle tutabildikleri her şeyi! Ve bunun korkunç mantıksal sonucu, *her şeyi yapar bunlar*. Geyikler, geyik ne yerse onu yer; Yahudiler de Yahudi ne yerse onu yer; ama bu *goyim* yok mu! Yerde sürünen hayvanlar, çamurda yuvarlanan hayvanlar, hoplayıp zıplayan hayvanlar ve meleksi hayvanlar – bir şeyi istediler mi, alırlar ve karşılarındakinin ne hissettiğinin zerre kadar önemi yoktur (nerede kaldı şefkat, merhamet). İşte hepsi tarihte yazılı, bunların bütün yaptıkları, dünyanın sahibi olan ve insanın sınırları hakkında zerre kadar şey bilmeyen muhteşem komşularımızın.

... Böyle diyordu *koşer* yasaları, en azından Sophie ve Jack P. tarafından yetiştirilen bir çocuk olarak bana, ve tabii Newark'ta bir mahalle mektebinde, sınıfında topu topu iki küçük Hıristiyan çocuk bulunan bana – o çocuklar da bizim mahallenin uzak köşelerinde, benim adım atmadığım evlerde otururlardı... böyle diyordu *koşer* yasaları, ben kim oluyorum ki bunların yanlış olduğunu söyleyebileyim? Şu Alex'e de bakın, o ki *bizim* her hecemizde adı geçen biridir – daha on beş yaşında ve bir akşam oturmuş, bir ıstakozun pençesini emiyor, daha üstünden bir saat geçmiş ki çadır kuruyor, hem de bir Toplu Taşıma aracında, bir *şikse*'yi nişan alarak. Onun o üstün Yahudi beyni de *motse brey*'den *mamul* olabilir!

Söylemeye gerek yok, bizim evde asla böyle bir yaratık diri diri haşlanmış değildi – ıstakozdan bahsediyorum. Gerçi bir *şikse* de asla evimize adım atmamış olduğu için, annemin mutfağından ne halde çıkabileceği artık sizin hayal gücünüze kalmış. Temizlikçi

kadın da *şikse* elbette, ama o sayılmaz, çünkü siyah.

Hah ha. Yani demek istiyorum ki *ben* hiç bir *şikse* getirmemiştim eve. Yoksa birinde öz babamın, henüz ben çocukken akşam yemeğine bir *şikse* getirdiğini hatırlarım: Sıska, gergin, ürkek, saygılı, usul usul konuşan ve yaşlanmakta olan bir veznedar getirmişti işyerinden, ismi Anne McCaffery'ydi.

Doktor, düdüklüyor olabilir miydi acaba onu? Hayatta inanmam! Birden aklıma geldi işte. Peder, çaktırmadan bu bayanı düdüklüyor olabilir miydi? Kadının divanda benimle yan yana oturuşu aklımda hâlâ, ve olanca gerginliğiyle, isminin nasıl yazıldığını uzun uzun anlatmıştı bana ve sonunda E olduğuna dikkatimi çekmişti, malum bütün Anne'lerin sonunda E yoktur – falan filan feşmekân... Bu arada, her ne kadar bembeyaz bluzunun altında kolları uzun ve beyaz ve sıska ve çilli olsa da (İrlandalı kolu, diye düşünmüştüm), güzel ve hatırı sayılır memeleri olduğunu görebiliyordum – bacaklarına da bakmıştım üstelik. Daha sekiz, bilemediniz dokuz yaşındaydım ama öyle muhteşem bir çift bacağı vardı ki gözümü alamamıştım onlardan, böyle bacaklar kırk yılda bir karşınıza çıkar ve kafayı kaldırıp da, taşıya taşıya kaskatı suratlı, benzi uçuk bir kız kurusunu taşımakta olduklarını görünce, şaşar kalırsınız hani... O bacaklarla – *tabii ya*, babam kesin *ştup*'luyordu onu... *Yapmıyor muydu* yoksa?

Kendi söylediğine bakılırsa, "gerçek bir Yahudi yemeği" yesin diye getirmiş onu eve. Haftalardır yeni *goyişe* veznedar hakkında bir şeyler geveleyip duruyordu ("tam anlamıyla rüküş biri," demişti, "çapullar, *şmata*'lar geçiriyor sırtına"), Boston & Kuzeydoğu bürosuna girdi gireli gerçek bir Yahudi yemeği yemek için ona yalvarıyormuş da – anlatmadan duramıyordu. Sonunda annemin burasına geldi. "İyi tamam, getir şunu – madem bu kadar acilen ihtiyacı varmış, ben ona bir yemek yapayım." Babam biraz gafil mi avlanmıştı ne? Kim bilir?

Her neyse, sonunda gördü işte Yahudi yemeğini. "Yahudi" kelimesinin bu kadar çok telaffuz edildiği bir akşam daha olmamıştır hayatımda, üstelik de durmadan "Yahudi" kelimesini işiten biri olarak söylüyorum bunu.

"İşte gerçek Yahudi usûlü ciğer kızartma, Anne. Sen hiç gerçek Yahudi usûlü ciğer kızartma yedin mi? Bak, karım sahiden ustası-

dır bunun, hayatını koyabilirsin ortaya. Al bak, bir dilim ekmekle ye. Gerçek Yahudi çavdar ekmeği, tohumları da var üstünde. Evvet Anne, gayet iyi gidiyorsun, iyi gidiyor değil mi Sophie? İlk defa yiyen biri için hiç fena değil. Güzel, gerçek Yahudi çavdarından biraz daha al, şimdi de gerçek Yahudi usûlü ciğer kızartmadan koca bir çatal" –ve jöleye kadar böyle sürdü gitti– "tabii Anne, jöle de *koşer,* kesinlikle, elbette, öyle olması lazım – aa, yo, yo, olmaz, etin üstüne kahvene krema alamazsın, hah hah ha, Anne ne istiyor, duyuyor musun Alex–?"

Sen istediğin kadar sayıkla dur Babacığım, şimdi, tam yirmi beş yıl sonra bir soru geliverdi benim aklıma (elimde en küçük bir kanıt olduğundan değil, babamın aile hukukunu ihlale yönelik en küçük bir harekette bulunabilecek kabiliyeti olduğunu şu dakikaya kadar aklıma bile getirmiş değilim... ancak bu hukukun ihlali, anlaşılan beni cezbeden bir etki göstermekte), evet dinleyici sıralarından bir soru soruluyor: Her şey bir yana, neden *getirdin* bir *şikse*'yi evimize? *Gentile* mensubu bir kadının, bir kâse Yahudi jölesi yemeden bu dünyadan göçüp gitmesine yüreğin elvermeyeceği için mi? Yoksa sen, bir Yahudi gibi itirafta bulunmadan kendi ömrünü dolduramayacağın için mi? İşlediğin suçtan ötürü karınla yüzleşmeden edemeyeceğin için değil mi – böylece seni suçlayabilsin, azarlayabilsin, aşağılayabilsin, cezalandırabilsin ve yasak şehvet duygularından ötürü sonsuza dek kanayacak bir yara açabilsin sende diye! Yaa, tipik bir Yahudi çaresizliği, babacığım. Bu sendromu gayet iyi tanımaktayım. Kim olursa olsun biriniz gelin, yakalayın beni, mahkûm edin – akla gelebilecek en korkunç şeyi yaptım ben: Bana yasak olan şeye el uzattım! Sevdiklerime karşı vazifelerimi bir yana bırakarak nefsime uydum, hazzı seçtim! N'olur yakalayın beni, zindana kapatın beni, yoksa, Allah korusun, bu işten sıyırırsam, gidip gerçekten hoşuma gidecek bir şey daha bulur, onu da yaparım!

Peki annem icabet etmiş miydi bu davete? Sophie, iki memeyle iki bacağı toplayıp dördü bulmuş muydu? Bana bakacak olursak, bu kadar düz bir hesap tam çeyrek yüzyılımı aldı işte. Yok ya, ben bunu uyduruyorum valla. Babam... ve bir *şikse?* Olacak şey değil. Onun kafası basmaz böyle şeylere. Benim babam – *şikse*'leri becerecek? Baskı altındayken annemi becermiştir, kabul ediyorum...

ama *şikse*'leri? Onu bir benzin istasyonunu yerinden oynatırken ne kadar hayal edebiliyorsam, böyle bir şey yaparken de o kadar edebiliyorum.

Öyleyse annem niye bağırıp duruyor ona, suçlamalar ve inkâr, azarlamalar ve tehditler ve sonu gelmez gözyaşlarıyla dolu bu sahne ne böyle... babam gerçekten çok kötü, hatta belki affedilmez bir şey yapmadıysa nedir bunlar? Yerinden kıpırdatılamayan, ağır bir mobilya gibi oturmuş bu sahne zihnime – işte bu yüzden inanıyorum ki evet, gerçekten yaşanmış bunlar. Ablamı görebiliyorum, annemin arkasına saklanmış: Onu belinden kavramış, inleyip duruyor Hannah, annemin kendi gözyaşları ise kocaman kocaman yuvarlanıp düşüyor muşamba yer döşemesine. Gözyaşlarıyla aynı anda öyle yüksek perdeden bağırıyor ki babama, damarları tenini delip dışarı fırlayacak gibi görünüyor – ve bir yandan da bana bağırıyor, çünkü şimdi bu mesele üzerinde daha iyi düşününce anlıyorum ki Hannah annemin arkasına saklanırken, *ben bizzat sanığın ardına sığınmışım.* Ay hepsi fantezi bunların, vaka defterinden olduğu gibi alınmış, öyle değil mi? Yo, yo, şimdi mutfak masasına yumruğunu indirdiği gibi anneme bağırarak cevap veren, bir başkasının babası değil ki, benim babamın ta kendisi: "Ben böyle bir şey yapmadım! Yalan bu, asla doğru değil!" Durun, bir dakika durun – bağıran, *benim,* "Ben yapmadım!" *Sanık, benim!* Ve annemin ağlamasının nedeni de babamın, popomu *poç*'lamayı reddetmesi, oysa annem, babam gelip de *benim* ne kadar korkunç bir şey yaptığımı görünce *poç*'lanacağıma yemin etmişti, hem de "bir güzel."

Ufak tefek yaramazlıklar, haytalıklar yaptım mı kendisi halledebiliyor. Hatırlarsınız –ben biliyorum, *hatırladığımı!*– bana paltomu ve botlarımı giydirmesi yeterli –ah, iyi numara Anneciğim, o botlar!– sonra da beni evden atıp kapıyı üstüme kilitlemesi (*beni evden atıp kapıyı üstüme kilitlemesi!*) ve bir daha asla beni içeri almayacağını bildirmesi kapının ardından, yani artık gidip kendi hayatıma başlayabilirim; bu basit ve hızlı önlemi alması yeterli işte, böylece anında suçumu itiraf ettirebilir bana, kendimi yiyip bitirmemi sağlayabilir, hattâ eğer isterse, bundan böyle ölene kadar yüzde yüz saf ve temiz olacağıma dair yazılı bir taahhütname alabilir benden – yeter ki tekrar içeri girmeme izin verilsin, işe bakın ki yatağım, giysilerim ve de *buzdolabı* hep o kapının ardında. Ama

gerçekten çok kötü bir şey yapmışsam, annemin ancak Kadir-i Mutlak Tanrı'ya ellerini açarak O'ndan, böyle bir çocuğu hak etmek için ne yaptığını sual etmekten başka bir şey yapamayacağı kadar büyük bir suç işlemişsem, işte böyle zamanlarda, adaleti dağıtması için babama başvurulur; annem çok hassastır, fiziksel ceza veremeyecek kadar iyi bir yaratıktır: "Bana acı veriyor," diye açıkladığını duymuştum Clara Yengeme, "ondan çok benim canım yanıyor sonra. Ben böyleyim işte. Yapamam böyle bir şeyi, yapamam, işte o kadar." Ah zavallı Anneciğim.

İyi de bir dakika, ne oluyor şimdi burada? Kuşkusuz bunu çözebiliriz Doktor, bizim gibi zeki iki Yahudi çocuğu... Korkunç bir suç işlenmiş ve de bunu ya ben işlemişim, ya da babam. Bir başka deyişle suçlu, ailenin penis sahibi iki ferdinden biri. Pekâlâ. Buraya kadar tamam. İmdi: Babam, işyerinde o iki enfes bacağın arasından sıyrılıp *gentile* mensubu veznedara mı kaydı, yoksa ben ablamın çikolatalı pudingini mi yedim? Malum, akşam sofrada *istememişti*, ama anlaşılan sonraya saklayalım *istiyordu*, böylece yatmadan önce yiyebilecekti. Ey güzel Allahım, ben bunu nereden bileyim Hannah? İnsan aç olunca böyle teferruatı düşünmez ki! Ben daha sekiz yaşındayım ve çikolatalı puding de kanımı kaynatıyor işte. Çikolata kaplı o koyu renkli yüzeyin buzdolabından bana doğru parlaması yetiyor, aklımın başından gitmesi için. Hem zaten *artık* sanmıştım *ben* onu! İşin doğrusu bu! Hey Yarabbim, bu kadar bağırış çağırış, bu kadar *şray* bunun için mi yani, o gamlı baykuşun çikolatalı pudingini yedim diye mi? Yediysem bile niyetim bu değildi aslında! Ben onu başka şey sanmıştım! Vallahi, yemin ediyorum, niyetim bu değildi!... İyi de jürinin karşısında savunmasını haykıran ben *miyim* gerçekten, yoksa babam *mı?* Şüphe yok ki babam – o yaptı, tamam mı Sophie, tamam mı, rahat bırak artık beni, ben de yaptım gerçi, *ama niyetim bu değildi!* Siktir ya, şimdi de affedilmesi için bir neden daha söyleyecek Sophie'ye, affedilmeli çünkü yaptığı şey onun da *hoşuna* gitmedi. Ne demek, *niyetim* bu değildi, *şmuk* – parmağını sokmuşsun oraya bir kere, değil mi? Öyleyse bir erkek gibi yaptığın işe sahip çık! Söyle ona, söyle ona: "Evet, doğru Sophie, *şikse*'ye kaydım ve bu konuda senin ne düşündüğün veya düşünmediğin sikimde bile değil. Çünkü kazın ayağı böyle kızım, hani eğer daha önce duymadıysan

diye söylüyorum, burada erkek benim *ve bu çöplükte ben öterim!*" Hatta icabında çak ağzının ortasına! Bir tane patlat şuna, Jake! Şimdi bir *goy* olsa öyle yapardı, değil mi? O kocabaş geyik avcılarından birinin, yedinci defa yaparken yakalandı diye elinde tüfeğiyle koltuğa yığılıp ağlamaya başladığını, *affedilmek* için karısına yalvardığını düşünebiliyor musun? – hem *ne* için affedilecekmiş canım? Ne varmış yani şimdi bunda? Kalafatı bir yere soktun, bir ileri bir geri salladın, sonunda da ucundan bir şeyler geldi işte. Ee, Jake, n'olmuş yani? Hepi topu ne kadarcık sürdü ki bu, karının ağzından bu kadar beddualar reva görülsün sana – bu kadar suçluluk duygusu, bu kadar sızlanma, kendinden bu kadar nefret! Babacığım, sen ve ben, niye böyle bir suçluluk duygusuyla boyun eğiyoruz kadınlara – ortada bir suç yokken! Eğmeyelim! Asıl gürültüyü koparması gereken, Babacığım, *biziz!* "Korkunç, çok korkunç bir şey yaptı Babamız," diye ağlıyor annem – yoksa hayal mi kuruyorum sadece? Söylediği daha çok şöyle bir şey mi yoksa: "Ah bu küçük Alex, korkunç bir şey yaptı yine Babamız–" Her neyse, Hannah'yı kucaklıyor sonunda (o kadar insan içinde Hannah'yı!), o ki bunca zamandır tarafımdan asla ciddiye alınmamış, herhangi birinin gözünde sahici bir sevgi nesnesi olabileceği düşünülmemiştir... annem kollarına alıyor onu ve o mahzun, sevilmemiş yüzünün her yanını öpmeye başlıyor, şu koca dünyada küçük kızından başka güveneceği kimse kalmadığını söyleyerek... İyi de ben sekiz yaşında olduğuma göre, Hannah da on iki olacak ve kimsenin onu kucağına aldığı falan yok, emin olabilirsiniz bundan, çünkü kızcağızın sorunu bu, fazla kilolu olması, "hem de nasıl," diyor annem. Çikolatalı puding bile *yememesi* lazım onun. Evvet, zaten *bu* yüzden ben yedim! Vaziyet bombok Hannah, valla *doktor* öyle söylüyor, ben değil. Sen şişman ve "hantalsan," ben de zayıf ve kıvraksam ne yapayım yani. Ne yapayım ben bu kadar şirinsem, Annem beni arabayla gezdirirken insanlar yolunu kesip o dünya tatlısı, güleç *punim*'ime bakıyorlarsa, ben ne yapayım – Anneme sor da anlatsın sana, vallahi bu konuda yapabileceğim hiçbir şey yok, tabiatın yalın gerçeklerinden biri işte, ben doğuştan güzelim, sense doğuştan çirkin değilsen bile, insanların özel olarak durup bakmak isteyeceği bir şey de değilsin. Bu da mı benim kabahatim yani? Daha ben dünyaya gelmeden dört koca yıl önce senin nasıl doğmuş

olduğun da mı? Belli ki Tanrı bunu böyle istemiş Hannah! Şu koca defterde hani!

Ama işin aslı o ki zaten Hannah'nın beni hiçbir şeyden sorumlu tuttuğu yok. Canından çok sevdiği birtanecik bebek kardeşine iyi davranmaya devam ediyor o, asla vurmuyor bana, asla kötü söz söylemiyor. Ben onun çikolatalı pudingini ortadan kaldırıyorum, o benim bokumu, ve tek kelime itiraz çıkmıyor ağzından. Yatarken öpüyor beni, okula giderken dikkatle karşıdan karşıya geçiriyor, sonra ben, yüzleri ışıl ışıl parlayan annemle babamın karşısına geçip, "Allen'ın Sokağı" programında duyduğum bütün seslerin taklidini yaparken ya da Kuzey Jersey'nin bir ucundan diğerine bütün akrabalarımıza getirdiğim mükemmel karne, müjdelenirken, o orada öylece dikiliyor ve duvarın kendisini yutmasına kibarca izin veriyor (galiba hep o duvarın içinde zaten). Ne de olsa Doktor, o evde cezalandırılmadığım zamanlarda, tıpkı Papa'nın Roma sokaklarında gezdirildiği gibi eller üstünde gezdiriliyorum ben...

Görüyorsunuz işte, çocukluğumun ilk yıllarından ablam hakkında bir düzineden fazla anı yok kafamda. Daha çok ergenlik çağımda belirginleşiyor onun görüntüsü, o tımarhanede doğru dürüst iki çift laf edebileceğim yegâne aklı başında insan olarak, sanki yılda bir-iki kez gördüğümüz biriymiş gibi – bir-iki akşam ziyaretimize geliyor, bizimle sofraya oturup yemek yiyor, bizdeki yataklardan birinde yatıyor ve sonra da gözden kayboluyor sanki, hamdolsun, zavallı şişko yaratık.

Rabbimizin, İsrailoğulları'nın uslu evlatları için domuz yasağını kaldırmış olduğu Çin lokantasında bile Kanton usûlü ıstakoz yemek (yeme-içme konularında yeryüzündeki sözcüsü Annem olan) Tanrı'nın gözünde, düşüncesi bile söz konusu olamayacak bir şey. Pell Sokağı'nda domuz yiyip de evde yiyemememizin nedeni ise... açıkçası bunu tam olarak anlayabilmiş değilim, fakat o zamanlar bende ağır basan görüşe göre, lokantanın sahibi olan ve kendi aramızda şapşal diye anarak "*Şmendrik*" adını taktığımız ihtiyar adam, hakkımızda ne düşüneceğine önem verdiğimiz insanlardan biri değildi. Evet ya, benim anladığım kadarıyla Yahudilerin bu koca dünyada korkmadığı tek bir halk var, o da Çinliler. Çünkü, bir, onların İngilizce konuşmasını duyunca, babamın telaffuzu

Lord Chesterfield'ınki gibi gelir kulağa; iki, onların kafalarının içi pirinç doludur zaten; ve üç, onların gözünde biz sadece Yahudi değil, *beyazız* – hatta belki Anglo-Sakson. Düşünsenize! Tevekkeli, garsonlar ürkütemiyorlar bizi. Onların gözünde biz, WASP'ların koca burunlu bir çeşidiyiz işte! Yavrum benim, yeriz tabii domuzumuzu! Aniden domuz bile tehdit olmaktan çıkıyor – gerçi dürüst olmak gerekirse, o kadar ince kıyılıp lime lime edilmiş bir halde, hem de tabaklarımızda bir soya sosu deryası içinde yüzerek geliyor ki önümüze, şöyle bir domuz pirzolasıyla ya da külbastıyla, yahut hepsinden iğrenci, *sosis* ile (ığğğğ!) uzaktan yakından ilgisi yok... Peki niye ıstakozu da tebdil-i kıyafet halinde yiyemiyormuşuz? Buyrun annemin mantıklı açıklamasına. Sophie Portnoy'un başvurduğu mantıksal çıkarıma buyrun, Doktor. Hazır mısınız? Istakoz yiyemeyiz biz, "Çünkü ölürsün! Ben bir kere yemiştim, az kalsın ölüyordum!"

Yaa, o da bazı kuralları çiğnemiş işte ve layıkı olan cezayı bulmuş. (Ben kendisini tanımadan önce geçip gitmiş olan) o çılgın gençlik yıllarında, Boston & Kuzeydoğu'da babamla birlikte çalışan hınzır mı hınzır, cazibeli bir sigorta temsilcisinin, Doyle (bundan daha fiyakalı bir isim düşünebiliyor musunuz?) diye bir ayyaşın, kendisini kandırıp (yani bu, şu demek oluyor ki adam aynı anda hem pohpohlamış onu hem de utandırmış) Newburg usûlü ıstakoz yedirmesine izin vermiş.

Şirketin Atlantic City'de düzenlediği bir konferans sırasında olmuş bu, gürültülü veda yemeğinde Doyle, garsonun annemin korsajına doğru ittirdiği tabakta, her ne kadar kokusuna aldanmamak gerekiyorsa da, piliç *à la king*'den başka bir şey bulunmadığına inandırmış onu. Daha o zamandan bir şeyler döndüğünü sezmiş gerçi annem, yakışıklı sarhoş Doyle, tabaktan bir lokmayı kendi çatalına takıp onun ağzına uzatırken, kendi ifadesiyle bir trajedinin yaklaşmakta olduğuna dair kuşku düşmüşmüş içine. Fakat iki kadeh *whiskey sour* kokteylinin içindeki meyveleri yiyerek kafayı bulmuş olan annem, kumpasa getirilmekte olduğuna dair son derece samimi bir önseziye, o uzun Yahudi burnunu kıvırmakta biraz aceleci davranarak –durduğu yerde duramıyor ki kaltak! önünü arkasını düşünmeden iş yapıyor, aşüfte! ihtiyatsız maceraperest, n'olcak!– salonu dolduran sigorta temsilcileri ile karılarını da tes-

lim almışa benzeyen o pervasız havaya bırakıvermiş kendini. Annemin aynı zamanda "fiziğiyle ikinci Errol Flynn, hem sadece fiziğiyle de değil," diye tarif ettiği Doyle, ancak meyveli dondurmalar gelince açıklamış, annemin aslında neyi yuttuğunu.

Sonuçta bütün geceyi tuvalete içine dökerek geçirmiş annem. "*Kişka*'larım dışarı fırlayacaktı o şey yüzünden! Eşek şakası işte! O yüzden sana hep derim Alex, asla eşek şakası yapmayacaksın diye – çünkü trajik sonuçlar doğurabiliyor! Öyle fenalaşmıştım ki Alex," diyerek bu afetten beş, on, on beş yıl sonra hâlâ kendi kendine ve bana ve tabii babama da olayı hatırlatmaya bayılırdı, "baban, yani evimizin Yiğit Adam'ı, otel doktorunu derin uykusundan uyandırıp odaya getirmek zorunda kalmıştı. Bak, görüyor musun nasıl tutuyorum parmaklarımı? Öyle şiddetle kusmaktaydım ki böyle kaskatı kalmışlardı işte, *felç* olmuşum gibi, bak *sor* babana – Jack, anlatsana şuna, Newburg usûlü ıstakoz yüzünden parmaklarımın ne hale geldiğini görünce ne zannetmiştin, anlatsana." "Newburg usûlü ıstakoz da neymiş?" "Hani arkadaşın Doyle, zorla ağzıma tıktıydı ya." "Doyle mu? Doyla da kim?" "Doyle, Şu Ayyaş, Şu *Şiker Goy,* canım, Hani Öyle Serseri Bir Tipti ki Sonunda Güney Jersey'nin Yaban Bölgelerine Tayin Etmek Zorunda Kalmışlardı. Doyle! Errol Flynn'e Benzerdi Hani! Alex'e anlatsana parmaklarıma ne olduğunu, yani senin ne olmuş *zannettiğini*–" "Yahu neden bahsettiğini bile anlayabilmiş değilim," ki muhtemelen de öyledir: Her ne kadar annemin yaşadığı hayat, kendi gözünde insan ruhunda çalkantılar yaratacak bir melodram olsa da, herkes tarafından böyle algılanmıyor işte – ayrıca hikâyesinin gerçeklikten çok hayalin sınırları içinde geziniyor olma ihtimali de vardır her zaman (konusununsa haram ıstakozdan çok, tehlikeli Doyle ile ilgili olduğunu söylemeye gerek yok tabii). Hem zaten babam, her gün belli bir miktarda endişeye kapılmak durumunda olan bir adamdır, bazen bu endişe ihtiyacını karşılamaya dalmışken, bulunduğu ortamda geçen konuşmalara kulaklarını tıkar. Annemin anlattıklarının tek kelimesini bile işitmemiş olabilir pekâlâ.

Ama sürer gider yine de, annemin monoloğu. Başka çocuklar nasıl her Noel'de Scrooge'un hikâyesini dinliyorsa ya da nasıl her gece en sevdikleri kitap okunuyorsa onlara, benim de, annemin tehlikelerle dolu hayatının gerilim yüklü sayfalarıyla kafam

şlup'lanır durur. Çocukluğumun edebiyatı bundan ibarettir zaten, annemin hikâyelerinden – ders kitapları dışında evimizdeki yegâne ciltli kitaplar, bir biri, bir öbürü hastanede nekahet devresini doldurmaktayken, annemle babama hediye getirilmiş kitaplardır. Kütüphanemizin üçte biri *Canavar Tohumu*'ndan oluşur (annemin rahmini aldıkları ameliyat) (kıssadan hisse: hiçbir şey ironiden tamamen uzak değildir, daima bir yerlerde pusuya yatmış bir kahkaha bulunur), kalan üçte ikisi de William Shirer'in *Arjantin Güncesi* (aynı hisse) ile *Kazanova'nın Anıları*'ndan (babamın apandis ameliyatı). Yoksa bunlar dışındaki kitaplarımızın yazarı Sophie Portnoy'dur ve her biri, onun *Beni Bilirsiniz, Hayatta Her Şeyi Bir Kere Olsun Denerim* adındaki o meşhur dizisinin yeni bir cildi olarak yayımlanır. Ne de olsa eserlerini meydana getiren ve şekillendiren fikir, onun gayet gözükara birisi olup hep yeninin ve heyecan verici olanın peşinde coşkuyla balıklama daldığıdır hayata, gelgelelim sonunda bu öncü ruhu yüzünden silleyi yiyen yine kendisi olur. Gerçekten de hep yeni deneyimlere atılan bir tür öncü kadın olarak görür kendini, Marie Curie, Anna Karenina ve Amelia Earhart'ın, lanetlenmiş ve baş döndürücü bir bileşimidir o. Ne olursa olsun bu küçük oğlan, her akşam kafasında annesine dair böyle romantik bir imgeyle giriyor yatağa, annesi, pijamasının düğmelerini ilikleyip üstüne yorganı örterken, ablama hamileliği sırasında araba kullanmayı öğrenişini anlatıyor ve ehliyetini daha ilk gün aldığını –"daha ilk *saatte*, Alex"– ama işte "manyağın teki" arka tamponuna bindirince, bir daha asla araba kullanmıyor. Bir de New York'taki Saratoga Springs'de bir gölette kırmızı balık tutma hikâyesi var, on yaşındayken yaşlı ve hasta halasını ziyarete gitmişler de kazara o pis göletin dibini boylayıvermiş annem, o gün bu gündür asla suya girmez, plajda, sular çekilmiş ve cankurtaranlar vazife başında olduğunda bile. Sonra şu ıstakoz hikâyesi var, aslında o sarhoş haliyle bile annem, onun piliç *à la king* olmadığını anlamışmış ama, sırf "o Doyle'un çenesini kapatmak için" kendini zorlayarak yutmuş işte lokmayı, sonra da bir trajedinin kıyısından dönülmüş ve o gün bugündür annem, ıstakozla uzaktan benzerliği olan hiçbir şeyi koymamış elbette ağzına. Ve benim de koymamı istemiyor. Asla. Olmaz, diyor, kendim için neyin iyi olduğunu bilecek yaşta da olsam. "Yeryüzünde bir sürü leziz yiyecek var Alex,

ıstakoz gibi bir şeyi yiyip de ömrünü felçli parmaklarla geçirmeyi göze almana hiç lüzum yok."

Vay be! Amma sıkıntılı adammışım ben de yahu! Varlığından bile haberdar olmadığım nefret duygularıyla doluymuşum meğer! Bu, süreç mi oluyor Doktor, yoksa "malzeme" dediğimiz şey mi? Tek yaptığım yakınmak, şikâyetlerin dibini bulamayacağız anlaşılan, doğrusu merak etmeye başlıyorum yetmedi mi hâlâ diye. Törensel bir şekilde sızlanıp durmaktan alamaz oldum kendimi, kamuoyunda psikanalitik hastaların böyle kötü bir şöhret sahibi olmasının sebebi de bu galiba. Şimdi bulunduğum –ve bulunamadığım– yerden dönüp de geçmişe baktığımda, çocukluğumla ilgili olarak dile getirdiğim memnuniyetsizliği ve zavallı ana-babacığım konusundaki hüsran duygusunu o zaman da bugünkü kadar güçlü hissetmiş olabilir miyim? Bu anlattıklarım hakiki mi, yoksa sadece kendi kendime sızlanıyor, *kveç* mi ediyorum? Yahut da benim gibi insanlar için *kveç* etme, hakikatin bir *biçimi* mi? Ne olursa olsun, tekrar sızlanmaya başlamadan önce, *o vakitler* çocukluğumun, şimdi hissettiğim kadar büyük bir yabancılaşma ve hüsran içinde geçmediğini açıklama arzusundadır vicdanım. Bugünden geriye bakınca kafam çok karışık, içimdeki çalkantılar çok şiddetli görünse de, keşke bir başka evde, başka insanlarla birlikte yaşasaydım diyen o çocuklardan biri olduğumu hatırlamıyorum – bu yöndeki bilinçdışı özlemlerim ne olursa olsun. Hem zaten taklit yaparken o ikisi gibi seyircileri başka nerede bulacaktım ki? Sofrada kahkahadan kırar geçirirdim onları – hele birinde Doktor, "Jack Benny Şovu"ndaki Mister Kitzel'in taklidini yaptığımda annem gerçekten altına kaçırmıştı da, histerik kahkahalar arasında tuvalete koşmuştu. Başka? Yürüyüşler, pazar günleri Weequahic Parkı'nda babamla yaptığımız yürüyüşler hâlâ aklımdadır. Biliyor musunuz, ne zaman kırlık yerlerde dolaşırken bir meşepalamudu bulsam, babam ve o yürüyüşlerimiz gelir aklıma. Hem de neredeyse otuz yıl geçmiş aradan, azımsanacak şey değil bu.

Sonra, yine o yıllarda, ben daha tek başıma okula bile gidemeyecek kadar küçükken, annemle yaptığımız bitmez tükenmez sohbetlerden söz etmiş miydim? Gün boyu evde ikimizin baş başa kaldığı o beş yıl boyunca, insanlığın bilgisi dahilindeki bütün konuları

konuştuğumuza inanıyorum ben. "Alex'le konuşarak," derdi annem, akşamları yorgun argın eve dönen babama, "akşama kadar ütü yapabilirim, hem de zamanın nasıl geçtiğini bile fark etmeden." Ve dikkatinizi çekerim, daha yalnızca *dört* yaşındayım.

Bağırıp çağırmalarıma, korkudan sinip kalmama, ağlamama gelince, bunlar bile unutulmayacak bir canlılık ve heyecan taşıyordu; üstelik hiçbir şey, yalnızca hiçbir şey olmaktan ibaret değildi, daima BİR ŞEY idi, en sıradan olay bile hiç belirti vermeden KORKUNÇ BİR KRİZ haline gelebilirdi, *hayat böyle bir şey* idi benim için. Şu romancı vardı ya, söyleyiverin adını, Markfield, bir hikâyesinde yazdığına göre on dördüne gelene kadar "kriz"in Yahudilere mahsus bir kelime olduğunu zannedermiş. Ben de annemin en sevdiği iki kelime olan "hercümerç" ile "kızılca kıyamet"i öyle zannederdim. Bir de "kepçe"yi. Birinci sınıfta herkesin sevgilisi haline gelmiştim bile ve sınıftaki her türlü yarışmada benim kafadan kazanmam beklenirdi, bir keresinde öğretmen, annemin "kepçe" dediği şey olduğunu gayet iyi bildiğim bir nesnenin resmini göstererek adını sordu. Ama ben bunun İngilizcesini bilmiyordum ki. Kıpkırmızı bir suratla kekeleyerek yenilgi içinde çöktüm sırama, ben de en az öğretmen kadar şaşırıp kalmış, dahası fena halde sarsılmıştım... ya, işte kaderim bu kadar gerilere uzanıyor, daha oyunun başında, hep azap içinde bulunmak "normal" hale gelmişti benim için – bu sözünü ettiğim olayda söz konusu olan ise bir mutfak aleti kadar abidevi bir şeydi.

Ah Anne, bir kepçe yüzünden bunca çatışma yaşamışım ben,
Bir düşün hele, senin için neler hissettiğimi!

Sevinç dolu bu mühim anda şimdi bir şey geliyor aklıma, Jersey kentinde yaşadığımız sıralar, ben daha tam anlamıyla bir ana kuzusuyken ve daha hâlâ onun bedeninden yayılan rayihaları içime çekerken ve onun pişirdiği *kugel*'lere ve *grieben*'lere ve de *rugeleh*'lere kelimenin tam anlamıyla bayılırken – bizim apartmanda bir intihar olayı oldu. Adı Ronald Nimkin olan ve apartmandaki kadınlarca "İkinci José Iturbi" unvanına layık görülen on beş yaşında bir oğlan, banyosundaki duş başlığına asmıştı kendini. "O altın elleriyle!" diye ağlaşıyordu kadınlar, çocuğun piyano çalışını kastederek tabii – "Onca kabiliyete rağmen!" Hemen arkasından

da şu geliyordu: "Annesine Ronald kadar âşık bir çocuk daha göremezdiniz!"

Yemin ederim palavra değil bu, seçici bir şekilde hatırlıyor da değilim, kadınlar aynen bu kelimeleri kullanmışlardı. İnsanın, sanat eserlerine konu olmuş böyle büyük, böyle karanlık acıları ve tutkuları, o kadınların ağzından Oxydol'ün ya da Del Monte mısır konservesinin fiyatı gibi çıkıyordu! Bakın size bir hatırlatma yapayım, benim öz annem, bu yaz Avrupa maceram sona erip de geri döndüğümde telefonda şu sözlerle karşılıyor beni: "Ee, benim sevgilim nasıl bakalım?" *Sevgilim* diye bahsediyor benden, hem de kocası paraleldeyken! Ve hiç aklına gelmiyor, madem ben onun sevgilisiyim, şu birlikte yaşadığı *şmegegi* turşusu kim öyleyse? Yo, işin içinde bu insanlar oldu mu orasını kurcalamayacaksınız – içleri dışları ve de *bilinçdışları* birdir onların!

Bayan Nimkin bizim mutfakta oturmuş ağlıyor: "Neden? Neden? Neden yaptı bize bunu?" Görüyor musunuz? *Biz* ne yapmış olabiliriz *ona,* değil, hayır, asla değil – neden yaptı *bize* bunu? Bize! Onu mutlu etmek için canını verebilecek olan bize, üstüne bir de meşhur bir konser piyanisti yapacaktık onu hem! Gerçekten de bu kadar kör olabilirler mi? İnsanlar böyle cehennemi bir ahmaklık içinde olup da yaşamaya devam edebilirler mi? *İnanabiliyor musunuz* buna? İnsanlar her türlü mekanizmayla donatılmış olup da, yani bir beyin, bir omurga ve kulaklar ile gözler için dört giriş deliği ile donatılmış olup da –bakın donanım diyorum Bayan Nimkin, neredeyse renkli televizyon kadar etkileyici bir donanım bu– kendilerinden başka kimsenin duyguları ve özlemleri hakkında tek bir veriye sahip olmadan yaşamaya devam edebilirler mi? Bayan Nimkin, aşağılık karı seni, ben seni hatırlıyorum, daha altı yaşındaydım ama hatırlıyorum, ve Ronald'cığını, geleceğin konser piyanistini öldürenin ne olduğu gayet açık: SENİN O DAYANILMAZ BENCİLLİĞİN VE AHMAKLIĞIN! "O kadar ders aldırmıştık ona," diye ağlıyor Bayan Nimkin... Yaa, bakın, bakın, niye böyle yapıyorum ben? Belki de iyi niyetlidir kadıncağız, kesinlikle öyledir canım – böyle acılı bir günde, bu basit insanlardan ne bekleyebilirim ki? Yaşadığı sefilce ıstırap içinde ne dediğini bilmiyor, sırf o yüzden böyle konuşuyor, artık ceset haline gelmiş birine dersler aldırmış oldukları gibi deli saçması şeyler söylüyor. Nihayetinde

nedir bunlar, çocukluğumuzda bizi yetiştiren bu Yahudi kadınlar? Calabria'da bunların benzerlerini kiliselerde mum gibi oturmuş, bütün o iğrenç Katolik zırvalarını yutarken görebilirsiniz; Kalküta'da sokaklarda dilenirler, şanslı olanları ise tarlanın birinde, sabana bağlanmış, toz toprak içinde çalışıyordur... Bir tek Amerika'da Haham Golden yüzünden bu köylüler, bizim annelerimiz, altmış yaşında saçlarını platine boyayıp Florida'nın Collins Caddesi'ni taytlar ve mink kürkler içinde bir aşağı bir yukarı dolaşıyorlar – ve tabii kâinattaki her konu hakkında görüş bildirmekten de geri kalmıyorlar. Bunlara konuşma yetisi verilmişse kendi kabahatleri değil ki – bakın, eğer inekler konuşabilseydi, ancak bu kadar salakça şeyler söylüyor olurlardı. Evet, evet, belki de çözüm burada. Bunları birer inek olarak düşünmeli, yalnız bu ineklere çifte mucize bahşedilmiş: Konuşma ve *mah-jong*. Biraz insaflı düşünmeli insan, öyle değil mi, Doktor?

Ronald Nimkin intiharıyla ilgili olarak aklımda kalmış ayrıntılar içinde en beğendiğim şu: Daha duş başlığında asılı sallanırken, ölmüş genç piyanistin kısa kollu gömleğine iğneyle tutturulmuş bir not – Ronald hakkında en iyi hatırladığım şey, gömlekleridir. Bu uzun boylu ve cılız, katatonik delikanlı, üstüne büyük gelen, kısa kollu spor gömleklerle dolaşırdı hep, gömleklerin klapaları kolalı, sırt kısımları ise öyle bir ütülenmiş olurdu ki kurşun geçirmez yelek etkisi yaratırdı insanda... Zaten Ronald'ın kolu bacağı da omurgasına öyle sıkı rapt edilmişti ki dokunsanız gacır gucur sesler çıkarmaya başlarlardı herhalde... ve parmakları tabii, o upuzun, bembeyaz, acayip şeyler, bir güzel kemirilmiş tırnağa varana kadar yedi boğum sayardınız, o Bela Lugosi elleri, annemin bana söylediğine – ve söylediğine – *ve söylediğine* – malum, hiçbir şey bir kere söylenmez – hiçbir şey!– söylediğine göre, "doğuştan piyanist birinin elleri" imiş.

Piyanist! Ah bu da pek bayıldıkları kelimelerden biridir işte, hemen hemen *doktor* kelimesi kadar, Doktor. Ve *ihtisas*. Ve tabii hepsinden önemlisi, *kendi muayenehanesi. Livingston'da kendi muayenehanesini açmış*. "Seymour Şmuk'u hatırlar mısın, Alex?" diye sorar bana, ya da Aaron Putz'u yahut Howard Şlong'u, ya da ne bileyim, yirmi beş yıl önceki ilkokul günlerimden tanıyor olmam gereken ve şimdi hiçbir şekilde çıkartamadığım hıyarın te-

kini. "Bugün sokakta annesiyle karşılaştım da, bana söylediğine göre Seymour, şu anda bütün Batı Yarıküre'nin en büyük beyin cerrahıymış. Livingston'da, hepsi de yontulmamış taştan yapılma, odaları değişik seviyelerde inşa edilmiş, tam altı tane çiftlik evinin sahibiymiş ve hepsi de Marc Kugel tarafından en yeni tarzda yapılmış tam on bir sinagogun yönetim kurulunda bulunuyormuş ve geçtiğimiz sene karısını ve hepsi de şimdiden MGM ile kontrat imzalayacak kadar güzel olup üniversiteye girebilecek zekâ pırıltıları gösteren iki kızını alarak, onları alarak, yedi bin ülkeyi kapsayan seksen milyon dolarlık bir turla Avrupa seyahatine çıkmış, zaten bu yedi bin ülkenin bir kısmının adını bile duymamışsındır çünkü bazıları sırf Seymour'ın onuruna yeni kurulmuşlar, ve üstüne üstlük şimdi o kadar mühim bir adam olmuş ki bu Seymour, Avrupa'da gittikleri her şehirde belediye başkanı onun yolunu kesip hemen oracıkta, onun için inşa edilmiş olan bir hastanede, imkânsız bir beyin ameliyatını gerçekleştirmesini istiyormuş, ve de –bak, duyuyor musun beni– bu hastanelerde ameliyat sırasında ameliyathanede fon müziği olarak çalınan şarkı da *Exodus** imiş, yaa, herkes onun hangi dinden olduğunu anlasın diye – işte arkadaşın Seymour, şimdi böyle bir büyük adam olmuş! *Ve ana-babasını nasıl da bahtiyar etmiş!*"

Ya sen, diyor buradaki ima, ya *sen* ne zaman evleneceksin, sahi? Görebildiğim kadarıyla Newark ve havalisinde herkesin dilindeki soru bu: ALEXANDER PORTNOY NE ZAMAN BENCİLLİKTEN VAZGEÇİP DE ANA-BABASINI, O HARİKULADE İNSANLARI, TORUN SAHİBİ YAPACAK? "Eee," diyor babam, gözlerinden yaşlar aktı akacak, "eee," diye soruyor *onu her görüşümde*, "bu aralar ciddi bir ilişkin var mı, Kocabaş? Soruyorum diye kusuruma bakma, ben ne de olsa babanım yalnızca, ama işte ebediyen yaşamayacağım için, hani belki sen de ailenin ismini devam ettirmen gerektiğini unutmuşsundur, acaba bu sırrı benimle paylaşır mısın, diye merak ettim de."

Evet, yazıklar olsun, yazıklar olsun Alex P.'ye, lisedeki sınıfı içinde Anneciği ile Babacığını torun sahibi etmeyen bir o kaldı. Başka herkes güzelim Yahudi kızlarıyla evlenir ve çocuk sahibi

* Bob Marley'nin şarkısı; Tevrat'ta, İsrailoğulları'nın Mısır'dan göç edişini anlatan Çıkış kitabıyla aynı adı taşıyor. (ç.n.)

olur ve ev sahibi olur ve de (babamın ifadesiyle) *kök salarken,* öteki oğlanların hepsi de ailelerinin ismini devam ettirirken, ya o ne yapıyor? Dolduracak delik peşinde koşuyor. Hem de *şikse* deliği! Peşinde koşuyor, kokluyor, yalayıp yutuyor, *ştup'luyor,* ama hepsinden önemlisi, durmadan onu *düşünüyor.* Gece gündüz, işte ve sokakta – yaşı geldi otuz üçe, hâlâ gözleri fıldır fıldır arşınlıyor sokakları. Öğle tatilinde Manhattan'ın ana caddelerinde nasıl dolaştığını görenler, bir taksinin altında kalıp jiletle kazınacak hale gelmemesinin mucize olduğunu söylüyorlar. Yaşı otuz üç ve hâlâ metroda karşısındaki koltuğa oturup bacak bacak üstüne atan her kıza göz süzüyor, her kız hakkında hayaller kuruyor! Asansörde yirmi beş katı birlikte çıktığı bir çift taş gibi memeye iki çift laf etmediği için hâlâ lanetler yağdırıyor kendi kendine! Sonra da bunun tam tersi için lanetler yağdırıyor! Sokakta gayet saygıdeğer görünüşlü kızların peşine düştüğü, bilinen bir şey – üstelik pazar sabahları televizyona çıktığı için nüfusun belli bir aydın kesimi çehresine aşina olduğu halde, üstelik o sırada son aftosunun evine akşam yemeğine gidiyor olabileceği halde – nitekim birkaç kez "Şey, baksana, benim evime gelmek ister misin?" gibi bir şeyler geveledeği vakidir. *Elbette* "Hayır" diyecektir kız. Elbette "Çekil git başımdan, sersem!" diye haykıracaktır veya ters ters cevap verecektir: "Benim kendi evim var, teşekkür ederim, içinde de kocam bekliyor." Ne yaptığını sanıyor bu sersem! bu salak! bu sinsi *oğlan!* Bu seks manyağı! *Putz*'undaki alevleri kontrol altına alamıyor işte –almak da *istemiyor*– beyninde yanan ateşi zapt edemiyor, yeni, çılgın, hiç düşünülmemiş ve eğer böyle bir şeyi hayal edebiliyorsanız, *hayal edilmemiş* şeylerin peşine düşmesine sebep olan o yakıcı arzuyu durduramıyor. Mesele yarık oldu mu, on beşinde neyse bugün de hâlâ öyle, içinde bulunduğu vaziyet ne şiddetinden bir şey kaybetmiş ne de dişe dokunur bir rafineleşme kaydetmiş – on beşindeyken de, kalkmış çükünü telli defterinin arkasına saklamadan sınıftaki sırasında doğrulamazdı. Şu işe bakın ki karşısına çıkan her kızın (aman şapkalarınızı tutun) iki bacağının arasında gerçek bir am var. Olmaz böyle şey! İnanılır gibi değil! Bir kızla karşılaştığında, am sahibi olması garantili birisiyle karşı karşıya bulunduğu gibi fantastik bir düşüncenin üstesinden gelemiyor hâlâ – bir am! *Hepsinde am var!* Tam eteklerinin altında! Amlar – sik-

mek için! Ve, Doktor, Sayın Yargıç; isminiz her neyse artık – bu garibanın ne kadar ekmek yediği de hiç önemli değil, çünkü bugünkünü pompalarken aklı yarının amında onun!

Abartıyor muyum? Akıllıca tezgâhlanmış bir gösteriden mi ibaret yoksa bu yaptığım? Belki de böbürleniyorumdur, ha? Benim bu durmak bilmezliğim, bu doymak bilmezliğim bir tür hastalık mı – yoksa bir başarı mı? İkisi birden mi? Olabilir. Yoksa bir kaçış yolu mu sadece? Bakın, daha otuzlu yaşlarının başında bir insan olarak, vücudu artık benim için sahici bir ilgi nesnesi olmaktan çıkmış hoş biriyle evlilik zindanına kapatılmış durumda değilim en azından – her gece, nereden baksan şehvetten değil mecburiyetten tokuşturacağım biriyle yatağa girmem gerekmiyor hiç değilse. Yani, bazı insanların gece yatma vakti gelince yaşadığı o kâbus gibi çöküntüyü kastediyorum... Öte yandan benim durumumda da, belli bir açıdan bakınca belki insanı biraz çökerten bir şeyler bulunduğunu ben bile kabul etmek zorundayım. Her şeyi birden elde edemiyorsunuz tabii, yahut ben bunu böyle anlıyorum – yalnız benim asıl kendime, yüzüme karşı sormak zorunda olduğum soru şu: Benim elde etmiş olduğum bir şey var mı? Kadınlarla böyle deneyler yapmaya daha ne kadar devam ederim? Bu şeyi önüme çıkan deliklere sokuşturmaya daha ne kadar devam ederim – önce şu delik, sonra bundan bıkınca şuradaki öbür delik... ilanihaye böyle. Ne zaman bitecek bu? İyi de *niye* bitsin?! Anamla babamı memnun etmek için mi? Norma uymak için mi? Üç-beş yıl önce hürmetle telaffuz edilen şu kelimeyle, bekâr kelimesiyle ilgili olarak şimdi niye savunmaya geçmek durumunda kalıyorum, Allah aşkına? Bekâr – ee, ne yapalım yani! Neymiş suçumuz? Cinsel özgürlük mü? Bu devirde hem de? Ne diye burjuvaziye boyun eğecekmişim *ben?* Ben onlara diyor muyum, bana boyun eğin diye? Belki Bohemya'da yemişliğim var biraz – o kadar mı kötü yani? Kime ne zararı varmış benim şehvetimin? Bayanları zorla alıkoymuyorum ya, alınlarına silah dayayıp sokmuyorum ya yatağa. Kendimi övmek gibi olmasın ama dürüst ve sevecen bir erkeğimdir ben; bakın erkek erkeğe konuşuyoruz, size anlatayım... İyi de niye kendimle ilgili açıklamalarda bulunacakmışım? Kendimi *mazur* gösterecekmişim? Ne diye arzularımı Dürüstlük ve Sevecenlik ile açıklayarak haklı göstermem gerekiyor ki? Benim de arzularım var işte – yalnız benim-

kilerin sonu gelmiyor, o kadar. Sonu gelmiyor! Ve bu da, yani şu anda psikanalitik bir açıdan bakarsak pek bir marifet olmayabilir tabii... Ama zaten bilinçdışının tek yaptığı şey, Freud öyle demiyor mu, *istemektir*. *Ve* istemek! *Ve* İSTEMEK! Ahh Freud, bakın biliyorum işte. Bunun götü çok güzel, ama fazla konuşuyor. Öte yandan öbürü, şu taraftaki, hiç konuşmuyor, yani anlamlı laflar çıkmıyor ağzından – ama, Yarabbim, ne biçim alıyor ağzına! Ne biçim vâkıf yarakolojiye! İşte bu da dünya tatlısı bir kız, bugüne kadar iki dudağımın arasına aldığım bütün meme başları içinde en yumuşak, en pembe, en etkileyici olanları onda, ama geliniz görünüz ki alt takımlarıma inmiyor işte. Tuhaf, değil mi? Ama buna rağmen –gel de anla şu insanları– vurdururken en büyük zevki, işaret parmaklarımdan birini ya da ikisini birden, dibine kadar makatına sokmam. Bu ne acayip iştir böyle! O deliklerin ve açıklıkların sonu gelmez büyüsü! Görüyorsunuz işte, duramıyorum! *Kimseye* de kendimi bağlayamıyorum. Bir, bir buçuk yılı bulan ilişkilerim oldu, aylar ve aylar boyu aşk yaşadım, hem şefkat hem şehvet vardı, ama sonunda –ölüm kadar kaçınılmaz bir şekilde– zaman geçiyor ve şehvet sönüp gidiyor. Sonunda, evlilik için o adımı atamıyorum işte. İyi de niçin atacağım? *Niçin?* Alex Portnoy, birilerinin kocası ve babası olmak zorundadır, diyen bir kanun mu var? Doktor, pencerenin pervazına çıkıp kendilerini aşağı atmakla tehdit edebilirler beni, kutu kutu Seconal haplarını tavana kadar yığabilirler – böyle evlilik derdine düşmüş kızlar kendilerini metronun önüne atacak diye haftalarca arka arkaya dehşet içinde yaşayabilirim, ama kalan günlerimi yalnızca bir kadınla yatarak geçireceğime dair bir sözleşme imzalayamıyorum işte, *imzalamayacağım da.* Bir düşünün: Diyelim ki gidip A ile evlendim, hani şu latif memeleri falan olanla, B ile karşılaştığımda ne olacak, kiminkiler daha latif – hadi ondan geçtim, kiminkiler daha yeni? Ya da C diyelim, kıçını, benim daha önce hiç yaşamadığım çok özel bir biçimde oynatmasını bilen C; veya D, veya E, veya F. Size karşı dürüst olmaya çalışıyorum Doktor – çünkü iş sekse gelince insan muhayyilesi Z'ye kadar gidiyor, sonra onu da geçiyor! Memeler ve amlar ve bacaklar ve dudaklar ve ağızlar ve diller ve büzükler! Ne kadar enfes ve kışkırtıcı olursa olsun, gün gelip gözüme bir somun ekmek kadar aşina görünecek bir kız için, zaten hiçbir zaman elde edeme-

miş olduğum şeylerden niçin vazgeçeyim? Aşk için mi? Ne aşkı? Tanıdığımız bütün çiftleri, hani bağlanmaktan korkanları bile birbirine bağlayan şey aşk mı yani şimdi? Daha ziyade zayıflığa benzer bir şey değil mi bu? Daha ziyade rahatına düşkünlük ve apati ve suçluluk duygusu değil mi? Daha ziyade korku ve tükenmişlik ve atalet, düpedüz tırsaklık değil mi – evlilik danışmanlarının ve şarkı sözü yazarlarının ve de psikoterapistlerin sonsuz hayallerine konu olan "aşk" ile ne alakası var bunların? Lütfen, aşk ve süresi hakkında yemeyelim şimdi birbirimizi. İşte bunun için soruyorum size: Bundan beş, altı, yedi yıl sonra sokaklara fırlayarak yeni taze yarıklar peşinde koşmaya başlayacağımı bile bile, "âşık" olduğum biriyle nasıl evlenebilirim? Benim için şipşirin bir yuva ve saire yapmış olan sevgi dolu karıcığım da o sırada yalnızlığına ve reddedilmişliğine cesaretle göğüs geriyor olacak. Onun o korkunç gözyaşlarına nasıl dayanırım? Dayanamam. Bana tapan çocuklarımın yüzüne nasıl bakarım? Sonra gelsin boşanma, öyle mi? *Çocuklara* yardım. *Nafaka*. Çocuklarla *görüşme* hakkı. Muhteşem bir proje, muhteşem. Ve ben geleceğe gözlerimi kapamıyorum diye kendini öldürecek kadın varsa, eh, sonunu kendi düşünsün – düşünmek zorunda! Gelecekte bizi bekleyen doyumsuzlukları ve pişmanlıkları şimdiden görecek kadar akıllı olduğum için kimsenin intihar tehditleri savurmasına gerek yok, bunu haklı gösterecek bir şey de yok... Yavrum, lütfen, lütfen öyle uluyup durma – biri boğazlanıyor sanacaklar. Birtanem (diye yalvarmalarım kulaklarımda hep – geçen sene, bu sene, hayatımın her senesi!), her şey düzelecek, geçecek gerçekten, doğru söylüyorum; hepsi geçecek, her şey harika olacak, bugünkünden bile daha şen şakrak, daha keyifli olacaksın, onun için, orospu seni, gir artık şu odaya da *ben de gideyim!* "Sen! Sen ve o iğrenç aletin!" diye ağlıyor en son hayallerini (ve kuruntularını) yıktığım, kendi kendine gelin olup güvey bulamayan o tuhaf, fasulye sırığı misali ve fazlasıyla kafadan kontak arkadaşım – iç çamaşırı reklamlarında modellik yapıyor ve okuması yazması olmayan babasının Batı Virginia'daki kömür madenlerinde bir haftada kazandığı parayı, bir saatte kazanıyordu: "Ben de seni üstün bir insan sanmıştım, seni aşağılık ambiti, orospu çocuğu seni!" Hakkımda böyle yanılmış olan bu güzel kıza ben Maymun diyorum, benimle karşılaşıp daha görkemli şeyler yaşamaya başlama-

dan kısa bir süre öncesinde takıldığı ufak çaplı bir sapıklıktan kaynaklanıyor bu lakap. Doktor, hayatımda onun gibi birine daha rastlamadım, ergenlik çağımın en şehvetengiz hayallerinin karşılığıydı o – ama onunla evlenmek, ciddi olabilir mi bu kız? O kadar süslenip püsleniyor, kokular falan sürünüyor ama çok aşağı bir yerlerde görüyor işte kendini ve aynı anda da beni, abes denecek kadar yukarılarda bir yerde görüyor – ve başımıza en çok dert açan da bu zaten. Fakat aynı zamanda beni de çok *aşağı* bir yerde görmekte! Kafası karışık bir Maymun bu ve üzülerek söylemek zorundayım ki pek zeki değil. "Bir entelektüel!" diye haykırıyor. "Tahsilli, yaratıcı bir insan! Seni alçak, sefil herif, kazma sapı gibi dolaş dur, Harlem'deki zencileri umursadığın kadar umursamıyorsun beni, onları tanımıyorsun bile, halbuki ben tam bir senedir sana saksofon çalıyorum!" Kafası karışmış, kalbi kırılmış ve aynı zamanda aklını kaçırmış. İşte bütün bunlar, Atina'da kaldığımız otel odasının balkonunda oluyor, ben eşikte, elimde bavullarla durmuş, *n'olur* içeri girsin de şu uçağa yetişip buradan gideyim diye yalvarıyorum. Sonra ufak tefek, kızgın bir adam olan müdür, elini kolunu sallayarak çıkıyor merdiveni – boydan boya zeytinyağına bulanmış, bıyıklı, gazaba gelmiş vaziyette bir muhterem zat. Derin bir nefes alarak diyorum ki, "Bana bak, madem atlamak istiyorsun, iyi, atla öyleyse!" ve çıkıyorum dışarı, kulağıma çalınan son sözler, kendi ifadesiyle benim ona, tırnak açınız, dayattığım, tırnağı kapayınız, bütün o aşağılayıcı şeyleri yapmasının tek nedeni, bana olan aşkı ("*Aşk!*" diye haykırıyor).

Oysa hiç öyle değil, Doktor! Hiç de değil! Aklı sıra beni suçluluk duygusuna boğacak, uyanık kaltak – bu sayede de koca bulacak kendine. Çünkü yaş yirmi dokuza dayandığı için bunu istiyor artık, anlıyorsunuz ya – ama yine anladığınızdan eminim, benim, onun istediği gibi davranmam için neden değil bu. "Eylülde otuz yaşına basacağım, orospu çocuğu!" Doğrudur Maymun, doğrudur! İşte tam da bu nedenledir ki beklentilerinle hayallerinden sorumlu olan sensin, ben değil! Anladın mı? *Şıllık!* "Dünya âleme rezil edeceğim seni, taş kalpli puşt! Senin pis bir sapık olduğunu söyleyeceğim herkese, bana yaptırdığın iğrenç şeyleri anlatacağım!"

Amcık! O ilişkiden *sağ salim* kurtulduğum için şanslıyım doğrusu. Kurtulduysam tabii!

Yine annemlere dönelim, bekâr kalmakla bu insanlara da üzüntüden başka bir şey vermemiş oluyorum anlaşılan. Anne, Baba, bu yakınlarda Belediye Başkanı'nın beni, New York Belediyesi İnsani Fırsatlar Komisyonu Başkanlığı'na atamış olması, sizin gözünüzde başarı ve mevki açısından zerre kadar değer taşımıyor galiba – gerçi tam böyle değil, biliyorum, *Times*'da yayımlanan bir haberde ne zaman benim adım geçse, sağ olan bütün akrabalarımızı bir kupür bombardımanına tutuyorlar – nankörlük etmemek lazım şimdi. Babamın emekli maaşının yarısı posta ücretlerine gidiyor, annem deseniz, gün boyu telefon başında olduğu için serumla beslenmek zorunda kalıyor, ne de olsa çenesini Alex'çiği için çalıştırıyor sadece, inanılmaz bir hızda hem de. Aslında değişen bir şey yok: Benim ne kadar da başarılı ve ne büyük bir dâhi olduğumu akıllarından çıkaramıyorlar işte, şimdi bir de gazetelere çıkıyorum, Doğruluk ve Adalet'in yılmaz savunucusu, gecekondu mafyasının, bağnazların, fırsatçıların can düşmanı, pırıl pırıl yeni Belediye Başkanımız'la birlikte çalışıyorum (Belediye Meclisi kararında bizim komisyonun insani amaçları, "herkese eşit muamele edilmesini teşvik, ayrımcılığı önleme, karşılıklı anlayış ve saygıyı destekleme–" diye anlatılıyor)... ama yine de, yani ne bileyim, mükemmel olamadık hâlâ.

Hiç böyle şey gördünüz mü Allah aşkına? Benim için onca fedakârlık etsinler, onca şey yapsınlar, her yerde beni methetsinler, (söylediklerine göre) kimsenin çocuğu, benimki gibi bir halkla ilişkiler firmasına sahip değil, ve ben hâlâ mükemmel olamayayım. Böyle şey duydunuz mu hayatınızda? Mükemmel olmayı reddediyorum işte. Angutun tekiyim ben.

Evime geliyorlar: "Nerden buldun bu halıyı?" diye soruyor babam, suratını ekşiterek. "Bit pazarından falan mı aldın, biri mi getirdi?"

"Benim hoşuma gidiyor."

"Bırak Allahını seversen," diyor babam, "eprimiş gitmiş işte."

Aldırmıyorum. "Eprimiş, evet. Ama gitmemiş. Tamam mı? Yetti mi?"

"Alex, lütfen," diyor annem, "çok aşınmış bir halı bu."

"Ayağın takılır da düşersen, görürsün," diyor babam, "dizini falan çarptın mıydı, iş açarsın sonra başına."

"Kırık dizle de," diyor annem manidar bir edayla, "keyif çatmaya devam edemezsin."

Artık her an ikisi koşup toplayabilirler halıyı ve pencereden dışarı fırlatabilirler. *Sonra da eve götürürler beni!*

"Halının bir şeyi yok. *Dizimin* de bir şeyi yok."

"Bacağını kalçana kadar alçıya aldıklarında," diye hemen davranıp hatırlatıyor annem, "bir şeyin vardı ama, şekerim. Nasıl da ayağını *şlep*'leye *şlep*'leye yürüyordu ama! Acınacak haldeydi vallahi!"

"O zaman on dört yaşındaydım, Anne."

"Yaa, sonra o şeyi çıkardıklarında," diyor babam, "bacağını bükemiyordun, ömür boyu sakat kalacaksın sandıydım. 'Bük şu bacağını! Bük şunu!' deyip duruyordum buna. Sabah, öğle, akşam, durmadan yalvarırdım. 'Ömür boyu sakat mı kalmak istiyorsun? Bük şu bacağını!' "

"Dizin öyle olunca *ödümüzü* koparmıştın vallahi."

"Bu anlattığınız, bin dokuz yüz kırk yedide olmuştu. Şimdi bin dokuz yüz altmış altıdayız. Alçı çıkartılalı neredeyse yirmi yıl geçmiş!"

Annemin müthiş etkileyici cevabı ne mi oldu? "Göreceksin, bir gün senin de çocuğun olunca anlayacaksın bunları. O zaman ailene dudak bükmekten de vazgeçersin belki."

Yahudi parasının üstüne yazılı şiar –her Yahudi çocuğunun bedenine kazılı şiar!– TANRI'YA İMAN EDERİZ değil, BİR GÜN SENİN DE ÇOCUĞUN OLUNCA ANLAYACAKSIN'dır.

"Acaba," diye soruyor ironi üstadı peder bey, "ömrümüz vefa eder mi o günü görmeye, Alex? Ben mezara girmeden olur mu dersin? Nerdee – onun yerine gidip eski püskü bir halı almış bu!" İroni üstadı – mantık üstadı! "–Sonra düşüp beynini patlatacak! Sana bir şey sorayım şimdi, bağımsız ruhlu evladım – kanlar içinde yerde yatıyor olsan, kim bilecek halini? Arıyorum, arıyorum, cevap vermiyor telefonun, seni burada öyle yatarken getiriyorum gözümün önüne, Allah bilir ne geldi başına, diye – kim bakacak o zaman sana? Allah korusun başına bir şey gelse, kim bir kâse sıcak çorba getirecek önüne?"

"Ben kendime bakarım! Ben, bazıları gibi," –vay yavrum be, ihtiyara karşı süngümüzü düşürmüyoruz hiç, ha, Al?– "bazı insan-

lar gibi, her an bir facia bekleyerek yaşamıyorum!"

"Görürüz bakalım," diyor üzüntüyle başını sallayarak, "sen de hasta olacaksın" – ve aniden öfke dolu bir hırıltıyla, nereden çıktığı belli olmasa da nesnesi kesinlikle *ben* olan mutlak bir nefretle mızırdanarak konuşuyor! – *"sen de ihtiyarlayacaksın, böyle bağımsız bir kocabaş olamayacaksın, o zaman!"*

Kendini toplamak için pencereye doğru yürüyen babam, geçerken, yaşadığım yerle ilgili fikrini de küçümseyici bir tonda beyan etmekten geri durmuyor: "Şu oturduğu mahalleye bak." Ben New York *belediyesinde* çalışıyorum, o hâlâ güzelim Newark'ta oturmamı istiyor! O sırada "Alex, Alex," diye başlıyor annem.

"Anne, otuz üç yaşındayım ben! New York Belediyesi İnsani Fırsatlar Komisyonu Başkanı'yım! Hukuk fakültesini sınıf birincisi olarak bitirdim! Hatırlıyor musun? *Okuduğum* her sınıfı birincilikle bitirdim! Daha yirmi beş yaşındayken, Konut Altkomisyonu'na özel danışmanlık yapıyordum – Birleşik Devletler Kongresi'nde, Anne! Amerika'nın Birleşik Devletleri yani! Wall Street'te olmayı isteseydim, Anne, Wall Street'te olurdum! Mesleğimde son derece saygın biriyim, bu yeterince açık herhalde! Tam şu aralar, Anne, New York'ta emlak ticaretinde yasadışı ayrımcı uygulamalar üzerine bir soruşturma yürütmekteyim – *ırk ayrımcılığı* üzerine! Demir-Çelik İşçileri Sendikası'yla temas kurmaya çalışmaktaydım, Anne, küçük sırlarını bana açsınlar diye! *Bugün* bu işle uğraştım, işte! Bak, televizyon yarışma programlarındaki skandalın ortaya çıkarılmasında *benim* emeğim var, *hatırlıyor musun–?*" Öff, niye devam ediyorum ki? Çatlak ergenlik çağı sesimle niye hâlâ yüksek perdeden devam ediyorum ki? Ey büyükten de büyük Allahım, bir Yahudi erkeği, ana-babası sağ olduğu müddetçe on beşinde bir çocuktur ve *onlar ölene* kadar da on beşinde bir çocuk olarak kalacaktır!

Neyse, bu arada Sophie elimi tutmuş, aklıma gelen son marifetimi, en son gösterdiğim yararlığı da tükürükler arasında ağzımdan saçana kadar, gözleri yarı kapalı, bekliyor, ve sonra konuşuyor: "Ama bizim için, bizim için, sen hâlâ bizim bebeğimizsin, sevgilim." Sonra yine başlıyor fısıldama, Sophie'nin meşhur fısıldaması, odadaki herkes kulağını bile dikmeden işitebilir, böyle de düşüncelidir işte Sophie: "Özür dile babandan. Hadi bir öpüver onu.

Senin bir öpücüğün dünyaları değiştirir."

Benim bir öpücüğüm *dünyaları değiştirir ha!* Doktor! Doktor! On beş mi demiştim? Pardon, on demek istemiştim ben! Beş demek istemiştim! Sıfır demek istemiştim! Bir Yahudi erkeği, anababası sağ olduğu müddetçe, gününün yarısını aciz bir *bebek* olarak geçirir! Bakın, yardım edin bana, olur mu – hem de çabuk! Yahudi fıkrasındaki muhallebi çocuğu rolünden kurtarın beni! Otuz üç yaşında artık biraz kabak tadı vermeye başlıyor da! Hem *hoit* de veriyor insana, anlıyor musunuz, bir insan *ıstırabı* söz konusu burada, eğer meseleyi böyle koymama izin verirseniz – Sam Levenson'ın bana *bıraktığı* tek rol bu işte! Concord'daki gece kulübünde oturuyorlar, kadınlar mink mantolarını giymiş, erkekler fosforlu elbiselerini, ve gülüyorlar yavv, gülüyorlar da gülüyorlar, kahkaha üstüne kahkaha – "Yardım edin, yardım edin, doktor oğlum boğuluyor!"– hah hah *haa*, hah hah *haa*, peki *ıstırap* ne olacak, Myron Cohen?! Gerçekten boğulmakta olan çocuk ne olacak?! Anababasının şefkatsizlik deryasında dibi boylamakta olan çocuk! O ne olacak, Myron Cohen – *benim* işte o çocuk! Doktor, *lütfen*, pespaye bir gece kulübü soytarısının ağzından anlam ve boyut kazanmış bir dünyada yaşayamıyorum artık. Bir... şeyin ağzından – bir *kara mizahçının!* Çünkü kara mizahçılar bunlar işte –elbette!– Henry Youngman'ler, Milton Berle'ler, Fountainebleau'da kırıp geçiriyorlar bunları, hem de neyle? Cinayet ve işkence fıkralarıyla! Miami Beach'te "Yardım edin," diye bağırıyor kumsalda koşan kadın, "yardım edin, doktor oğlum boğuluyor!" Hah hah hayy – yalnız bu seferki *hasta oğlum*, hanımefendi! Ve boğuluyor! Doktor, şu yaratıklardan kurtarın beni, n'olur! Belayı sahnede seyretmesi pek keyifli – ama yaşamaya gelince, sağ olun, ben almayayım! Bakın, nedir bunun yolu, söyleyin hemen yapacağım! Sadece ne demem gerektiğini öğretin bana, doğrudan yüzlerine karşı söyleyeceğim! Yürrüü, Sophie! Siktir git, Jack! *Çıkın* gidin hayatımdan artık!

Bakın, şu fıkralardan bir tane anlatayım size. Üç Yahudi yolda yürüyorlarmış, annem, babam ve ben. Daha geçtiğimiz yaz oldu bu, ben tatile çıkmadan hemen önce. Birlikte akşam yemeği yedik (Babam, "Birazcık balığınız var mı?" diye soruyor garsona, şık bir Fransız lokantasına götürmüştüm de onları, *artık büyüdüğümü gös-*

termek için –"*Oui, monsieur,* var–" "Peki, bana birazcık balık getirin," diyor babam, "*ama soğuk olmasın sakın*"), birlikte akşam yemeği yedik, sonra ağzımda Titralac'ımı çiğneye çiğneye (midem fazla asit salgılıyor da) bir süre onlarla birlikte yürüdüm, ikisini bir taksiye bindirip Liman Bölgesi Otobüs Durağı'na göndereceğim. Babam anında başlıyor, beş haftadır ziyaretlerine gitmedim diye söylenmeye (oysa bu konuyu lokantada otururken işledik sanıyordum, tam o sırada annem de, "yavrucuğu"nun –hey millet, benden bahsediyor, ha!– balığını iyi pişirmelerini tembih etsin diye fısıldamaktaydı garsona), şimdi de tam bir aylığına tatile çıkıyorum, şunun şurasında bir tane oğullarıyım, ne zaman görecekler beni? Kızlarını görüyorlar, kızlarının çocuklarını görüyorlar, hem öyle seyrek olarak da değil, ama o da başarılı olamadı zaten. "O damat var ya," diyor babam, "çocuklarına psikolojik olarak doğru şeyler söylemezsem, ben, öz be öz torunlarımla doğru bir psikolojiyle konuşmazsam, hapse attıracak beni mübarek! O ne derse desin, benim gözümde hâlâ komünist işte. Kendi torunlarıma söyleyeceğim her şeye önce onun onay vermesi gerekiyor, Mösyö Sansür!" Ama kızları artık Bayan Feibish oldu, tabii onun küçük kızları da birer Feibish. Nerede babamın hayalini kurduğu Portnoylar? Benim taşaklarımdalar hâlâ. "Bak," diye bağırıyorum boğuk sesimle, "*şu anda* görüyorsun işte beni! *Tam şu dakika* benimle birliktesin!" Ama açtı bir kere ağzını işte, hem artık boğazına kılçık kaçar diye korkmasına da gerek kalmadığına göre, ağzını kapatmanın hiç yolu yok – Bay ve Bayan Şmuk'un Seymour'cıkları ve güzeller güzeli karısı ve yedi bin adet zeki mi zeki dünya tatlısı çocukları, *her cuma akşamı mutlaka* geliyor onlara – "Bak, çok meşgul bir insanım ben! Ajandam birbirinden önemli işlerle dolu–!" "Bırak canım," diyor cevaben, "karnın da mı acıkmıyor, haftada bir yemeğe gelebilirsin, akşam altı olunca işi bırakıp yemek yemek zorundasın – öyle değil mi?" Bunun üzerine kim alıyor sazı, Sophie tabii, küçükken ailesinin hep şunu yap, bunu yap diye ona karıştığını anlatıyor babama, ve bunun bir çocuğu bazen ne kadar mutsuz edip sinirlendirebileceğini, ve de babamın bu kadar üstüme varmaması gerektiğini söylüyor ve şöyle noktalıyor sözlerini: "Alexander kocaman çocuk oldu artık, Jack, kendi kararlarını vermeye hakkı var, ben de daima söylemişimdir kendisine." Daima *ne* yapmışmış? Ne söylemişmiş?

Allahım niye hâlâ devam ediyorum? Niye bu kadar kafama takıyorum bunu? Niye böyle her şeyi dert ediyorum? Ne diye Sam Levenson gibi kalender takılarak gülüp geçmiyorum – değil mi ama?

Durun bitireyim. İşte böylece taksiye biniyorlar. "Babanı öp," diye fısıldıyor annem, "ta Avrupa'lara gidiyorsun."

Babam duyuyor tabii –o da bunun için sesini alçaltıyor ya, hepimiz dinleyelim diye– ve bir telaş alıyor adamı. Her yıl, eylül ayından başlayarak bir dahaki ağustos için ne planladığımı sorar durur bana – oysa şimdi bir de bakıyor ki tongaya düşmüş. Gece yarısı uçağa bineceğim yetmiyormuş gibi, bir de nereye gideceğim hakkında en ufak bir fikri yok. İşte yaptım! Başardım!

"–İyi de Avrupa'nın neresine? Avrupa dünyanın yarısı demek–" diye bağırıyor, ben dışarıdan taksinin kapısını kapatırken.

"Söyledim ya, bilmiyorum."

"Ne demek, bilmiyorum? Bilmen *gerekir!* Nasıl gideceksin oraya, madem 'bilmiyorsun'–"

"Pardon, pardon–"

Diyerek kapıyı üstlerine kapatırken *–oy,* aman parmakları sıkışmasın!– gövdesini çaresizlikle annemin üzerinden aşırıp eğiliyor bana doğru. Allahım, bu babam yok mu! Ezelden beri başımda olan babam! Her sabah klozetin üstünde, pijamasının altı dizlerine kadar sıyrılmış, çenesi göğsüne düşmüş uyuklar bulduğum babam. Sabah altıya çeyrek kala kalkıp oturur tuvalete, şöyle bir saat boyunca kimse rahatsız etmeden ıkınabilsin diye, hani eğer bağırsaklarına karşı bu kadar kibar ve düşünceli davranırsa, onlar da insafa gelir, aman eder ve nihayet "Tamam, Jack," derler belki, "sen kazandın," ve gıdım gıdım beş-altı bok öbeği halinde bir hediye sunarlar biçareye. "Hay Allah!" diye homurdanır, sabah okula gitmeden önce elimi yüzümü yıkamak için onu uyandırdığımda, ve saatin neredeyse yedi buçuk olduğunu fark eder – eğer şansı yaver gitmişse, bir saati aşkın süredir üzerinde uyuklamakta olduğu kuburda, öfkeyle bize bakan, küçük, kahverengi bir topakçık vardır; görseniz, olsa olsa bir tavşanın bağırsağından çıkmıştır dersiniz – koca bir adamın egzozundan çıktığı dünyada aklınıza gelmez, oysa şimdi bir yirmi dört saati daha egzozu tıkalı geçirecektir o adam. "Yedi *buçuk mu?* Niye bir şey söylemedin?" Vınnn, giyinmiştir

bile, şapkasıyla paltosu üstünde, bir elinde kara kaplı tahsilat defteri ve kepekli ekmeğiyle öyle dikilmekte, cebine de bir yandan, normal insanlarda dizanteriye benzer bir durum yaratacak miktarda kayısı kurusu falan doldurmaktadır. Annem banyoya girmiş, ablam kendi "odası"nda, bir duvarı boydan boya cam olan güneşli odada, okula gitmek üzere giyinmekteyken, "Valla, sana bir şey söyleyeyim mi?" diye fısıldar bana gizlice, "bu göte bir el bombası lazım. Bir savaş gemisini yüzdürecek kadar buğday lifi tıktım içime. Na bak, gırtlağıma kadar." Bu noktada ben kıkırdamaya başlarım, o da eğleniyordur kendi keskin üslubuyla, ve ağzını açıp parmağıyla içini işaret eder. "Baksana şuraya. Görüyor musun, nerede başlıyor karanlık? Karanlık değil orası aslında – şu bademciklerimin olması gereken yerde çıkıntılar var ya, hepsi erik onların. Allahtan aldırmışım bademciklerimi, yoksa eriklere yer kalmayacaktı."

"Aman ne güzel konuşuyorsun," diye banyodan seslenir annem. "Ne güzel laflar ediyorsun çocuğa öyle."

"Ne lafı be?" diye haykırır. "*Doğruyu* söylüyorum ben," ve bir sonraki enstantanede, "Şapkam, geç kaldım, şapkam nerede? Şapkamı gördünüz mü?" diye bağırıp çağırarak öfkeyle arşınlamaktadır evi. Sonunda annem mutfağa gelir ve o sebatkâr, ebedi, her şeyi bilen sfenks bakışlarını fırlatır bana... ve bekler... az sonra yine antrededir babam, indi inecektir inmesi ve düpedüz ıstırap içinde inlemektedir, "Şapkam nerede? *Nerede bu şapka?!*" Ta ki annem, o her şeyi bilir ruhunun derinliklerinden yumuşak bir sesle cevap verene kadar: "Başında ya, şapşal." Bir an babamın gözleri, insan deneyimine ve kavrayışına dair her türlü belirtiyi kaybetmiştir; öyle dikilir kalır, bomboş bir şeydir artık, bir *şeydir* sadece, ağzına kadar bok dolu bir gövdedir, o kadar. Sonra geri döner bilinci – evet, madem şapkası bulunmuştur, buluna buluna kendi başında bulunmuştur hem de, çıkıp dışarıdaki dünyaya karışması gerekir artık. "Haa, sahi," der, şahane bir şaşkınlık içinde elini kafasına götürerek – sonra evden çıkıp Kaiser'e atlar, hava kararana kadar yoktur artık Süpermen.

Kaiser, evet, artık Kaiser hikâyesini anlatmanın vakti geldi: Savaştan sonra, 39 model Dodge'u satarak yeni bir otomobil, markasıyla, modeliyle, her şeyiyle yepyeni bir otomobil almak üzere beni de yanına katıp gururla bir galeriye girişini –Amerikalı bir ba-

banın, Amerikalı oğlunu etkilemesi için ideal yol!– anlatmalıyım size; ve hızlı hızlı konuşan satıcının, arabaya asmak için biri bitmeden birini önerdiği binlerce mini mini aksesuarın her birine babam "Hayır" dedikçe, kulaklarına inanamayarak, inanamayarak, dalyarak dalyarak suratımıza bakışını anlatmalıyım. "Bakın, bunun otomobilinize ne değer katacağını ben size söyleyeyim," der değersiz orospu çocuğu, "beyaz cant kapaklarıyla değeri yüzde ik-ki yüz artacaktır – sen ne diyorsun, delikanlı? Baban, hiç değilse şu beyaz cant kapaklarından alsın istemez miydin?" Hiç değilse. Seni yavşak götoğlanı seni! Aklı sıra beni kafaya alarak ihtiyarı kazıklayacak – seni müptezel götü boklu soyguncu orospu çocuğu! Kimsin lan sen bize böyle hava basıyon – siktirik bi Kaiser-Fraser satıcısı işte! Bi bok olsan yüreğim yanmaz, ukala dümbeleği! "Hayır, beyaz cant kapağı istemiyorum," diye mırıldanıyor mırlak babacığım, ben de onun, bana ve aileme bu güzelim dünya nimetlerinden alma konusundaki yeteneksizliği karşısında, utana sıkıla omuz silkiyorum.

Neyse, neyse – radyosuz, beyaz cant kapaksız Kaiser'ine atlayıp işe gidiyor işte, işyerinin kapısını temizlikçi kadın açacak ona. Şimdi, sorarım size, sabah işyerinin pancurlarını onun kaldırması şart mı? Tarihin en uzun mesai yapan sigorta temsilcisinin o olması şart mı? Kimin için? *Benim* için mi? Ah eğer öyleyse, öyleyse, eğer sebebi buysa, Allah kahretsin, dayanamayacağım kadar trajik bir şey o zaman bu. Çok büyük bir yanlış anlama söz konusu öyleyse! *Benim* için hạ? Bana bir iyilik et ve *benim için yapma bunu!* Hayatın böyle diye sağa sola bakınıp neden arama ve bula bula Alex'i bulma! Çünkü ben, her önüne gelenin varlığının bütün anlamı ve bütün amacı olamam! *Hayatımın* sonuna kadar omuzlarımda *bu kadar* yükü birden *şlep*'lemeyi reddediyorum! Duydun mu beni? Reddediyorum! Uçağa binip binlerce ve binlerce kilometre uzaktaki Avrupa'ya gitmemi havsalan alsın artık, sen altmış altı yaşına bastıysan bastın, her an cartlağı çekebileceksen çekersin, her sabah *Times*'da önce ölüm ilanlarına bakıyorsan bakıyorsun. Onun yaşında ve ondan daha genç adamlar, *ölüyorlar* – bir an ayaktalar, sonra bir de bakıyorsun, ölmüşler, yani ben Atlantik'in değil de Hudson'ın öbür yakasındayken ölse n'olacak?... Yani *ne* zannediyor ki bu adam? Ben yanında olsam ölmeyecek mi?

Hemen yamacına koşup elini tutacağım ve hayata döndüreceğim onu, öyle mi? Benim ölümü yenmeye muktedir olduğuma falan mı inanıyor hakikaten? Yoksa dirilişin ve hayatın ta kendisi olduğuma mı? Vay be, babam bunca senedir Hıristiyanmış da, haberi yokmuş!

Babamın ölümü. Babamın ölümü ve bağırsakları: İşin aslı, bu konuları ben de ondan az kafaya takıyor değilim. Ne zaman gece yarısından sonra bir telgraf gelse, bir telefon gelse, midemin ansızın çekildiğini hissediyorum, bomboş bir lavabo gibi oluyor sanki, ve yüksek sesle –yüksek sesle!– diyorum ki, "Babam öldü." Çünkü galiba ben de inanıyorum buna, onu yok olmaktan bir şekilde kurtarabileceğime inanıyorum – kurtarabilirim ve kurtarmalıyım! İyi de benim, herkesin sağlığı açısından bu kadar etkili, bu kadar değerli, bu kadar elzem olduğum gibi saçmasapan ve de abes bir fikre nereden kapıldık hepimiz? Nedir bu Yahudi ana-babaların derdi bilmem ki – ne de olsa tek başıma değilim bu gemide, olur mu hiç, bugüne kadar suya indirilmiş bütün gemilerin en kalabalığında bulunuyorum... şu lombozlara bakarsanız görürsünüz bizi, bakın kamaraların tavanına kadar üst üste yığılmış, inleyip ağlaşırız, ne de çok acırız kendimize, Yahudi ana-babaların meyus mu meyus, sulu gözlü evlatları, suçluluk duygusuyla kabardıkça kabaran bu denizlerin tutmasından hasta olmuş, kustu kusacak – nasıl hasta hem de, köpekler gibi hasta, hiç durmadan ağlayıp sızlanırız birbirimize, "Babacığım, nasıl yaptın bunu?" "Anneciğim, nasıl ettin bunu?" diye – hele o koca gemi dalgalarda baş-kıç vurup dururken birbirimize anlattığımız hikâyeler, kimin anası daha iyi hadım eder, kimin babası daha kuru cahil diye kendi aramızda çekişmemiz, ben sana basarım ulan, ben daha eziğim işte, hayır, bana ne, ben daha çok utanç içindeyim işte... yemeklerden sonra tuvalette öğürenler mi ararsın, kamaralarda ölüm döşeği başındakilerden yükselen histerik kahkahalar mı, ve gözyaşları da – şurada bir gölcük, nedametle dökülmüş gözyaşlarından, al bir tane daha, bu gözyaşları da haksızlıklar karşısında duyulan öfkeyle dökülmüş – göz açıp kapayana kadar, (bir çocuğun beynini taşıyan) koca bir adamın gövdesi, kifayetsiz bir gazap içinde yerinden fırlayıp ranzanın tepesine saldırıyor, ama anında geri sekip, kendi kendini kınamalarla kırbaçlayarak seriliyor yere. Vah benim Yahudi hemcinslerime! Tıka basa suçluluk duygusu dolu, ağzı bozuk kardeşlerime benim! Sevgililerim! Yoldaşlarım! Bu siktiğimin ge-

misi baş-kıç vurmayı kesmeyecek mi hiç? Ne zaman kesecek? *Ne zaman* – dursun ki artık kendimizi iskeleye atıp ne kadar da hasta olduğumuzu haykırarak sızlanalım – ve açık havaya çıkalım, ve yaşayalım!

Doktor Spielvogel, suçluyu bulmak hiçbir yarayı hafifletmiyor –birini suçladıkça kanamaya devam ediyor yara, bu kesin– ama yine de, Yahudi aileler *nasıl* başarıyor bunu, *nasıl* oluyor da biz küçük Yahudi çocuklarını, hem bir yandan birer prens olduğumuza, bir yandan bulunmaz Hint kumaşı olduğumuza, birer dâhi, çocukluk tarihi boyunca kimsenin güzel olmadığı kadar güzel, zeki olmadığı kadar zeki olduğumuza, bir yandan birer kurtarıcı ve mükemmelliğin ta kendisi olduğumuza inandırıp bir yandan da kendimizi bu kadar beceriksiz, bu kadar kifayetsiz, bu kadar düşüncesiz, bu kadar çaresiz, bu kadar bencil, kötülükten ve *nankörlükten* başka şey bilmeyen birer küçük bok olarak hissetmemizi sağlayabiliyorlar?!

"Avrupa da, Avrupa'nın *neresi–?*" diye bağırıyor ardımdan, taksi hareket ederken.

"*Bilmiyorum* neresi," diye arkasından bağırarak neşeyle el sallıyorum ona. Otuz üç yaşındayım ve nihayet anamla babamdan kurtuldum! Bir aylığına.

"İyi ama adresini nereden alacağız?"

Neşe! Katıksız neşe! "Alamayacaksınız!"

"İyi ama ya bu arada ben–?"

"Ne olmuş sana?" diye gülüyorum. "Bu sefer ne için evhamlanıyorsun?"

"Ya ben–?" Ve Tanrım, taksinin penceresinden bağıra çağıra bunu söylüyor mu sahiden? Benimle ilişkili korkuları, doymak bilmezliği, ihtiyacı ve inancı bu kadar mı büyük de, bu sözleri sahiden New York sokaklarına doğru haykırıyor? "Ya ben ölürsem?"

Duyduğum tam olarak buydu çünkü, Doktor. Avrupa'ya gitmeden duyduğum son sözler – Maymun'la birlikte gidiyordum tabii, onlardan tamamen gizli tutmuş olduğum birisiyle. "Ya ben ölürsem?" ve çekip gidiyorum yurtdışına, âlem üstüne âlem yapmaya.

...Bakın, kulaklarımla duyduğum, onun ağzından gerçekten çıkmış mıydı, bu ayrı konu. İşittiklerimi işitmeme sebep olan, ona beslediğim sevgi miydi, o korkunç olayın, babamın ölümünün ka-

çınılmazlığından ötürü hissettiğim sıkıntı mıydı, yoksa o olayı heyecanla bekliyor olmam mıydı, bu da ayrı konu. Ama siz, bunu böyle anlayacaksınızdır elbette, siz geçiminizi bununla sağlıyorsunuz.

Ronald Nimkin intiharında beni en çok etkileyen ayrıntıyı anlatıyordum size – annesinin o kocaman deli gömleğine, güzelce yıkanıp kolalanmış spor gömleğine iğnelenmiş olarak bulduğu notu. Ne yazıyordu biliyor musunuz orada? Tahmin edin. Ronald'dan annesine son mesaj? Bir tahminde bulunun.

Bayan Blumenthal aradı. Akşama oyun varmış,
mah-jongg *tahtasını götüreceksin.*
Ronald

İşte son anına kadar iyi bir çocuk, *nasıl* ama? İyi bir çocuk, düşünceli bir çocuk, nazik ve terbiyeli ve uslu bir çocuk, hiçbir zaman hiç kimseyi utandırmayacak kadar akıllı bir Yahudi çocuğu, böyle olur işte. Teşekkür ederim de, canım. Bir şey değil de, canım. Özür dilerim de, Alex. Özür dilerim de! *Af dile!* Haa, ne için? Yine ne yaptım? Hey, yatağımın altında saklanıyorum, sırtımı duvara dayamışım, özür dilemeyi reddediyorum, oradan çıkıp bunun sonuçlarına katlanmayı da. *Reddediyorum!* Ve elinde süpürgeyle peşimde bizimki, çürümüş cesedimi süpürecek. Vay, Gregor Samsa'dan esintiler ha! Selam Alex, hoşçakal Franz! "Derhal özür dileyeceksin benden, anladın mı, yoksa! Ve söylediğimi de yaparım, ona göre ha!" Beş yaşındayım, bilemediniz altı, ve kadın karşıma geçmiş "yapacaksın, yoksa"lar, "ona göre ha!"lar attırıyor bana, sanki dışarıda idam mangası bekliyor mübarek, idamıma hazırlık olarak gazete kâğıdı seriyorlar sokağa.

Şimdi de baba geliyor işte: Yaşadıklarından bile tam emin olamayan birtakım siyah insanlara hayat sigortası satmaya uğraşarak hoş bir gün geçirdikten sonra eve, histerik karısı ile metamorfoza uğramış çocuğunun yanına dönüyor – çünkü ben ne yaptım biliyor musunuz, dünyada aklınıza gelmez. İnanılmaz, akıllara sığmaz bir şey, ama ya annemin bacağına bir tekme attım ya da ısırdım onu. Böbürlenmek gibi olmasın ama, bana *ikisini* birden yapmıştım gibi geliyor gerçi.

"Neden?" diye soruyor annem, yere diz çöküp gözüme elfenerinin ışığını tutmuş, öğrenmek istiyor nedenini, "neden böyle bir şey yaptın?" E çok basit, Ronald Nimkin neden teslim etti ruhunu ve piyanosunu? ÇÜNKÜ DAHA FAZLA DAYANAMIYORUZ! ÇÜNKÜ SİZLER, EBESİNİ SİKTİĞİMİN YAHUDİ ANALARI, DAYANILAMAYACAK DERECEDE EBEMİZİ SİKER OLDUNUZ ARTIK! Freud'un Leonardo'yla ilgili yazısını okumuştum Doktor, ukalalık ettiğim için kusuruma bakmayın, ama benim fantezilerime cuk oturuyor: İnsanın canına okuyan kocaman bir kuş öyle delicesine kanat çırpıyor ki yüzüme ve ağzıma doğru, *nefes bile alamıyorum.* Ne istiyoruz biz, ben ve Ronald ve Leonardo? *Rahat bırakılmak!* Hiç değilse bir yarım saatçik! *Uslu* olalım diye, *terbiyeli* olalim diye *şantaj* yapıp durmayı kesin! Rahat bırakın bizi yahu, Allah belanızı versin, rahat bırakın da şu küçücük çüklerimizle huzur içinde oynayalım ve şu küçücük bencilce düşüncelerimize dalalım – ellerimizi ve de popolarımızı ve de ağızlarımızı saygıdeğer hale getirmeye çalışmaktan vazgeçin artık! Vitaminlerinizi de sikeyim, balıkyağlarınızı da! Her gün günlük gıdamızı verin bize, yeter! Ve kusurlarımızı da bağışlayıverin işte – aslında bunlara kusur bile denemez ya!

"– öz anasının bacağını tekmeleyen bir küçük çocuk ha, bunu mu olmak istiyorsun sen–?" Babam konuşuyor... şunun kollarına bakın, Allah aşkına. Bu adamın kollarının dirsekten aşağısı ne kadar kalınmış yahu, hiç fark etmemiştim daha önce. Beyaz cant kapakları ve lise diploması olmayabilir, ama Allah bir kol vermiş, şakası yok valla bu işin. Aman Yarabbi, kızmış da üstelik. Ama neden? Daha ne istiyorsun *şmuk,* sen yapamıyorsun biz tekmeledik işte!

"– insan ısırığı köpek ısırığından beterdir, biliyor musun bunu? Çık bakayım o yatağın altından! Duydun mu beni, annene yaptığın şey var ya, bir köpek bile yapamaz bunu!" Öyle gürültülü ki gürlemesi, bir o kadar da inandırıcı, her zaman sakin olan ablam, gırtlağından domuz hırlaması gibi korku efektleri patlaya patlaya mutfağa koşuyor ve bugün artık cenin pozisyonu dediğimiz vaziyette sığışıyor buzdolabı ile duvarın arasına. Belki de benim aklımda öyle kalmıştır – gerçi yatağın altında saklanırken, mutfakta olan biteni nereden gördüğüm de sorulması gereken bir soru tabii.

"Isırmasını sineye çekerim, tekmelerini sineye çekerim" –süpürgesi hâlâ durup dinlenmeden mağaramda dürtüklemeye çalışıyor beni– "ama özür dilemeyi bilmeyen bir çocukla ne yaparım ben? Öz annesinden af dilemeyen, böyle bir şeyi bir daha asla, asla yapmayacağını, *hiçbir zaman* yapmayacağını söylemeyen bir çocukla! Evimizde böyle bir çocukla ne yapacağız biz, söylesene Babası!"

Dalga mı geçiyor? *Ciddi* mi? Madem gerçekten ıslahım mümkün değil, niye polisi çağırıp çocuk hapishanesine tıktırmıyor beni? "Gereği düşünüldü, Alexander Portnoy (5), annenden özür dilemeyi reddettiğin için boynuna bir ip bağlanmak suretiyle asılacağını ve ölene kadar o ipten indirilmeyeceğini bildirir karardır." Gören de diyecek ki bunların koyduğu sütü yalayıp yutan, bunların küvetine ördeği ve gemileriyle girip yıkanan çocuk var ya, meğer Amerika'nın en azılı canisiymiş. Aslına bakarsanız bu evde sahneye konan, *Kral Lear*'ın bir fars versiyonu, ben de Cordelia rolündeyim! Telefonu eline aldığında annem, hattın öbür ucunda her kim dinlemiyor olursa olsun, hiç bıkıp usanmadan hayatta en büyük hatasının, fazla iyi olmaktan ileri geldiğini anlatıyor. Anlatır tabii, dinlemedikleri *kesin* nasıl olsa – daha okula gitmeyen bir çocuğun bile bakınca arkasını görebileceği kadar saydam, kitabına uydurulmuş, deli saçması bir palavrayı, orada oturup kafa sallaya sallaya telefon defterlerine not etmedikleri *kesin*. "Biliyor musun, hayatta en büyük hatam ne, Rose? Kendim hakkında böyle konuşmak hiç hoşuma gitmiyor ama, ben fazla iyiyim." Bunlar doğrudan alıntıdır Doktor, yıllar yılı beynimin teybine kaydedilmişlerdir. Ve hâlâ sinirimden öldürürler beni! Bu Rose'ların ve Sophie'lerin ve Goldie'lerin ve de Pearl'lerin *her Allah'ın günü* telefonda birbirlerine ilettikleri sahici mesajlardır bunlar! "Her şeyimi veriyorum başkaları için," diye itiraf eder iç geçirerek, "karşılığında da silleyi yiyorum – benim hatam, kaç kere sille yemiş olursam olayım suratımın ortasına, yine de iyi olmaktan vazgeçmemek."

Zırvalama Sophie, *deneyiver* bir kere, ne çıkar? Niye *hepimiz* denemiyoruz ki?! Çünkü mücadele asıl *kötü* olmakta Anne, kötü olmakta – ve tadını çıkarmakta! İşte biz oğlanları erkek yapan şey bu, Anne. Bir de benim şu sözümona vicdanımın, cinselliğime, kendiliğindenliğime, cesaretime yaptıklarına bak! Bazı şeyleri

içimden atmak için ne kadar uğraşırsam uğraşayım – sonuç değişmiyor, *atamıyorum.* Bastırılmış isteklerim, tepeden tırnağa yol haritası gibi işaretlemiş her yanımı. Utançtan, bastırmalardan, korkulardan yapılmış süper otoyollar boyunca bedenimin dört bucağını gezebilirsin. Bak görüyor musun, ben de fazla iyiyim Anne, fazla ahlaklıyım, patlayacak noktaya kadar – tıpkı senin gibi! Hiç sigara içmeye çalışırken gördün mü beni? Bette Davis'e benziyor halim. Bugün kız ve oğlan çocukları, *bar mitzva* çağına bile gelmeden, nane şekeriymişçesine gibi emiyorlar marihuanaları, bense daha bir Lucky Strike'ı tutmayı beceremiyorum. İşte *ben* de bu kadar iyiyim, Anneciğim. Sigara içemiyorum, içkiyi zar zor içebiliyorum, uyuşturucu kullanmıyorum, borç almıyorum ve kumar da oynamıyorum, ekvatordan geçiyormuşum gibi terlemeden bir yalan söyleyemiyorum. Aa tabii, *sikmek sokmak* diye konuşup duruyorum hep, ama emin ol, yaramazlık etme konusundaki başarılarım bundan ibaret işte. Baksana şu Maymun'a yaptığıma – tam da hayatım boyunca yalayıp yutmayı istediğim gibi bir yarığı olan kızı yüzüstü bıraktım, korkup kaçtım ondan. Niye azıcık bir çalkantıyı bile kaldıramıyorum? Saygıdeğer âdetlerin azıcık dışına çıkacak olmak niye böyle cehennemler yaratıyor içimde? Halbuki *nefret* ediyorum o götümün âdetlerinden! Halbuki ben tabulardan *daha iyi* biliyorum! Doktor, sevgili doktorum, ne dersiniz, AZAT EDELİM YİD'İ, GERİ VERELİM ONA İD'İ! Şu terbiyeli Yahudi çocuğunun libidosunu özgürlüğüne kavuşturur musunuz, lütfen? Gerekiyorsa viziteyi artırabilirsiniz – ücreti neyse ödemeye hazırım! Derin ve karanlık hazlarla karşılaştıkça sinip kalmak yetti artık! Anne, Anne, ne yapmaya çalışıyordun sen beni öyle, Ronald Nimkin gibi bir yürüyen zombi mi? Bu dünyada bana en uygun rolün *itaatkârlık* olduğu fikrine nereden kapıldın? Benim bir küçük *beyefendi* olmam gerektiği fikrine nereden kapıldın? Tutkular ve arzularla kaynayan bir yaratığın olabileceği onca şey içinde! "Alex," diyorsun, ikimiz birlikte Weequahic'in yemekhanesinden çıkarken, –yanlış anlamayın ha, dört köşe olmuştum övgüleri karşısında: nasıl kazanılırsa kazanılsın, övgü övgüdür– "Alex," diyorsun bana –lastikli kravatım ve iki renkli ekose ceketimle şıkır şıkır giyinmişim– "ne güzel kesiyorsun eti öyle! patates yemeğini ne güzel yedin, hiç dökmeden! az daha kalkıp öpecektim seni, minik peçete-

sini kucağına öyle güzel seren bir küçük beyefendi daha *görmedim* hayatımda!" *Angut,* Anneciğim. Bir küçük *angut* idi senin gördüğün – zaten eğitim programı da tamı tamına bunu yaratmak üzere tasarlanmış. Tabii ya! Tabii ya! Burada çözülmesi gereken esrar, benim nasıl olup da bugün Ronald Nimkin gibi ölü olmadığım değil, neden cumartesi sabahları Bloomingdale'de el ele dolaşırken gördüğüm o dünya tatlısı genç adamlar gibi olmadığımdır. Anne, Ateş Adası'nın kumsalı, bikinilerini giyip Bain de Soleil yağlarını sürünmüş birbirinden hoş Yahudi oğlanlarının vücutlarıyla dolu, onlar da lokantalarda birer küçük beyefendiydi eminim, onlar da pazar akşamları hanımlar oyuna geleceği vakit *mah-jong* taşlarını dizmekte annelerine yardım ediyorlardı. Aman Yarabbim! Yıllar yılı o taşları dizip durduktan sonra –bir hamle! iki kırık! *mah-jong!*– nasıl oldu da amfendilere takıldım, asıl sır *burada* işte. Gözlerimi yumuyorum, hiç de o kadar zor değilmiş gerçekten – Ocean Beach'teki günlerim canlanıyor hayalimde, Sheldon adında, gözleri sürmeli biriyle aynı evde oturmaktayım. "Yaa, siktir git be Shelly, *senin* arkadaşların onlar, *sen* yap sarmısaklı ekmeği." Anne, senin küçük beyefendilerin hepsi büyüdü artık, bak eflatun plaj havlularını sermiş yatıyorlar, o gözü dönmüş narsizmlerini sonuna kadar sergileyerek. Ve *oy Gut,* biri seslenip duruyor – bana! "Alex? Kral Alexander? Tarhunumu gördün mü tatlım, nereye koydum acaba?" İşte, Anne, senin küçük beyefendi, adı Sheldon olan birini dudaklarından öpüyor! Bir kokulu otla sos hazırladı diye! "*Cosmopolitan*'da ne yazıyor, biliyor musun?" diyor annem, babama. "Homoseksüel kadınlar varmış." "Hadi canım," diye homurdanıyor Koca Babacık, "nedir yahu bu zırva, deli saçması şeyler–?" "Jack lütfen, uydurmuyorum. *Cosmo*'da *okudum* bunu! Bak bulup *göstereceğim* o yazıyı sana!" "Bırak Allah aşkına, tiraj artırmak için uyduruyorlar bunları–" Anneciğim! Babacığım! Bu da bir şey mi? Tavuk siken insanlar var! Cesetlere muamele çeken herifler var! Başımızdaki orospu çocuklarının gözünde "iyi" olan şey uğruna on beş, yirmi yıl hapis yatma düşüncesine kimilerinin nasıl tepki verdiğini görseniz, aklınız durur. Senin anlayacağın, Anacık, eğer bacağına tekmeyi yapıştırmışsam, dişlerimi ta *kemiğine* kadar geçirmişsem koluna, otur da Allahına şükret! Çünkü eğer *hepsini* içimde tutmuş olsaydım, inan bana, sen de bir gün eve geldiğinde,

küvetin tepesinde babasının kemerine asılı vaziyette sallanıp duran sivilceli bir ergen cesedi bulabilirdin. Beterin beteri var, bu geçtiğimiz yaz, ta Avrupa'lara kaçan oğlunuzun ardından *şiva* tutacağınıza, Ateş Adası'ndaki "ambar"ımda yemeğe davet edilmiş olabilirdiniz – siz ikiniz, ben, bir de Sheldon. Ve o *goyişe* ıstakozun *kişka*'larını ne hale soktuğunu hatırlıyorsan eğer, bir de Shelly'nin bearnez sosunu nasıl tutacaktın içinde, onu düşün.

Yaa, *böyle işte.*

•••

Ne pandomim sergilemiştim o gece, suni deri montumu sırtımdan çıkarıp kucağıma koyacağım da, pantalondan açık havaya çıkardığım balığı saklayacağım diye. Sırf şoför görmesin diyeydi bunlar, yoksa o Polonyalı, arabanın içindeki lambayı bir yaksa, on beş yılın göz nurunu, tertipli defterleri ve iyi notları ve günde iki kez diş fırçalamaları ve de meyveyi asla yıkamadan yememeleri bir anda berbat edebilirdi... İçerisi de çok sıcak oldu! Püff, çok sıcak! Aman be kardeşim, şu ceketi çıkarsam da güzelce katlayıp şöyle kucağıma bir koysam diyorum... İyi de ne *yapıyorum* ben? Bir Polonyalının günü, demişti babam, o kocaman pis ayaklarıyla bir Yahudinin kemiklerini çiğnemeden sona ermiş sayılmaz. Niye can düşmanımın yanında deniyorum ki şimdi bunu? Bir yakalarsa n'apar beni sonra?!

Tünelin yarısına gelene kadar fermuarımı ses çıkarmadan açmayı ancak başarıyorum – ve işte burada, arz-ı endam ediyor yine, her zamanki gibi kabarmış, arka arkaya patlatıyor taleplerini, kıt aklından çıkan sonu gelmez isteklerle ana-babasının hayatını cehenneme çeviren koca kafalı ve zekâ özürlü bir çocuk gibi tıpkı.

"Attır hadi beni," diyor ipek tenli canavar, "*Burada mı? Şimdi mi?*" "Elbette burada ve şimdi. Böyle bir fırsat bir daha ne zaman ayağına kadar gelir sanıyorsun? Şu yanında uyuklayan kızın nasıl bir parça olduğunu anlamadın mı daha? Şu burna bak bir." "Ne burnu ya?" "Mesele de bu ya – varla yok arası bir burun. Şu saçlara bak, çıkrıktan yeni çıkmış mübarek. Okulda incelediğiniz 'lepiska'yı hatırlıyor musun? Bu da insan lepiskası işte! *Şmuk*, malın hasosu var burda. Bir *şikse!* Hem de uyuyor! Gerçi belki de numara

yapıyordur, bu da kuvvetle muhtemel. Uyur numarası yapıyor, ama içinden de diyor ki, 'Hadi Tosun, bana yapmak istediğin kaç çeşit pis şey varsa yap, durma.' " "*Olur* mu canım?" "Bak güzelim," diye mırıldanıyor benim kalafat, "kızın başlangıç olarak senden bekleyeceği çeşit çeşit pis şeyi birer birer sayayım sana: İlk olarak o ufacık, taş gibi *şikse* memelerini avuçlamanı istiyor." "Sahi mi?" "Sonra da parmağını, onu bayıltana kadar o *şikse* kutusuna sokmanı istiyor." "Yapma yaa. Bayıltana kadar!" "Böyle fırsat bir daha ele geçmez. Yaşadığın müddetçe." "Ama mesele de burada zaten, sence daha ne kadar yaşarım ki? Baksana şoförün adı K'ler ve Z'lerle dolu – babamın söylediğine bakılırsa, bu Polonyalılar doğrudan öküz soyundan gelmeymiş!"

İyi de kalkmış kamış laftan anlar mı? *Ven der putz şteht, ligt der sehel in drerd.* Bilir misiniz bu meşhur Yidiş atasözünü? Alet kafasını kaldırınca, insanın kafası toprağa gömülür! Alet kafasını kaldırınca, insanın kafası ancak bir cesedinki kadar çalışır! Hakkaten öyle! Çemberin içinden geçen sirk köpekleri gibi fırlayıveriyor işte, doğru çemberin içine, orta, işaret ve baş parmaklarımla yaptığım çemberin – böyle durumlar için bulduğum bir yöntem. Kökünden başlayıp kesik kesik *staccato* ritminde birer santim, birer santim ilerleyerek tamamlıyorum üç parmaklı el arabasını – otobüste de en iyisi bu, suni deriden montumda meydana gelebilecek kabarma ve dalgalanmalar da bu sayede en aza indirilmiş oluyor (ya da ben öyle olacağını umuyorum). En duyarlı yer olan baş kısmı bu teknikle ihmal edilmiş oluyor tabii, ama fedakârlık ile özdenetimin hayatta ne kadar önemli bir yer tuttuğunu bir seks canavarı bile gözardı edemez.

Üç parmakla otuzbir, umuma açık yerlerde boşalabilmek için geliştirdiğim bir yöntem – Newark kent merkezindeki Empire Bürlesk seks tiyatrosunda uygulandı bile. Bir pazar sabahı –benim Tom Sawyer'ım olan Smolka'yı örnek alarak– okuldaki sahaya gideceğim diye çıkıyorum evden, elimde beyzbol eldiveni, ağzımda ıslık, ve kimsenin arkamdan bakmadığından emin olunca (ki gerçekten inanılır gibi değil bu, benim için) 14 numaralı otobüse atıyorum kendimi ve yol boyu koltukta büzülerek oturuyorum. Pazar sabahı seks tiyatrosunun önünde nasıl bir kalabalık olacağını tahmin edebilirsiniz. Sahra'da ne kadar hayat ve hareket varsa, o sıra-

da Newark'ta da o kadar, bir tek tiyatronun önü hariç, iskorbüt vurmuş bir geminin mürettebatını andırıyor kalabalık. Deli miyim de buraya geliyorum ben? O koltuklardan nasıl bir hastalık kapacağımı Allah bilir! "Gir içeri, başlatma şimdi hastalığından," diyor, şortumun içindeki mikrofondan konuşan manyak, "orada neler göreceksin, bir düşünsene. Bir kadının bal çanağını." "*Bal çanağı mı?*" "Hem de hakikisi, tamam mı, sımsıcak, tam kıvamında, bal damlatan bir çanak." "Yahu burada bilete elim değse frengi kaparım. Mikroplar ayakkabıma bulaşır, sonra eve gireceğim o ayakkabılarla. Ne bileyim, kaçığın teki cinnet geçirip cüzdanımdaki Troyalı'yı almak için bıçaklayıverir beni. Ya polis gelirse? Tabancalarını çıkartırlar – biri kaçmaya başlar – yanlışlıkla *beni* vururlar falan! Hem yaşım tutmuyor. Ya vurulursam – daha beteri, gözaltına alınırsam! Ne derim annemlere?!" "Bana bak, canlı bir am görmek istiyor musun, istemiyor musun?" "İstiyorum! İstiyorum!" "İçeride bir orospu var evlat, çıplak folluğunu sürte sürte perdeyle düzüşüyor." "Peki – frengiyi göze alıyorum! Beynimin pelteleşmesini ve ömrümü akıl hastanesinde, kendi bokumla hentbol oynayarak geçirmeyi göze alıyorum – ama *Newark Akşam Havadisleri*'nde resmim çıkarsa ne olacak?! Ya polisler ellerindeki fenerleri üstümüze tutup da 'Kıpırdamayın sapıklar, bu bir baskındır!' derse – ya flaşlar patlayıverirse suratıma! Ve resmimi çekerlerse – *benim* resmimi, ben ki daha lise ikinci sınıfta Uluslararası İlişkiler Kulübü'nün başkanı oldum! Ortaokulun iki sınıfını atladım! 1946'da, Marian Anderson'ın Convention Hall'da şarkı söylemesine izin vermedikleri için, bütün sekizinci sınıf öğrencilerini örgütledim ve Amerikan Devriminin Kızları örgütünün mali desteğiyle düzenlenen, yurtseverlik konulu yıllık kompozisyon yarışmasına hiçbiri katılmadı. Bağnazlığa ve nefret duygusuna karşı yürekli biçimde tavır alması sebebiyle CIO Politik Eylem Komitesi'nin Newark, Essex İl Binası'ndaki kongresine davet edilen ve orada, her gün *PM*'de yazılarını okuduğum ünlü köşe yazarı Dr. Frank Kingdon tarafından sahneye alınarak eli sıkılan o on iki yaşındaki çocuk bendim işte, hâlâ da benim. Essex İl Binası'nın balo salonunda kurulan kürsüde Dr. Frank Kingdon elimi sıkmış ve ADK'ye karşı sergilediğim muhalif tavrı bütün eylem komitesi ayakta alkışlarken dönüp bana demişti ki, "Delikanlı, bu sabah bu-

rada demokrasinin hayata geçirildiğini göreceksin." Bütün bunların üstüne ben, şimdi nasıl olur da bu yoz yaratıklarla birlikte bir seks tiyatrosuna girip altmış yaşında bir bayanın, bir asbest yığınıyla seks yapıyormuş gibi yapmasını seyretmeyi düşünebilirim? Hem ben müstakbel eniştem Morty Feibish'le birlikte Amerikan Gazileri Komitesi'nin toplantılarına katılmışım, Yönetim Kurulu başkanı olan Morty'nin, bir komite toplantısından önce briç masalarını düzenlemesine yardım etmişim. Howard Fast'in *Yurttaş Tom Paine*'ini okumuşum, Bellamy'nin *Geçmişe Bakış*'ını okumuşum, Philip Wylie'nin *Finnley Wren*'ini okumuşum. Ablam ve Morty'yle birlikte şanlı Kızıl Ordu Korosu'nun marşlarını dinlemişim plaktan. Rankin ve Bilbo ve Martin Dies, Gerald L. K. Smith ve Peder Coughlin, bütün o faşist orospu çocukları benim can düşmanım. O halde şimdi bir seks tiyatrosunda ne işim var benim Allah aşkına, sıra başına oturmuş, beyzbol eldivenimin içine akıtıyorum bir de?! Ya şimdi bir maraza çıkarsa?! Ya şimdi hastalık kaparsam?!

Evet ya, peki ya şovdan sonra oradakiyle, şu koca koca balkonları olan, *ya onunla*... Altmış saniye içinde müptezel bir otele kapanmış, püsküllü yatak örtülerinin üstünde dört dörtlük, harikulade bir sefahat hayatı yaşar olmuşuz, hayal dünyamda – ben (Amerikan hâkim sınıflarının düşmanı) ve Malınhassosu, sahnede dans eden sürtüklerin en bi sürtük görünümlüsüne bu adı vermişim. Hem de ne hayat be, tek bir çıplak ampulün altında (penceremizin dışında OTEL yazısı yanıp yanıp sönüyor). Atılgan Topkek (içi bembeyaz krema, dışı çikolata kaplı) sürüyor kamışımın üstüne ve tek kırıntı bırakmamacasına oradan yiyor hepsini. Şirin Bacı kavanozundan boca ediyor pekmezi ve o narin taşaklarım, minik bir bebeğinkiler gibi tertemiz kalana kadar yalıyor da yalıyor. En sevdiği cümle ise İngiliz nesrinin başyapıtlarından biri: "Sok bana, Yarrakkafa, bayıltana kadar sok." Küvetteyken osurduğumda, seramik zeminde diz çöküp ta oralara kadar uzanıyor ve kabarcıkları öpüyor. Ben sıçarken kamışımın üstüne oturuyor, akide şekeri iriliğindeki meme başlarından birini ağzıma sokuyor, ve bütün bunları yaparken bir yandan da bildiği ne kadar pis laf varsa pis pis fısıldıyor kulağıma. Ağzının içini buzla dolduruyor, dili ve dudakları donana kadar, sonra öyle emiyor beni – şimdi de sıra sıcak çayda! Ne

kadar, ne kadar şey varsa düşündüğüm, hepsini o da düşünmüş *ve yapıyor*. Hayatta görüp göreceğim en muhteşem orospu (Newark'ta bunun kafiyesi *nurtopu*). Ve işte o, benim oluyor! "Ahh, Hasso, geliyorum ben, geliyorum, siktiğimin orospusu seni," ve işte böylece, Newark'taki Empire Bürlesk seks tiyatrosunun tarihinde bir beyzbol eldiveninin içine boşalan yegâne insanoğlu oluyorum. Kim bilir?

Empire'da asıl büyük numara şapkayla yapılıyor. Önümdeki sırada, benden elli sene kadar erken doğmuş olup aynı iptiladan mustarip olan bir zat var ki şapkasının içine boşaltıyor yükünü. *Şapkasına*, Doktor! *Oy*, iğrenç. Bağırmak geliyor içimden. Şapkaya olmaz, *şvantz* oğlu *şvantz*, kafana geçireceksin onu yine! Birazdan onu giyip dışarı çıkacak, alnından aşağı beller süzüle süzüle dolaşacaksın Newark sokaklarında. Yemeğini de şapkandan ye bari!

Son damla da eldivenimin içine aktıktan sonra nasıl bir sefillik duygusu basıyor üstüme. Korkunç bir çöküntü; çüküm bile utanç içinde, öyle ki seks tiyatrosunda kendimi insafsızca cezalandırarak yüksek sesle "Off, hayır, *hayır*," diye inlerken ben, dönüp tek kelime cevap vermiyor, tam adımını atarken, ayakkabısının tabanına köpek boku bulaşmış olduğunu son anda fark eden biri gibiyim tıpkı – tabanı boka batmış ha, kelime oyununa bak sen,* aman canım kimin umurunda, kimin umurunda... Iğhh! İğrenç! Şapkasının içine yaa, ey güzel Allahım! *Ven der putz şteht! Ven der putz şteht! Kafasına* geçirdiği şapkanın içine!

Birden aklıma, annemin bana ayakta işemeyi öğretişi geldi! Bakın dinleyin, belki de bekleyip durduğumuz o ufacık bilgi budur işte, karakterimi neyin belirlediğini anlamamızı sağlayacak anahtar budur belki, bu sayede, niye böyle sefil bir durumda, vicdanımı rencide eden arzular ile arzularımı rencide eden bir vicdan arasında paramparça olarak yaşadığımı anlayabiliriz. Bakın nasıl öğrendim, koca bir adam gibi kubura işemesini. Dinleyin bakın!

Kuburun içinde bir daire oluşturan suyun başında dikiliyorum, bebek pipim şipşirin başını kibarca ileri uzatmış, bu sırada annem de klozetin yanında küvetin kenarına ilişmiş, bir eliyle musluğun

* *Sole:* ayakkabı tabanı; *soul:* ruh. (ç.n.)

vanasını hafifçe çevirirken (benim musluktan damla damla akan suyu taklit edeceğimi varsaymakta), öbür eliyle pipimin altından tutmuş çekiştiriyor. Bir daha söylüyorum: *Çüküşümü çekiştiriyor!* O şeyin ön kısmından çiş gelmesini sağlamanın yolu budur, diye düşünüyor anlaşılan, ve ne yalan söyleyeyim, hanımefendi işi biliyorlar. "Güzelce bap tisini, *bubala,* hadi güzel bi tis bap Anneciğin için," diye şakıyor annem, oysa ben orada öyle dikilirken elinde tuttuğu, çüküm değil aslında, neresinden baksanız, istikbalimin ta kendisi! Düşünsenize! Ne kadar *komik!* Bir erkeğin karakteri şekilleniyor, bir insanın kaderi çiziliyor... öf, belki de öyle değildir canım... Her neyse, bu bilginin değeri ne olursa olsun, yanımda biri varken asla çişimi yapamam. Bugün bile. Sidik kesem karpuz gibi şişsin, ama tam işeyecekken yanıma biri geldi mi (bakın, her şeyi anlatmamı istiyorsunuz değil mi, ben de her şeyi anlatıyorum işte), nitekim Roma'da öyle olmuştu Doktor, Maymun'la birlikte sokakta sıradan bir orospu bulduk ve onu da yanımıza alıp üçümüz girdik yatağa. Neyse, geçti artık. Anlaşılan bir süre meşgul etmiş zihnimi bu.

Otobüs, otobüs, otobüste uyuyan *şikse*'nin koluna hepsini boca etmekten alıkoyan neydi beni – bilmiyorum. Sağduyu mu, dersiniz? Haysiyet mi? Hani derler ya, aklım başıma mı gelmişti? Peki bir öğleüzeri okuldan gelip de annemin evde olmadığını, buzdolabımızda ise rengi mora çalan, kocaman bir çiğ ciğer parçası bulunduğunu gördüğümde neredeydi o akıl? Kasaptan alıp *bar mitzva* dersine giderken yolda bir ilan panosunun arkasında becerdiğim ciğerle ilgili itirafımı daha önce yapmıştım. Şimdi tam anlamıyla içimi dökmek istiyorum size, Papa Cenapları. O şey – o dişi – o ciğer – ilk gözağrım değildi benim. İlk gözağrımı evimin mahremiyeti içinde, saat üç buçukta banyoda çüküme doladım – sonra da saat beş buçukta, her şeyden bihaber ailemin biçare üyeleriyle birlikte, çatalıma.

Yaa. İşte hayatta yaptığım en kötü şeyi öğrendiniz artık. Öz be öz ailemin azığını siktim ben.

Tabii eğer kariyerim boyunca işlediğim en korkunç suçun, onu Yunanistan'da bırakıp gitmek olduğunu öne süren Maymun'la hemfikir değilseniz. İkinci korkunç suç: Roma'da onu bir triumvir-

liğe sokmak. *Onun* kanaatine göre –ne kanaat anasını satayım!– o üçlü ilişkiden tek başıma ben sorumluymuşum, çünkü karakter ve ahlak bakımından daha kuvvetli olan benmişim. "Büyük İnsan Hakları Savunucusu!" diye haykırıyor. "Fakir fukarayı ağalara karşı korumayı *meslek* edinmişsin! Okuyayım diye *A.B.D.*'yi bana veren sensin! Hunter'dan *senin* için başvuru formu aldım! *Senin* yanında beyinsiz bir et parçası gibi dolaşıp durmaktan kurtulmak için geberesiye uğraşmam bu yüzden! Bir de kalkmış senin ayağına dolanan biriymişim gibi davranıyorsun bana, ancak *kullanabileceğin* biri – istediğin her türlü sapıklığı, rezilliği yaptırmak için kullanabileceğin biri – bir de sözümona üstün bir entelektüel *olacaksın! Televizyona* çıkıp götüm götüm eğitim programları yapan biri!"

Görüyorsunuz işte, Maymun'un kanaatine göre benim misyonum, onu bütün bu çılgınlık ve müptezellik, sapkınlık ve hoppalık ve de şehvet batağından çekip çıkarmak, şöyle bir güzel gömülüp gideyim diye hayat boyu nafile uğraştığım bataktan yani – yıllardır kendimi *bırakabilmek* için onca mücadele verdiğim günahlardan kurtaracakmışım onu! İkimiz yataktayken, bu üçlü düzenlemeyle ilgili olarak kendisinin de en az benim kadar ateşli fanteziler kurmuş olduğunu aklına bile getirmiyor şimdi. Doktor, sorarım size, ilk kimden gelmişti Allah aşkına bu öneri? Tanıştığımız geceden beri yatağa bir kadını daha atma vaatleriyle kim kimin aklını çelmeye uğraşıyordu Allah aşkına? N'olur inanın bana, üstüme yapışan pislikten sıyrılmaya çalışıyor değilim – o pisliği üstüme *yapıştırmaya* uğraşıyorum ben! – ama şunu da açık seçik koymak lazım şimdi, o bilmese bile siz ve ben biliyoruz ki bu iflah olmaz derecede nevrotik karı, bu patetik bu kafadan çatlak bu köylü kancık, hiç de *benim* kurbanım falan olmuş değil. Bu *kurban* palavrasına boyun eğmeyeceğim, işte o kadar! Yaşı gelmiş otuza, evlenip çoluk çocuğa karışmak istiyor, saygıdeğer biri olmak ve bir evde bir kocayla birlikte yaşamak istiyor (hele bir de o ışıltılı mesleğinde en çok para kazanabileceği yılların artık sona ermek üzere olduğunu düşünürsek), ama sırf o kendisinin kurban edilmiş, yüzüstü bırakılmış, sömürülmüş olduğuna inanıyor diye (ve hayatını geniş bir perspektiften ele alacak olursak, doğru da olabilir bu), bütün suçun *bana* yıkılmasını kabul edecek değilim. Onun otuz yaşında

hâlâ bekâr olmasına *ben* sebep değilim. Onu Batı Virginia'nın kömür madenlerinden çıkarıp bütün sorumluluğunu üstlenmiş değilim *ben* – sokaktaki o fahişeyle birlikte onu yatağa sokan da ben değilim! İşin aslı, kiraladığımız arabanın camından dışarı sarkıp o pırıl pırıl İtalyancasıyla kadına kendisinden ne istediğimizi ve ne kadar para vereceğimizi izah eden, bizzat Maymun olmuştu. Bense direksiyonun başında, bir ayağım gaz pedalında, soyguncu arkadaşlarımın koşarak bankadan çıkmasını beklermiş gibi öyle oturuyordum... Ve inanın bana, o orospu arka koltuğa yerleştiği anda "Olmaz bu iş," diye düşünmüştüm; sonra otele gidip kadını barın arkasından dolaştırarak tek başına odaya gönderdiğimizde, yine olmaz diye düşündüm. Olmaz! Olmaz! Olmaz!

Fena görünmüyordu, orospudan bahsediyorum, biraz tombul ve bodur bir şeydi ama, daha yirmili yaşlarının başındaydı ve pırıl pırıl, kocaman, temiz bir yüzü vardı – ve de harikulade memeleri. Via Veneto boyunca arabayı ağır ağır sürüp sergiye çıkarılmış malları inceledikten sonra, onu seçmemizin sebebi de buydu zaten. İsmi Lina olan orospu, odanın ortasında durup elbisesini çıkardı; içine bir "şen dul" korsesi giymişti, üstten göğüsleri fırlıyordu, alttan da zaten dolgun ötesi denebilecek olan butları. Amatör bir sahne şovunu akla getiren bu giysi, dehşete düşürmüştü beni – ama sonra her şey bir bir dehşete düşürdü zaten, hepsinden çok da aylar boyunca lafını ettikten sonra bunu nihayet yapıyor olmamız.

Maymun, mini kombinezonuyla çıktı banyodan (normal olarak beni çok tahrik eden bir görüntüydü bu, krem rengi ipek kombinezon ve içinde güzel bir Maymun), ben de bu arada bütün giysilerimi çıkarmış, yatağın ayak ucunda çırılçıplak oturuyordum. Lina'nın tek kelime İngilizce bilmemesi, Maymun ile benim aramda gidip gelen duyguyu daha da şiddetlendirdi, bir tür ölçülü sadizmdi bu: Orospu hiçbir şey anlamadan aramızda konuşabiliyor, planlarımızı ve sırlarımızı birbirimize açabiliyorduk – tıpkı Maymun'la ikisinin, aralarında İtalyanca fısıldaşmaları gibi, artık her ne söylüyorlarsa veya ne komplolar çeviriyorlarsa, ben de onların konuşmalarından bir şey anlamıyordum... İlk Lina konuştu, Maymun da bana çevirdi. "Seninki bayağı büyükmüş, öyle diyor." "Eminim bütün erkeklere aynı şeyi söylüyordur." Sonra ikisi, iç çamaşırlarıyla öyle durup baktılar bana – *bekliyorlardı*. Ama ben

de bekliyordum. Ve kalbim çarpıyordu. Kaçarı yoktu artık, iki kadın ve ben... ee, şimdi ne olacak? İşte görüyorsunuz, hâlâ kendi kendime diyorum ki, *Olmaz!*

Lina bir kez daha konuştu ve Maymun, "Diyor ki," dedi bana dönerek, "*signore* nereden başlamasını arzu ederlermiş?" "*Signore*," dedim ben de, "başından başlamasını arzu ederler... " Vay be, ne zekice cevap, hakikaten çok vakurca ama, yalnız işte ikimiz de orada öyle kıpırdamadan oturuyoruz, ben ve benim kazma sapı, ikimiz de çıplağız ve gidecek yerimiz yok. Sonunda şehvetimizi eyleme dönüştüren de Maymun oluyor. Lina'ya yaklaşıyor, kule gibi kalıyor onun yanında (Allahım, Maymun yetmiyor mu gerçekten? ihtiyaçlarımı doyurmaya yetmiyor mu? kaç tane çüküm var ki benim?), ve elini orospunun apış arasına sokuyor. Önceden, olabilecek her türlü şekliyle düşünmüştük bunu, aylar ve aylar boyunca bağıra çağıra hayalini kurmuştuk, oysa şimdi Maymun'un orta parmağı Lina'nın içinde kaybolurken, bostan korkuluğu gibi dikilip duruyorum.

Bundan sonra içinde bulunduğum durumu tanımlayacak en iyi laf, yeknesak bir *meşguliyet* olur. Vay anasını amma meşguldüm be! Yani yapacak çok işim vardı demek istiyorum. Sen şöyle geç, ben bu tarafa döneyim – tamam, hadi şimdi sen şu tarafa dön de *ben* şöyle geçeyim – tamam tamam, şimdi o aşağı doğru insin, ben de şöyle çıkayım, sen de şu tarafa doğru dönersen olacak... dedik durduk Doktor, ta ki ben üçüncü ve sonuncu kez gelene kadar. O sırada yatakta sırt üstü yatmakta olan Maymun'du, götü avizeye (ve bir an aklımdan geçtiği üzere kameralara) dönük olan ise ben – ortamızda da, o sırada memelerini benim Maymun'un ağzına tıkmakta olan orospumuz vardı. Son fişeği onun deliğinde patlatmış olup olmadığım veya ne *tür* bir delikte patlatmış olduğum ise tamamen tahmine kalmış bir mevzu. Sırılsıklam olmuş İtalyan kılları, terden kayganlaşmış Amerikan kıçı ve inkâr edilemeyecek biçimde ekşi ekşi kokan çarşaftan oluşmuş nemli ve berbat bir karışıma gelip giderek de tamamlamış olabilirim hadiseyi. Sonra kalktım, banyoya gittim ve hepinizin işitmekten sevinç duyacağı bir şey yaparak, akşam yediğim yemeği olduğu gibi çıkardım. *Kişka*'larım, Anneciğim – öylece tutup kubura attım hepsini. Ne iyi bir çocuğum, değil mi?

Banyodan çıktığımda bir de baktım, Maymun ile Lina, sarmaş dolaş uyuyakalmışlar.

Maymun'un yürek paralayıcı ağlamaları, sızlanmaları ve suçlamaları da Lina giyinip gittikten hemen sonra başladı. Onu kötülüğe itmiştim ben. "*Ben mi?* Parmağını onun apış arasına sokarak kontağı çalıştıran, *sensin!* Karıyı dudaklarından öpen, *sensin*–!" "Çünkü," diye haykırdı, "bir şey yapılacaksa, harbiden *yaparım* ben! Ama bu, yapmayı *istiyorum* anlamına gelmez!" İşte böylece Doktor, Lina'nın memeleri yüzünden fırça atmaya başladı bana, onlarla yeterince *oynamamışım.* "Aklında da, dilinde de memeden başka şey yok! *Başkalarının memeleri!* Benimkiler çok küçük ve bu dünyada başka kiminkini görsen, *çok büyük* – al işte sonunda bir çift *koccaman* meme buldun, peki sonra ne yaptın? *Hiçbir şey!*" "Hiçbir şey biraz abartılı oldu, Maymun – valla doğrusunu istersen senin işine *mani* olmak istemedim–" "Ben lezbiyen değilim! Bana lezbiyen diyemezsin sen! Çünkü eğer öyleysem bile, *beni sen öyle yaptın!*" "*Allahım, Yarabbim! Hiç de değil–!*" "Ben hepsini senin için yaptım, *evet* – sen ise şimdi bunun için benden nefret ediyorsun!" "O zaman biz de, bir daha *benim* için yapmayız, tamam mı? Madem sonunda böyle saçma sapan şeyler çıkacak ortaya!"

Ondan sonraki geceyi saymazsak, akşam yemeklerinde ikimiz de çok coşkuluyduk, ilişkimizin ilk günlerinde olduğu gibi – Ranieri lokantasında yemek yerken, Maymun bir ara tuvalete gitti, masaya döndüğünde bir parmağına apış arasının rayihası sinmişti, onu alıp burnuma sürttüm, ana sıcaklar gelene kadar öpüp kokladım – Doney'nin yerinde ikişer *brandy* attıktan sonra da bir daha yanaştık Lina'nın limanına ve ikinci raund için onu alıp otele götürdük. Yalnız bu sefer Lina'nın iç çamaşırlarını ellerimle çıkardım ve daha Maymun heladan dönmeden üstüne çıktım onun. Yapacaksam, diye düşünmüştüm, yapayım! Hakkını vererek! Her şeyiyle! Ve tabii kusmadan! Weequahic Lisesi'nde değilsin artık! New Jersey *yakınlarında* bile değilsin!

Maymun banyodan odaya girip de çoktan start verilmiş olduğunu görünce, pek de sevinmişti denemez. Yatağın kenarına oturdu, ufacık yüz hatları her zamankinden de ufak görünüyordu gözüme, ve bize katılması için yaptığımız daveti geri çevirerek orada oturup, ben orgazmımı, Lina da kendi orgazm taklidini tamamlayana

kadar sessizce seyretti. Sonra Lina, nezaket göstererek –ama gerçekten hoş bir şekilde– sevgili aftosumun uzun bacakları arasına uzandıysa da, Maymun onu itip pencerenin kenarındaki bir koltuğa geçti ve surat asa asa orada oturdu. Böylece –kişiler arası çekişmelere fazla duyarlı biri olmayan– Lina, yanımdaki yastığa başını koyup sırt üstü uzanarak bize kendisiyle ilgili her şeyi anlatmaya başladı. Başındaki en büyük bela kürtajdı. Bir çocuğu vardı, bir oğlan, Monte Mario'da (Maymun'un çevirdiği üzere, "güzel, yeni bir apartmanda") onunla birlikte oturuyordu. Ne yazık ki birden fazlasına durumu müsait değildi –"gerçi çocukları seviyor"du– ve bu yüzden de kürtajcı bir doktorun muayenehanesinden çıkmıyordu. Korunmak için aldığı tek önlem de spermisitli bir maddeyle yıkanmaktı anlaşılan, ama hiçbir güvenilirliği yoktu bunun.

Diyaframı da, doğum kontrol hapını da hayatında hiç duymamış olduğuna inanamıyordum. Maymun'a, modern doğum kontrol yöntemlerini ona anlatmasını söyledim, pekâlâ yararlanabilirdi bunlardan, özel bir beceri gerekmiyordu herhalde. İstihza dolu bir bakış geldi sevgilimden. Fahişe onu dinledi ama kuşkulu görünüyordu. (Orada öyle yatmış, parmaklarını ıslak apış arası tüylerimde gezdirmekteydi.) Kendi sıhhat ve saadetini bu kadar yakından ilgilendiren bir konuda böyle cahil kalmış olması çok üzdü beni: Sikeyim bu Katolik kilisesini, diye düşündüm...

İşte böylece, o gece yanımızdan ayrılırken çantasında sadece benden aldığı on beş bin liret değil, Maymun'un bir aylık Enovid'i de vardı – ben vermiştim.

"Vay, büyük kurtarıcı!" diye bağırdı Maymun, daha Lina gider gitmez.

"Ne yapsın istiyorsun yani – her hafta yeniden mi gebe kalsın? Nedir derdin senin?"

"*Ona* ne olduğu benim derdim değil!" dedi Maymun, sesi gittikçe köylüleşiyor ve bayağılaşıyordu. "*O karı*, bir *orospu!* Ve *senin* tek derdin de onu *sikmekti!* Bunu yapmak için de ben heladan çıkana kadar bile bekleyemedin! Sonra da *benim* haplarımı veriyorsun ona!"

"Yani bu ne demek oluyor şimdi, ha? Sen tam olarak ne söylemeye çalışıyorsun? Bak Maymun, her zaman pek kabiliyet göstere-

mediğin bir konu var, o da akıl. Harbi olmaya gelince kabiliyetlisin, evet – ama akla gelince, hayır!"

"Bırak öyleyse beni! İstediğini aldın! Git artık!"

"Belki de öyle yaparım!"

"Senin gözünde ben neyim ki zaten, bir *tane* daha işte! Sen koca koca laflar eden, kocaman kutsal idealler sıçan bir herifsin ve ben de senin gözünde bir deliğim sadece – ve de bir lezbiyen! – ve de bir orospu!"

Bırak kavgayı ya. Sıktı artık. Bugün pazar: Asansörden bir de çıkıyoruz ki, kim giriyor dersiniz otelin kapısından içeri, bizim Lina – yanında da yedi-sekiz yaşlarında bir çocuk, alçıdan dökülmüş tombalak bir oğlan çocuğu, farbalalara, kadifelere, ruganlara bürünmüş. Saçlarını salmış Lina, kiliseden taze çıkmış kara gözlerinde o bildik İtalyan yas ifadesi. Gerçekten de hoş bir insanmış yaa. Tatlı bir insan (böyle düşünmemek elimde değil!). Ve *bambino*'sunu bize göstermeye gelmiş. Ya da vaziyet öyle görünüyor.

Küçük oğlanı göstererek fısıltıyla onay istiyor Maymun'dan – ne kadar şık, değil mi: "*Molto elegante, no?*" Ama sonra arabaya kadar peşimizden geliyor ve çocuk otel kapıcısının üniformasıyla ilgilenirken, bugün öğleden sonra Monte Mario'daki dairesine gelmek ister miyiz acaba, diye soruyor, bir de erkek gelecekmiş, böylece hep birlikte bir daha yapabilirmişiz. Bir arkadaşı varmış da – bakın, hepsini tercümanımdan öğreniyorum bunların– bir arkadaşı varmış, öyle diyor, *signorina*'yı becermekten hoşlanacağından eminmiş Lina. Dönüp bana sorarken bile Maymun'un kara gözlüğünün ardından süzülen yaşları görebiliyorum: "Ee, ne diyeyim ona, evet mi hayır mı?" "Hayır, tabii ki. Kesinlikle olmaz." Maymun, Lina'yla birkaç kelime daha konuşuyor, sonra yine dönüyor bana: "Diyor ki para için değilmiş, sırf zevk– "

"Olmaz! Olmaz!"

Villa Adriana'ya gidene kadar ağlıyor: "Ben de çocuğum olmasını istiyorum! Ve bir yuvam! Ve bir kocam! Lezbiyen değilim ben! Orospu değilim!" Geçtiğimiz bahar onu Bronx'a götürdüğüm akşamı hatırlatıyor bana, bizim İFK'de "Fırsat Eşitliği Gecesi" dediğimiz toplantıya gitmiştik birlikte. "Süpermarkette o yoksul Porto Rikoluları kazıklıyorlarmış ya hani! Sen İspanyolca konuşmuştun onlarla, öyle etkilenmiştim ki! Yaşadığınız sağlıksız koşul-

ları anlatın bana, fareleri ve haşaratı anlatın, polisin sizi koruyup korumadığını anlatın! Çünkü ayrımcılık, yasalara aykırıdır! Bir yıl hapis ya da beş yüz dolar para cezası, ha! Sonra o yoksul Porto Rikolu adam ayağa kalkıp bağırmıştı, 'İkisi birden!' Ah sen ne numaracısın, Alex! Ne ikiyüzlü ve sahtekârsın! Aptal hispanolar sürüsüne koca koca palavralar sık bakalım, ama ben hakikati biliyorum, Alex! *Sen, kadınları fahişelerle yatmaya zorlayan birisin!* "

"Kimseyi istemediği bir şeyi yapmaya zorlamıyorum."

"İnsani fırsatlar! *İnsani!* Bayılıyorsun bu lafa! Ama ne anlama geldiğini biliyor musun acaba, orospu çocuğu seni, puşt! Ben sana *öğreteceğim* ne anlama geldiğini! Durdur arabayı Alex!"

"Kusura bakma, olmaz."

"Olur! Olur! Çünkü ben iniyorum! Gidip bir telefon buluyorum! Milletlerarası arayıp John Lindsay'yle görüşeceğim ve senin bana ne yaptırdığını anlatacağım ona."

"Lan git başımdan, manyak mısın nesin be?!"

"İpliğini pazara çıkaracağım, Alex – Jimmy Breslin'i arayacağım!"

Sonra da Atina'da, onunla evlenmezsem kendini balkondan atacağını söyleyerek tehdit ediyor beni. Ben de onu terk ediyorum.

Şikse'ler! Kış aylarında çocuk felci virüsleri uykuya yatmış, okullar kapanana kadar ciğerlerimin makineye bağlanmayacağından emin olarak Irvington Parkı'ndaki gölde buz pateni kayabilirim yani. Hafta içi kış ikindilerinin son ışıkları altında, sonra da gökyüzünün tertemiz ışıldadığı cumartesi-pazar günleri boyunca, Irvington'da oturan *şikse*'lerin arkasından daireler çize çize kayıyorum – benim emniyetli ve dost Yahudi mahallemin sokaklarıyla evlerinin oluşturduğu hattın öbür tarafındaki semt, Irvington. *Şikse*'lerin oturduğu yeri, annelerinin pencerelere astığı perdelerden tanıyorum. Bir de *goy*'lar, uzak cephelerde savaşan oğullarının onuruna, üstünde bir tane yıldız olan beyaz bir kumaş asıyorlar ön pencerelerine – oğulları sağsa mavi, ölmüşse altın renkli bir yıldız. Gayet ağırbaşlı bir edayla "Bir Altın Yıldız Anası," diyor Ralph Edwards, "Bilemezsen, Karışmam"da bir yarışmacıyı tanıtırken, iki dakika sonra kadının yarığına bir şişe maden sodası fışkırtacak, sonra da mutfağına koyması için son model bir buzdolabı verecek-

ler... Üst kattaki Clara Yengem de bir Altın Yıldız Anası, ama onun durumu farklı – onun penceresinde altın yıldız yok, çünkü oğlu öldü diye kendini mağrur ya da soylu hissediyor değil o, aslında hiçbir şey hissediyor değil. Daha ziyade bu olay, ömrünün sonuna kadar babamın deyimiyle bir "asabiye vakası"na çevirmiş gibi onu. Heshie Normandiya çıkarmasında öldüğünden beri gün geçmiyor ki Clara Yenge akşama kadar yatakta inim inim inlemesin, bazen Doktor Izzie gelip histerisini yatıştırmak için iğne yapıyor... Ama perdeler – oya işli ya da "fantâzi" perdeler, tamamen başka bir açıdan bakan annemin küçümsemeyle ifade ettiği gibi "*goyişe* zevki." Noel'de, okullar tatil olduğu için gece lambaların ışığında paten kayabildiğim zamanlar, *gentile* perdelerinin arkasında ışıkları yanıp yanıp sönen ağaçlar görüyorum. Bizim sokakta değil –Allah yazdıysa bozsun!– Leslie Sokağı'nda da değil, ne de Schley Sokağı'nda, hatta Fabian Meydanı'nda, Irvington hattına yaklaştıkça, bir *goy* orada, bir *goy* burada, aha bir tanesi de şurada – ve işte Irvington'dayım, tek kelimeyle korkunç: Her evin salonunda bağıra çağıra yanıp sönen bir ağaç olduğu yetmiyormuş gibi, bir de binaları Hıristiyanlığın reklamını yapan renkli renkli ampullerle çepeçevre donatmışlar, sonra sokaklara "Sessiz Gece" yayını yapan o pikaplar, sanki –sanki?– milli marş mübarek, bir de bahçelerde karla kaplı çimlerin üstü, o ahır sahnesini gösteren maketlerle dolu – gerçekten de mide bulandırıyorlar artık. Nasıl olur da *inanırlar* bu saçmalığa? Sırf çocuklar değil, büyükler de karla kaplı çimlere dizilmiş, Meryem ile Yusuf ve de bebek İsa olduğu söylenen on-on beş santim yüksekliğinde tahta parçalarını seyrediyorlar gülümseyerek – tahtadan oyulmuş mini mini ineklerle atlar da gülümsüyor! Allahım! Yıl boyu Yahudilerin salaklığı yetmiyormuş gibi, Noel'de de *goyim* salaklığını çekiyoruz! Ne ülke be! Hepimizin yarı kaçık olmasında şaşacak ne var ki?

Ama o *şikse*'ler yok mu, ahh, *şikse*'ler bir başka âlem. Kaloriferlerin cayır cayır yandığı kayıkhanede nemli talaş ve ıslak yün kokuları arasında, *şikse*'lerin eşarplarıyla berelerinin kıyısından dökülen, soğuk yemiş o capcanlı sarı saçları arasında, kendimden geçiyorum. Kıkır kıkır gülen bu hayat dolu kızların yanında, bağları çözülmüş titrek ellerimle patenlerimi bağlıyor, ahşap iskeleyi peşleri sıra parmak uçlarımda geçip, deniz gibi dalgalanan bir *şikse*

sürüsünün ardından buzların üstüne bırakıyorum kendimi – bir buket *şikse*, *gentile* kızlarından bir çelenk. Öyle bir dehşet içindeyim ki, duyduğum arzu beni öyle aşıyor ki *kuşum ötmez olmuş*. Sünnetli küçüğüm benim, huşu içinde büzülmüş kalmış. Belki korkmuştur. Nasıl oluyor da bu kadar muhteşem, bu kadar sağlıklı, bu kadar *sarışın* oluyorlar? İnançları karşısında duyduğum küçümseme, görüntülerine, hareketlerine, kahkahalarına ve konuşmalarına duyduğum hayranlığın yanında bütün etkisini kaybediyor – ne hayatlar yaşıyorlardır o *goyişe* perdelerin ardında! Nasıl bir *şikse* gururu – yoksa *şkotzim* gururu mu? Ne de olsa bu kızların abileri, *Kuzeybatı* ve *Teksas Hıristiyan* ve de *UCLA* gibi adlar taşıyan o üniversite futbol takımlarının cazibeli, güler yüzlü, kendinden emin, temiz, hızlı ve güçlü hafbekleri oluyor hep. Babaları, konuşurken asla çifte olumsuz kullanmayan o beyaz saçlı, tok sesli adamlar, anneleri ise zarif tebessümleri ve harikulade usûl adap bilgileriyle hep şöyle şeyler söyleyen kadınlar: "İnanamıyorum Mary, Kermes'te tam otuz beş tane pasta satmışız." Kabarık tafta tuvaletler içinde seke seke Mezuniyet Balosu'na giden küçük ceylanlarına da şöyle diyorlar: "Fazla gecikme, canım," – o ceylanların yanındaki oğlanların isimleri ise doğrudan ilkokul okuma kitaplarından alınmıştır, asla Aaron ya da Arnold ya da Marvin olmaz, ya Johnny'dir ya Billy, ya Jimmy ya da Tod. Portnoy ya da Pincus olmaz, Smith'tir, Jones'tur, Brown'dır! Bunlar *Amerikalılar* işte, Doktor – Henry Aldrich ile Homer gibi, Büyük Gildersleeve ile yeğeni LeRoy gibi, Corliss ile Veronica gibi, *Judy ile Randevu* filminde Jane Powell'ın penceresinin altında şarkı söyleyen "Oogie Pringle" gibi – Nat "King" Cole, her Noel'de bu insanlar için söyler şarkısını: "Kestaneler kebap olurken ateşte, Ayaz Baba burnunuzu ısırırken... " Ateş yakacağız ha, *bizim* evde? Yok, yok, onların burnundan bahsediyor. Kendi yassı kara burnundan değil, benim uzun kemerli burnumdan da değil, o minicik kemersiz mucizelerden, hani delikleri doğuştan şimal yönünü işaret eder otomatikman. Ve ömür boyu da öyle kalırlar! Boyama kitaplarından fırlamış çocuklardır bunlar, New Jersey, Union'dan geçerken ÇOCUK OYUN SAHASI ve DİKKATLİ SÜRÜN, ÇOCUKLARIMIZ BİZİM İÇİN DEĞERLİDİR gibi tabelalarda kastedilen çocuklardır – "kapı komşusu"nun kızlarıyla oğullarıdır onlar, kendilerine

hep bir "düldül" isteyen ve onlara atlayıp "en yoğun" saatinde trafiğe yakalanan ama daima son reklama kadar eve yetişen çocuklar – komşuları Silverstein'lar ya da Landau'lar değil, Fibber McGee ile Molly ve Ozzy ile Harriet, Ethel ile Albert, Lorenzo Jones ile karısı Belle olur bunların, bir de Jack Armstrong! Jack Armstrong, Her Şeyiyle Amerikalı Bir *Goy!* – hem bu Jack, John'dan geliyor, babamınki gibi Jake'ten değil... Bakın, her akşam yemeğinde boru gibi ötüp duran radyo eşliğinde yeriz yemeğimizi, ta tatlıya kadar böyle, ve istasyonları gösteren sarı şeridin ışıltısı, her gece yatağa girerken gördüğüm son ışıktır – onun için, bizim de herkes kadar makbul olduğumuzu söylemeyin bana, bizim de tıpkı onlar gibi Amerikalı olduğumuzu söylemeyin. Hayır, hayır, bu memleketin meşru sakinleri ve sahipleri, o sarı saçlı Hıristiyanlar işte, istedikleri şarkıyı sokağa yayın yaparak çalabilirler onlar, kimse seslerini kesmeye kalkamaz. Ey Amerika! Amerika! Dedelerim için taşı toprağı altındı belki, anamla babam için her tencerede kaynayan bir tavuktu, ama ilk sinema anıları Ann Rutherford'lar ve Alice Faye'lerle dolu olan benim gibi bir çocuk için Amerika, kolunuzun altına başını sokup fısıldayan bir *şikse*'dir: Aşk, aşk, aşk, aşk, aşk diye!

İşte böyle: Bir belediye parkındaki donmuş göl üzerinde alacakaranlık... tanımadığım bir *şikse*'nin kırmızı pofuduk kulaklıkları ile havada dalgalanan sarı lülelerinin arkasına takılıp paten kayarken, *imrenmek* ne demekmiş öğreniyorum. On üç yaşındaki öfkeli bir Yahudi Ana Kuzusu'nun taşıyabileceğinden daha fazlasıymış. Bu kadar mübalağayı mazur görün, bu bahsettiğim, hayatımın en dokunaklı anlarıdır herhalde – özenmek, imrenmek sözlerinin anlamını öğreniyorum, *ukde* sözünün anlamını öğreniyorum. İşte o tatlı şeyler, patikadan koşuşturarak geliyorlar, her mevsimde yeşil kalan ağaçların arasında karları küreyerek açılmış yoldan cıvıl cıvıl yürüyorlar – ben de peşlerinden (gideceğim, cesaretim olsa!). Her yer eflatuna çalmış, güneş battı batacak (dilim de öyle), patenleriyle caddeyi geçip parkın hemen yanındaki pastaneye kikir kikir girerlerken, güvenli bir mesafeyi koruyarak gidiyorum peşlerinden. Ben dükkânın kapısına varacak cesareti toplayana kadar –herkes gözünü dikmiş bana bakıyor olacak, bu kesin!– atkılarını çıkarmış, montlarının fermuarlarını açmışlar bile, ve sıcak çikolata dolu

kâseleri, o pürüzsüz, alev alev yanaklarının hizasına kaldırıyorlar – hele o gizemlerin en gizemlisi olan burunları yok mu! çikolata ve lokum dolu kâselerin ardında bir bir kayboluyorlar ve tekrar göründüklerinde, bir damla sıvı bulaşmamış oluyor uçlarına! Allahım şunlara bak, nasıl da hiç suçluluk duymadan atıştırıyorlar öğünler arasında! Ne kızlar ama! Bir çılgınlık yapıp hiç düşünmeden ben de ısmarlıyorum bir kâse sıcak çikolata – ve babam "açlıktan ölmek üzere" eve gelir gelmez, telaşe müdiresi anneciğimin saat beş buçukta hazır ettiği akşam yemeğinden önce, iştahımı kapıyorum bir güzel. Sonra göle kadar peşlerinden gidiyorum. Sonra gölün etrafını peşlerinden dolaşıyorum. Sonra nihayet sönüp gidiyor heyecanım – evlerine dönüyorlar, grameri kusursuz babaları ve itidal sahibi anaları ve de kendinden emin abileriyle birlikte, hep birlikte, o *goyişe* perdelerin ardında ahenk ve saadet abidesi hayatlarına devam etmek üzere, ben de Newark yollarına koyuluyorum, annemin yıllardır artırdığı mutfak harçlıklarından nihayet pencerelerimize takılan alüminyum "pancurların" ardında, çalkantılı hayatıma devam etmek üzere.

O pancurlarla ne biçim sınıf atladık ama! Bu sayede yüksek sosyeteye bodoslama daldığımıza falan inanıyor annem. Artık zamanının önemli bir kısmını pancurların tozunu alarak, alüminyum dilimlerini cilalayarak geçiriyor; gün boyu pancurların önünde toz alıyor, hava kararınca da tertemiz pancur dilimleri arasından, sokak lambasının ışığında yere süzülen kar tanelerini seyrediyor – ve evham motorunu pompalamaya başlıyor. Bu andan itibaren cinnet raddesine gelmesi birkaç dakikalık iştir artık. Ne zaman bir çift araba farı sokağı yalayarak, bizim evin önünde durmadan geçip gitse, "Nerede kaldı *bu?*" diye inliyor. Nerede, Allahım nerede kaldı, bizim Odysseus! Üst katta Hymie Amca geldi bile, sokağın karşısında oturan Landau da geldi, bitişikteki Silverstein da geldi – saat altıya çeyrek kala herkes evine döndü, babam hariç, üstelik de radyo, Kuzey Kutbu'ndan Newark'a doğru ilerlemekte olan bir tipiden bahsediyor. Neyse, endişeye mahal yok, derhal Tuckerman & Farber'ı arayıp cenaze işlemlerini başlatabilir, konuklara davetiye yazabiliriz. Evet ya, yemeğe on beş dakika geç kalmış olan babamın, bir yerlerde bir telgraf direğine bindirmiş ve kendi kanından oluşan bir deryada yüzmekte olduğunu varsaymak için,

yolların buzla ışıldamaya başlaması yeterlidir. Annem mutfağa giriyor, yüzü âdeta El Greco'nun fırçasından çıkmış gibi. "Acıktınız tabii kuzucuklarım," diyor sesi çatallanarak, "yiyin, durmayın yiyin yavrularım – başlayın siz, beklemenin anlamı yok– " Kim kederlenmez ki şimdi, onu bekleyen geleceği düşünün – iki yavrusu babasız kalmış, kendisi kocasız kalmış, evinin direği yıkılmış, hem de bir hiç uğruna, sırf adamcağız evine yollanırken kar yağmaya başladı diye.

Bu arada ben de, babam öldüğüne göre artık okul çıkışı ve pazar günleri çalışmam gerekecek mi diye düşünmeye başlıyorum, tabii bunun sonucunda da Irvington Parkı'nda paten kaymaya veda edeceğim – *şikse*'lerimle paten kaymayı bırakacağım, daha tek biriyle tek bir kelime konuşamamışken. N'apayım, ağzımı açarsam tek kelime çıkmayacak korkusuyla susuyorum – veya belki *yanlış* kelimeler çıkacak korkusuyla. "Portnoy, evet bir Fransız ismi, *porte noir*'dan geliyor, kara kapı yani. Zannedersem Ortaçağ Fransası'nda ailemizin malikânesinin kapısının rengi... " ve saire ve feşmekân. Yo, yo, sonundaki *oy*'dan uyanırlar, iş bozulur. Al Port diyeyim o halde, Al Parsons! "Nasılsınız Miss McCoy, acaba beraber kayabilir miyiz, bendeniz Al Parsons– " iyi ama Alan da Alexander kadar Yahudi ve yabancı değil mi? Alan Ladd var tabii, ama benim arkadaşım Alan Rubin de var, bizim beyzbol takımının stoperi. Hem Weequahic'ten olduğumu nasıl olsa öğrenecek. Aman canım ne fark eder, bir isim uydururum, bir okul uydururum, iyi ama kendime yeni bir burun uydurmayı nasıl başaracağım? "Çok hoş bir insana benziyorsunuz, Mösyö Porte-Noir, fakat suratınızın orta yerine niye peçe taktınız öyle, kuzum?" Zira suratımın orta yeri ansızın arş-ı âlâya yükselir oldu! Zira çocukluk yıllarımın hokkacığı gitti, ben bebek arabasıyla dolaşırken insanların gelip gelip baktığı o mini mini tatlı şey gitti, ve heyhat, ne olsa beğenirsiniz, suratımın orta yeri Tanrı'ya doğru uzatıverdi elini! Porte-Noir'ymış, Parsons'mış, götüm benim, suratının orta yerinde Y-A-H-U-D-İ yazıyor ulan – şunun *şnoz*'una da bakın Allah aşkına, burun olmasına burun tabii, ama anatomik değil, coğrafi! Siktir git, Yahudi piçi! Derhal terk et buzu ve rahat bırak kızı!

Doğruya doğru. Başımı eğiyorum mutfak masasına ve babamın işyerinden getirdiği kâğıtlardan birinin üstüne karakalemle profili-

mi çiziyorum. *Korkunç*. Bebek arabasında o kadar fiyakalıyken, n'oldu şimdi bana, Anne?! Üst kısmı arş-ı âlâya doğru ilerlerken, aynı zamanda yamacın tam orta yerinden kıkırdaklı uç kısım da geriye dönüp ağzıma girmeye çalışıyor. Birkaç yıl daha geçince yemek yiyemez olacağım, bu şey *lokmalarımın* yolunu kesecek! Hayır! Hayır! Olamaz! Banyoya gidip aynanın karşısına geçiyorum, iki parmağımla burun deliklerimi yukarı doğru itiyorum. Yandan bakınca o kadar fena değil de, önde, normal olarak üst dudağımın bulunduğu yerde şimdi sadece dişler ve dişeti görünüyor. Bir *goy*'a benzedim. Bugs Bunny'ye! Çamaşırhaneden gelen gömleklerin üstüne zımbaladıkları kartonları kesip seloteyple burnumun iki yanına yapıştırıyorum, böylece bütün çocukluğum boyunca keyfini çıkardığım güzelim kalkık profile yeniden kavuşuyorum... artık kaybetmiş olduğum profile! Galiba bendeki bu gaga oluşumu, tam da Irvington Parkı'nda paten kayan *şikse*'leri keşfettiğim sıralar başladı – burnum, anamla babama ajanlık etmeyi kendine vazife bildi anlaşılan! *Şikse*'lerle paten kaymak ha! Hadi git kay bakalım, uyanık velet seni! Pinokyo'yu biliyorsun, değil mi? İyi, sana olacakların yanında hiç kalır onun başına gelenler. Ne biçim gülecekler sana, ne biçim bağırıp yuhalayacaklar – daha da beteri, sana Goldberg diye ad takacaklar, öfkeden ve hınçtan kudurmuş bir halde evinin yolunu tutacaksın. Öyle hiç durmadan kime kıkırdıyorlar sanıyorsun sen? Sanaa! Her Allah'ın ikindisi buzda peşlerine takılan sıska Yid ile *şnoz*'una – hem de konuşamayan bir Yid bu! "Şu burnunla oynamayı bırakır mısın, lütfen," diyor annem. "Burnunun içindeki şey hiç ilgi çekici gelmiyor bana Alex, sofradayız hem." "Ama çok *kocaman* oldu." "Ne? Nedir kocaman olan?" diyor babam. "*Burnum!*" diye bağırıyorum. "Yapma, karakterini vurguluyor," diyor annem, "bırak, elleme şunu!"

Karakter kimin umurunda? Ben Malınhassosu'nu istiyorum! O mavi parkası ve o kırmızı kulaklıkları ve o pofuduk beyaz eldivenleriyle – Miss Amerika, buz üstünde! Onun Noel ağacını ve erikli pudingini (bunlar her ne ise artık), içinden merdiven geçen ve merdiveninde parmaklık olan müstakil evini, sakin ve sabırlı ve de *asil* birer insan olan ana-babasını, motosikletleri söküp takabilen, "Minnettar kalırım efendim," diyebilen, fiziksel şeylerden ürkmeyen abisini istiyorum, ve ahh, onun divanda, bacaklarını İskoç ete-

ğinin altına toplayarak angora kazağıyla yanıma oturup bana sarılmasını, tam kapıdan çıkarken dönüp "Birlikte böyle harika, harikulade bir akşam geçirdiğimiz için sana teşekkür ederim," demesini istiyorum, ve sonra da bu olağanüstü yaratık –hayatında hiç kimsenin, yüzüne karşı *"Ulannn!"* diye bağırmamış olduğu ya da "İnşallah senin çocukların da bir gün aynısını sana yapar!" dememiş olduğu– bu mükemmel yaratık, kaymak kadar tatlı, yumuşak, lekesiz olan bu şahane yabancı, beni öpüverecek –o sırada dizini büküp bir ayağını zarif bir şekilde geriye doğru kaldıracak tabii– ve o andan sonra burnumun da ismimin de hiçbir önemi kalmayacak işte.

Bakın, dünyayı istiyor değilim – niye benim de Oogie Pringle ya da Henry Aldrich kadar hayatın nimetlerinden istifade hakkım olmayacakmış? Bana ne, ben de istiyorum işte Jane Powell'ı! Corliss ile Veronica'yı da. Ben de Debbie Reynolds'ın erkek arkadaşı olmak istiyorum – içimdeki Eddie Fisher kendini gösteriyor, hepsi bu, marsık gibi Yahudi oğlanlarının hepsinin o egzotik donuk sarışın *şikse*'lere duyduğu özlemden başka bir şey değil bu... Ancak o fırtınalı yıllarda henüz farkında olmadığım şey, Debbie'lere özlem duyan her Eddie'ye karşılık, bir de Eddie'lere özlem duyan Debbie bulunduğu – Arthur Miller'ının özlemini çeken bir Marilyn Monroe – hatta Phil Harris'e özlem duyan bir Alice Faye. Bir otomobil kazasında ansızın ölmeden önce, Jayne Mansfield bile onlardan biriyle evlenmeye hazırlanıyordu, hatırlarsanız. Geçmişe baktığımızda kimin aklına gelirdi, kimin aklına gelirdi, kim derdi ki *National Velvet*'ta izlediğimiz o menekşe gözlü muhteşem kız –ki *goy*'lara bahşedilmiş bütün yeteneklerin en âlâsı onda, bir atın sırtına atlayıp gezecek cesaret ve beceri yani (adını aldığım eskicinin arabasına bağlı ata da benzemez hem bu)– cokey pantalonu ve kusursuz telaffuzuyla at sırtında gezen o kız, en az bizim onun cinsine duyduğumuz kadar şehvet duyacak bizim cinse diye? Mike Todd'un hangi soydan geldiğini biliyoruz hepimiz – ki üst kattaki Hymie Amcamın ucuz bir tıpkıbasımıdır kendisi! Aklı başında hangi insan derdi ki Elizabeth Taylor, Hymie Amcayı görünce kızışacak diye? Bir *şikse*'nin kalbine (ve hangarına) giden yol, gaga burunlu bir *goy* çeşidi ayaklarına yatmaktan geçmiyormuş meğer, ne de olsa bu, kendi erkek kardeşi kadar sıkıcı ve ebleh gelecektir ona, amcan neyse öyle olmaktan, baban neyse öyle olmaktan, kendin neysen

öyle olmaktan geçiyormuş, yoksa o buz gibi soğuk, ruhsuz *şaygetz* dallamalarının, bombardıman uçağı pilotları gibi düşünen, onların hissettiğini hisseden, onların konuştuğunu konuşan Jimmy'nin ya da Johnny'nin ya da Tod'un içler acısı bir Yahudi versiyonunu taklit etmekten değil!

•••

Gelelim Maymun'a, eski manitam ve suç ortağım. Doktor, sırf ismini söylediğimde, sırf onu aklıma getirdiğimde, anında kalkıyor benimki! Ama onu bir daha aramamam, bir daha onunla görüşmemem gerektiğini biliyorum. Çünkü o kaltak, kafayı üşütmüş! Seks manyağı kaltak, aklını oynatmış! Beladan başka bir şey değil!

İyi ama – ne, *onun* Yahudi kurtarıcısı olmaktan başka ne olacaktım ki ben? Büyük Beyaz Küheylan'ına kurulmuş Prens, Parlak Zırhlar içindeki ahbabımız, hani küçük kızlar hayalini kurar durur ya, hep kendilerini bir şatoda tutsak olarak hayal ederler ve bizimki gelip kurtaracaktır onları, aslında belli bir *şikse* ekolünü ele alacak olursak (Maymun da o ekolün mükemmel bir örneği zaten), bu beyaz atlı prensin, kafası çalışan, kafası kelleşmeye başlamış, gaga burunlu bir Yahudi olduğu aşikârdır, nitekim ne içkisi vardır bu adamın ne kumarı, pavyon karılarına da takılmaz; bu ekolün mensuplarına büyütsünler diye velet, okusunlar diye Kafka vereceği garantidir – mazbut ve evcimen bir Mesih işte! İsyankârlıkla geçen ergenlik yıllarına bir vefa borcu olarak evin içinde –hatta çocukların önünde– sık sık *hay sikeyim* veya *koduğumun* diye bağırabilirse de, tartışılmaz ve yürekleri eriten bir gerçek vardır ki o da bu adamın, *her daim evin içinde* olduğudur. Bar yok, kerhane yok, at yarışı yok, bütün gece Tenis Kulübü'nde tavla oynamak yok (hanımefendi, kendi elegan geçmişinden bilmektedir bu kulübü) veya ne bileyim, Amerikan Lejyonu'nda (burayı ise hanımefendi, kendi sefih ve sefil geçmişinden hatırlamaktadır) saatlerce bira içmek yok. Yok, valla yok – karşınızda, baylar bayanlar, ailesinin rekorlarla dolu mirasını doğrudan bugüne taşıyarak, kendi kurduğu aileye karşı Müşfik, Mes'uliyetli & Vazifeşinas olmak için her bir hücresiyle yanıp tutuşan bir Yahudi evladı. Sizlere Harry Golden'ın *İki Sentlik Eğlence*'sini sunmuş olan ekipten, şimdi de Dıı

Aleksandır Portnoy Şov! Bir *şikse* kurtarıcısı olarak Arthur Miller hoşunuza gittiyse, Alex'e bayılacaksınız demektir! Görüyorsunuz işte, Maymun için hayati önem taşıyan her türlü konuda benim geçmişim, Wheeling'in otuz kilometre güneyindeki Moundsville adlı kömürcülük kasabasında onun katlanmak zorunda kaldıklarının tam tersiydi – ben o aralar kuzeydeki New Jersey'de *şmaltz*'dan boğulmaktaydım (Maymun'un ifade edeceği üzere Yahudi "sıcağı"nda dilim bir karış dışarı sarkmıştı). Oysa o Batı Virginia'da tam anlamıyla soğuktan donuyormuş, Maymun'un anlattığına bakılırsa ancak bir katırın amcaoğlu falan olabilecek babasının mülkiyetindeki bir köleden farksızmış ve annesi için de, Allegheny Dağları'na bir nesil uzakta, Güneyli bir orman köylüsünün olabileceği kadar iyi niyetli bir kadıncağız olan, ne okumasını ne yazmasını ne sayı saymasını bilen ve hepsinden önemlisi de kafasının içinde bir gram beyin bulunmayan annesi için de, mahiyeti anlaşılmaz bir ihtiyaçlar yığınından başka şey değilmiş.

Maymun'un bir hikâyesi beni çok etkilemiştir (gerçi zalimlik, cahillik, sömürü gibi temalarıyla diğer hikâyeleri de bu müthiş nevrotiğin ilgisini uyandırmamış değildir ama): Birinde, daha on bir yaşındayken, babası izin vermediği halde cumartesi evden tüyüp kasabanın "san'atkârı" (Bay Maurice'miş adı) tarafından verilen bale dersine gitmiş, ihtiyar da kemerini eline alıp düşmüş bunun peşine ve kızı önüne katarak ayak bileklerine kemerle vura vura eve götürmüş, sonra da akşama kadar tuvalete kapatmış – hem de ayaklarını *bağlayarak*. "Bidaa o ipnenin yanında görüüm, bağ vurmaknan da kalmam ayaana, daa beterini yaparım, habarın ossun!"

New York'a geldiğinde on sekiz yaşındaymış Maymun ve ağzının arka tarafında tek diş yokmuş. Moundsville'de faaliyet gösteren pratisyen hekim, ki Bay Maurice ne kadar iyi dansçıysa onun da dişçilikte yeteneği o kadarmış (hâlâ anlayamadığı bir nedenle) hepsini çekmiş. Bundan neredeyse bir yıl önce tanıştığımızda, Maymun çoktan evlenip boşanmıştı bile. Kocası elli yaşında bir Fransız sanayiciymiş, Maymun, Floransa'daki Pitti Sarayı'nda defileye çıkarken kur yapmaya başlamış adam ona ve bir hafta içinde evlenmişler. Adamın evlendikten sonraki seks hayatı, genç ve güzel karısıyla yatağa girip *Jartiyer* adındaki bir dergiye otuzbir

çekmekten ibaretmiş, Kırk İkinci Cadde'den uçakla getirtiyormuş dergiyi. Maymun'un çok ahmakça, çok basit, tangır tungur bir köylü konuşması vardır, bazen pek hoşuna gider öyle konuşmak, ve ne zaman bir para babasının karısı olarak tanık olmak durumunda kaldığı aşırılıkları anlatacak olsa, şaşmaz bir şekilde oraya çalardı dili. Bu evlilik dehşetengiz değilse de gaddarca bir deneyim olmuştu onun için mutlaka, ama yine de o herifle geçirdiği on dört aydan bahsederken çok komik olabiliyordu Maymun. Gerçi adam, evlendikten sonra onu Londra'ya götürüp beş bin dolara dişlerini yaptırmış, sonra Paris'e döndüklerinde birkaç yüz bin dolarlık mücevher takmış boynuna ve hayatında en uzun süre, diyordu Maymun, bir erkeğe sadık kalmasına sebep olmuş bunlar. Kendi üslubuyla şöyle ifade ediyordu durumu (yani ben ona bir daha *abi, dingil, harbiden* ve *helalinden* demeyi yasak etmeden önce): "Çok etikti, harbiden."

Sonunda kaçıp canını kurtarmasına vesile olan da adamın, *Jartiyer*'e (yoksa *Çelik Ökçeler* miydi yahu?) attırmak ikisine de sıkıntı verir hale gelince, ufaktan orjiler tertip etmeye başlamasıymış. Çok yüksek paralar ödeyerek tutulan, tercihen siyah bir kadın, cam bir sehpanın üstüne çömelip sıçarken, bizim para babası da sehpanın altına sırt üstü yatıp otuzbir çekiyormuş. O güzel burnunun on santim ötesinde boklar cama sıçrayıp sıçrayıp dururken, Maymun'un da, zavallı Maymuncuğun da, giysilerini hiç çıkarmadan, kırmızı damasko kaplı divanda oturup konyak içerek seyretmesi gerekmekteymiş.

New York'a döndükten birkaç yıl sonra Maymun –galiba o sıralar yirmi dört, yirmi beş yaşlarındaymış– o zamanki erkek arkadaşının, yani dünyanın en iyi giyinen yüz erkeğinden biri ya da bir diğerinin ona Le Club'de veya El Morocco'da veya belki de L'Interdit'de reva gördüğü muamele yüzünden bileklerini keserek kendini birazcık öldürmeye kalkmış. İşte bundan böyle bu itirafnamede Harpo namıyla zikredilecek olan meşhur Dr. Morris Frankel'le de bu vesileyle tanışmış. Son beş yıl boyunca Maymun, ara sıra Harpo'nun muayenehanesindeki divana uzanarak, birilerinin karısı, birilerinin anası olabilmek için ne yapması gerektiği üzerine fikir teatisinde bulunmuş. Neden, diye haykırıyor Maymun, Harpo'ya, neden bir *erkek* yerine hep böyle taş kalpli, aşağılık he-

riflere çatıyormuş o? Neden? Konuş Harpo! Bir şeyler söyle bana! *Herhangi bir şey!* "Ah, biliyorum, yaşıyor," diyor hep Maymun, minik yüz hatları ıstırapla gerilmiş oluyor o sırada, "Biliyorum bunu. Yani nerede görülmüş, ölmüş birinin telesekreter servisi aboneliğinin devam ettiği?" İşte böylece Maymun, bir girip bir çıkıyor terapiye (buna terapi denebilirse tabii) – her ne zaman yeni bir hergele kalbini kırsa giriyor, her ne zaman yeni bir potansiyel şövalye hayatına girse, çıkıyor.

Ben ise "bir dönüm noktası" idim. Maymun bunu iddia ettiğinde Harpo, evet dememiş tabii ki, ama hayır da dememiş. Yalnız, öksürmüş, ki Maymun bunu bir onay olarak kabul ediyor. Bazen öksürüyor adam, bazen homurdanıyor, bazen geğiriyor, arada bir osuruyor, belki bilerek belki bilmeyerek, kim bilir, gerçi bana kalırsa osurması, onun açısından bir negatif aktarım tepkisi olarak yorumlanmalı. "Dönümnoktoş, ne kadar *zekisin!*" Yatakta bir kedicik ve bir kaplan olduğu vakit "dönümnoktoş," ama canını dişine takmış savaşırken: "Seni Yahudi orospunun dölü seni! Ben evlenmek ve insan gibi yaşamak istiyorum!"

Yaa, ben onun dönüm noktasıydım işte... peki o benim için öyle değil miydi? Maymun gibi biri daha çıktı mı ki karşıma – ve bir daha çıkacak mı ki? Bunun için dua etmemiştim, diyemem doğrusu. Yo, dua edersin de edersin, sonra yine dua edersin, tuvaletteki mihrabına varıp en coşkulu dualarını savurursun Tanrı'ya, ergenliğin boyunca *galonlarca* spermi canlı canlı kurban etmişsindir O'na – sonra bir gece, gece yarısı sularında, Lexington Caddesi'yle Elli İkinci Sokağın kesiştiği yerde, ta hayatının otuz ikinci baharına kadar hayallerinde yaşatmaya devam ettiğin yaratığın varlığına inancını tam da yitirmek üzereyken üstelik, bir de bakarsın orada, sütlükahve rengi daracık bir pantalon giymiş, taksi bulmaya çalışıyor – uzun ince bir tip, kara ve gür saçları var, ona biraz hırçın bir ifade veren minicik yüz hatları ve kelimenin tam anlamıyla muhteşem bir kıçı da.

Neden olmasın? Ne kaybederim? İyi de ne kazanırım? Git işte, seni ödlek ve de tırsak orospu çocuğu, *konuş şu kızla.* Baksana şu kıça, yeryüzünde yetişmiş en kusursuz şeftalinin yuvarlaklığını ve yarığını taşıyor! *Git konuş!*

"Selam" – usulca ve biraz da şaşırarak, sanki daha önce bir yer-

lerde karşılaşmışız gibi...

"Ne istiyor*sun?*"

"Size bir içki ısmarlamak," dedim.

"Dingil, sen de," dedi burun kıvırarak.

Burun kıvırarak! İki saniye – iki hakaret! Bu koca şehrin İnsani Fırsatlar Komisyonu Başkanı'na! "Yalamak istiyorum yavrum, buna ne dersin?" Allahım! Polis çağıracak şimdi! Onlar da tuttukları gibi Belediye Başkanı'na teslim edecekler beni!

"Bak, bu daha iyi oldu," diye cevapladı.

İşte böylece bir taksi önümüzde durdu ve binip onun evine gittik ve de orada giysilerini çıkarıp dedi ki, "Hadi, başla bakalım!"

İnanamıyorum! Hayal ettiklerim bir bir oluyor işte! Allahım ne biçim yaladım hem de! Sanki birdenbire hayatım, bir ıslak rüyanın göbeğinde cereyan eder olmuştu. İşte ben, çükümü ilk elime aldığım günden beri kafamda çevirip durduğum bütün o porno filmlerin yıldızıyla yataktaydım nihayet... "Şimdi sıra bende," dedi, "–emeğinin hakkını vermem lazım," ve Doktor, sonra bu yabancı öyle bir emmeye başladı ki beni o ağzıyla, bildiği bütün o harikulade şeyleri öğrenmek için bir yerlerde özel bir üniversite bulup gitmişti herhalde. Nasıl da anlıyor, diye düşünmüştüm, doğrudan köklüyor! Nasıl bir ağzın içine düştüm böyle! Sen insani fırsatlardan söz et dur! Bir yandan da: *Çık git burdan! Bir saniye daha durma! Kim bilir neyin nesidir bu böyle, ve de kimin fesidir?!*

Sonra muhtelif sapıklıklar üzerine uzun, ciddi ve çok heyecanlandırıcı bir konuşma geçti aramızda. Bir erkekle yaptın mı hiç, diye sorarak o başlattı. Hayır, dedim. Ben de ona sordum (çünkü sormamı istediğini hissetmiştim), hiç başka bir kadınla yaptın mı, diye.

"... Hayır."

"... Yapmak ister miydin?"

"... Yapmamı ister miydin?

"... Niye olmasın, tabii."

"... Seyretmek ister miydin?"

"... Herhalde."

"... O zaman, belki ayarlarız."

"... Sahi mi?"

"... Sahi."

"... Doğrusu hoşuma giderdi."

"Aa," dedi, çok tatlı bir alaycı tonda, "giderdi eminim."

Sonra, daha bir ay önce, bir virüs yüzünden hasta yatmaktayken, tanıdığı bir çiftin akşam ona yemek yapmak için evine geldiğini anlattı bana. Yemekten sonra, onlar düzüşürken Maymun'un seyretmesini istediklerini söylemişler. O da seyretmiş. Otuz sekiz derece ateşle doğrulup oturmuş yatakta, bunlar da giysilerini çıkarıp yatak odasındaki halının üstünde iş tutmuşlar – "Sonra benden ne istediler biliyor musun, ikisi yaparken?"

"Hayır."

"Mutfak tezgâhının üstünde üç-beş tane muz duruyordu. Birini alıp yememi istediler. Seyrederken."

"Örtük bir sembolizmi olduğu kesin."

"*Hağ?*"

"Niye istediler muz yemeni?"

"Ne bileyim, abi! Bence benim harbiden *orada* olduğumu bilmek istiyorlardı. Sesimi *işitmek* istiyorlardı. Yerken çıkan sesi. Baksana, sadece yalar mısın sen, yoksa dalar mısın da?"

Malın Hassosu! Empire Bürlesk tiyatrosundaki sürtüğüm benim – memeleri onunkiler gibi değil gerçi, ama öyle güzel ki!

"Dalarım da."

"E dal da bi görelim."

"Ne tesadüf değil mi," dedim, "birbirimizi bulmamız."

İlk defa kahkaha attı ve bu, sonunda beni rahatlatacağına, birdenbire *anladım ki* – şimdi ızbandutun teki gardroptan fırladığı gibi bıçağı sokuverecek kalbimin ortasına – veya kızın kendisi cinnet geçirecek, kahkahası dehşetengiz bir histeri nöbetine dönüşecek – veya Allah bilir hangi facia gelecek bu kahkahanın ardından. Evhamlı Eddie!

Telekız falan mıydı acaba? Manyak mıydı? Hayatıma girmek üzere olan Porto Rikolu bir koko satıcısıyla ortak mıydı yoksa? Hayatıma girmek – ve onu sona erdirmek üzere olan; cebimdeki kırk dolar ile Korvette'ten aldığım saat uğruna?

"Baksana," dedim kendimce hinlik ederek, "bunu sık sık yapar mısın sen... ?"

"Abi ne biçim soru bu böyle be! Ne boksun sen de böyle sorular soruyorsun?! Sen de o kalpsiz puştlardan biri misin? Benim *de*

duygularım olduğu hiç aklına gelmiyor mu harbiden?"

"Özür dilerim. Affedersin."

Oysa öfke ve hınç, yerini gözyaşlarına bırakmıştı ansızın. Bu kızın, en hafif ifadeyi kullanacak olursak, psikolojik bakımdan biraz rahatsız olduğunu anlamam için başka kanıta ihtiyaç var mıydı ki? Aklı başında hangi adam olsa o saat kalkar, giyinir ve tek parça halinde oradan cehennem olur giderdi. Hem de şükürler ede ede. Ama görüyorsunuz işte – benim için aklı başında olmak, korkuya kapılmanın bir başka adı! Akıl, o saçma sapan geçmişimden taşıdığım dehşet mirasından başka bir şey değil benim için! O zorbayı asmak lazım, benim süperegomu, o orospu çocuğunu, siktiğimin SS çizmelerinden tutup sallandırmak lazım onu! Kimdi sokakta tir tir titreyen, ben mi yoksa kız mı? Ben! Kimdi cesaret gösteren, maçası sıkan, götü yiyen, ben mi yoksa kız mı? Kız! O canına yandığımın *kızı!*

"Bak," dedi, yastığın yüzüne silerken gözündeki yaşları, "bak, eğer ilgini çekerse, hani belki bundan bir hikâye yazacaksındır falan, sana yalan söyledim."

"Yaa? Hangi konuda?" Ve işte şimdi çıkacak, diye düşündüm, benim *şvartze,* gardroptan fırlayıverecek – gözleri, dişleri ve usturası pırıl pırıl parlayarak! Ve alın size bir manşet: İFK BAŞKANI'NIN BAŞSIZ CESEDİ, TELEKIZIN EVİNDE BULUNDU!

"Yani hangi konuda *sana* yalan söyledim, biliyor musun?"

"Neden bahsettiğini bilmiyorum ki cevap vereyim."

"Yani işte, *onlar* benden muz yememi istememişlerdi. Arkadaşlarım muz falan yememi istememişlerdi. *Ben* istemiştim."

İşte buradan geliyor: Maymun.

Bana neden yalan söylediğine gelince? Bence bu, bir şekilde kendinden üstün bir tipe çatmış olduğunu kendi kendine –yarı bilinçli bir şekilde, galiba– bildirme yoluydu: Her ne kadar sokakta bulduğu biriyle yatağa girmişse de, her ne kadar yatakta yürekten saksofon çalmışsa da – ve ardından yürek hoplatan bir şekilde hepsini yutmuşsa da – ve sonra sapıklıklar üzerine müzakerelerde bulunmuşsa da... işte yine de, kendini *tamamen* cinsel aşırılıklara ve maceralara vermiş biri olarak algılanmak istemiyordu benim tarafımdan... Ne de olsa düş dünyasında, kendine kurabileceği yepyeni hayata bir adımda sıçrayabilmek için bana bir bakması yetmiş-

ti... Cardin takım elbiseli narsist playboylar yok artık; Connecticut'tan bir geceliğine gelmiş, ümitsizlik içindeki evli reklamcılar yok; Serendipity'de yemek yiyeceğim diye pelerinli hötöröflere takılmak yok; Le Pavillon'da çift sıfırlı paralara akşam yemeği ısmarlayan, kozmetik sanayisinden kart zamparaların abuk sabuk konuşmalarını dinlemek de yok... Yok, işte nihayet, yıllar ve yıllar boyu bu *kızın* hayallerinin ta göbeğine yerleşmiş olan şahsiyet (yani öyle görünüyor vaziyet), karısına ve çocuklarına karşı müşfik olacak bir erkek... bir Yahudi. Hem de ne Yahudi! Önce yalayıp yutuyor kızı, hemen arkasından daldan dala atlayarak başlıyor konuşmaya, onu bunu açıklamaya, sağı solu yargılamaya, hangi kitapları okuyacağı, kimlere oy vereceği konusunda ona tavsiyelerde bulunmaya, hayatın nasıl yaşanması ve nasıl yaşanmaması gerektiğini söylemeye. "Nereden biliyorsun bunu?" diye ihtiyatla sorardı hep. "Yani, bu sadece senin *fikrin*." "Nasıl benim *fikrim* – benim fikrim değil, kızım, hakikatin ta kendisi bu." "Yani herkesin bildiği bir şey mi ki... yoksa tek sen mi biliyorsun?" New York Belediyesi sınırları içindeki yoksulların refahını ve saadetini düşünüp duran bir Yahudi erkeği, onun kaymak tabağından yiyordu! TV'deki eğitsel programlarda boy göstermiş biri, ağzında patlıyordu! Bir an bunların hepsi yanıp sönmüş olmalı beyninde, Doktor – öyle olabilir mi acaba? *Bu kadar* hesaplı mıdır kadınlar? Karı milleti konusunda hakikaten mi safdilim ben? Daha Lexington Caddesi'nde bunları görmüş ve planlamış mıdır yoksa?... Kır evimizin, duvarları tavana kadar kütüphane raflarıyla kaplı olan oturma odasında şöminenin ateşi tatlı tatlı çatırdıyorken, İrlandalı dadı, anneleri gelip yatırmadan önce çocuklara banyo yaptırıyorken, selvi boylu manken eskisi, jet sosyete yenisi, cinsi sapık, Batı Virginia madenlerinin ve değirmenlerinin kızı, kendisine ilişkin kendi tanımı gereği bir düzine en hakiki orospu çocuğunun kurbanı olan bizimki de, Saint Laurent pijamalarını ve hayvan biçimli pofuduk terliklerini çekmiş, düşünceli düşünceli bir Samuel Beckett romanına dalmış halde görülüyor... burada, artık Almış Yürümüş olup New York Belediyesinin Peygamber Gibi Komisyon Başkanı sıfatını taşıyan kocasıyla yerde, bir av hayvanının kürkü üzerinde görüyoruz kendisini... burada ise kocasını, elinde piposu ve gitgide seyrelmekte

olan kara İbrani saçlarıyla, Yahudiliğinin bütün o mesihçe coşkusu ve cazibesi içinde görüyoruz...

Sonunda Irvington Parkı'nda şöyle oldu: Bir cumartesi akşama doğru, buz tutmuş gölün üzerinde nihayet dünya tatlısı, on dörtlük bir *şiksele*'yle baş başa buluverdim kendimi, öğle yemeğinden beri onun sekiz çizme alıştırmalarını izliyordum zaten, benim gözümde –tezcanlılığı ve şirinliği, kıvılcımlar saçan gözleri ve çilli burnuyla– Margaret O'Brien'ın orta sınıf cazibesini taşıyan bir kızdı o *ve de* Peggy Ann Garner'ın basitliğiyle sadeliğini, alt sınıflara özgü erişilebilirliğini, dümdüz, uzun sarı saçlarını. Görüyorsunuz işte, başka herkes için birer sinema yıldızı olan kadınlar, değişik *şikse* çeşitlerini temsil ediyordu benim gözümde. Sinemadan çıkarken, mesela bir Jeanne Crain'in (ve deliğinin), bir Kathryn Grayson'ın (ve deliğinin), benim yaşımda ve Newark'ta olsalardı hangi liseye gidiyor olacaklarını düşünürdüm. Ve Gene Tierney gibi bir *şikse*'yi nereden bulacağımı – onun Yahudi olduğunu bile düşünebilirdim belki, aslında yarı Çinli olduğunu bilmeseydim. Bu arada Peggy Ann O'Brien da son sekizini çizmiş, salına salına kayıkhaneye yanaşmakta ve ben ona yaklaşmak için, aslında hiçbirine yaklaşmak için hiçbir şey yapmamışım kış boyu, oysa şimdi neredeyse mart gelmiş – parktaki kırmızı buz pateni bayrağı yakında indirilecek ve bir kez daha çocuk felci sezonuna gireceğiz. Ne malum bir dahaki kışa çıkacağım, *ee ne bekliyorum öyleyse?* "Ya şimdi! Ya da asla!" Böylece –kız, emniyetli bir şekilde görüş alanımın dışına çıkınca– deliler gibi paten kaymaya başlarım arkasından. "Affedersiniz," derim, "sakıncası yoksa eve kadar size eşlik edebilir miyim?" Eşlik *edebilir miydim* mi, yoksa eşlik *edebilir miyim* mi – hangisi daha doğru? Çünkü kesinlikle kusursuz bir İngilizceyle konuşmalıyım. Tek kelime Yahudice olmamalı içinde. "Belki birlikte sıcak çikolata içeriz, diyordum da? Telefon numaranızı almam mümkün mü acaba, ve bir akşam arayabilir miyim sizi? İsmim mi? Ben, Alton Peterson" – Essex İli telefon rehberinin Montclair kesiminden bulmuştum bu adı kendime – tam bir *goy* adıydı işte, üstelik kulağa Hans Christian Andersen gibi gelmesi de cabası. Ne tezgâh ama! Bütün kış "Alton Peterson" yazmayı çalışmıştım gizli gizli, defterimin arka sayfasına alıştırma yapıyor, okul çıkışı da o

sayfayı koparıp yakıyorum, evde kimseye açıklama yapmak zorunda kalmayayım diye. Ben Alton Peterson, ben Alton Peterson – Alton Christian Peterson? Bu kadarı fazla mı olur acaba? Alton *C.* Peterson? Ve öyle bir kafaya takıyorum ki yeni ismimi unutmamam gerektiğini, öyle bir telaşlanıyorum ki, kız henüz kayıkhanede patenlerini değiştirirken oraya varayım diye –ve bir yandan da, suratımın orta yerine ne olduğunu sorduğunda vereceğim cevabı düşünüp durmaktayım tabii (hokey hatırası eski bir sakatlık mı diyeceğim? Bir pazar sabahı kiliseden sonra polo oynarken atımdan düştüm – veya kahvaltıda sosisi fazla kaçırmışım derim, hah hah haa!)– patenli ayağımın birini, planlamış olduğumdan biraz daha erken atıyorum gölün kıyısına – ve buz tutmuş zemine kapaklanıyorum, ön dişlerimden birinin ucu koparken, kaval kemiğimin tepesindeki yuvarlak kemik çıkıntısı da paralanıveriyor.

Sağ bacağım, altı hafta süreyle bilekten kalçaya kadar alçıda. Doktorun dediğine göre bendeki bu şeyin adı Osgood Shlatterer Sendromu imiş. Alçı çıkarıldıktan sonra, savaşta yaralanmışım gibi bacağımı ardım sıra sürüye sürüye yürüyorum – o sırada babam da şöyle bağırıyor: "Bük şunu! Ömrünü sakat biri olarak mı geçirmek istiyorsun? Bük şu bacağı! Doğal halinle yürü, tamam mı! Şu Oskar Şalter ayağına iltimas geçmeyi bırak Alex, yoksa ömür boyu sakat kalacaksın!"

Takma adla *şikse*'lerin peşinde paten kaydığım için ömür boyu sakat kalacağım.

İnsanın hayatı benimki gibi geçerse Doktor, hayal kurmaya ne gerek var?

Efervesan Girardi, Hillside Lisesi'nden atılan ve sonra da Olympic Park'ın havuzunda yüzerken, şehvet düşkünü sınıf arkadaşım, terzinin oğlu Smolka tarafından bulunan on sekiz yaşında bir genç kız...

Bana soracak olsanız, üstüne para verseler yaklaşmam o havuza –çocuk felci ve omurilik menenjiti gibi hastalıklara yol açan mikroplar kaynıyordur orada; deri, saç ve büzük hastalıkları da cabası– hatta söylentiye göre birinde Weequahic'ten bir çocuk, soyunma odalarından havuza açılan salonda, ayak yıkamak üzere yapılmış mini havuza ayağını sokmuş da, bütün tırnakları düşmüş olarak

çıkmış havuzdan. Ama yine de burası, verimkâr kızları bulabileceğiniz bir yerdir. Siz bilmiyor muydunuz yoksa? Her Yola Gelir cinsten *şikse*'leri orada bulursunuz! Yani yüzme havuzunda çocuk felcini, ayak yıkama havuzunda kangreni, sosisli yerken gıda zehirlenmesini, sabun ve havlulardan da fil hastalığına yakalanmayı göze alan adam, abazanlığını dindirme imkânı bulabilir.

Mutfakta oturuyoruz, biz vardığımızda Efervesan, ütü masasının başında, çalışıyordu – üstünde külotuyla! Mandel ve ben *Ring* dergisinin eski sayılarını karıştırırken, Smolka da oturma odasında Efervesan ile konuşarak kendisine bir kıyak yapmasını, şu iki arkadaşını da kabul etmesini rica ediyor. Efervesan'ın, daha önce paraşütçü birliğinde görev yapmış olan abisinden çekinmemize gerek yok, diye yeminler ediyor Smolka, çünkü özel bir boks maçı için Hoboken'a gitmiş Johnny "Geronimo" Girardi. Babası gündüz saatlerinde taksicilik yapıyor, geceleri de Çete'ye şoförlük – bir yerlerde birtakım gangsterlerin özel şoförü olarak çalışmakta ve çok geç saatlere kadar dönmemekte eve, annesi hakkında ise hiç endişelenmeye gerek yok, çünkü ölmüş. Mükemmel, Smolka, mükemmel, bundan daha fazla emniyette hissedemezdim kendimi. Artık evhamlanacak hiçbir şey kalmadı işte, yalnız Troyalı hariç, o kadar uzun zamandan beri taşıyorum ki onu cüzdanımda, alüminyum folyo ambalajının içinde bile herhalde kurtlar delik deşik etmiştir. Daha fışkırtırken paramparça olur, hepsi Efervesan Girardi'nin içine dolar – *sonra* ne yaparım ben?

Bu Troyalı'ların basınca gerçekten dayanıklı olduğundan emin olmak için, bütün bir hafta boyunca kilere inip litre litre su doldurdum içlerine – pahalı bir şey tabii, otuzbir çekerken de bunların içine boşalıyordum hep, bakalım cima simulasyonuna dayanacaklar mı diye. Bugüne kadar bir sorun çıkmadı. Peki ya şimdiye dek çoktan cüzdanımın üstünde izini bırakmış olması gereken muazzez Troyalı, biriyle yatacağım zaman kullanmak üzere sakladığım var ya, hani şu ucu yağlı olanı? Nasıl güvenebilirim ki hiç hasar görmemiş olduğuna? – neredeyse altı aydır okulda üstüne oturup duruyorum, cüzdanımın içinde eziliyor hep! Hem ne malum Geronimo'nun geceyi Hoboken'da geçireceği? Hem ya gangsterlerin öldüreceği şahıs, daha onlar oraya varmadan korkudan ölmüş olur da, Bay Girardi şöyle erkenden eve gelip temiz bir uyku çekmeye

karar verirse? Ya frengiliyse kız?! Ama o zaman Smolka da kapmıştır! – Smolka herkesin şişesinden gazoz içer durur zaten, bir de onun bunun *putz*'una elini atar çekiştirir. Tam anneme göre! Ama bu kadarına dayanamam doğrusu! "Alex, ne saklıyorsun öyle ayakkabının altında?" "Hiçbir şey." "Alex, lütfen, bir şey pıt diye düştü oraya, sesini duyduğumdan eminim. Nedir o pantalonunun paçasından düşen, üstüne basarak saklamaya çalıştığın şey? Hem de daha yepyeni o pantalon!" "Hiçbir şey! Ayakkabım! Rahat bırak beni!" "Efendi, efendi, sen kendini ne sanıyorsun bakayım – aman Yarabbim! Jack! Çabuk gel! Şuna bak – bak, bak yerde, ayakkabısının altında!" Babam banyodan fırladığı gibi koşuyor mutfağa, donu hâlâ dizlerinde ve elinde de *Newark Havadis,* ölüm ilanlarının olduğu sayfası açık – "*Yine* ne var?" Annem ciyak ciyak bağırıyor (cevabı bu) ve sandalyemin altını işaret ediyor. "Bu nedir, Bayım – siz liselilerin zekice şakalarından biri mi?" diye hiddetle soruyor babam – "o siyah plastik şey ne arıyor mutfak döşemesinin üstünde?" "Plastik değil o," diyerek hıçkırıklara boğuluyorum. "Benimki. Hillside'da on sekiz yaşında bir İtalyan kızından frengi kaptım ve şimdi, şimdi, işte düştü p-p-p-penisim!" "Ufaklıık," diye feryat figan annem, "tisini bapsın diye çekiştirirdim onu–" "KİMSE DOKUNMASIN, KİMSE YERİNDEN KIPIRDAMASIN," diye haykırıyor babam, çünkü annem, kocasının mezarına kapaklanan yeni dullar misali yere hamle etmekte o sırada– "biriniz telefon edin – belediyeyi arayın– " "Kuduz *köpek* mi bildiriyoruz, Allah aşkına?" diye ağlıyor annem. "Ne yapacağız yani Sophie? Çekmeceye koyup saklayacak mıyız? Çocuklarına göstersin diye mi? Çocuğu falan *olmayacak ki* artık!" Annem yürek paralayıcı sesler çıkararak böğürmeye başlıyor, etinden et koparılıyor sanki, babam ise o sırada... derken görüntü bulanıklaşarak kayboluyor, çünkü birkaç saniye içinde kör oluyor gözlerim, birkaç saat daha geçince beynim de muhallebi kıvamına gelmiş olacak.

Girardiler'in mutfağındaki lavabonun üstüne İsa'nın bir resmi asılmış, pembe entarisiyle Cennet'e doğru süzülüyor. Şu insanlar ne kadar tiksindirici olabiliyorlar böyle! Darkafalılıkları yüzünden, kendilerini bu kadar doğru sanmaları yüzünden, aralarında annemin, babamın ve akrabalarımın bulunduğu bu mağara adamlarının inanılmaz derecede abuk bir üstünlük duygusu içinde yaşayıp git-

mesi yüzünden Yahudileri hor görüyorum – ama iş bayağılığa ve ucuzluğa gelince, bir gorilin bile yüzünü kızartacak şeylere inanmaya gelince, kimse *goyim* ile aşık atamaz doğrusu. Ne rezil, ne beyinsiz birer *şmuk*'tur ki bu insanlar, bir kere, hiçbir zaman var olmamış birisine tapınırlar, ikincisi, eğer bu adam o resimde göründüğü haliyle var olmuşsa bile, olsa olsa Filistin'in Falafaşı diye nam salmıştır herhalde. İçoğlanlarını andıran saçı, Palmolive reklamlarından fırlamış gibi görünen cildi – bir de öyle bir entari geçirmişler ki sırtına, Hollywood şorololarına rahmet okutur! Tanrı'nıza da başlayacağım, diğer bütün zerzevata da! Kahrolsun din ve insanlığın sefaleti! Yaşasın sosyalizm ve insan haysiyeti! Ben zaten kızlarıyla yatmak için falan gelmiş değilim Girardiler'in evine –Allahım, n'olursun– asıl amacım onları Henry Wallace ile Glen Taylor'ın kilisesine kazanmak. Tabii ki! *Halk* dediğimiz, Girardiler değil mi işte, ben ve müstakbel eniştem, her pazar öğleden sonra kimin için, kimin hakkı ve hürriyeti ve de haysiyeti için tartışıp duruyoruz o ölümüne cahil büyüklerimizle, (sandık başında Demokrat, düşünceleriyle Neandertal olan) babam ve amcamla? Madem bu memleketten memnun değilmişiz, öyle diyor onlar da bize, niye her şeyin güllük gülistanlık olduğu Rusya'ya gitmiyormuşuz? "Çocuğu komünist yapacaksın sonunda," diye ikaz ediyor babam Morty'yi, ben de bağırıp çağırıyorum o sırada, "Anlamıyorsun sen! Bütün insanlar kardeştir!" Allahım, Allahım, insanların kardeşliği konusunda böyle kör olduğu için oracıkta boğabilirim onu!

Ablamla evlenecek ya Morty, şimdi amcamın yanında çalışıyor, onun deposunda, kamyonla mal taşıyor, e bir bakıma ben de öyle sayılırım: Üç haftadır cumartesi sabahları daha şafak sökmeden kalkıp, New Jersey'nin Pocono Dağları'yla birleştiği orman köylerindeki bakkallara kasa kasa Squeeze götürüyoruz birlikte. Bir radyo oyunu yazdım, esin kaynağım ise ustam Norman Corwin ve Avrupa'da kazanılan zaferin onuruna kaleme aldığı *Bir Zafer Şarkısı* (Morty, doğum günümde almıştı bana bir tane). *Wilhelmstrasse'nin arka sokaklarında yatıyor düşman; selam çak asker, selam çak küçük oğlan...* Sırf ritmi bile tüylerimi ürpertiyor, muzaffer Kızıl Ordu'nun marşlarının temposu gibi, ve savaş sırasında ilkokulda öğrendiğimiz şarkı gibi, öğretmenlerimiz, "Çin Milli

Marşı" demişlerdi. "Uyan artık uykudan, uyan, uyan esirler dünyası" –ah, dizenin sonunda o kadansın, meydan okurcasına yükselişi! kahramanlık dolu bütün o sözler bir bir hatırımda!– "maziyi ta kökünden silip yeni bir sed inşa edeceğiz!" Sonra da en sevdiğim dize, İngilizcede en sevdiğim kelimeyle başlıyor hem de: "*Hın*-cı*mız zul*-me kar-*şı* bir vol-*kan!* U-*yan* artık uykudan*!* U-*yan!* U-YAN!"

Kamyonla yola koyulunca oyunumun ilk sayfasını açıp Morty'ye yüksek sesle okumaya başlıyorum, Irvington'dan geçerek Orange'lara doğru, Batı'ya doğru gidiyoruz – Illinois'a! Indiana'ya! Iowa'ya! Ey Amerika, ovalar, dağlar, vadiler, ırmaklar, kanyonlar ülkesi... İşte böyle yurtseverlik ilahileriyle uyur oldum geceleri artık, çorabımın içine attırdıktan sonra tabii. Yazdığım radyo oyununun adı *Özgürlük Çınlasın Kulaklarda!* Mesajı olan bir oyun (artık öğrendim), başkahramanları ise Önyargı ve Hoşgörü, benim "düzyazı-şiir" adını verdiğim tarzda yazıldı. Tam Hoşgörü, öyle koktukları için Zencileri savunmaya girişiyor ki New Jersey, Dover'da bir lokantaya yanaşıyoruz. İnsancıllığa, şefkate, Latince kelimelere, aliterasyona dayalı bir retorikle ve Roget *Sözcükler Hazinesi*'nin (ablamın doğum günü hediyesi) bile iflahını kesecek kadar çok lafla dolu oyunum – artı, şafağın sökmekte, benim de o sırada dışarıda bulunuyor olmam – artı, Morty'nin "Şef" diye seslendiği dövmeli lokantacı – artı, hayatımda ilk defa kahvaltıda ev usûlü patates kızartması yemem – artı, sırtımda Levis'ım ve oduncu montum ve de ayağımda mokasenlerimle yaylana yaylana kamyona dönüşüm (şehirlerarası yollara vurunca, liselilerin giydiği giysiler olmaktan çıkıyor artık bunlar) – artı, New Jersey'nin, benim eyaletimin, tepelik tarım arazileri üzerinde yeni yeni parlamaya başlayan güneş! – yeniden doğmuş gibiyim! Özgürüm, utanç dolu sırlardan kurtulmuşum artık! Öyle arınmış hissediyorum ki kendimi, öyle güçlü ve erdemli hissediyorum ki – öyle Amerikan! Morty tekrar otoyola çıkıyor ve işte o anda ve oracıkta ant içiyorum, ömrümü yanlışları düzeltmeye adayacağıma, ezilmişlerin ve başkalarıyla aynı fırsatlardan yararlanamayanların yükselmesi için çalışmaya, haksız yere hapse girenleri kurtarmaya adayacağıma. İşte Morty şahit – abim biliyorum artık onu, tam bir erkek ve solcu, hem bütün insanlığı hem de beyzbolu sevmenin mümkün

olduğunun canlı kanıtı (üstelik ablamı da seviyor ve ben de sevmeye hazırım artık onu, ikimize sağladığı bu kaçış imkânından ötürü), Morty, Amerikan Gazileri Komitesi sayesinde Bill Mauldin'le aramda bir bağ sağlıyor ki o da en az Corwin ya da Howard Fast gibi bir kahraman benim gözümde – aşkımdan gözlerim yaşararak (ona ve kendime duyduğum aşk bu) "kalemimin gücü" ile insanları adaletsizlikten ve sömürüden, aşağılanmaktan ve sefaletten ve cehaletten kurtaracağıma dair söz veriyorum Morty'ye, kimdir kurtaracağım insanlar, halk, artık (tüylerim diken diken olarak anladığım üzere) benim gözümde *Halk** demek olan halk.

Korkudan buz kesmiş her yanım. Kızdan korkuyorum, ve frengisinden! babasından ve babasının arkadaşlarından! abisinden ve abisinin yumruklarından! (gerçi Smolka, *goyim* söz konusu olduğunda bile bana tümüyle inanılmaz görünen gerçeği açıklayarak beni ikna etmeye çalıştı ama olsun: Babası da abisi de Efervesan'ın "uruspu" olduğunu biliyorlardı ve bu, hiç umurlarında değildi). Hem şeyden de korkuyorum ben, olur da basamaklardan şöyle okkalı adımların sesi falan gelirse atlarım diye düşündüğüm pencerenin altında demir parmaklıklar var ve onların üstüne çakılmaktan da korkuyorum. Gerçi benim gözümün önünde canlandırdığım, Lyons Caddesi'ndeki Katolik öksüzler yurdunu çevreleyen parmaklık, ama o sırada artık halüsinasyon ile koma arası bir durumda bulunuyorum, biraz da gözüm kararıyor, sanki çok uzun zamandır yemek yememişim gibi. *Newark Havadis*'te parmaklığın ve kaldırımda benim kanımla oluşmuş karanlık gölcüğün fotoğrafını görüyorum, annemlerin bir kere okuduktan sonra bir daha asla toparlanamayacağı manşeti de tabii: SİGORTACININ OĞLU ÖLÜME ATLADI.

Ben kendi iglomda dona dona otururken, Mandel terden sırılsıklam – ve de leş gibi kokuyor. Zencilerin vücut kokusu şefkatle dolduruyor içimi, "düzyazı-şiir" ile dolduruyor – oysa Mandel'a karşı o kadar müsamahakâr değilim: "Midemi bulandırıyor" (annemin onun için söylediği üzere), ama bütün bunlar, benim gözümde onun da Smolka kadar büyüleyici bir yaratık olmadığı anlamına gelmesin. O da benim gibi on altı yaşında ve Yahudi, ama ortak

* ABD'nin ünlü magazin, röportaj, aktüalite dergisi *The People*. (ç.n.)

yanlarımız burada sona eriyor: Saçlarını tavuk gerisi gibi tarıyor o, ta çenesine kadar inen favorileri var, tek düğmeli devrik yaka ceketler ve sivri uçlu siyah kunduralar giyiyor, bir de Billy Eckstine yakalı gömlekler, yalnız onunkilerin yakası Billy Eckstine'ınkilerden daha büyük! Ama Yahudi işte. İnanılır gibi değil! Doğruluktan şaşmayan bir öğretmenimizin sızdırdığı bilgiye bakılırsa Arnold Mandel'ın IQ'su bir dâhininkine eşitmiş fakat o yine de çalıntı arabalarla gezmeyi, sigara içmeyi, şişelerce birayla kafa çekmeyi tercih ediyormuş. İnanabiliyor musunuz? Bir Yahudi çocuğu? Okuldan sonra Smolkalar'ın evinde, büyük Smolkalar'ın ikisi de terzi dükkânında ömür tüketirken, oturma odasının perdelerini kapatıp düzenlenen otuzbir partilerine de katılıyor üstelik. Çok duydum bunun muhabbetini ama (kendi onanizmime, teşhirciliğime ve röntgenciliğime rağmen – fetişizmimin sözünü etmiyorum bile) hâlâ ve hâlâ inanamıyorum: Dört-beş oğlan yerde halka oluşturarak oturuyorlar ve Smolka işaret verince hepsi de başlıyor çekmeye – ilk gelen potu götürüyor – kafa başına bir dolar.

İğrenç herifler.

Benim gözümde Mandel'ın davranışlarının tek açıklaması, babasının o daha on yaşındayken ölmüş olmasıdır. Zaten beni en çok büyüleyen de bu ya: *Babasız bir oğlan.*

Peki Smolka'yı ve *onun* cüretkârlığını nasıl açıklayacağım? *Annesi çalışıyor.* Benimki ise hatırlarsanız, bir gerilla ordusunun kırsalda dolaşması gibi gün boyu dairemizin altı odasında devriye geziyor – tek bir dolabım ya da çekmecem yoktur ki içindekiler annemin fotografik hafızasına kayıtlı olmasın. Halbuki Smolka'nın annesi, sabahtan akşama kadar babasının dükkânındaki küçücük bir sandalyede oturarak küçücük bir ışığın altında dikiyor söküyor, söküyor dikiyor, akşam eve gelince de Geiger sayacını çalıştırıp çocuğunun tüyler ürpertici dikenli prezervatif koleksiyonunu ortaya çıkaracak gücü kalmamış oluyor. Sizin anlayacağınız Smolkalar, bizim kadar zengin değiller – ve nihai fark da burada işte. Çalışan ve pancurları olmayan bir anne... evet, işte bu her şeyi yeterince açıklıyor – oğlanın nasıl olup da Olympic Park'ta yüzebildiğini ve durmadan elâlemin *putz*'unu çekiştirdiğini de. Cicim topkekleriyle ve kendi hinliğiyle yaşıyor Smolka. Benimse önüme sıcak yemek konuyor ve buna dayanarak da, akla gelebilecek her

türlü yasak. Ama beni yanlış anlamayın (sanki yanlış anlayabilirmişsiniz de): Kışın dışarıda tipi varken, öğle yemeği saatinde arka balkondaki karların üstünde tepine tepine, mutfaktaki radyodan bağırıp duran "Jenny Abla"ya kulak vermekten ve ocakta ısınan kremalı domates çorbasının kokusunu içine çekmekten daha heyecan verici ne olabilir? Yılın her mevsimi tertemiz yıkanıp ütülenmiş olan pijamaların ve yatak odasına kokusu sinmiş mobilya cilasının yerini ne tutabilir? Ya iç çamaşırlarım Smolka'nınkiler gibi hep kapkara ve çekmecelere rastgele tıkıştırılmış olsaydı hoşuma gider miydi? Gitmezdi. Çoraplarımın burnu delik olsaydı ve boğazım ağrıdığında kimseler bana ballı sıcak limonata getirmeseydi, hoşuma gider miydi?

Bir de tersinden düşünelim, ya Efervesan Girardi, Smolka'ya yaptığı gibi öğleden sonra benim evime gelip kendi yatağımda saksofon çalsaydı bana, hoşuma gider miydi?

•••

İlginizi çekebilecek ironik bir vaziyet. Geçen bahar kente gittiğimde bilin bakalım kime rastladım Worth Sokağı'nın ortasında, eski otuzbir partileri müdavimi Bay Mandel'a, hem de elinde kasık bağları, diş telleri ve kol askılarıyla dolu bir pazarlamacı çantasıyla. Ve biliyor musunuz? Hâlâ yaşıyor ve nefes alıyor olduğunu görünce afalladım kaldım. Kendimi toparlayamadım – hâlâ da toparlayabilmiş değilim. Evlenmiş de üstelik, ehlileşmiş, karısı ve iki küçük çocuğu var – bir de New Jersey, Maplewood'da "çiftlik" evi. Mandel yaşıyor, upuzun bir bahçe hortumu varmış, öyle anlattı bana, barbeküsü ve kiremitleri de! Liseden belgeyi aldığı gün, Pupi Campo ile Tito Valdez'e hürmeten doğru nüfus dairesine gidip adını resmen Arnold'dan Ba-ba-lu'ya çeviren Mandel. "Altı kasa" bira içen Mandel! Bir mucize bu. Olamaz böyle bir şey! Nasıl oldu da cezasız kaldı bütün günahları? Yıllar yılı orada, Chancellor ve Leslie sokaklarının kesiştiği köşede aylaklık ve cehalet içinde dikilip durmuş, Meksikalılar gibi bongo davullarının tepesinde, tavuk gerisi kafasını semaya dikerek tünemişti – ve hiçbir şey, hiç kimse onu oradan aşağı indirememişti! Şimdi ise otuz üç yaşına gelmiş, benim gibi, ve kayınpederinin yanında pazarlamacılık yapıyormuş,

Newark'ta, Market Sokağı üzerinde bir tıbbi malzeme dükkânı varmış adamın. Peki ya benden ne habermiş, öyle soruyor, ben ne işle uğraşıyormuşum? Bilmiyor mu sahiden? Annemlerin postayla haber verilecekler listesinde yok mu o? Benim artık bütün New York'un en ahlaklı adamı olduğumu, çıkar duygusundan tamamen uzak bir şekilde, sadece ve sadece insancıl ve de şefkat dolu ideallere göre hareket ettiğimi bilmeyen kaldı mı ki? Geçimimi sağlamak için uğraştığım iş, *iyi* olmak – bundan haberi yok mu Mandel'ın? Worth Sokağı otuz numaraya doğru işaret ederek "Kamu Görevi," diye cevap verdim. Mösyö Mütevazı.

"Bizim çocuklardan kimseyle görüşüyor musun?" diye sordu Ba-ba-lu. "Evlendin mi?"

"Hayır, hayır."

Yeni bir kabuğun altında, o eski ve sinsi Latin-Amerikalı bongocu yeniden canlanıyor. "Ee, yani, nasıl tıngırdatıyorsun?"

"İlişkilerim oluyor Arn, bir de bilek sporu işte."

Hata, diyorum kendi kendime anında. Hata! Ya *Daily News*'a yetiştirirse? İFK BAŞKANI TEK-TEKÇİYMİŞ, *Hem de Günah İçinde Yaşıyormuş, Eski Okul Arkadaşı Açıklıyor.*

Manşetler. Kirli çamaşırlarımı, şok geçiren ve asla onaylamayan bir dünyanın önünde ortaya dökü döküveren manşetler.

"Hey," diyor Ba-ba-lu, "Rita Girardi'yi hatırlar mısın? Efervesan? Hani hepimize saksofon çalardı?"

"... N'olmuş ona?" Sesini alçalt, Ba-ba-lu! "N'olmuş ona?"

"Okumadın mı *Havadis*'i?"

"–Hangi *Havadis*'i?"

"*Newark Havadis*'i."

"Newark gazetelerini görmüyorum ki artık. Ne olmuş ona?"

"Öldürülmüş. Hawthorne Caddesi'nde bir barda, Ek Bina'nın hemen yanı. Yamyamın tekiyle birlikteymiş, sonra başka bir yamyam gelip ikisini de alınlarının ortasından vurmuş. Buna ne demeli? Zencilere veriyormuş."

"Vah vah," dedim, içtenlikle hem de. Sonra birdenbire – "Baksana Ba-ba-lu, Smolka ne oldu ya?"

"Bilmem," diyor Ba-ba-lu, "Profesör olmadı mı o? Profesör olduğunu duymuştum galiba."

"Profesör mü? *Smolka* mı?"

"Bir üniversitede mi ne, ders veriyormuş."

"Aa, olamaz," diyorum üstünlük taslayarak.

"Yaa. Biri demişti. Princeton'daymış."

"*Princeton* mı?"

Fakat olamaz! Dondurucu ikindi soğuklarında sıcak domates çorbası içmeden mi? Yatağa o kokmuş pijamalarla gire gire mi? Üstünde diken gibi minik kızgın çıkıntılar olan o kırmızı prezervatifleri parmağına geçirip geçirip, kızların ciyak ciyak bağırarak kaçışmasını seyreden çocuk mu? Smolka ha, hani şu Olympic Park havuzunda yüzen çocuk, o *da* mı hayatta hâlâ? Hem de Princeton'da profesör, *nah!* Hangi bölümde, klasik diller mi, astrofizik mi? Ba-ba-lu, annem gibi konuşuyorsun. Olsa olsa boru ya da elektrik tesisatçısı olarak çalışıyordur orada. Başka türlüsüne dünyada inanmam! Yani ta *kişka*'larıma, derin duygularıma ve köklü inançlarıma, çok derinlerime yerleşmiş bir ben var ki benden de iyi biliyor, gayet tabii Smolka ile Mandel'ın, çiftlik evlerinin de, bu gezegende bütün insanlara açık olan mesleki fırsatların da keyfini çıkarmakta olduğunu; fakat ben, o iki kötü çocuğun, bırakın başarılı birer orta sınıf mensubu olmasına, hâlâ hayatta olmasına inanamıyorum. Yahu hapiste olmaları lazımdı şimdi bunların – ya da lağım çukurunda. Allah kahretsin, ev ödevlerini yapmazlardı ki onlar! Smolka İspanyolcada hep kopya çekerdi benden, Mandel o kadarına bile zahmet etmezdi, hele yemeğe oturmadan önce ellerini yıkamaya gelince... Anlamıyor musunuz ki ölmüş olmaları lazımdı bu çocukların! Tıpkı Efervesan gibi. Bakın onun kariyeri hiç değilse anlaşılır bir şey. İnsanların akıbetiyle ilgili fikirlerimi doğrulayan bir neden-sonuç ilişkisi var onun durumunda! Bu kadar kötü olursan, bu kadar düşürürsen kendini, emme basma tulumba niyetine kullandığın o kafanı yamyamlar böyle uçurur işte. Bu dünya *böyledir!*

Smolka geri geliyor mutfağa, ve kızın yapmak istemediğini söylüyor.

"Ama verecek demiştin bize!" diye haykırıyor Mandel. "Emeceğini söylemiştin! Yıkayacak, yağlayacak, kuru temizleme yapacaktı, sen öyle *demiştin!*"

"Siktir et," diyorum, "madem istemiyor, kim siker o kızı, yürüyün gidelim–"

"Bir haftadır el arabasından inmedim ben! Şuradan şuraya gitmem! Ne demek oluyor *bu,* Smolka? *Elle* de mi yapmazmış yani?"

Ben, çekinerek diyorum ki: "Yaa bakın, madem istemiyor, yürüyün gidelim hadi– "

Mandel: "Ne götümün bokuymuş ki o el peşrevi bile yapmıyor? Sade suya el peşrevi istiyoruz yahu. Dünyayı istemedik a? Bana ne, ya ağzına ya eline almadan bir yere gitmiyorum ben – birinden birini seçsin işte! Ona kalmış, koduğumun orospusu!"

Böylece Smolka, ikinci bir müzakere için tekrar giriyor içeriye ve yarım saat kadar sonra dönerek kızın fikrini değiştirdiğini bildiriyor: Bir oğlanı boşaltırmış, ama don çıkmadan, ve *hepsi* bu kadar. Yazı-tura atıyoruz – ve frengi kapma hakkını ben kazanıyorum! Mandel, paranın yerden sektiğini iddia ediyor, beni öldürmeye hazır – ödülümü almak için oturma odasına girerken hâlâ arkamdan bağırarak itiraz ediyor sonuca.

Kız, zemini muşamba döşeli odanın öbür ucundaki divanda donuyla oturuyor, yetmiş-seksen kilo var, üstelik bıyığı da çıkmış. Anthony Peruta adım, olur da sorarsa. Ama sormuyor. "Bak," diyor Efervesan, "baştan anlaşalım – bir tek sana yapacağım. Sadece sana, o kadar."

"Tamamen size kalmış bir şey," diyorum kibarca.

"Tamam, donundan çıkar bakalım şunu, *ama onları çıkarma.* Duydun mu, çünkü arkadaşına da söyledim, kim olursa olsun, taşaklarına muamele çekmem."

"Peki, peki. Siz nasıl isterseniz."

"Ve beni ellemeye de kalkma."

"Bakın, eğer gitmemi istiyorsanız, giderim."

"Çıkar şunu."

"Tabii, madem öyle istiyorsunuz, işte... işte," diyorum, ama erken konuşmuşum. "Yal-nız... ka-kal-dır-mam lazım– " Nerde *bu?* Derslerde bazen bilinçli olarak ÖLÜM ve HASTANELER ve FECİ TRAFİK KAZALARI gibi şeyler düşünmeye zorluyorum kendimi, böyle korkunç düşünceleri aklıma getirirsem, "kör yılan" zil çalana kadar inine girer de teneffüse çıkabilirim diye. Neredeyse o ayağa fırlayıp etrafta ne kadar insan varsa hepsine "Selam! Bakın,

ben buradayım!" diye seslenmeden, ne okulda tahtaya kalkabileceğim ne otobüsten inebileceğim – şimdi ise koydunsa bul.

"İşte!" diye bağırıyorum sonunda.

"Ay bu mu?"

"Şeyy," diyorum renkten renge girerek, "sertleştikçe daha büyük oluyor... "

"Bana bak, bütün gece bununla uğraşamam ben."

Kibarca: "Yo, sanmayın ki bütün *gece* sürer– "

"Yataşşaa!"

Efervesan, pek de durumdan memnun olmayarak divanın yanında bir tabureye çökerken, ben de divana uzanıyorum – birdenbire kızın elinde bitiveriyor benimki, zavallı kamışım bir makinenin içine düşmüş sanki. Hafif bir ifade kullanacak olursak, gayretkeş bir şekilde başlıyor çilem. Ama tıpkı bir denizanasını dikleştirmeye çalışmak gibi bir şey bu.

"Neyin var senin?" diye soruyor en sonunda. "Gelemiyor musun?"

"Çoğunlukla gelirim ama."

"Öyleyse benim yanımda kendini tutmayı bırak."

"Tutmuyorum. Çalışıyorum, Efervesan– "

"Çünkü elliye kadar sayacağım, geldin geldin, gelemezsen benim suçum değil."

Elli mi? Elliye gelene kadar hâlâ kopmamış olursa şansım var demektir. *Biraz yavaş,* diye haykırmak geliyor içimden. *Ucunu o kadar kuvvetle çekme, lütfen!* –"on bir, on iki, on üç"– kendi kendime şöyle düşünüyorum: *Neyse, az kaldı – kırk saniyecik daha dayanıver* – fakat rahatlama hissiyle aynı anda hayal kırıklığı da geliyor elbette, hem de yoğun bir biçimde: On üç yaşından beri gece gündüz hayalini kurduğum şeydi bu. En nihayet içi oyulmuş bir elmayla değil, ağzı vazelinlenmiş boş bir süt şişesiyle değil, külotlu bir kızla yapacaktım, iki memesi ve bir yarığı olan bir kızla – ve de bıyığı, ama ben kimim ki zaten, seçici olacağım? Bunları hayal etmiş durmuştum işte hep...

Sonunda ne yapmam gerektiği geliyor aklıma. Bir şeyleri yerinden söküp koparmaya uğraşırcasına, benden uzaklaşıp uzaklaşıp yine yakınlaşan şu yumruğun Efervesan'a ait olduğunu unutacağım – kendi yumruğummuş gibi kabul edeceğim onu! Böylece ta-

vana sabitliyorum gözlerimi ve otuzbir çekerken normalde yaptığım üzere sanki birisiyle yatıyormuşum gibi düşünmekten vazgeçerek, sanki otuzbir çekiyormuşum gibi düşünmeye başlıyorum.

Ve anında etkisini gösteriyor. Ama ne yazık ki bulunmak istediğim noktaya, tam da Efervesan'ın mesaisi dolarken geliyorum.

"Tamamdır, bitti," diyor, "elli," *ve bırakıyor!*

"Hayır!" diye bağırıyorum. "Biraz daha!"

"Bana bak, daha siz gelmeden önce iki saat hiç durmadan ütü yaptım zaten– "

"BİR KERECİK DAHA! YALVARIRIM! İKİ DEFA DAHA ÇEK! LÜTFEN!"

"HA-YIR!"

Bunun üzerine, hüsranın –mahrumiyetin ve hayal kırıklığının– bu kadarına (her zaman olduğu gibi!) dayanamayarak elimi atıp kavrıyorum onu ve FOŞŞ!

Doğru gözümün içine. Bizzat sahibinin elinden, kamçı misali tek hareketle içimden fışkırıveriyor köpükler. Sorarım size, benden iyi kim getirebilir ki beni? Yalnız, yatar vaziyette olduğum için, fışkıran şey yatay düzlemde terk ediyor kamışımı, gövdem boyunca havada ilerliyor ve kıvamlı, sulu, yakıcı bir öbek halinde doğru gözümün içini buluyor.

"Orospu çocuğu, havra piçi seni!" diye feryat ediyor Efervesan. "Belini bulaştırdın bütün divana! Duvarlara! Lambaya!"

"Benim de gözüme bulaştı! Hem sakın bir daha havra piçi deme bana!"

"Havra piçi*sin* işte, var mı, Havra Piçi! Her tarafı batırdın, şu örtülerin haline bak!"

Annemle babam beni uyarmıştı, aynen çıktı işte – isterse çok ufak bir mesele olsun, aranızdaki ilk anlaşmazlıkta bir *şikse*'nin yapacağı ilk iş, senin pis bir Yahudi olduğunu söylemektir. Ne berbat bir keşif oldu bu – daima haksız çıkan anamla babam... bu kez haklı çıktılar! Ve gözüm – sanki ateş değmiş gibi – üstelik şimdi aklıma geldi, biliyorum niye böyle olduğunu. Smolka anlatmıştı bize, Şeytan Adası'nda muhafızlar, canları sıkıldıkça mahkûmların gözüne sperm sürerek *kör ediyorlarmış onları.* Kör oluyorum! Bir *şikse* çıplak eliyle aletime dokundu ve ben şimdi sonsuza dek kör kalacağım! Doktor, ilkokul okuma kitabını anlamak ne kadar

zorsa, benim ruhumu anlamak da o kadar zor ancak! Nemize gerek rüyalar, sorarım size? Nemize gerek *Freud? New York Post*'tan Rose Franzblau benim gibi birini bulsa, onu analiz ederek ömür boyu eğlenirdi!

"Öküz!" diye avaz avaz devam ediyor Efervesan. "Patlıcan burunlu salak! Kendi pompana hava basmadan doğru dürüst gelmeyi bile beceremiyorsun, aşağılık orospu çocuğu ibne kılıklı Yahu!"

Hop dedik, yetti ama, hiç mi halden anlamaz bu karı? "İyi de, gözüm!" ve odadan fırladığım gibi, Smolka ile Mandel'ın heyecan içinde arşınlamakta oldukları mutfakta alıyorum soluğu. "– ne güzel tam girecektik" –diye patlıyor Mandel ve iki büklüm yere yığılıp muşamba döşemeyi yumruklarıyla dövmeye başlıyor– "tam girecektik– "

"Su, bok herifler, kör oluyorum! Yanıyorum!" ve Mandel'ın gövdesi üzerinden son hızla uçarak musluğun altına sokuyorum suratımı. Lavabonun üstünde İsa, pembe entarisiyle göğe yükselmeye devam ediyor. Bir boka yaradığı yok orospu çocuğunun! Ben de onu Hıristiyanlara şefkat ve iyilik aşılar sanmıştım. Onlara, başkalarının acıları için *üzülmelerini* söylediğini sanmıştım. Kuru sıkı hepsi! Kör olursam bütün suç İsa'nın! Evet, bir şekilde İsa, son tahlilde bütün bu acıların ve karışıklığın nedeni olarak görünüyor gözüme. Ve ah Yarabbim –soğuk sular yüzümden aşağı akarken– annemlere nasıl açıklayacağım kör oluşumu? Annem, resmen hayatının yarısını kıçımın dibinde geçiriyor, bokumu nasıl yaptığıma kadar bakıyor her şeye – artık gözlerimin görmez olduğunu nasıl saklarım ondan? "Tak, tak, tak, Anne, benim – bak bu kocaman şirin köpek getirdi beni eve kadar, bu da bastonum." "*Köpek* ha? Benim evimde? Her yere pislemeden çabuk çıkar şu hayvanı dışarı! Jack, eve köpek getirmiş, hem de mutfak döşemesini daha yeni silmiştim!" "Ama Anneciğim, bizimle kalacak bu, kalması lazım – bu bir kılavuz köpek. Ben, kör oldum da." "Aman Allahım! Jack!" diye banyoya sesleniyor. "Jack, Alex eve bir köpek getirdi – kör olmuş da!" "Alex mi, kör mü olmuş?" diye cevap veriyor babam. "Nasıl kör olabilir, o daha aydınlıkla karanlık arasındaki farkı bilmiyor ki – ışıkları hep açık bıraktığına bakılırsa." "Nasıl?" diye çığlık çığlığa bağırıyor annem. "*Nasıl? Nasıl olur böyle bir şey, derhal anlat bize–* "

Anne, nasıl olacak? Başka nasıl olacak? Gidip Hıristiyan kızlarla arkadaşlık ettim işte.

Ertesi gün Mandel, ben öyle telaş içinde kaçıp gittikten yarım saat sonra Efervesan'ın, makarna tombulu dizlerinin üstüne çöküp onunkini ağzına aldığını anlatıyor.

Küçük dilimi yutacağım: "*Sahi mi?*"

"Hem de makarna tombulu dizlerinin üstüne çöküp," diyor Mandel. "*Şmuk,* niye gittin ki eve?"

"Bana havra piçi dedi," diye cevap vererek durumu kurtarmaya çalışıyorum. "Kör olacağım sandım. Baksana, anti-Semitik o kız, Ba-ba-lu."

"Amaan, kimin sikinde?" diyor Mandel. Aslında anti-Semitik ne demek, bilmiyor bence. "Valla ben mala vurdum, bunu bilir bunu söylerim, hem de *iki kere*."

"Ciddi *misin? Kaput* kullandın mı?"

"Hadi be, bi bok kullanmadım."

"Ama hamile kalır!" diye bağırıyorum, panik halinde hem de, sanki beni sorumlu tutacaklar anasını satayım.

"Bana ne?" oluyor Mandel'ın cevabı.

Ben niye endişeleniyorum ki o zaman? Niye bir tek ben saatlerce Troyalı'ları testten geçiriyorum bodruma inip de? Niye bir tek ben frengi frengi diye cehennem azabı içinde yaşıyorum? Niye bir tek ben, gözüm kan çanağına döndü diye sonsuza kadar kör kalacağımı sanarak eve koşuyorum, yarım saat sonra Efervesan, diz üstü çökmüş yalayıp yutuyor olacakken? Eve – anneciğime! Fındıklı kurabiyemi yiyip bir bardak sütümü içmeye, rahat yatağımın tertemiz beklediği evime! *Oy,* uygarlık ve huzursuzlukları! Ba-ba-lu, konuş benimle, bir şeyler söyle bana, nasıl yaptığını, nasıl olduğunu anlat! Bilmem lazım, hem de ayrıntılarıyla – kesin ayrıntılarıyla! Memeleri nasıldı? Meme uçları nasıldı? Bacakları nasıldı? Bacaklarını n'apıyor Ba-ba-lu, porno kitaplardaki gibi senin kıçına mı doluyor, yoksa benim hayallerimdeki gibi, senin kalafatı iki bacağının arasına kıstırıp sen bağıracak raddeye gelene kadar sıkıyor da sıkıyor mu? Peki o kısımdaki kılları nasıl? Şu apış arası kıllarını ve nasıl koktuklarını anlat bana, bu konuda anlatabileceğin her şeyi anlat, daha önce duymuş olup olmadığım önemli değil. Baksana, dizlerinin üstünde mi durdu hakikaten, yoksa yiyor musun beni?

Dizlerinin üstünde domaldı mı, hakikaten? Peki dişleri ne oluyor, *onlar* nereye gidiyor o sırada? Emiyor mu yoksa yalıyor mu yoksa bir yolunu bulun *ikisini birden* mi yapıyor? Off, Allahım, Ba-ba-lu, ağzında mı patladın? Aman Allahım! Peki yuttu mu hepsini yoksa tükürdü mü yoksa çıldırdı mı – anlatsana! ne yaptı sıcak sıcak bellerini? Boşalacağını haber verdin mi ona yoksa *o* düşünsün diyerek habersiz mi boşaldın? Peki kim soktu şeyi içeri – o mu soktu yoksa sen mi soktun yoksa kendi kendine mi *kayıyor* içeri? Peki giysilerinizi nereye koymuştunuz? – divana mı? yere mi? tam olarak *nereye?* Ayrıntı istiyorum! Ayrıntı! Gerçek ayrıntıları! Sutyeni hanginiz çıkardı, donu hanginiz çıkardı –kızın *donunu– sen mi? kendisi mi?* Yere çökmüş saksofon çalarken, üstünde bir şey var mıydı kızın Ba-ba-lu? Peki ya kıçının altındaki yastık, kıçının altına bir yastık yerleştirdin mi, annemle babamın mutlu evlilik kitabında yazdığı gibi? E sen içine boşalınca n'oldu? O da geldi mi? Mandel, bir şeyi çok merak ediyorum, lütfen bu konuya açıklık kazandır – *onlar* geliyorlar mı? Bir şey geliyor mu onlardan? Yoksa bağırıp çağırıyorlar mı sadece – *o da değilse, ne?* Nasıl geldi?! Neye benziyor bu?! Nasıl olduğunu öğrenemezsem aklımı kaçıracağım!

Erotik hayatta en sık karşılaşılan düşüş biçimi

Maymun'un elyazısının ruhi dengem üzerinde yarattığı tarifsiz etkiden bahsetmedim galiba size. Allahım ne iflah olmaz bir elyazısı! Sekiz yaşında bir çocuğun kaleminden çıkmış gibi – aklımı oynatacaktım neredeyse! Büyük harf yok, noktalama işareti yok – anormal irilikte, kargacık burgacık harfler yokuş aşağı ilerliyor satırda, sonra birden yokuştan düşüveriyorlar. Hem de kalemi bastıra bastıra, *kopkoyu* yazılmış, hani bizlerin, onun dışında kalanların, *birinci sınıftayken* minik ellerimizde eve taşıdığımız resimlerimize yazılı adlarımız gibi! Hele o imla! "Genel" gibi basit bir kelime, aynı sayfada tam üç farklı biçimde yazılmış: Şu "Genel Müdür"deki genel canım! – bu üç seferden ikisinde *k* harfiyle başlıyor. K! "Joseph K."nin K'si. Hadi ondan geçtim, bir mektubun

hitap kısmındaki "sevgili" nasıl yazılır dersiniz? S-e-v-k-i-l-i. Veya s-e-v-g-ü-l-ü. Ve işte yazının tarihinde ilk defa (benim de favorim bu): s-e-v-ğ-l-i. Gracie Konağı'nda akşam yemeğine gideceğimiz gece – S! E! V! Ğ! L! İ! Yani, düşünüyor ve sormak zorunda kalıyorum kendi kendime – yaşı otuza dayanmış olup da "sevgili"nin *ğ* ile yazılıyor olabileceğini zanneden bir kadınla ne işim var benim?

Onu Lexington Caddesi'nden kaldırdığımdan beri aşağı yukarı iki ay geçti ve işte görüyorsunuz, daha hâlâ aynı duygu seline kapılmış gidiyorum: Bir yandan arzu, *çılgıncasına* arzu (hayatımda hiçbir kadına bu kadar kaptırmadım kendimi!), diğer yandan da hor görmeye çok yaklaşan bir şey. Düzeltiyorum. Daha birkaç gün önce Vermont'a gitmiştik hafta sonu için, o güne kadar –manken olmasından gelen yüzeysel pırıltıdan, köylü geçmişinden, hepsinden önemlisi de cinsel bakımdan dur durak bilmemesinden ötürü– kendimi hep ondan sakınmaya çalışırken, şimdi bütün korkularımın, bütün güvensizliğimin yerini, korkunç bir hızla kabaran şefkat ve sevecenlik duyguları almıştı.

Şu aralar, "Erotik Hayatta En Sık Karşılaşılan Düşüş Biçimi" adında bir makalenin etkisi altındayım; tahmin etmişsinizdir herhalde, *Bütün Eserleri*'nden bir takım aldım ve Avrupa'dan döneli beri her gece tek başıma, kadınsız yatağımda, elimde bir cilt Freud'la birlikte uyuyorum. Elimde bazen Freud, bazen Alex, çoğu zaman da ikisi birden. Ya işte böyle, düğmeleri çözülmüş pijamalarımla, tek başıma uzanıyorum yatağa, yarı uyur vaziyette hayallere dalan oğlan çocukları gibi elimde onunla oynayarak, onu çekiştirerek, eğip bükerek, ovuşturup yoğurarak, bir yandan da büyülenmişçesine "Aşkın Psikolojisine Katkılar"ı okuyarak, anladığım kadarıyla fantezilerimi ve takıntılarımı oluşturan şeylerden beni kurtarabilecek bir cümle, bir sözcük öbeği, bir *sözcük* yakalarım diye her an tetikteyim.

"Düşüş" makalesinde şöyle bir tabir var: "Duygu ırmakları." "Aşkta tam anlamıyla normal bir tutum geliştirmek için," diyor (sözdizimindeki titizliğiyle övgüye değer doğrusu, "tam anlamıyla normal"den söz ediyorum, neyse biz devam edelim–), aşkta tam anlamıyla normal bir tutum için, diyor, iki duygu ırmağının buluşup birlikte akması gerekir: Sevecenlik ve şefkat duyguları ile şeh-

vet duyguları. Ve üzülerek belirtmek gerekir ki birçok durumda böyle olmuyor. "Bu tip erkekler, sevdiklerine arzu duymazlar, arzu duyduklarını da sevemezler."

Soru: Kendimi, sürekli bir bölünme içinde yaşayan bu kalabalığa mı ait kabul etmeliyim? Daha düz ve basit bir ifadeyle, Alexander Portnoy'un şehvani hisleri, ensest esaslı fantezilerinde mi takılıp kalmıştır? Ne dersiniz, Doktor? Nesne seçimimde böylesine içler acısı bir kısıtlanmışlık mı söz konusu? Şehvet duygularımın açığa çıkabilmesi için ille de cinsel nesnenin, düşüklük koşulunu karşılaması mı gerekiyor? Baksanıza, *şikse*'lere zaafımı da bununla açıklayabilir miyiz?

Evet, ama eğer öyleyse, eğer öyleyse, Vermont'ta geçirdiğimiz o hafta sonunu nasıl açıklayacağız? Orada, ensest engelinin yarattığı baraj yıkılmıştı çünkü, yahut öyle görünüyordu. Ve *foşşurrtt*, işte şehvani duygular, hayatımda tattığım en saf, en derin sevecenlik ırmaklarına karışmaktaydı! Bakın size ne diyorum, iki akarsuyun birleşmesiyle müthiş bir tufan doğmuştu! Ve onun için de geçerliydi bu! O da aynı şeyleri söylüyordu!

Yoksa ikimizin de duygularını yumuşatan, rengârenk yapraklar mıydı dersiniz, Woodstock'ta kaldığımız otelin restoranındaki şöminenin alevi miydi? Yaşadığımız şey, birbirimize karşı sevecenlik duyguları mıydı, yoksa sonbaharın marifeti mi, kocaman sukabakları peydah eden (John Keats), temiz ve sade bir hayata nostalji ayaklarında turistleri kendinden geçirip satışı pompalayan hazan mıydı bunun sorumlusu? Kıçlarında önceden ağartılmış *jean*'leriyle birer eroto-manyak olarak vahşi ormanlarda dolaşırken, Tarihi New England'ı görünce ayranı kabaran, üstü açılabilir kiralık otomobillerine atlayıp eski köy hayatına dair düşlere kapılan köksüzler sürüsünün iki mensubu muyduk biz sadece – yoksa Maymun'la Vermont'ta geçirdiğim o birkaç güneşli gün boyunca benim yaşadığım, aşkta tam anlamıyla normal bir tutum geliştirme olasılığı mıydı?

Tam olarak neydi orada yaşadığım? Vallahi, çoğu zaman arabaya atlayıp geziyorduk. Ve bakınıyorduk: Vadilere, dağlara, tarlalara düşen ışığa; ve yapraklara da tabii, her gördüğümüze ayılıp bayılıyorduk. Birinde uzaklarda çalışan bir adamı seyretmek için durdurmuştuk arabayı, ahırın duvarına merdiveni dayamış, çivi ça-

kıyordu – bu bile bir keyifti işte. Aa, hele o kiraladığımız araba. Rutland'a kadar uçakla gidip üstü açılabilen arabalardan kiraladık. Üstü açılabilen bir araba, düşünebiliyor musunuz? Üç çeyrek asırdır bir Amerikan evladı olarak yaşamaktayım ve ömrümde ilk kez üstü açılabilen bir otomobil kullandım. Neden biliyor musunuz? İnsanın öyle bir alete binmekle ne gibi tehlikelere atılmış olacağını bir sigortacının oğlu herkesten iyi bilir de ondan. Gerçek vakaların korkunç ayrıntılarına kadar bilir hem de! Tek yapman gereken, tamponunun ucuyla bir yere şöyle bir dokundurmaktır, bu kadarı yeterlidir, eğer üstü açılan arabalardan varsa altında: Sürücü koltuğundan fırlayıp uçtuğun gibi önce kafa üstü yola çakılırsın (*fazla* görsel bir anlatım oldu ama), sonra da, eğer *şansın* varsa, tekerlekli iskemlede tüketirsin ömrünü. Hele bir de üstü açık arabayla takla attığını düşün – eh tatlı cana veda etme vaktidir artık. Tamamen istatistiklere dayanıyor bu (demiştir babam), iş olsun diye işkembeden uydurmuyor adam. Sigorta şirketleri batmak için girmedi ya bu piyasaya – bir şey söylüyorlarsa eğer, Alex, doğrudur! Ve şimdi de, akıllı babamın peşinden akıllı annem alır sazı: "Lütfen, dört yıldır uyku uyuyamaz oldum Alex, bir tek şeycik için söz ver bana, bir tek şeyi yap anneciğin için, bir daha hiçbir şey istemeyecek senden: Ohio'ya gittiğinde, asla üstü açık arabaya binmeyeceğine söz ver. Söz ver ki gece uyku girsin gözüme Alex, canını tehlikeye atacak bir çılgınlık yapmayacağına söz ver bana." Sonra yine babamda: "Şen bizim meyvemizsin, Alex!" diyor, benim aniden evden ayrılıyor olmam üzerine allak bullak ve gözyaşları aktı akacak. "Ve meyvemiz, daha olmadan dalından düşsün istemiyoruz!"

1. Söz ver bakalım, Yarma Şeftali, asla üstü açık arabaya binmeyeceğine söz ver. Bu kadarcık şeyden ne çıkar, söz vereceksin de dilin mi düşecek?

2. Howard Sugarman'ı arayacaksın, Sylvia'nın yeğeni. Çok iyi çocuktur – *hem de Hillel Vakfı'nın başkanı.* Sana etrafı gezdirir. *Sakın* unutma onu aramayı.

3. Armutçuğum, Canım Ciğerim, Dünyanın Nuru, amcaoğlun Heshie'yi hatırlıyorsun değil mi, o kız yüzünden nasıl da üzmüştü hem kendisini hem ailesini. Oğlunu bu çılgınlıktan kurtarmak için neler çekmişti Hymie Amcan, hatırlıyor musun? Lütfen, daha fazlasını söylememize gerek var mı? Anlatmaya çalıştığım şey yete-

rince açık, değil mi Alex? Sakın ola ki kendini küçültme öyle. Pırıl pırıl bir geleceği bir hiç uğruna tehlikeye atma sakın. Başka söze gerek yok zannedersem. *Var* mı? Sen daha bebeksin, on altı yaşındasın daha, liseden yeni mezun oluyorsun. Bu yaşta insan daha bebek sayılır, Alex. Bu dünya nasıl nefretle dolu, bilmiyorsun sen. Yani daha fazla bir şey söylememize gerek olduğunu zannetmiyorum, senin gibi akıllı bir çocuğa hem de. YALNIZ, HAYATINA ÇOK DİKKAT ETMELİSİN! YERYÜZÜNÜN CEHENNEMİNDEN SAKINMALISIN KENDİNİ! SÖZÜMÜZÜ DİNLEMELİSİN, SURATINI ASMADAN HEM DE, TEŞEKKÜR EDERİM, VE BİZE CEVAP YETİŞTİRMEYE DE KALKMADAN! BİZ BİLİRİZ! BİZ YAŞADIK! BİZ GÖRDÜK! NE YAPSAN KÂR ETMEZ, EVLADIM! TAMAMEN BAŞKA BİR İNSAN SOYUDUR ONLAR! HAYATIN MAHVOLUR! BAK, HOWARD'A GİT, O SENİ HİLLEL'DE KİMLERLE TANIŞTIRACAK! İLK GÖRDÜĞÜN SARIŞININ PEŞİNE TAKILMA SAKIN, *LÜTFEN!* ÇÜNKÜ O SARIŞINLAR SENİN İLİĞİNİ KEMİĞİNİ KURUTUP SONRA DA BİR BOK ÇUKURUNUN DİBİNDE BIRAKIR, GİDERLER! HELE SENİN GİBİ PIRIL PIRIL, MASUM, TERTEMİZ BİR BEBEĞİ, DİRİ DİRİ YERLER!

Diri diri *yiyecek,* ha?

Aa, ama intikamımızı aldık biz, biz pırıl pırıl bebekler, biz çavuş üzümleri. O fıkrayı kesin bilirsiniz – er Milty, Japonya'dan telefon etmiş. "Anne," demiş, "benim, Milton, sana iyi haberlerim var! Harika bir Japon kızıyla tanıştım ve bugün evlendik. Terhis olur olmaz onu eve getirmek istiyorum Anne, o zaman tanışırsınız." "Güzel," demiş annesi, "getir tabii." "Ya, harika, Anne," demiş Milty, "harikulade – yalnız bir şeyi merak ediyorum, senin o küçücük dairende ben ve Ming Toy nerede yatacağız?" "Nerede mi?" demiş annesi, "Niye ki, yatakta tabii? Başka nerede yatacaksın ki karınla?" "Ama yatakta biz yatarsak, o zaman *sen* nerede yatacaksın?" "Milty, birtanem, lütfen," demiş anne, "hallederiz, sen merak etme, istemediğin kadar yer olacak evde: Ben birazdan gidip kendimi öldüreceğim nasıl olsa."

Ne temiz kalpli çocuk, bizim şu Milty! Annesinden bu cevabı alınca, ta Yokohama'larda nasıl da şaşırıp kalmıştır! Dünya tatlısı, halim selim Milton, karıncayı bile incitemezsin sen, değil mi *tatele* kafa? Kan dökülmesinden nefret edersin, bırak birini öldürmeyi,

bir başkasına *kötülük yapamazsın* bile. *O zaman bırak, geyşa yapsın bu işi!* Akıllıca, Milty, *çok akıllıca!* O geyşadan sonra, inan bana, kolay kolay kendini toplayamayacaktır annen. Geyşadan sonra, Milty, *plotz* olduğu yerden bir daha kalkamaz artık! Hah hah! İşte becerdin, Miltale kafa, hem de parmağını oynatmadan! Tabii ya! Bırak *şikse* öldürsün onu, senin yerine! Sen mi, sen sadece oradan geçiyordun, senin hiç kabahatin yok ki! İki ateş arasında kaldın! Sen kurbansın aslında, tamam mı, Milt?

Çok hoş değil mi, şu yatak mevzuu?

Dorset'teki otele varınca, yarım düzine kadar yüzüğünden birini, uygun parmağına takmasını söylüyorum ona. "Toplum içinde ihtiyatlı davranmak lazım," sözleriyle açıklıyorum, odamızı Bay ve Bayan Arnold Mandel adına ayırtmış olmamı. Mandel için de şöyle diyorum: "Newark tarihindeki kahramanlardan biridir kendisi."

Ben kayıt yaptırırken Maymun da lobide dolaşarak Vermont'ın ufak tefek hediyelik eşyalarına bakınıyor (New England'da olağanüstü erotik görünmekte). "Arnold," diye sesleniyor. Dönüyorum: "Söyle, canım." "Giderken annen için biraz Vermont pekmezi alalım. Bayılır buna," ve kuşkuyla bize bakan otel kâtibine, *Sunday Times*'daki iç çamaşırı reklamlarında çıkan ayartıcı tebessümünden gönderiyor.

Ne geceydi ama! Maymun, her zamankinden farklı değildi aslında, dövünüyor, saçlarını yoluyor, coşkun vokaller yapıyordu – hayır, artık alışmaya başladığım Wagnervari zirvelerde dolaşıyordu performansı: Yeni ve fevkalade olan, aramızdaki duygu akışıydı. "Ah, asla *doyamıyorum* sana!" diye haykırıyordu. "Nemfomanyak mıyım ben, yoksa alyanstan mı oldu bunlar?" "Belki yasak 'otel' ortamındandır, diye düşünmüştüm ben." "Ahh, harikulade bir şey var burada! Kendimi, kendimi, çıldırmış gibi hissediyorum... ve çok da yumuşak, çok da sevecen – senin yanında öyle çılgın bir sevecenlik hissediyorum ki! Ahh, canım. Ağlayacakmışım gibi geliyor hep, ve öyle *mutluyum ki!*"

Cumartesi arabaya atlayıp Champlain Gölü'ne gittik, Maymun, Minox'uyla resim çeksin diye yolda durduk birkaç kez; akşam üstü Woodstock'tan geçtik, bakına bakına, bağıra çağıra, iç çeke çeke,

Maymun sokuldukça sokuluyordu bana. Sabah bir kez daha (göl kıyısında, uzun zamandır biçilmemiş bir tarlada) bir seks oturumu yaptık, sonra yine aynı gün öğleden sonra, Vermont'ın iç kesimlerindeki dağların oralarda bir toprak yoldan geçerken dedi ki, "Ah, Alex, kenara çek, hemen – ağzıma boşalmanı istiyorum," ve ağzına aldı hem de çılgınlar gibi!

Nedir size anlatmaya çalıştığım? Sadece, bir şeyler hissetmeye başlamıştık işte. Hislerimizi *hissetmeye!* Hem de cinsel arzularımızda hiçbir körelme olmadan!

"Bildiğim bir şiir var," dedim, sanki çakırkeyifmişçesine konuşarak, karşıma çıkan herkesi yere serebilirmişim gibi sanki, "ve okumak istiyorum sana."

Kucağıma yatmıştı, gözleri hâlâ kapalı, yumuşayan organım, minik bir kuş gibi yanağına dayalı. "Ay yapma n'olur," diye inledi, "şimdi olmaz, şiirden hiç anlamam."

"Bunu anlarsın. Düzüşmekle ilgili. Bir kuğu, güzel bir kızı beceriyor."

Gözlerini açıp takma kirpiklerini kırpıştırarak baktı suratıma. "Yapma yaa!"

"Ama ciddi bir şiir."

"Peki," dedi benimkini yalayarak, "ciddi bir suç bu."

"Aman ne dayanılmaz oluyor, keskin zekâlı Güneyli kızlar – hele bir de dilleri seninki kadar *uzunsa*."

"Benimle dalga geçme, Portnoy. Oku şu edepsiz şiiri."

"Porte-noir," dedim ve başladım:

"Ani bir hamle: Koca kanatlar çırpınıyordu hâlâ
Serseme dönmüş kızın tepesinde, bacakları okşana okşana
Perdeli kara ellerce, ensesinden kavrayıp da kızı, gagasıyla
Biçare göğsünü tutup bastırmış kendi göğsüne."

"Nereden," diye sordu, "öğrendin *böyle* bir şeyi?"

"Şşş. Daha bitmedi:

"Dehşetten titreyen narin parmaklar nasıl itsin ki
Bağı çözülmüş dizlerini zapteden kanatlı zorbayı?"

"Hey!" diye bağırdı. "Zorbayı!"

"Ve solgun sazlıklara serili o gövde ne yapsın,
Yattığı yerde atan yabancı yüreği hissetmekten gayrı?
Bir ürperti yükselir baldırlarında
Yıkılmış duvar, alev almış bütün damlar ve kule
Ve ölmüş Agamemnon.
Böylesi esarette,
Boyun eğmiş havaya kokusu sinen kana,
Kıza geçti mi hikmeti, birleşip kudretiyle
Mengenesini gevşetmeden lakayt gaga?"

"Bu kadar," dedim.

Sessizlik. "Kim yazmış bunu?" Sinsi sinsi. "Sen mi yazdın yoksa?"

"William Butler Yeats yazmış," dedim, ne kadar düşüncesiz olduğumu fark ederek, aramızdaki uçurumu ne kadar duyarsız bir şekilde öne çıkardığımı kavrayarak: Ben akıllıyım, sense tın-tın, şu otuz üç yıllık ömrümde tesadüfen yürekten bellemiş olduğum üç şiirden birini bu kadına okumak, ancak böyle bir anlama gelebilirdi işte. "İrlandalı bir şair," diye bir şeyler geveledim arkasından.

"Yaa?" dedi. "Peki nereden öğrendin bunu, onun dizinin dibinde mi? Senin İrlandalı olduğunu bilmiyordum."

"Üniversitede öğrendim, yavrum." Üniversitede tanıdığım bir kızdan öğrenmiştim. "Yeşil Fişeğin Çiçekleri Solduran Gücü"nü de ondan öğrenmiştim. Neyse yeter bu kadar – niye onu bir başkasıyla karşılaştırıyorum? *Niye onun, olduğu gibi olmasına izin vermiyorum?* Ne saçma bir düşünce! *Olduğu gibi sev onu! Bütün kusurlarıyla – ne de olsa kusurlar, insana mahsustur!!*

"Valla," dedi Maymun, hâlâ Kamyon Şoförü'nü oynamaktaydı, "Ben şahsen hiç üniversiteye gitmedim." Sonra Ahmak Güneyli oldu, "Zaten bizim orda, Moundsville'de canım, bildiğimiz tek şiir şöyleydi: 'Paris'i, Londra'yı, gördüm dünyanın sonunu, bir de bizim Mary Jane'in donunu!' Gerçi ben don giymezdim... On beşindeyken ne yapmıştım biliyo musun? Apış arası kıllarımdan bi tutam kesip zarfa koydum ve Marlon Brando'ya yolladım. Hıyar, zarfı aldığını bana bildirme nezaketini bile göstermedi."

Sessizlik. Bir yandan da hâlâ, böyle iki insanın birbirini nereden bulmuş olabileceğini düşünüyoruz ikimiz de – Vermont'ta bile.

Sonra o konuşuyor. "Neyse, şu Agamemnon ne iş?"

Ben de açıklıyorum, dilimin döndüğünce. Zeus'u, Agamemnon'u, Klytaimnestra'yı, Helena'yı, Paris'i, Troya'yı... Öff, hırtın teki gibi hissediyorum kendimi – sahtekârım da üstelik. Bildiklerimin yarısını yalan yanlış *biliyorum* zaten.

Ama *o*, bayılıyor. "Tamam – şimdi baştan bi daa oku bakayım."

"Ciddi misin?"

"Ciddiyim! Bi daa! Ama *yavaş*, Allaaşkına."

Bir daha okuyorum şiiri, pantalonum dizlerimin aşağısına kadar düşmüş durumda hâlâ ve hava iyice kararmaya başlıyor, karayolundan görünmeyecek bir yere park etmişim arabayı, olağanüstü bir yaprak örtüsünün altındayız. Zaten arabanın içine düşüyor yapraklar. Maymun, matematik problemini kavramaya çalışan bir çocuk gibi görünüyor, ama aptal bir çocuk değil – yo, çabuk düşünen ve zeki bir küçük kız o! Hiç de aptal değil! *Gerçekten çok özel bir kız! Sokaktan bulmuş olsam da!*

Ben şiiri bitirince ne yapıyor, biliyor musunuz? Elimi tutup bacaklarının arasına götürüyor parmaklarımı. Mary Jane'de *hâlâ* don yok. "Bak, sırılsıklam yaptı beni."

"Tatlım benim! Şiiri anladın öyleyse!"

"Gal'baa anladıım!" diye bağırıyor Scarlett O'Hara. Sonra, "Yaşasın, işte oldu!" diyor, "Bi şiiri anladım!"

"Hem de amından anladın."

"Sen benim Dönüm Noktamsın, bitanem! Bu deliği bir dâhi haline getiriyosun sen! Ahh, Dönüm Noktam, sevgilim, yala yut beni," diye haykırıyor, bir avuç dolusu parmağı ağzımın içine sokarken – ve alt çenemden tutarak kendine çekiyor beni, "Ah, hadi, ye benim tahsilli amımı!"

Pastoral bir vaziyet, değil mi yoksa? Allı sarılı yaprakların altında falan?

Woodstock'taki odamızda, ben akşam yemeği için tıraş olurken, Maymun da sıcak suyun içinde Sardo köpüklerine gömülmüş. O narin iskeletin üstünde ne kuvvet depolamış ama, oltamın ucun-

da sallanırken ne muhteşem bir akrobasi sergiliyor! Gövdesinin yarısını geriye atmış, yatağın kenarından aşağı –kendinden geçmiş bir halde– sallandırırken, belkemiği çatırt diye kırılacak sanırsınız! Vay be! Jimnastik salonuna gittiği için şükretmek lazım! Ne muamele görüyorum ama! Çok kârlı çıkıyorum ben bu işten! Üstüne üstlük bir de bakıyorsun ki bir insanmış bu – evet, bunun böyle olabileceğine dair her türlü belirti mevcut! *Bir insan bu! Sevilebilecek bir insan!*

Ama *benim* tarafımdan mı?

Neden olmasın?

Sahi mi söylüyorsun?

Neden olmasın!

"Biliyor musun," diye sesleniyor küvetin içinden, "ufacık deliğim öyle azmış durumda ki nefes alamıyor heyecanından."

"Zavallı delikçik."

"Baksana, gel hadi dört dörtlük bir yemek yiyelim, bol şarap ve çikolatalı mus, üstüne de buraya gelelim, iki yüz yıllık yatağımıza girelim – ve düzüşmeyelim!"

"N'aber, Arn?" diye sormuştu sonra, ışıkları söndürdüğümüzde. "Ne kadar hoş, değil mi? Seksen yaşındaymışız gibi."

"Belki de sekiz," dedim. "Sana bir şey göstermek istiyorum."

"Hayır. Arnold, *hayır*."

Gece boyu sık sık uyanıp kendime çektim onu.

"Lütfen," diye inliyordu hep, "kendimi kocama saklıyorum ben."

"Kuğular kocadan mocadan anlamaz, hanım kızım."

"Öff, lütfen, lütfen, siktir git başımdan– "

"Bak, kanatlarımı hisset."

"Ahhh," diye hızla bıraktı soluğunu, ben eline verirken. "Bir Yahudi *kuşu!* Hey!" diye bağırdı sonra ve öbür eliyle burnumu tuttu. "Lakayt gaga! Şiirden daha iyi anlamaya başladım şimdi!... *Di mi?*"

"Allahım, harikulade bir kızsın *sen*."

İşte *bu*, soluğunu kesmişti onun. "Ya, *sahi* mi?"

"Evet!"

"Sahiden *öyle* miyim?"

"Evet! Evet! Evet! Sokabilir miyim *artık?*"

"Ahh, hayatım, canım benim," diye haykırmıştı Maymun, "bir delik seç, istediğin deliği, seninim!"

Kahvaltıdan sonra, Maymun'un boyalı yanağı ceketimin koluna tutkalla yapışmış olduğu halde dolaştık Woodstock'ta. "Biliyor musun," dedi, "galiba artık senden nefret etmiyorum."

Öğleden sonra dönüş yolculuğu başladı, hafta sonu tatilimizi uzatmak istercesine New York'a kadar arabayla gittik. Daha bir saat geçmişti ki WABC'yi buldu radyodan ve oturduğu yerde *rock* müziğin ritmiyle salınmaya başladı. Sonra birdenbire, "Sıçayım böyle gürültüye," dedi ve kapattı radyoyu.

Ne güzel olurdu, değil mi, dedi, hiç geri dönmemiz gerekmeseydi?

Günün birinde, gerçekten hoşlandığın biriyle kırlarda böyle birlikte yaşamak ne güzel olurdu, değil mi?

Gün doğar doğmaz enerji dolu kalkmak yataktan ve hava kararırken köpek gibi yorulmuş halde yatmak ne güzel olurdu, değil mi?

Başında bir yığın sorumluluk olması ve gün boyu, sorumluluk olduklarının farkına bile varmadan hep onlarla uğraşmak ne güzel olurdu, değil mi?

Arka arkaya günlerce, haftalarca, aylarca kendinle ilgili hiçbir şey düşünmeden yaşamak ne güzel olurdu, değil mi? Eski püskü giysilerle, makyajsız dolaşmak ve hep güçlü, sağlam, güzel görünmek zorunda olmamak?

Zaman geçiyordu. Maymun ıslık çalıyordu. "Harika, değil mi?"

"Bu seferki ne?"

"Yetişkin olmak. Anlıyor musun?"

"İnanılır gibi değil," dedim.

"Ne?"

"Neredeyse üç gün var ki orman köylüsü rutinine girmedik, TaşGibiAptalSarışın rutinine girmedik, yeniyetme hippi triplerine– "

Ben iltifat ediyordum, o ise hakaret olarak algıladı. "Onlar 'trip' falan değil abi, rutin mutin değil – ben, *kendim*, buyum! Halim tarzım hoşuna gitmiyorsa da, ipimde değil, Komisyon Başkanı. Çok *mühim* bir adam olarak bulunduğun o sikimin şehrine yaklaşıyoruz diye beni aşağılamaya çalışma, tamam mı!"

"Ben sadece, öyle motor karılar gibi davranmadığın zamanlar çok daha tatlı oluyorsun, demeye çalışıyordum, hepsi bu."

"*Kes* palavrayı. Senin zannettiğin kadar aptal değilim ben, pratikte hiç kimsenin o kadar aptal olması mümkün değildir zaten!" Bu noktada öne eğilip "The Good Guys"ı buldu radyodan. Ve sanki hiç öyle bir hafta sonu yaşamamışız gibi yola devam ettik. Bütün şarkıların bütün sözlerini biliyordu. Benim de öğrenmemi sağlamaya kararlıydı üstelik. "Yee yee yee, yee yee yee." Dikkatlerden kaçmayacak bir performans, gri hücrelere bir saygı gösterisi.

Hava kararınca Howard Johnson lokantalarından birinin önüne çektim arabayı. "Şurda yemek yiyelim, abi" dedim. "Gıda alalım biraz. Helalinden bi karın doyuralım."

"Bak," dedi, "ben ne olduğumu bilmiyorum belki, ama sen de benim ne olmamı istediğini bilmiyorsun! Bunu sakın unutma!"

"Abi, harbiden iyi söyledin bak."

"Dalyarak! Görmüyor musun hayatım ne halde? Böyle hiçbir bok olamamak çok mu *hoşuma gidiyor,* sanıyorsun? Bu bomboş hayata bayılıyor muyum sanıyorsun? Nefret ediyorum ondan! Nefret ediyorum *New York*'tan! O bok çukuruna dönmek hiç mi hiç içimden gelmiyor! Vermont'ta yaşamak istiyorum ben, Sayın Komisyon Başkanı! Vermont'ta seninle birlikte yaşamak istiyorum – ve yetişkin olmak, ne bokum demekse bu artık! Bilmemkim Hanım olmak istiyorum, Bilmemkimin Hanımı, ve Saygıdeğer olmak! HayranlıkUyandırıcı da! CiddiyeAlınır da!" Ağlıyordu. "Kafamı sikmeye kalkmayacak birini istiyorum! Ohh, ben galiba seni seviyorum, Alex. Galiba gerçekten seviyorum seni. Ah ama çok acı çekeceğim bu yüzden!"

Bir başka deyişle: Belki benim de onu sevmekte olduğumu düşünmüş müydüm? Cevap: Hayır. Düşündüğüm şey (çok eğleneceksiniz, bakın), düşündüğüm şey, Onu seviyor muyum? da değildi, hatta Onu sevebilir miyim? de. Şuydu düşündüğüm: Onu *sevmeli miyim?*

Lokantada otururken, belediye başkanının verdiği resmi yemeğe birlikte gitmemizi önerdim, daha fazlası gelmiyordu elimden.

"Arnold, gel seninle bir ilişki yaşayalım, olur mu?"

"–Nasıl yani?"

"Of, bu kadar *ihtiyatlı* olma canım. Nasıl olacağını *zannediyorsun? İlişki* işte. Ben sadece sana kayıyorum, sen de sadece bana kayıyorsun."

"Bu kadar mı?"

"Eh, tabii, çoğunlukla. Bir de ben gün içinde sık sık telefon ediyorum sana. Takık vaziyetteyim işte – 'takık' *da* diyemez miyim yoksa? Peki – *kafaya takmışım.* Tamam mı? Yani harbiden elimde değil, demek istiyorum. Yani demek istiyorum ki işyerinden *zırt pırt* arıyorum seni. Çünkü birisine ait olduğumu herkes bilsin istiyorum. O ruh doktoruna döktüğüm elli bin dolar sayesinde öğrendiğim tek şey bu. Yani ne zaman yeni bir iş alsam arıyorum seni – ve seni sevdiğimi söylüyorum, harbiden. Uyar mı?"

"Tabii."

"Çünkü gerçekten istediğim de bu zaten: *Böyle* uyumlu olmak. Ah, Dönüm Noktam benim, sana tapıyorum. Neyse, şimdi. Hey," diye fısıldadı, "bir şey koklamak ister misin – *baş döndürücü* bir şey?" Etrafta garson var mı diye bakındı, sonra öne eğildi, çorabını düzeltmek için masanın altına uzanıyormuş gibi. Bir dakika sonra parmak uçlarını uzatıyordu bana. Alıp ağzıma bastırdım. "Benim Günahım, sevgilim," dedi Maymun, "turşu fıçısından sofranıza... ve senin için! Yalnız senin için!"

Haydi durma işte, sev onu! Cesur ol! Bak fantezin yalvarıyor sana, gerçek yap beni diye! Öyle erotik! Öyle edepsiz! Öyle muhteşem! Fazla dikkat çekici belki, ama ne yapalım, çok güzel! İkimiz birlikte yürürken dönüp dönüp bakıyor insanlar, erkekler imreniyor, kadınlar fısıldaşıyor. Bir akşam şehir merkezinde bir lokantaya gitmiştik de, birinin şöyle dediği çalındı kulağıma: "Ayol şuradaki şey değil mi? Hani *La Dolce Vita*'da oynuyordu?" Arkama döndüğümde –kime diyor, Anouk Aimée mi burada?– bize baktıklarını gördüm: Benim yanımdaki kadına! Kendini beğenmişlik mi? Niye olmasın! Bırak şu kızarıp bozarmaları, göm utancını, annenin küçük haydut oğlu değilsin artık! Zevk söz konusu olduğunda, otuzlu yaşlarında bir adam sadece kendine karşı sorumludur! İşte yetişkin olmanın en güzel yanı bu! İstiyor musun? Alırsın! Birazcık bırak kendini, Allah rızası için! BIRAK KENDİNİ İNKÂR ETMEYİ! BIRAK HAKİKATE SIRT ÇEVİRMEYİ!

Ay ama (şimdi başlarımızı öne eğelim), benim "saygınlığım" söz konusu burada, şöhretim, itibarım. Ne düşünür insanlar? *Ben* ne düşünürüm? Doktor, bir zamanlar *para için* yapıyormuş bu kız. Para için! Evet! Zannedersem "fahişelik" diyorlar buna! Bir gece onu övmek için (düşündüm de, ne olursa olsun, buydu içimden gelen) dedim ki, "Sen bunu piyasaya sürmelisin, tek erkek için çok fazla," sadece bir iltifattı işte... yoksa malum mu olmuştu? Neyse, demez mi "Sürmüştüm," diye. Ne demek istediğini açıklayana kadar başına ekşidim sonra; ilk başta sadece espri yaptığını söyledi ama ben sıkıştırınca sonunda anlattı bütün hikâyeyi, ben de bunun gerçek olduğuna inandım, ya da en azından gerçeğin bir kısmı olduğuna, ve neye uğradığımı şaşırdım. Paris'ten ve boşanmadan hemen sonra Hollywood'a gelmiş (söylediğine göre), bir filmde rol almak üzere deneme çekimine girecekmiş (rolü alamamış. Filmin adı neydi diye bastırdım ama unuttuğunu söylüyor, zaten hiç çekilmemiş o film). California'dan New York'a dönerlerken, bu ve yanındaki kız ("Bu öteki kız da kim?" "Bir kız işte. Bir kız arkadaşım." "Niye başka bir kızla birlikte yolculuk ediyordun?" "Ne bileyim, ediyordum işte!"), bu ve yanındaki kız, merak edip Las Vegas'a uğramışlar. Orada tanıştığı bir adamla yatmış bu, hiç aklına öyle bir şey getirmeden, kendi iddiasına göre; fakat sabah adam onu hayretler içinde bırakan bir soru sormuş: "Borcum ne kadar?" Diyor ki, cevap ağzından çıkıvermiş bir anda: "Gönlünden ne koparsa, Aslan Parçası." Adam da üç yüz dolar vermiş buna. "Peki aldın mı?" diye sordum. "Yirmi yaşındaydım o zaman. Aldım tabii. Bakalım nasıl oluyormuş diye merak ettim, hepsi bu." "Peki nasıl *oluyormuş*, Mary Jane?" "Hatırlamıyorum ki. Hiç. Hiçbir şey olmuyor."

Yaa, işte böyle, peki *siz* ne diyorsunuz? Bunun sadece bir kere olduğunu iddia ediyor, üstelik adamın durumu yanlış anlaması ile bizimkinin saçma sapan heveslerinin "kazara" birbirine denk düşmesi sonucunda olmuşmuş. Siz yiyor musunuz şimdi bunu? Ben yiyeyim mi acaba? Bir zamanlar lüks bir telekız olarak çalışmış olması mümkün müdür dersiniz? Aman Tanrım! Onunla birlikte olduğunu düşün, diyorum kendi kendime, evrim merdiveninde, kadınlarını Copa Cabana'nın dansözleri arasından seçen gangsterler ve milyonerlerle aynı basamaktayım demektir. Normal olarak bir

mafya babasının ya da sinema yıldızının kolunda göreceğimiz kızlardan biri bu, Weequahic Lisesi'nin 1950 mezuniyet töreninde okul birincisi olarak kürsüye çağrılmış çocukla birlikte değil! *Columbia Hukuk Dergisi*'nin editörüyle değil! Yüksek idealleri olan, özgürlükçü bir yurttaş hakları savunucusuyla değil! Kabul etmek lazım şimdi, orospu olan ile olmayan arasındaki ayrım gayet net, öyle değil mi? Onu yanımda görenler, benim hayatta neyin peşinde olduğumu bir bakışta anlarlar. Tam babamın "mal" dediği cinsten bir kız bu. Elbette! Eve bir mal getirebilir miyim, Doktor? "Anneciğim, Babacığım, sizi karımla tanıştırayım, malla. Ne müthiş bir götü var ama, değil mi?" Onunla gerçek anlamda birlikte oldum diyelim, konu komşu, herkes sonunda hakikati öğrenecek, benim bu küçücük beynimin ne pisliklerle dolu olduğunu anlayacak. Dâhi dedikleri adamın bütün o rezilce eğilimleri ve aşağılık arzuları ortaya çıkacak. Banyonun kapısı açılıverecek (kilitli değilmiş!) ve şuraya da bakın, işte insanlığın kurtarıcısı huzurlarınızda, salyaları göğsüne akmış, gözleri tam anlamıyla yuvalarından pörtlemiş, çavuşu tokatlaya tokatlaya elektrik ampulüne salvolar atıyor! Nihayet maskara ettik onu işte! Kötü bir çocuk artık o! Ailesi için sonsuza dek bir *şande* kaynağı artık! Evet, evet, hepsini görebiliyorum: Bir sabah bir de uyanıyorum ki, bütün bu kötülüklerim yüzünden Cehennem'in kenefine zincirlememişler mi beni, ben ve bu dünyanın diğer mal müdürleri – "*Ştarke*'ler" diye gürlüyor Şeytan, bize bembeyaz temiz gömlekler ve Sulka kravatlar dağıtırken, şıkır şıkır yeni giysilerimize bürünürken biz, parlak zekâlı *gantzek noker*'ler, "bulmaca meraklıları," uzun bacaklı kadınlara takılan kocabaşlar. Hoşgeldiniz. Çocuklar, hayatta gerçekten büyük işler başardınız. Gerçek anlamda seçkin birer insan oldunuz. Hele sen," diyor bir kaşını alaycı bir edayla kaldırıp benden tarafa bakarken, "sen ki *on iki* yaşında liseye başladın, Newark Yahudi cemaatinin dünya çapındaki elçisisin– " Ah-haa, biliyordum been. Bildiğimiz Şeytan değil bu, Şişko Warshaw, Haham. Yürekli ve azametli ruhani önderim benim! Hece müsrifi, Pall Mall nefesli haham! Muh-te-rem Haham Hazretleri! Benim *bar mitzva* törenimdeyiz, utangaç utangaç dikiliyorum hahamın yanında, su gibi ter olmuş her yanım, gerçi övgülere mazhar olmak hoşuma gitmiyor değil, onu da söyleyeyim yani. Alexander Portnoy aşağı, Alexan-

der Portnoy yukarı, bakın size doğruyu söyleyeyim, hecelerle konuşuyor ya adam, küçücük kelimeleri büyük birer lafa dönüştürüyor, büyük kelimeleri ise başlı başına birer cümleye, doğruya doğru, başka zamanlarda olduğu kadar rahatsız etmiyor beni bu. Orada toplanmış akraba ve taallukata benim fazilet ve muvaffakiyetlerimi bir bir ve de hece hece sayıp dökerken, güzelim güneşli cumartesi sabahı su gibi akıp gidiyor. Şişir de şişir beni, Warshaw, göklere çıkar beni, aman aceleye gerek yok, lütfen. Gencim ben, bütün gün dikilebilirim burada, yani bu iş ille böyle olacaksa eğer. "... kendini ailesine adamış bir evlat, sevgi dolu bir kardeş; sınıfını hep takdirname ile geçen fevkalade bir öğrenci, dikkatli bir gazete okuru (bütün güncel olaylarda bilgilidir, bütün Yüksek Mahkeme yargıçlarının ve Kabine üyelerinin ismini tek tek bildiği gibi, Kongre'nin her iki meclisinde bulunan azınlık ve çoğunluk liderlerinin, ayrıca önemli Kongre mevzularında oturumlara başkanlık eden üyelerin isimlerini de sayabilir size), kendisi Weequahic Lisesi'ne *on iki* yaşında başlamıştır, IQ'su 158, *yüz-zel-lis-sek-kiz*, ve işte şimdi," diye anlatıyor, huşu içinde, yüzleri ışıldayarak dinleyen kalabalığa, seyircilerdeki hayranlık duygusunun kabardıkça kabardığını ve nihayet kürsüye kadar yükselerek beni sarmaladığını hissediyorum – aman yani, eğer adam sözünü bitirdiğinde bunlar kalkıp beni elleri üstünde, Tora'yı gezdirir misali sinagogda gezdirmezlerse şaşırmamalıyım, gayet ağırbaşlı bir edayla sıralar arasında dolaştırırlarken beni, cemaat de yepyeni mavi Ohrbach gömleğimin orasına burasına dudaklarını değdirmek için itişip kakışacak, ihtiyarlar öne fırlayarak ibadet atkılarını sürtecekler, Londra'dan gelme gıcır gıcır Character pabuçlarıma. "Bırakın geçeyim! Bırakın elimi değeyim!" ve bütün dünyanın tanıdığı biri olduğumda da şöyle diyecekler torunlarına: "Evet ya, ben de oradaydım, Başyargıç Portnoy'un *bar mitzva* töreninde bulunmuştum" – "bir elçi," diyor Haham Warshaw, "artık bizim olağanüstü elçimizdir kendisi– " Oysa şimdi üslup değişmiş! Hem de ne biçim! "Artık," diyor bana, "bir pezevenk zihniyetiyle hareket ediyor! Bir at yarışı cokeyinde görülebilecek insani değerlere sahip! Nedir bunun için insan deneyiminin zirvesi? Uzun bacaklı bir pahalı *kurve*'yi koluna takıp lokanta lokanta gezmek! *Body* giyip dolaşan, yollu bir kızla!" "Bakın, lütfen, Muh-te-rem, ben artık koca adam

oldum – yani bu haham ağızlarını bırakabilirsiniz. Oyunun bu aşamasında gülünç kaçıyor doğrusu. Çirkin ve soğuk olanların yerine güzel ve seksi olanları tercih ettim, bu bir facia mı yani? Niye böyle Las Vegaslı kabadayılar gibi giydiriyorsunuz beni? Niye sonsuza dek bir kenefe zincirlendim? Serbest bir kızı sevdim diye bana reva mı bu?" "Sevmek mi? *Sen?* Tuu senin suratına! *Nefsini* sevdin sen, evlat, benim lugatimde böyle bu! Nefsini, büyük N ile yazılacak! Bomboş bir buzdolabı senin yüreğin! Kanın kar yapmış! Yürürken tangır tungur sesler çıkarmamana şaşıyorum! Serbest kız, ha – bahse girerim bu serbest kız, senin kuşunu okşayan koca bir tüyden ibarettir *ve bütün anlamı budur senin için, Alexander Portnoy!* Hani *nerede* verdiğin *sözler!* İğrençsin! Sevmek ha? Ona ş-e-h-v-e-t denir! N-e-f-i-s denir ona!" "Ama duygularım nasıl da kabarmıştı, Howard Johnson'ın yerindeyken– " "Senin çükün kabarmıştı! Bu kesin!" "Hayır!" "Evet! *Hayatın* boyunca bir kabarma hissettiğin *yegâne* yerin de orası! Zırıldak seni! Özentiler ve sızlanmalar yığını seni! Birinci sınıftan beri kendinle uğraştın durdun hep, bırak Allah aşkına!" "Uğraş*madım!*" "Uğraştın! Uğraştın! İşte en derindeki hakikat bu, dostum! İnsanlığın acıları falan zerre kadar ipinde değil senin! Bırak bu *ayakları* hocam, kendini kandırıp durma hiç! Kardeşlerine nasıl sesleniyorsun, farkında mısın? Bakın, nereye sokuyorum küçük Alex'i – bakın kimi düdüklüyorum *ben:* Bir yetmiş beşlik bir mankeni! Başkalarının üç yüz dolar döktüğü şey, bana beleş! Vay yavrum vay, insanlığın zaferi değilse nedir *bu,* ha? Sanma ki üç yüz dolar senin içini gıcıklamıyor – gıcıklıyor çünkü! Bir de benim neleri sevdiğime baksak diyorum, Portnoy!" "Yapmayın n'olur, *New York Times*'ı okumuyor musunuz siz? Bütün yetişkinlik hayatım, savunmasızların hakkını savunmakla geçti! Beş yıl ACLU'da görev yaptım, karşılığında hiçbir şey almadan sıkı bir mücadele yürüttüm. Ondan da önce Kongre'de bir komitede hizmet verdim! Serbest çalışsam bunun iki katı, *üç* katı para kazanırım! Ama çalışmıyorum! Şimdi yeni bir göreve atandım –gazete okumuyorsunuz ki siz!– İnsani Fırsatlar Komisyonu'nun Başkanlığına getirildim! Emlak piyasasında ayrımcılıkla ilgili özel bir rapor hazırlıyoruz– " "*Palavra.* Am Komisyoncusu, sen busun işte! İnsaniyetsiz Fırsatçılar Komisyonu Başkanı! Haa, bir de büyük otuzbir virtuozu! Gelişim özürü

vak'ası seni! Caka satmaktan başka bir bok bildiğin yok Portnoy, ama malı götürüyorsun işte! Tam yüz elli sekiz puanlık IQ, hepsi doğru lağıma! Çok işe yaradı tabii, ortaokulun iki sınıfını birden atlamanı sağlayarak, şapşal herif seni!" *"Ne?"* "Ya babanın Antioch College'a döktüğü paralar – o parayı ödemek için kıçını yırttı adamcağız! Bütün kabahat ananla babanda, değil mi Alex? Kötü giden ne varsa, onlar sebep olmuştur – iyi giden ne varsa, sen kendin yapmışsındır! Zırcahil seni! Seni taş kalpli seni! Niye kenefe zincirlendin sanıyorsun? Ben sana niye olduğunu söyleyeyim: Şiirsel adalet adına! Sonsuza dek çükünü çekiştirebilesin diye! O kıymetli minik domdomunu attır dur işte ebediyen! Haydi başla, çek, Komisyon Başkanı, yürekten yaptığın tek iş bu değil mi – kokmuş *putz* seni!"

Üstümde smokinle içeri girdiğimde, hâlâ duşta. Anlaşılan onu rahatsız etmeden içeri gireyim diye kapıyı kilitlememiş. East Eighties'de devasa bir modern apartmanın en üst katında oturuyor, ve koridordan geçen herhangi birinin de içeriye benim kadar kolay girebileceğini düşününce tedirgin oluyorum. Duş perdesinin ardından seslenerek uyarıyorum onu. Minicik ıslak yüzünü yanağıma değdiriyor. "Kim niye girecek ki içeri?" diyor. "Bütün param bankada?"

"Tatmin edici bir cevap değil bu," deyip oturma odasına çekiliyorum, sinirlenmemeye çalışarak. Sehpanın üzerindeki kâğıdı görüyorum. Bir çocuk mu gelmiş buraya, diye geçiyor aklımdan. Yo, yo, Maymun'un elyazısını gösterir ilk numuneyle karşı karşıyayım sadece. Temizlikçi kadına yazılmış bir not. Gerçi ilk bakışta, temizlikçi kadın *tarafından* yazılmış olması gerekir gibi geliyor bana.

Gerekir? Niye "gerekir?" Bu kız "benim" diye mi?

sevğli willa *lütüfen* banyu yerini sil & pençre
içlernide unutma meri ceyn r

Tam üç kez baştan sona okuyorum cümleyi ve bazı metinlerde olduğu üzere her okumada anlamı ve yan anlamlarıyla ilgili yepyeni incelikler keşfediyorum, her okuma, zaman geçtikçe götüme

daha neler gireceğine dair yepyeni kehanetleri açığa çıkarıyor. Neden izin vereyim bu "ilişki"nin daha fazla ivme kazanmasına? Neler düşünüyordum öyle Vermont'ta! Allahım, o *ü*'ler, "lütüfen"in *t*'sinin iki yanında sırıtan *ü*'ler – bir çadır tiyatrosunun afişinde sergilenen düşünce zenginliğine sahip bir akıl bu! Hele o "pençre!" Tam da bir orospu böyle yazardı o kelimeyi! Ama asıl mesele "sevgili"nin başına gelenlerde, o yumuşacık, o duygulu kelime, *ğ* ile eciş bücüş yazılarak içler acısı bir hale sokulmuş. Tabiata aykırı bir ilişki bu! Bu kadın eğitilemez ve ıslahı da mümkün değil. Onun tersine, benim çocukluğum Seçkin ve Kültürlü Boston'da geçti. Nedir bizi bir araya getiren? Maymun iştahı! Ne işimiz var birbirimizle? İşimiz *yok!*

Telefonlar mesela, tahammül edemiyorum o telefonlara! Zırt pırt telefon edeceği konusunda beni uyardığında şakacı bir genç kız cazibesiyle söylemişti bunu – sürpriz! meğer ciddiymiş! İşyerindeyim, ağır psikoz vakası bir çocuğun yoksul ana-babası, çocuklarının belediye hastanesinde sistemli biçimde aç bırakıldığını anlatıyorlar bana. Hastaneler Genel Müdürlüğü'ne gitmeyip bize gelmişler şikâyet için, çünkü Bronx'ta parlak zekâlı bir avukat, çocuklarının besbelli ayrımcılık kurbanı olduğunu söylemiş. Hastane psikiyatri servisinin şefiyle yaptığım telefon konuşmasında tek öğrenebildiğim şey, çocuğun yemek yemeyi reddettiği oluyor – yemeği alıp saatlerce ağzında tutuyor, ama yutmayı reddediyormuş. Ne çocuklarının ne de kendilerinin, düşündükleri şekilde veya zannettikleri nedenle ayrımcılığa kurban gitmekte olduğunu anlatıyorum bu insanlara. Cevap sarsıyor onları, çünkü riyakârca buluyorlar; *beni* de sarsıyor, çünkü riyakârca buluyorum. Kendi kendime diyorum ki, "*Benimki* gibi bir annesi olsaydı, bak nasıl yutuyordu o yemeği," bir yandan da içinde bulundukları zor durumu anlamaya çalıştığımı ifade ediyorum. Fakat "Belediye Başkanı" ile görüşmeden odamdan ayrılmayı reddediyorlar, daha önce de "Komisyon Başkanı" ile görüşmeden sosyal hizmet bürosundan ayrılmayı reddetmiş oldukları gibi. Baba, sırf Porto Rikolu olduğu için küçük savunmasız bir çocuğu açlıktan ölmeye terk eden bütün herkesle birlikte beni de işten attıracağını söylüyor! "*Es contrario a la ley discriminar contra cualquier persona–*" diye yüksek sesle okuyor bana, İFK'nin *–benim* tarafımdan!– iki dilde yazılmış olan elkitabı-

nı: "Her kime karşı olursa olsun, ayrımcılık yasalara aykırıdır." Tam bu noktada telefon çalıyor. Porto Rikolu İspanyolca bağırıyor bana, annem çocukluk günlerimden kalma bıçağı sallıyor bana ve sekreterim, Bayan Reed'in hatta beklediğini haber veriyor bana. O gün üçüncü kez.

"Seni özledim, Arnold," diye fısıldıyor Maymun.

"Ne yazık ki şu anda meşgulüm."

"Seni çok, çok seviyorum."

"Evet, iyi, bu konuyu daha sonra görüşebilir miyiz?"

"O kocaman kaygan kamışının içime doğru kaymasını nasıl– "

"Şimdilik hoşçakal!"

Başka neleri sinirime dokunuyor? Dudaklarını oynatıyor, bir şey okurken. Önemsiz mi? Öyle mi geliyor size? Bir ilişki yaşamakta olduğunuzu varsaydığınız kadınla –yirmi dokuz yaşında biriyle– sofraya oturup, birlikte gidebileceğiniz bir film seçmek için gazetenin sinema sayfasını, dudaklarını oynata oynata okuyuşunu izlediniz mi hiç? Daha o söylemeden anlıyorum oynayan filmleri – dudaklarını okuyarak! Bir de ona getirdiğim kitaplar, bir işten diğerine giderken hep koca çantasında taşıyor onları – okumak için mi? Yo! Hötöröf bir fotoğrafçıyı etkilemek için, sokaktan geçenleri, *yabancıları*, çokyönlü karakteriyle etkilemek için! Şu kıza bak, enfes bir götü var – hem de elinde kitabı! İçinde gerçek kelimeler olan bir kitap! Vermont'tan döndükten bir gün sonra *Şimdi de Ünlülere Övgüler Düzelim*'i almıştım ona – bir karta "Heyecanından nefes alamayan kıza," yazıp o akşam vermek üzere hediye paketi yaptırmıştım. "Bana okuyacağım kitapları söyle, tamam mı?" – şehre döndüğümüz akşam böyle dokunaklı bir ricada bulunmuştu işte: "Çünkü madem sen harbiden zeki olduğumu söylüyorsun, niye aptal kalayım?" Ben de düşündüm ki başlangıç için Agee iyidir, hem Walter Evans'ın fotoğrafları da kitap boyu yardımcı olur: Ona, kendi hayatının ilk dönemlerini kendi ağzından anlatacak bir kitap işte, kendi kökenine ilişkin perspektifini genişletecek bir kitap (yalnız, tabii bu köken meselesi, bizzat proleter kızdan çok cici solcu Yahudi çocuğunu ilgilendiriyor). Nasıl da ciddiye alarak, nasıl da yürekten derlemiştim o okuma listesini! Onun kafasını geliştirmesine yardımcı olacaktım, yavrum be! Agee'den sonra Adamic'ten *Dinamit!*, üniversiteden kalma kendi sararmış kitabımı

verdim ona; düşündüm de bir üniversite öğrencisinin okurken altını çizdiği satırların faydası dokunur, konuyla ilgili olan ile teferruatta kalan arasındaki farkı kavramasına yardımcı olur, bir genelleme yapmasını sağlar, örnekler sunar ve saire ve saire. Hem o kadar basit bir dille yazılmıştı ki bu kitap, sadece benim itelememle değil, kendi geçmişiyle (benim tahayyül ettiğim geçmişiyle) doğrudan bağlantılı olduğunu düşünerek önerdiğim bölümleri değil –kömür madenlerindeki şiddet, ta Molly Maguire'lardan başlayarak; sonra o Dünya Sanayi İşçileri sendikasıyla ilgili bölüm falan– ne bileyim, kendisinin de bağrından kopup geldiği Amerikan işçi sınıfının mağduru ve faili olduğu şiddetle, vahşetle ilgili bölümleri de okurdu. *A.B.D.* diye bir kitap duymamış mıydı hiç? Bayan Hoştıntın: "Pah, ben hayatta bişey okumuş diilim, Prof. Âlimgil." Ben de Dos Passos'un kitabının Modern Library'den çıkan baskısını aldım ona, ciltli ve şömizli hem de. Basitten başla, diyordum kendi kendime, basit şeylerden başla, ama eğitici şeylerden, yavaş yavaş ilerlersin. Ah, hayallerimi anlıyorsunuzdur eminim. Okunacak kitaplar? W. E. B. Du Bois'nın romanı, *Kara Canlar. Gazap Üzümleri. Bir Amerikan Tragedyası.* Sherwood Anderson'ın çok sevdiğim bir kitabı, *Beyaz Garibanlar* (ismi ilgisini çeker, diye düşünmüştüm). Baldwin'den ***Bir Vatan Evladının Notları***. Dersin adı? Aa, bilmem – Profesör Portnoy'dan, "Ezilen Azınlıklara Giriş." "Amerika'da Nefretin Tarihçesi ve İşlevi." Amaç? Salak *şikse*'yi kurtarmak; kendi soyunun cehaletinden çekip çıkarmak onu; taş kalpli zalimin kızını, mazlumların müridi yapmak; merhameti öğretmek ona, dünyadaki acıların biraz olsun yüreğini yakmasını sağlamak. Şimdi anladınız mı? Kusursuz bir çift işte: Kız, geri verir Yid'in idini, oğlan da tekrar kazandırır *oy*'u *goy*'a.

Neredeyim ben böyle? Üstümde smokinle. Akşam giysilerimle gayet kibar ve medeni, elimde hamura dönüşmekte olan "sevgli willa" ve işte geliyor Maymun, üstünde davet için özel olarak satın aldığı giysi. *Ne* daveti? Nereye gidiyoruz zannediyor bu, miki filmi çekmeye mi? Doktor, götüne kadar zar zor iniyor elbisesi! Altın rengi bir cins metalik iplikten, fazlasıyla gevşek örülmüş, koca koca delikleri var ve içinde de, teniyle aynı renk bir *body*'den başka hiçbir şey yok! Ve bu sade akşam giysisini taçlandırmak

üzere kendi saçlı kafasına, ilham kaynağı besbelli ki Öksüz Annie'cik olan bir peruk geçirmiş, dev tirbuşonlar misali koca koca kara lülelerden oluşan bir hale var tepesinde, halenin ortasında da bu şapşal boyalı surat sırıtıyor. Allahım ne bayağı görünmüş o küçücük ağzı! *Tam* anlamıyla Batı Virginialı bu kız! Madencinin kızı neonlar şehrinde! "Bununla mı," diye düşünüyorum, "gidileceğini sanıyor Belediye Başkanı'nın davetine? Striptizcilere dönmüş! 'Sevgilim,' ay, o *ğ* ile yazar tabii bunu! Koca hafta boyunca Agee'nin kitabından iki sayfa okumamış üstelik! Resimlerine bakmış mıdır acaba? Yok canım, hiç zannetmem! Off, yanlış," diye düşünüyorum, temizlikçiye yazdığı notu buruşturup yadigâr olarak cebime tıkarken –ertesi gün lime lime eder, atarım– "yanlış! Sokaktan topladığım birisi bu yahu! Daha ismimi bile bilmeden benimkini ağzına alan birisi! Bir zamanlar Las Vegas'ta motor açmış birisi, başka yerlerde de açmadıysa tabii! Şuna bir bak Allah aşkına – tam bir kevaşe! İnsani Fırsatlar Komisyonu Başkan Yardımcısı'nın kevaşesi! Nasıl bir rüyanın ortasında yaşıyorum ben? Benim bunun gibi biriyle olmam *tamamen yanlış!* An-lam-sız! Herkesin enerjisi de, karakteri de, zamanı da boşa harcanmış oluyor!"

"Pekâlâ," diyor Maymun takside, "nedir canını sıkan, Baba?"

"Yok bir şey."

"Görüntümden nefret ettin."

"Saçmalama."

"Şoför bey – Peck and Peck'e!"

"Kes sesini. Gracie Konağı'na, şoför bey."

"O yaydığından radyasyon zehirlenmesine uğramaktayım, Alex."

"Bir bok yaydığım yok! *Tek söz* söylemiş değilim ki."

"O iki kara Yahu boncuğu senin yerine söylüyor, abi. Ba-kışlaa-rıın... "

"Rahatla, Maymun."

"*Sen* rahatla!"

"Ben rahatım!" Ama erkekçe metanetimi ancak bir dakika daha koruyabiliyorum. "Bir tek şey istiyorum, Allah rızası için," diyorum ona, "Mary Lindsay'nin yanında am falan deme!"

"*Ne?*"

"Doğru işittin. Oraya vardığımızda, daha kapıyı açan kişiye sı-

rılsıklam olduğundan falan bahsetmeye kalkma! Hiç değilse bir yarım saatçik sabret, bulduğun ilk Koca John'un *şlong*'una elini atmadan önce, tamam mı?"

Bu sözle birlikte fren cayırtısı gibi bir yuhhh sesi yükseliyor şoförün taraftan – ve Maymun hışımla kapıya yükleniyor. "Canım ne isterse söylerim, yaparım, giyerim! Burası özgür bir ülke, kabız Yahudi dallaması seni!"

Taksiden indiğimiz anda Bay Manny Schapiro'nun, yani şoförümüzün bize fırlattığı bakışı göreceksiniz. "Kalantor piçleri sizi!" diye haykırıyor. "Nazi orospusu!" ve lastikleri yaka yaka uzaklaşıyor oradan.

Carl Shurz Parkı'nda oturduğumuz banktan Gracie Konağı'nın ışıklarını görebiliyoruz; yeni yönetimin öteki üyelerinin içeri girişini izliyorum, bir yandan da kolunu okşuyor, alnını öpüyor, ağlamamasını söylüyorum ona, kabahat bende, evet, evet, kabız bir Yahudi dallamasıyım ben, ve özür diliyorum, özür diliyorum, özür diliyorum.

"–her şeyime kusur buluyorsun – daha *bakışlarınla* bile kusur buluyorsun, Alex! Akşam kapıyı açıyorum, bütün gün *ölmüşüm* seni göreyim diye, bütün gün senden başka hiçbir şey düşünmemişim, ve işte kapıda, bir çift nursuz göz, yaptığım her şeye bir *kusur* bulmaya başlıyor bile! Sanki yeterince güvensiz değilmişim gibi, güvensizlik zaten benim bütün takıntım değilmiş gibi, daha ağzımı açtığım anda yüzünde o ifade – saati bile söylesem *o bakışla* karşılaşıyorum: Allah kahretsin, işte yine saçma sapan, eblehçe bir şey yumurtlayacak beyinsiz kancık. Ben diyorum ki, 'Saat yediye beş var,' sen 'Nasıl bu kadar aptal olabilir, Yarabbim!' diye düşünüyorsun. Bak, sırf o siktirik Harvard'a gitmedim diye beyinsiz değilim ben, hem kancık da değilim! *Lindsayler*'in yanında nasıl davranacağım konusunda da o sıçtığımın ağzını açma bir daha. Kim lan bu *Lindsayler?* Allah'ın siktir ettiği bir belediye başkanıyla karısı! Götümün *belediye başkanı!* Hani belki unutmuşsundur diye söylüyorum, sen daha New Jersey'deyken, Newark'ta mini mini Yahudi kız arkadaşlarına parmak muamelesi çekerken, ben Fransa'nın en zengin adamlarından biriyle evliydim, *daha on sekiz yaşındayken* – ve akşam yemeğinde Ali Han'ın sofrasına konuk olmuştum!"

Bir gönül ilişkisinden bu mudur benim anladığım, diye soruyor

yürek paralayıcı iç çekişler arasında. Bir kadına cüzzamlıymış gibi davranmak mı?

"Öyleyse bu bir gönül ilişkisi değil belki de. Bu belki de, şu hata dedikleri şeylerdendir. Belki birbirimizi daha fazla kırmadan ikimiz de yolumuza gitsek en iyisi olacak," demek istemiştim. Ama demedim! İntihar eder korkusuyla! Daha beş dakika önce kendini taksiden atmaya kalkmamış mıydı? Bir de, "Bak, Maymun, bu iş buraya kadar," dediğimi düşünün – ne alıkoyabilirdi onu, parkın içinde gözden kaybolduğu gibi kendini East River boğazına atmaktan? Doktor, inanın bana, gerçekten vardı böyle bir ihtimal – işte bu yüzden tek kelime etmedim; ama *kendisi,* kollarını boynuma dolayıp kelime üstüne kelime etti. "Seni seviyorum Alex! Sana hayranım, tapıyorum sana! Sakın bırakma beni, lütfen! Çünkü dayanamam böyle bir şeye! Çünkü sen hayatta tanıdığım bütün erkekler içinde, bütün kadınlar ve çocuklar içinde de, en iyisisin! Bütün hayvanlar âlemi içinde! Ahh, Dönüm Noktam benim, kocaman bir beynin ve de kocaman bir sikin var senin, ve de ben seni seviyorum!"

Ve sonra, *Lindsayler*'in konağına en çok elli metre uzaklıktaki bir bankın üzerinde peruğunu kucağıma gömdüğü gibi ağzına almaya kalktı. "Maymun, *olmaz*," diye yalvardım, "*olmaz*," dedim, Maymun büyük bir heyecanla indirirken siyah pantalonumun fermuarını, "her taraf sivillerle dolu!" – Gracie Konağı ve çevresindeki polis korumasından bahsediyordum. "Yakalarlar bizi, dünya âleme rezil oluruz – *Maymun, polisler–* " ama ihtiraslı dudaklarını açık fermuarımdan kaldırarak fısıldadı, "Senin kafanın içi dolu onlarla" (zekice olmadığı söylenemezdi bu cevabın, zekice düşünerek söylenmiş idiyse tabii), sonra toprakta kendine yuva kazmaya uğraşan kürklü küçük bir hayvan gibi baş aşağı daldı. Ve ağzıyla hükmetti bana.

Yemekte bir ara kulağıma çalındı, gün boyu mankenlik yaptığını, akşamları da Hunter'da derslere girdiğini anlatıyordu belediye başkanına. İşitebildiğim kadarıyla apış arasından hiç bahsetmedi. Ertesi gün de Hunter'a gitti ve o günün akşamı, beni hayretler içinde bırakan bir şey gösterdi: Başvuru bürosundan aldığı form. Övgülerime mazhar oldu bu formla, ve tabii hiçbir zaman doldurmadı onu – ha, yaşını yazmış bir tek: 29.

Maymun'un, ta Moundsville'deki lise yıllarından kalma bir fantezisi. Herkes okuyup yazmayı öğrenirken, onun yaşadığı düşler âlemine bakın:

West Point'a başvuruda bulunan bütün Batı Virginialı gençler, dev bir toplantı masasının çevresine dizilmiş, pür dikkat oturmaktadırlar. Masanın altında ise cühela takımından bizim ebleh yeniyetme, yani Mary Jane Reed, elleri ve dizleri üzerinde dolaşmaktadır, hem de çırılçıplak. West Point'tan gelmiş olan albay, arkasında kavuşturduğu ellerinde fiyakalı bir kamçıyı pat pat sallayarak masanın etrafında daireler çize çize dolaşır da dolaşır, gençlerin yüzlerini inceler de inceler, bu sırada Mary Jane de çocukların pantalon fermuarlarını indirmekte, sırayla her birine saksofon çalmaktadır. Mary Jane'in o yırtıcı ve çok bilmiş küçücük ağzından oluşan silahın içine patlarken, bir askere yaraşır metaneti ve vakarı en iyi korumayı başaran çocuk, harp akademisine seçilecektir.

On ay. İnanılır gibi değil. Bütün bu zaman boyunca tek bir gün –hatta muhtemelen tek bir saat– geçmemiş olsun ki kendi kendime şu soruları sormayayım: "Neden böyle biriyle olmaya devam edeyim? Böyle bir et yığınıyla! Bu kaba, bayağı, azap içinde kıvranıp duran, kendinden iğrenen, şaşkın, yitik, kimliksiz –vb, vb, vb– kadınla– " Sonu gelmez bir listeydi bu ve gün geçtikçe daha da uzuyordu. Hele onu sokaktan ne kadar kolay kaldırdığımı (hayatımdaki cinsel başarıların doruğunu!) hatırladıkça, açıkçası içim bulanarak figan ediyordum. Benim açımdan aklına da, muhakemesine de, davranışlarına da saygı göstermenin mümkün olamayacağı birisiyle niye hâlâ, hâlâ devam etmekteydim ki? Bende her Allah'ın günü itiraz ve ikaz patlamalarına, her Allah'ın saati nush ve tekdir bombardımanlarına sebep olan bir kadın! Bir de vaazlar vermez miyim! Allahım, okul müdürüne çevirdi beni. Doğum günümde bana o İtalyan *loafer* ayakkabılarını aldığında, mesela – karşılığında amma konferans çekmiştim ona!

"Bak," demiştim, mağazadan çıkar çıkmaz, "sana küçük bir nasihat, alışverişlerde faydası dokunur: Para verip karşılığında mal almak gibi son derece basit bir iş yapmak üzere bir yere girdiğinde, ufkun bu yanında kalan herkese çanağından bal dağıtmak zorunda değilsin. *Tamam mı?*"

"*Ne* dağıtmışım? Kim ne dağıtmış be?"

"Sen, Mary Jane! Mahrem olduğu kabul edilen bazı bölgelerini!"

"Ben öyle bir şey yapmadım!"

"Yapma lütfen, her oturuşunda, her kalkışında, deliğin tezgâhtarın burnuna takılacak diye ödüm koptu."

"All-lla-hımmm, oturmam gerekti oturdum, kalkmam gerekti kalktım, ne var bunda?"

"İyi de ata biner, attan iner gibi oturup kalkman şart mı?"

"Aman, nedir senin derdin, anlayabilmiş değilim – adam tekerlekti zaten."

"Bana 'dert' olan şu: Senin iki bacağının arasındakileri gören insanların sayısı, Huntley ile Brinkley'yi seyredenlerin sayısını aşmış bulunuyor! *Yüzünü* daha fazla eskitmesen, diyorum, ha?" Ama daha bu suçlamaları yaparken bile kendi kendime söyleniyorum: "Of, bırak artık, Mahzun Çocuk – madem amfendi yerine ham'fendi istiyorsun, git öylesine takıl. Kim tutuyor seni?" Zira bilmekteyiz ki şehrimiz, Miss Mary Jane Reed'le uzaktan yakından alakası olmayan kızlarla kaynıyor, gelecek vaat eden, ar damarı çatlamamış, tertemiz genç bayanlar bunlar – sağlıklı birer bayan, çiftlikte süt sağmak için ideal. *Biliyorum*, çünkü bunun selefleri, onlardı – yalnız, onlar da tatmin etmiyordu beni işte. Onlar *da* yanlış seçimdi. Spielvogel, inanın bana, onlarla da oldum, denedim: Pişirdikleri güveçleri yedim, banyolarında tıraş oldum, kasa kilitlerinin yedek anahtarlarını taşıdım cebimde, kedileriyle ahbaplık ettim –isimleri Spinoza veya Klytaimnestra veya Candide veya Kedi olan kedileriyle– evet, evet, akıllı ve birikimli kızlar hepsi, köklü ve de prestijli üniversitelerdeki akademik ve seksüel maceralarını yeni tamamlamış, hayat dolu, zeki, kendine saygısı olan, kendinden emin, el üstünde tutulmuş genç kadınlar – sosyal hizmet uzmanları ve araştırma görevlileri, öğretmenler ve redaktörler, yanlarında kendimi aşağılık bir durumda hissetmediğim, yerin dibine geçmediğim kızlar, analık ya da babalık etmek, eğitmek ya da kurtarmak zorunda kalmadığım kızlar. Ama onlar da işe yaramadı, işte!

Kay Campbell, Antioch'taki kız arkadaşım – ondan daha örnek

bir kişilik olabilir mi? Hilesiz, iyi huylu, marazilikten de egoistlikten de nasibini almamış bir kız – tam anlamıyla övgüye şayan, kıymetli bir insan evladı. Peki nerede şimdi o cevher? Heey, Balkabağı! Amerika'nın orta yerinde, şanslı bir *şaygetz*'in harikulade karısı olarak gün mü dolduruyordur acaba? Başka ne olabilir ki? Edebiyat dergisinin editörüydü, İngiliz edebiyatında her türlü takdir, teşekkür, onur belgesi onundu, Yellow Springs'de zenci saçı kesmeyen o berber dükkânının önünde, ben ve öfkeli arkadaşlarımla birlikte elinde pankartlarla bağırıp çağırmıştı – gürbüz, hayat dolu, kocaman bir yüreği ve kocaman bir götü olan, bebek yüzlü, sarı saçlı ve ne yazık ki tahta göğüslü bir kızdı (sahi, galiba benim şansım tahta göğüslülerden açılmış – bakın, neden *böyle* oluyor dersiniz? bu konuda kaleme alınmış bir yazı bulabilir miyim acaba? sizce bir anlamı var mı? yoksa devam mı edeyim?). Ha, bir de o çiftçi bacakları! Ve sırt kısmı hep dışarı taşıp eteğinin üstüne sarkan bluzu. Bayılırdım o şen şakrak hallerine! Hele topuklu ayakkabı giydiğinde, ağaca çıkmış da inemeyen bir kedi gibi görünmesine, başı dertte, acemisi olduğu bir işe kalkışmış biri gibi eğreti yürümesine. Baharda derslere yalınayak giren Antioch'lu orman perilerinin öncüsüydü daima. "Balkabağı," derdim ona, teninin renginden ve küfesinin büyüklüğünden ötürü. Sağlamlığından ötürü de ama: Ahlaki ilkeler söz konusu oldu mu, kabağınki kadar sağlamdı kabuğu, öyle zarif bir inatla sürdürürdü ki tutumunu, ona imrenmek ve hayranlık duymaktan başka bir şey gelmezdi elimden.

Asla bir tartışmada sesini yükseltmemiştir. On yedi yaşında, Jack ve Sophie Portnoy Münazara Cemiyeti'nden yeni çıkmış biri olarak bunun, üzerimde bıraktığı etkiyi tahayyül edebiliyor musunuz? Nerede duyulmuştur bir münakaşada böylesi bir yaklaşım? Asla muarızını alaya almazdı! Yahut fikirlerinden ötürü ondan nefret ediyormuş gibi bir hali olmazdı! A-ha, *goyim* çocuğu olmak *bu* işte, New Jersey'de değil de Iowa'da okul birincisi olmak bu; evet, *goyim* mensuplarının bir meziyeti varsa eğer, o da bu işte! Hiddete kapılmadan otorite kurmak. Durmadan kendi kendini tebrik etmeden erdem göstermek. Kasıntı olmadan ya da yapmacık bir tevazuya kapılmadan kendine güven duymak. Gelin, adil olalım ve *goy*'u öldürsek de hakkını verelim, Doktor: Etkileyici olduklarında, çok

etkileyici oluyorlar. Çok *sıkı* oluyorlar! Evet, beni büyüleyen buydu işte – olduğu gibi olması ve yürekli olması, azimli olması; tek kelimeyle, balkabağı olması. Sağlıklı, koca götlü, rujsuz, yalınayak *şikse*'m benim, nerelerdesin Kay-Kay? Kaç tane doğurdun? Çok yağ bağladın mı? Ee, n'apalım yani? Tut ki apartman kadar oldun – e şimdi, öyle bir karakteri de göstermek *lazım* ama! Ortabatı'nın bir numarası, *neden bıraktım onu?* Aman meraklanmayın, sonra geleceğim buna, kendi kendimi paralayıp dövünmelerim en fazla bir anı ötede başlar, şimdiye dek belli olduğu üzere. Bari bu arada Kay'in hasretinden birazcık öleyim. Ah o tereyağı gibi ten! O kendinden dalgalı saçlar! Hem daha ellilerin başları bu, Doktor, dalgalı saç moda olmadan önce! *Doğal* hali böyleydi, Doktor. Yuvarlak ve geniş, güneş renkli Kay! Kesin yarım düzine velet tırmanıyordur şimdi o geniş kalçalarına (Maymun'un bir avuç dolusu küçücük manken kıçının tam tersi!) Ekmeğini kesin kendin yapıyorsundur şimdi, değil mi? (O sıcak bahar akşamı, Yellow Springs'deki dairemde bana yaptığın gibi, üstünde minicik külotunla sutyenin, kulaklarına un bulaşmış, alnının bitimindeki saç çizgisinde ter boncukları parlıyor – hatırlar mısın? o sıcakta, sırf gerçek ekmeği tattırmak için bana? Hamur niyetine kalbimi de kullanabilirdin, öylesine yumuşamıştı ki o akşam!) Hâlâ havası kirlenmemiş olan, insanların hâlâ kapılarını kilitlemeden yattığı bir yerde yaşıyorsundur şimdi mutlaka – ve hâlâ paraya da, mala mülke de metelik vermiyorsundur. Hey, ben de vermiyorum, Balkabağı, bu ve benzeri orta sınıf meseleleriyle kendimi kirletmiş değilim hâlâ! Ah, tam anlamıyla orantısız vücutlu yavrum benim! Bir mil uzunluğunda manken olmaz senden! Memeleri dümdüzmüş, e n'olmuş yani? Göğüs kafesi ve boynuyla bir kelebek kadar narin, ama alt kısmı ayı kadar sağlam basıyor yere! Sağlam *kökler salmış*, demek istiyorum! Bir demiryolu işçisinin bacaklarıyla değiyor bu Amerikan toprağına!

İkinci sınıftayken Greene iline gidip Stevenson için kapıları çaldığımızda görecektiniz siz Kay Campbell'ı. Cumhuriyetçiler'in en dehşetengiz, en darkafalı olanları karşısında, insana aklını oynattıracak kadar koyu bir bencillik ve ruh fukaralığı karşısında Balkabağı, asla hanımefendiliğinden taviz vermezken, ben tam bir barbar kesilmiştim. Ne kadar soğukkanlı (veya tenezzül göstererek

diyeyim, öyleydim çünkü) başlamış olursam olayım söze, sonunda kan ter içinde, öfkeden kudurur hale geliyor, hakir görüyor, hakaret ediyor, lanetliyor, o çok sevgili Ike'larına, Eisenhower'a cahil, siyasi ve ahlaki bakımdan ebleh falan diyerek bu korkunç derecede sığ insanlarla yüz göz oluyordum – Adlai'in burada da Ohio'daki kadar berbat bir seçim yenilgisi almasından herkes kadar sorumluyumdur herhalde. Oysa Balkabağı, karşı tarafın görüşlerine öyle dikkatle, öyle candan kulak veriyordu ki bazen bana dönüp şöyle deyiverecek sanıyordum: "Niye öyle diyorsun Alex, bence Bay Yokel doğru söylüyor – sanırım bizim adayımız, komünizme karşı *fazla* müsamahakâr." Ama hayır, bizim adayın "komonistçe" ve/veya "kızıl" görüşleri hakkında son gerzeklik de dudaklardan dökülüp, espri yeteneği son kez lanetlendikten sonra, Balkabağı konuşmaya başlayıp, törensel bir şekilde ve (nasıl da haşyete gark ederek karşısındakini) –bir pasta yapma yarışmasında jüri olmalıydı, ağırbaşlılık ile mizah yeteneği bu kadar iyi harmanlanamaz doğrusu– alaycılığın zerresini sergilemeden konuşmaya başlayıp tek tek düzeltti Bay Yokel'ın olgusal ve de mantıksal hatalarını, hatta adamın sığlığına dikkat çekmekten de geri kalmayarak. Gerçeği yeni keşfedenlerin şekilsiz sözdizimine takılmadan ya da umudunu yitirmişlerin kaba saba söz dağarcığına sığınmadan, üst dudağında terler birikmeden, boğazı kuruyup tıkanmadan, alnı nefretin ışıltısıyla parlamadan, daha yarım düzine insanı etkisi altına alabilirdi o bölgede. Allahım, evet ya, büyük *şikse*'lerden biriydi o. Ömrümü böyle bir insanla birlikte geçirmek çok şey öğretebilirdi bana. Evet, öğretebilirdi – ben bir şey öğrenebilirsem tabii! Bir yolunu bulup da şu felasyo ve zina takıntımdan, romans ve fantezi ve intikam takıntımdan kurtulabilseydim – çetele tutmaktan! hayallerin peşine düşmekten! çok uzak bir geçmişe yönelik bu umutsuzca, bu anlamsız bağlılıktan kurtulabilseydim!

1950'de, daha on yedi yaşındayım ve Newark'ı iki buçuk ay geride bırakmışım ki (tam anlamıyla "geride" denemez tabii – sabahları yurtta gözümü açtığımda, elimdeki yabancı battaniyeye boş boş bakıyor, "benim" pencerelerimden birinin nereye kaybolduğunu merak ediyorum; annemin yatak odamda yaptığı bu beklenmedik değişiklik karşısında bunalıp şaşırarak geçiyor birkaç dakikam)

– hayatımda ilk defa bu kadar açık biçimde meydan okuyorum: Üniversitedeki ilk tatilimde eve gitmek yerine, trene atlayıp Iowa'nın yolunu tutuyorum, Şükran Günü'nü Balkabağı ve ailesiyle birlikte geçirmek için. Daha bu eylüle kadar New Jersey'deki Hopatcong Gölü'nden batıya gitmiş değilim – şimdi ise Io-way yollarındayım! Hem de bir sarışınla! Hıristiyan dininden biriyle! Kimi daha çok afallatıyor bu firar, ailemi mi, beni mi? Bu ne cüret böyle! Yoksa ancak bir uyurgezerinki kadar mı benim cüretim?

Balkabağı'nın büyüdüğü beyaz ahşap ev, bende uyandırdığı duygular bakımından ancak Tac Mahal'le falan kıyaslanır. Ön taraftaki verandanın tavanından sarkan rüzgâr süslerini görünce neler hissettiğimi, anlasa anlasa bir Balboa anlar. *Bu evde büyümüş o. Yurttaki odamda sutyenini açmama ve dışarı boşalmak şartıyla onunla sevişmeme izin veren kız, bu beyaz evde büyümüş. Şu* goyişe *perdelerin ardında! Bak, ahşap pancurlar!*

Davenport istasyonunda trenden indiğimizde, "Baba, Anne," diyor Balkabağı, "işte hafta sonu konuğumuz, mektubumda size sözünü ettiğim okul arkadaşım– "

"Hafta sonu konuğu" adında bir şey miyim ben? "Okul arkadaşı" diye sözü edilen bir şey miyim? Ne biçim konuşuyor bu kız? Ben uslanmaz "*bondit*"im, yola gelmez "*vantz*"ım, sigortacının oğluyum ben. Warshaw'un elçisiyim! "Nasılsın, Alex?" Elbette "Teşekkür ederim," oluyor buna cevabım. Iowa'daki ilk yirmi dört saatimde bana kim ne söylerse söylesin cevabım, "Teşekkür ederim." Cansız nesnelere bile. Yürürken sandalyeye takılıyor ayağım, derhal "Affedersiniz, teşekkür ederim," diyorum. Peçetemi yere düşürüyorum, yerden almak için eğiliyorum, kıpkırmızı olarak, ve peçeteye "Teşekkür ederim," dediğim çalınıyor o sırada kulağıma – yoksa yere mi hitap etmekteyim? Annem nasıl gurur duyardı şimdi küçük beyefendisiyle! Mobilyalara bile nezaket gösteriyorum!

Bir de şöyle bir ifade var İngilizcede: "Günaydın," veya bana böyle öğretildi; bu sözü hiç öyle doğru dürüst kullanmışlığım yoktu. Şimdi niye olsun? Aslına bakacak olursanız evde, kahvaltı sofrasındaki diğer pansiyonerler tarafından "Suratsız" ve "Karamsar Karga" adlarıyla çağrılırım. Fakat Iowa'da, yöre halkını taklit ede ede aniden gerçek bir günaydın gayzerine dönüşüyorum. Yörede yaşayanların bildiği yegâne söz de bu zaten – gün ışığını yüzle-

rinde hissettikleri anda, bir cins kimyasal reaksiyon başlıyor bünyelerinde: Günay*dın! Gün*aydın! Günaydın! diye şakıyorlar, yedisekiz değişik armoniyle! Sonra da hepsi birbirine "gece iyi uyudun mu?" diye sormaya başlıyor. Bana da soruyorlar! Gece iyi uyudum mu? Valla bilmiyorum, bir düşünmem lazım – sürpriz bir soru oldu bu. Gece İyi Uyudum mu? Vallahi, evet! Galiba iyi uyudum! Hey – peki ya siz? "Kütük gibi," diye cevap veriyor Bay Campbell. Ve hayatımda ilk kez, bir teşbih bu kadar mı olur, diye geçiyor içimden. Emlak komisyonculuğu yapan, aynı zamanda Davenport belediye meclisi üyesi olan bu adam, kütük gibi uyuduğunu söylüyor ve ben de gerçekten bir kütük *görüyorum* karşımda. Şimdi *çaktım* mevzuyu! Hareketsiz, ağır, *kütük gibi!* "Günaydın," diyor, ve işte şimdi anlamaktayım ki onun kullandığı biçimiyle bu "günaydın" sözü, günün özel bir bölümünde, sabah sekiz ile öğlen on iki arasındaki saatlerde söyleniyor. Daha önce hiç bu şekilde düşünmemiştim. Sekiz ile on iki arasındaki saatlerin *aydın olmasını* istiyor adam, yani zevkli, keyifli, faydalı geçmesini istiyor! Hepimiz birbirimize dört saatlik keyif ve başarı dilemekteyiz. Vay be, müthiş bir şey bu! Hey, bayıldım buna! Günaydın! "İyi günler" için de geçerli aynısı! "İyi akşamlar" için de! Ve "İyi geceler" için de! Tanrım! İngilizce, *bir iletişim biçimi* imiş meğer! Sohbet etmek, karşılıklı ateş açarak vurmak ve vurulmak demek değilmiş! Sağa sola sıçrayarak kendini ateşten korumaktan ve nişan alıp öldürmekten ibaret değilmiş! Kelimeler de birer bomba ve mermi değilmiş yalnızca – aynı zamanda küçük birer hediye paketiymiş, içinde *anlamlar* olan!

Durun, daha bitmedi – sanki bu *goyişe* perdelerin öbür tarafında bulunmak yeterince sarsıcı bir deneyim değilmiş gibi, bir ev dolusu *goy*'a saat be saat zevk ve keyif dileyip durmam yeterince allak bullak etmemiş gibi beni, yön duygumu kaybetmenin verdiği sarhoşluğu daha da beter hale getirmek istercesine, Campbell'ların evinin bulunduğu sokağın adı da, *benim* kız arkadaşımın büyüdüğü sokak! ip atladığı! paten kaydığı! seksek oynadığı! kaykaya bindiği! ben iki bin dört yüz kilometre uzakta, yine aynı ülke olduğunu söyledikleri yerde, onun varlığına dair hayaller kurarken bütün bunları yaptığı sokağın adı. Ha, sokağın adı mı? Xanadu değil, ondan bile daha güzel, aa, hatta çok daha akıl almaz bir ad: *Karaa-*

ğaç. Karaağaç! Anlıyorsunuz değil mi, bizim külüstür Zenith radyonun, istasyonları gösteren turuncu şeridinden geçip "Bir Adamın Yuvası"na dalmış gibiyim sanki. Karaağaç Sokağa. Ağaçlar yetişiyor burada – herhalde karaağaçtır hepsi!

Dürüst olmak gerekirse, çarşamba akşamı Campbell'ların arabasından indiğimde hemen varmış değilim bu sonuca, zaten meşeyi tanımak on yedi yılımı almıştır ve palamutları yoksa onda da şaşırabilirim. Bir manzaraya bakınca ilk gördüğüm şey flora değildir, inanın – faunadır, onun da insanlardan oluşan kısmı, kim kime kayıyor, kim kime veriyor falan. Yeşillikleri kuşlarla arılara bırakıyorum, onlara düşsün derdi, benim kendi dertlerim var. Evde, bizim apartmanın önündeki kaldırımda yetişen bitkinin adını kim bilir ki? Bir ağaç işte – hepsi bu. Cinsinin bir önemi yok, kafana düşmediği müddetçe cinsinden kime ne. Sonbaharda (yoksa ilkbaharda mı? Siz bilir misiniz bu ağacı? Neyse, kış olmadığından eminim ama) dallarından hilal biçimli uzun tohum zarfları sarkar, içlerinde de top gibi, küçük, sert tanecikler vardır. Tamam. Bakın size ağacımızla ilgili bilimsel bir açıklama, annemin ağzından, Sophie Linnaeus'un: O minik taneleri bir borunun içine koyup da üfleyecek olursan birinin gözüne gelebilir, ömür boyu kör kalır sonra. (ONUN İÇİN, SAKIN BÖYLE BİR ŞEY YAPAYIM DEME, E Mİ! ŞAKA OLSUN DİYE DE YAPMA! VE OLUR DA BİRİ SANA YAPARSA BUNU, DERHAL BANA HABER VER!) İşte botanik bilgi donanımım aşağı yukarı böyleydi, ta ki tren istasyonuna gitmek üzere Campbell'ların evinden çıktığımız o pazar öğleden sonra, Arşimed misali bir deneyim yaşayana kadar: Karaağaç Sokağı ... öyleyse ... bu *ağaçlar*... karaağaç! Ne kadar basit! Yani 158 puanlık IQ'ya *ihtiyaç* yok, bu dünyanın sizin gözünüzde anlam kazanması için dâhi olmanız *gerekmiyor*. Her şey gerçekten çok basit!

Benim hayatımda unutulmaz bir hafta sonu oldu bu, diyebilirim ki insanlığın tarihinde, insanın koca bir Taş Devri'ni kapatmasına denk bir şey. Ne vakit Bay Campbell karısına "Mary" diye seslense, vücut sıcaklığım kırka dayanıyordu. İşte burada oturmuş, *Mary* adında bir kadının elinin değdiği tabaklardan yemek yiyorum. (Kendisine çıkıştığım zamanlar haricinde Maymun'a adıyla seslenmeye böylesine direnç göstermiş olmama dair bir ipucu çıkıyor mu buradan? Çıkmıyor mu?) Trenle batıya doğru ilerlerken, lütfen,

diye dualar ediyorum kendi kendime, n'olur İsa'nın resmi olmasın Campbell'ların evinde. Onun patetik *punim*'ini görmek zorunda kalmadan atlatayım şu hafta sonunu – ya da göğsünden haç sallanan biriyle uğraşmak zorunda kalmadan! Şükran Günü yemeğine amcalarla teyzeler geldiğinde, n'olur bir anti-Semitik falan çıkmasın içlerinde! Olur da birileri "mızmız Yahudiler" diye konuşmaya başlarsa, yahut "Yahudi pazarlığı" derse veya ne bileyim "Yahudi damarı tuttu" falan derse – valla benim öyle bir Yahudi damarım tutar ki ağızlarının ortasına bi tane kodum mu yahuddururum, ona göre! Olmaz, şiddet yok (içimden taşsa da), *onlara* uymuş olurum sonra, *onların* tarzıdır şiddet. Yo, ben yerimden kalkar – ve (ee,*vuh den?*) konuşurum! Hepsini utandırır, o bağnaz yüreklerinin ortasından vururum! Pelteleşmiş beyinlerinin tepesine çöker, Bağımsızlık Bildirgesi'nden alıntılar yaparım! Kim oluyorsunuz lan siz, diye sorarım onlara, kim oluyorsunuz da Şükran Günü'ne sahip çıkıyorsunuz?!

Sonra tren garında babası soruyor, "Nasılsın, delikanlı?" ve cevabım, "Teşekkür ederim," oluyor elbette. Niye böyle kibar *bu?* Önceden uyarmışlar da ondan mı (ki bunu hakaret mi kabul etmem lazım nimet mi, bilemiyorum), yoksa henüz bilmiyor da ondan mı? Öyleyse, ben söylesem mi acaba, arabaya binmeden? Evet, söylemeliyim! Bir yalanla yaşamaya devam edemem böyle! "Bakın, Davenport'ta bulunmaktan gerçekten kıvanç duyuyorum, Bay ve Bayan Campbell, şahsen bir Yahudi olarak." Böyle yeterince vurgulamış olmuyorum galiba. "Bakınız, Kay'in bir arkadaşı olaraktan, Bay ve Bayan Campbell, ve bir Yahudi olaraktan, beni davet ettiğiniz için sizlere teşekkürlerimi– " Kes lan kırıtıp durmayı! E ne yapayım yani? Yidiş mi konuşayım? *Nasıl?* Topu topu yirmi beş kelime biliyorum – onların da yarısının yakası açılmamış, öbür yarısını yanlış telaffuz ederim şimdi! Hıyar, kapa çeneni de geç arabaya. "Teşekkür ederim, teşekkür ederim," diyerek kendi bavulumu alıyorum ve hep birlikte steyşın arabaya biniyoruz.

Kay ve ben arka koltuğa kuruluyoruz, *köpekle birlikte.* Kay'in köpeği! Sanki insanla konuşur gibi konuşuyor onunla! Uyy, *tam* bir *goy* bu kız. Ne aptallık, bir köpekle konuşmak – gerçi Kay aptal değil! Aslında, bence benden daha zeki. Ama yine de köpekle konuşuyor? "Köpekler konusunda, Bay ve Bayan Campbell, biz Ya-

hudiler ekseriyetle– " Off, kes sesini. Ne lüzumu var! Burun denen o zarafet timsali eklentini aklına getirmiyorsun hiç (veya zor da olsa var gücünle uğraşıyorsun aklına getirmemek için). Afro-Yahudi saç modelin keza öyle. Elbette biliyorlar. Kusura bakma ama kaderden kaçış yok, *bubi,* kıkırdağı, kaderidir insanın. *Ama ben kaçmak falan istemiyorum ki!* Ha, bak bu güzel işte – çünkü kaçamazsın zaten. *Canım elbette kaçabilirim – istesem!* Ama istemiyorum demiştin. *Ama istesem!*

Eve girer girmez (çaktırmadan, ama kendim de şaşırarak) havayı koklamaya başlıyorum: Ne kokuyor acaba burası? Patates püresi mi? İhtiyar bir kadının giysileri mi? Taze çimento mu? Kokluyor da kokluyorum, bir koku yakalamaya çalışarak. İşte! İşte *bu,* Hıristiyanlığın kokusunu aldım, veya yoksa köpeğin kokusu mu yalnızca? Ne görsem, ne tatsam, neye dokunsam tek bir şey düşünüyorum: "*Goyişe!*" Orada geçirdiğim ilk gecenin sabahında, Pepsodent tüpünü sıkarak bir santim kadarını helaya atıyorum önce, Kay'in annesinin ya da babasının, o *goyişe* azıdişlerini temizledikleri fırçalara değmiş olabilecek kısım benim fırçama gelmesin diye. Aynen böyle! Lavabodaki sabunun üstünde de birinin elinden kalmış köpükler var! Kimin? *Mary'nin mi?* Öylece alıp yıkasam mı acaba ellerimi, yoksa önce biraz suya mı tutsam sabunu, bir güvenlik önlemi olarak? İyi de *neye* karşı güvenlik? *Şmuk,* yanında bir kalıp sabun getirseydin bari, elini yıkamadan önce sabunu yıkamak için! Parmak uçlarımla tuvalete yürüyorum, merakla bakıyorum kubura: "İşte bu, oğlum, gerçek bir *goyişe* kubur. En hakikisinden. Kız arkadaşının babası *gentile* bokunu buraya sıçıyor işte. Ne dersin, ha? Son derece etkileyici?" Takıntı mı? Büyülenme!

Bunu da geçtikten sonra, helanın oturağına kâğıt sersem mi, sermesem mi, ona karar vermek durumundayım. Mesele hijyen değil, temiz olduğundan eminim, tam *goy* tarzı antiseptik haliyle tek leke yok üstünde. Mesele şu: Ya bir Campbell kaidesinin sıcaklığını taşıyorsa hâlâ – annesininkini mesela? *Mary'ninki!* İsa Mesih'in annesinin adaşı! Belki sırf annemle babamın hatırına, şuraya bir parça kâğıt sersem daha iyi olur; kolum yorulacak değil ya, hem kimin haberi olacak canım?

Benim olacak! *Benim* olacak! Ve oturuyorum sermeden – ve *sıcak!* Eyvah, yaşım on yediye varınca, düşmanımla göt tokuştur-

maya başladım işte! Eylülden beri ne kadar çok mesafe aldım! *Oturduk Babil'in suları boyunca, oturduk da ağladık, Siyon'u andıkça!* Vallahi oturduk da ağladık yani! Helada otururken kuşku ve pişmanlıkla kuşatılmış gibiyim, ansızın bütün kalbimle eve özlem duyuyorum... Şimdi babam, Union otoyolu üzerindeki köylü pazarından "hakiki elma şırası" almaya giderken yanında olamayacağım! Hem Şükran Günü sabahı Hannah'yla Morty, bensiz nasıl gidecekler Weequahic-Hillside maçına, kim güldürecek şimdi onları? Yarabbim, inşallah biz kazanırız (yani 21'den az farkla yeniliriz, demek bu). Gösterin gününü şu Hillside'a, köftehorlar sizi! Duble V, Duble E, Q U A, H I C! Bernie, Sidney, Leon, "Ushie," haydi bastır arka saha, YİYİN ONLARI!

Desi desi, ay ay, desi,
Kimseler sevmez bizi,
Biziz Weequahic Lisesi–
Hepinize beş çekeriz,
"Kıçımı ye sen," deriz:
Kiş mir in tuhis
Weequahic işte biziz!

Haydi bastır – topu havalandır, geç çizgiyi, bul kaleyi, bas şunun *kişka*'larına tekmeyi, haydi Weequahic!

Görüyorsunuz işte, tribünlerde zehir zekâmı ve hızlı çenemi kullanma şansını kaçırıyorum burada! Alaycı ve iğneleyici dilimle şov yapma fırsatını kaçırıyorum! Maçtan sonra da annemin, Polonya Yahudilerinin o çilli ve kızıl saçlı evladının elinden Şükran Günü yemeği yemek gibi tarihi bir fırsatı kaçırmış olacağım! Ohh, Annem, hindinin koca kaval kemiğini elinde sallayarak "İşte! Bilin bakalım bu kimin için!" derken nasıl da kanı çekilmiş olacak suratlarının, nasıl bir ölüm sessizliği hüküm sürecek sofrada: Bilin bakalım kim firar etti aramızdan! Niye yalnız bıraktım ailemi? Belki sofra başında Norman Rockwell tablolarını andırmıyor halimiz, ama biz de güzel vakit geçiriyoruz, merak etmeyin! Bu kıtaya ilk Plymouth Kayası'nda ayak basmış göçmenlere dayanmıyor geçmişimiz, benim bildiğim kadarıyla ailemin hiçbir ferdine bir Kızılderili, kendi elleriyle mısır ikram etmiş değil – ama şu hindinin içine

doldurduklarına bakın annemin, nasıl da mis kokuyor! Bakın bakın, masanın *iki ucunda da* ahududu hoşafı dolu kaplar! Hele o hindinin ismi, "Tom!" O halde akşam yemeklerimi Amerika'da yediğime niye bir türlü inanamıyorum ben, niye Amerika'nın, *benim* yaşadığım yer olduğuna bir türlü inanamıyorum da, bir gün seyahat edeceğim bir başka yer sanıyorum orayı – her yılın kasım ayı başında, Şükran Günü sofrası için hakiki elma şırası almak üzere babamla birlikte New Jersey, Union'daki o köylü ile karısının (hem *ikisi de* tulum giyiyorlar) tezgâhına kadar gittiğimiz gibi!

"Iowa'ya gidiyorum," diyorum onlara, benim kattaki telefon kabininden. "*Nereye?*" "Iowa'ya, Davenport'a." "Üniversitedeki ilk tatilinde mi?!" "– Biliyorum, ama büyük bir fırsat bu, kaçırmak istemiyorum– " "Fır*sat mı? Ne* fırsatı?" "Evet, Şükran Günü'nü Bill Campbell adındaki o çocuğun ailesiyle geçirme fırsatı– " "*Kim?*" "Campbell. Hani hazır çorba markası var ya. Aynı yurtta kalıyoruz– " Ama beni bekliyorlar. Herkes beni bekliyor. Morty maça bilet almış. Ne *fırsatından* bahsediyorum ben? "Hem nereden çıktı bu çocuk, kim bu Campbell?" "Arkadaşım! Bill!" "Ama," diyor babam, "*şıra*." Aman yarabbim, korktuğum başıma geldi işte, oysa buna izin vermeyeceğime yemin etmiştim! – yaşlar boşanıyor gözümden ve bunu sağlayan sözcük, "şıra." Medyum bu herif – Groucho Marx namıyla sahneye çıkıp herkesin en derindeki sırlarını bilerek bir servet kazanabilir. Benimkini biliyor, her seferinde! Ve benim pişmanlık duygularımdan oluşan büyük ikramiyeyi götürüyor! "Artık vazgeçemem, kusura bakmayın, kabul ettim bile – *gidiyoruz!*" "Gidiyor musunuz? Peki neyle, Alex – bu plandan bir şey anlayamadım ben," diye söze giriyor annem – "*neyle* gidiyorsunuz, diye sorma cüretini gösterebilir miyim acaba, ve tabii *nereye?* yoksa üstü açılan bir arabayla mı acaba, *o da mı var* yoksa işin içinde?– " "YOK!" "Peki ya yollar buz tutmuşsa, Alex – " "*Bir Sherman tankıyla* gidiyoruz, Anne! Tamam mı? *Tamam mı?*" "Alex," diyor kararlı bir tonda, "sesinden hissediyorum, biliyorum, tam olarak doğruyu söylemiyorsun bana, üstü açık bir arabaya otostop falan yapacaksınız siz, veya başka bir delilik edeceksiniz – daha iki ay oldu evden ayrılalı, daha on yedi yaşında ve gemi azıya almış bile!"

On altı yıl önceydi bu telefon konuşması. Şu anda bulunduğum yaşın yarısından biraz daha uzun bir süre. Kasım 1950 – bakın, bileğime kazılıdır, Kurtuluş Bildirgesi'ni ilan ettiğim tarih. Üniversiteden annemlere telefon edip tatilde eve gitmeyeceğimi bildirdiğim gün daha doğmamış olan çocuklar, şimdi üniversiteye gidiyorlardır herhalde – yalnız, ben hâlâ annemlere telefon edip eve gitmeyeceğimi bildiriyorum işte! Hâlâ ailemle mücadele etmekteyim! Sonuçta bu kadar gerilerde kalmış olacaksam, neye yarar ortaokulda iki sınıfı birden atlayıp herkesin önüne geçmek? Küçük yaşta vaat ettiğim başarılar efsane oldu: İlkokulda bütün müsamerelerin yıldızıymışım da! on iki yaşında, Amerikan Devriminin Kızları'na tek başıma kafa tutmuşum da! Öyleyse niye tek başına yaşıyorum, niye hâlâ çocuğum yok? Hiç de konuyla alakasız falan değil bu soru! Meslek hayatımda bir yerlere geliyorum işte, bu kesin, ama *özel hayatımda* – neyim var ki insanlara göstereceğim? Bana benzeyen çocuklar oynuyor olmalı bu dünyada! *Niye olmasın?* Manzaralı bir evi ve kendi özel garajı olan her Allah'ın *ştunk*'unun çocuğu var da, benim niye olmasın? Çok anlamsız! Bir düşünün hele, yarışın yarısı sona ermiş ve ben hâlâ start çizgisinde dikiliyorum – yarış formasını sırtına geçiren ilk ben olmuştum halbuki, kundaktan çıktığım gibi hem de! yüz elli sekiz puanlık IQ ve hâlâ kural, nizam üzerine tartışıp duruyorum yetkililerle! koşu parkuruna itiraz ediyorum! hakem heyetinin meşruiyetini sorguluyorum! Evet ya, "Suratsız" doğru, Anne! "Karamsar Karga" ise mükemmel, Bay Burun'u tam burnunun ortasından vuruyor! "Bay Nöbet" – *c'est-moi!*

Çocukluğum boyunca "Yahudice" olduğunu zannettiğim kelimelerden biri daha. Nöbet. "Hadi durma, bir nöbet daha geçir," diye nasihatte bulunurdu annem. "Faydası olacak mı bakalım, akıllı oğlum benim." Nasıl uğraşırdım! Nasıl duvardan duvara savururdum kendimi, annemin mutfağında! Ayol Bunun Gözü Dönmüş! Tepesinin Tası Atmış! Aman Ha, Dellenmesin! Evde benim için kullanılan laflar! Biri sana yan gözle bakmayagörsün Alex, hapı yuttuğunun resmidir! Bay Her Daim Doğru ve Hiç Daim Yanlış! Baba, bak Yedi Cüceler'in Öfkeli'si bize gelmiş. Aa, Hannah, Kardeşin Teneşir Surat, Bu Akşam Mevcudiyetiyle Bizi Şereflendiriyor, Sizi Aramızda Görmek Ne Büyük Bir İftihar Vesilesi, Teneşir

Bey! "Biz Tam Yedi Cüceyiz," diye başlarken ablam, kendimi odama atıp dişlerimi yatak örtüsüne geçiriyorum, "Hırçın Çocuğa Yine Geldiler."

Birinci sınıfın sonlarına doğru bir ay, Kay'in âdeti gecikti, böylece –hevesli ve keyifli denebilecek bir şekilde, hem ilginçtir, asla paniğe kapılmadan– evlilik planları yapmaya başladık. Bizi pek seven genç bir öğretim üyesi çift vardı, onlara gidip çocuklarına bakıcılık yapmayı teklif edecektik; karşılığında da bize tavanarasında bir oda ve buzdolaplarında bir raf vereceklerdi. Eski giysiler giyip spagetti yiyecektik. Kay, bebek sahibi olmakla ilgili şiirler yazacaktı, bir de, diyordu, tez ve ödevleri daktiloya çekerek ek gelir sağlarım. İkimiz de burs alıyorduk, daha ne lazımdı ki bize? (bir şilte, üç-beş tuğla, kitaplarımızı koymak için birkaç sunta ve Kay'in Dylan Thomas şiirlerinden oluşma plağından başka, ha bir de, ileride tabii, bebek karyolası). Birer serüvenci sayıyorduk kendimizi.

Dedim ki, "E, sen de din değiştirirsin artık, değil mi?"

Şaka olarak algılanacağını sanıyordum bu sorunun veya şaka yaptığımı sanmaktaydım. Ama Kay ciddiyetle yaklaştı. Ciddiye aldı, demiyorum bakın, sadece ciddiyetle yaklaştı.

Kay Campbell, Iowa, Davenport: "Niye öyle bir şey yapmak isteyeyim ki?"

Müthiş bir kız! Olağanüstü, içi dışı bir, samimi bir kız! Kendinden son derece memnun, görüldüğü üzere! Tam da bir kadında uğruna *ölüp biteceğiniz* şey – şimdi anlıyorum bunu! *Niye öyle bir şey yapmak isteyeyim ki?* Ve patavatsız veya saldırgan veya cilveli veya üstünlük taslayan hiçbir yan yok sesinin tonunda. Sağduyuyla konuşuyor sadece, olduğu gibi konuşuyor.

Yalnız, bizim Portnoy'u çileden çıkarıyor bu söz, Hırçın Çocuğa Yine Geldiler. Ne demek, *niye* öyle bir şey yapmak isteyecekmişsin ki? Sen ne sanıyorsun kendini, Allah'ın *goy*'u işte! Git köpeğinle konuş, *ona* sor. Git sor Spot'a, bakalım *o* ne düşünüyormuş, dört ayaklı dâhimiz. "Kay-Kay Yahudi olsun ister miydin, Spottie – ha, koca bebeğim, ha?" Sen kendini ne bok zannediyorsun da bu kadar memnunsun halinden, ha? Köpeklerle konuşuyorsun böyle? bir karaağaç görünce tanıyorsun? baban ahşap

kaplama steyşın araba kullanıyor? Ne becerdin şu hayatta da bu kadar keyif kekâ vaziyettesin ha, ne bu Doris Day ayakları falan?

Öyle şaşırıp kalmıştım ki gazabımı yüksek sesle dile getiremedim – Allahtan. Sinir bulunmayan yerde nasıl bu kadar acı duyabilirdim? Kay ile benim hayatta en az metelik verdiğimiz iki şey varsa, bir para, iki din, değil miydi? En gözde filozofumuz Bertrand Russell'dı. Dinimiz Dylan Thomas'ın diniydi, Doğruluk ve Sevinç! Çocuklarımız da ateist olacaktı. Ben sadece şaka yapıyordum!

Yine de galiba asla affedemedim onu: Yanlış alarma sebep olan âdet gecikmesinden haftalar sonra Kay, sohbetlerde artık can sıkacak ölçüde öngörülebilir gelmeye başlamıştı bana, yatakta ise ancak bir fokbalığı kadar arzu uyandırıyordu. Ve nihayet ona, artık kendisiyle pek de ilgilenmediğimi söylediğimde o kadar bozulmasına gerçekten şaşırdım. Fazla dürüst davranmıştım işte, Bertrand Russell olsa öyle derdi. "Artık seninle görüşmek istemiyorum Kay, duygularımı saklayamadığım için özür dilerim." İçler acısı bir şekilde ağladı: Kan çanağına dönmüş mavi gözlerinin altında korkunç torbalarla dolaştı durdu kampüste, yemek saatlerinde ortalarda gözükmedi, derslere girmez oldu... Ve ben çok şaşırdım. Asıl sevilenin o olduğunu düşünmüştüm hep çünkü, ben olduğumu değil. Tam tersinin geçerli olduğunu keşfetmek ne kadar şaşırtıcıydı.

İşte, daha yirmi yaşında aftosunu şutluyor – bir kadınla yaşanan sadizm deneyiminin ilk katıksız heyecanı! Ve bundan sonra karşıma çıkacak kadınlara dair düşler. O haziranda New Jersey'ye döndüm, kendi "gücümü" görünce ayaklarım yerden kesilmişti ve bu kadar sıradan, hem de bu kadar kilolu birisine nasıl olup da öyle kaptırdığıma şaşıyordum şimdi.

Tarafımdan kırılan bir başka *gentile* kalbi ise Öncü'ye aitti, Sarah Abbott Maulsby'ye yani – New Canaan, Foxcroft ve Vassar'da okumuş (lepiska saçlı öteki dilberle, altın yeleli kısrakla da bu sonuncu yerden arkadaştı zaten – ama o, Poughkeepsie ekürisindendi). Uzun boylu, narin, aile terbiyesi almış, yirmi ikilik bir kız, üniversiteyi yeni bitirmişti ve 1959 sonbaharında tanışıp birlikte olmaya başladığımızda, Connecticut senatörünün bürosunda

kabul memuru olarak çalışmaktaydı.

Ben ise televizyondaki yarışma programlarında yaşanan skandalı soruşturmakla görevli Temsilciler Meclisi altkomisyonundaydım. Tam benim gibi tatlısu sosyalistlerine göre iş: Ülke çapında bir ticari sahtekârlık, günahsız kamuoyunun sömürülmesi, bilinçli bir kurumsal tezgâh – özetle, kapitalistlerin şu asırlık açgözlülüğü. Tabii bir de ekstradan primi var bu işin: Şarlatan Van Doren. Böyle bir karakter, böyle bir zekâ ve eğitim, o içtenlik, ve liseli oğlanları andıran cazibe – dört dörtlük bir WASP işte, öyle değil mi? Ama bir de bakıyorsunuz, kelek çıkmış. Hadi bakalım, şimdi ne yapacaksın Gentile Amerika? Süpergoy bir goygoycu, bir soyguncu, bir *gonif!* Para çalıyor. Paraya gözü doymuyor. Para istiyor ille de, her şeyi yapar para için. Aman Yarabbi, neredeyse Yahudiler kadar berbat – sizi maneviyat taslayan WASP'lar sizi!

Yaa, Washington'ın en mesut Yahudilerinden biri de bendim işte o sıralar, kendi küçük Stern çetemi* kurmuş, Charlie'nin şerefsiz ve namussuz bir adam olduğunu dünya âleme gösterirken, bir yandan da ataları, on yedinci yüzyılda bu kıyılara ayak basmış ilk yerleşim öncüleri olan aristokrat bir Yankee'nin sevgilisi olmuştum. Bu olgu daha çok şu adla bilinir: Siz *Goy*'lardan Nefret Eder, Ama Bir Tanenizi de Yan Cebime Koyarım.

Bu güzel mi güzel, hem de bana tapan kızla niye evlenmedim? O salonda hatırlıyorum da kendisini, denizci mavisi, altın düğmeli tayyörünün içinde solgun yüzüyle büyüleyiciydi, benim kamuoyu önündeki ilk sorgumu gerçekleştirdiğim öğleden sonra, nasıl da sevgiyle, nasıl da gururla izliyordu bu kaypak televizyon soruşturma görevlisini... ben de çok etkileyiciydim canım, ilk kez çıkıyordum medyanın karşısına: Gayet kontrollü ve soğukkanlı, aklı başında, tuttuğunu koparır, kalp atışları bile duyulmuyor neredeyse – hem de daha yirmi altı yaşında. Tabii ya, şimdi ahlak konusunda bütün kozlar benim elimde, sakının kendinizi, sizi dolandırıcılar sizi! Yüzde dört yüz haklı olduğumu biliyorum ben, öyle kolay kolay *futz*'a getirebileceğiniz adamlardan değilim.

Niye evlenmedim o kızla? Bakın, bir kere, cicili bicili bir kız yurdu argosuyla konuşuyordu. Dayanamıyordum. Kusmak yerine

* 1940'ların başlarında Filistin'de İngilizlere karşı terör eylemleri düzenleyen sağcı Yahudi örgütü. (ç.n.)

"börklemek," kızmak yerine "fıttırmak," gülmek yerine "anırmak," çılgın yerine "uçuk," küçük yerine "cücük." Ha, bir de "çook iyi *yaa*." (Mary Jane Reed'in "helalinden" diye nitelediği durumlar için – hep doğru dürüst konuşmalarını söyleyip duruyorum bu kızlara, ben ki beş yüz kelimeyle New Jerseyce konuşan adamım.) Bir de o arkadaşlarının lakapları yok mu; e bir de arkadaşlarının kendileri var tabii! Edi ile Büdü, bir de Dodo, ve Çakıl ve Cavcav Civciv ve de Mingo, sonra Ciksi, Bumbo, Bızdık – mübarek, derdim kendi kendime, Vakvak Amca'nın yeğenlerini peşine takmış da gitmiş Vassar'a.... Yalnız, benim argom da onda biraz ıstırap yaratmaktaydı tabii. Onun yanında (aynı zamanda Peter Pan yakalı bluzu ve haraşo yeleğiyle, Chevy Chase Kulübü'nde fazla tenis oynamaktan marsık gibi yanmış olan arkadaşı Çakıl'ın da yanında) ilk kez siktiğimin dediğimde öyle bir ıstırapla kasıldı ki Öncü'nün yüzü, sanırsınız bu kelimeyi kızgın damgayla vurarak etini dağlamışım. Niye, diye sordu ikimiz yalnız kalır kalmaz, niye bu kadar "itici" olmak *zorundaydım* acaba? Bu kadar "terbiyesiz" olmaktan ne gibi bir zevk alıyor olabilirdim? Neyi "kanıtlamıştım" yani şimdi? "Böyle irin akıtman şart mı ağzından? Hiç de insanların *hoşuna* giden bir şey değil bu?" İrin akıtmak, Cemiyetin Yeni Gözdesi olup pis pis konuşmak anlamına geliyor.

Yatakta? Bi numara yok, ne akrobasi ne de cüretkârlık ve maharet dolu gösteriler; ilkinde nasıl düzüştüysek hep öyle gitti – ben saldırdım, o teslim oldu ve (Maulsby ailesinin nesilden nesile intikal eden kıymeti) sayvanlı maun karyolada dikkate değer bir hararet oluştu. Yegâne ayrıksı zevkimiz, banyo kapısının arkasına asılı aynaydı. Orada, bacaklarımız birbirine dolanmış halde dururken kulağına fısıldardım, "Bak Sarah, bak." Önceleri çekiniyordu, bakma işini bana bırakırdı, önceleri edepli bir hali vardı ve sırf ben istiyorum diye boyun eğiyordu isteklerime, fakat zamanla o da aynaya bakma konusunda kendine göre bir ihtiras geliştirdi ve birleşmemizin yansımasını, bir miktar şaşkınlığın da eşlik ettiği bir dikkatle izlemeye başladı. Benim gördüğümü görüyor muydu peki? *Evvet, baylar bayanlar, kara yapağı apış arası klasmanında karşınızda, New Jersey, Newark'tan, yarısı hâlâ sindirilememiş susam helvası ve pastırma tavadan müteşekkil olmak üzere yetmiş yedi kiloda,* Şnoz *namıyla maruf Alexander Portnoy! Ve karşı köşede de,*

tiftik klasmanında, pırıl pırıl teni ve Botticelli'nin fırçasından çıkma asil genç kız çehresiyle yarışan, Minder'deki zarafetiyle gönüllerde taht kuran, elli bir kiloluk halis Cumhuriyetçi ve bütün New England'ın en dikbaşlı meme çiftinin sahibi, Connecticut, New Canaan'dan Sarah Abbott Maulsby!

Şunu anlatmaya çalışıyorum Doktor, galiba ben aslında bu kızların geçmişlerini, kökenlerini, ailelerini falan taktığım kadar kendilerini takmıyorum sikime – sanki düzüşe düzüşe keşfedeceğim Amerika'yı. *Fethedeceğim* Amerika'yı – demek daha doğru olacak. Kolomb, Kaptan Smith, Vali Winthrop, General Washington'dan sonra – şimdi de Portnoy. Sanki kaderim, kırk sekiz eyaletten birer kızı baştan çıkarmak. Alaska ve Hawaii kadınlarına gelince, olumlu ya da olumsuz hiçbir duygu beslemiyorum onlara, onlarla bir alışverişim yok, oralarda işim yok, gerçekleştirilecek hayalim yok – kim onlar benim için, bir avuç Eskimo ile Uzakdoğulu mu? Hayır, kırklı yılların çocuğuyum ben, radyo istasyonlarının ve İkinci Dünya Savaşı'nın, sekiz takımlık ligin ve kırk sekiz eyaletlik ülkenin çocuğuyum. "Bahriyeli Türküsü"nün bütün sözlerini bilirim, "Pupa Yelken İleri"nin de – üstelik "Havacılar Marşı"nın sözlerini de bilirim. *Donanma* Hava Kuvvetleri'nin marşını da: "Semalara demir attık/ Gökyüzünün bekçileriyiz/ Her yöne açılır yelkenlerimiz– " Seabees'in* marşını bile söylerim size. Haydi Spielvogel, bana hangi birlikte askerlik yaptığınızı söyleyin, size marşınızı söyleyeyim! Lütfen, izin verin – canım, para benim param. Hatırlıyorum da, paltolarımızı serer otururduk beton zemine, sırtlarımızı lise binasının bodrum katındaki o sağlam duvarlara verirdik ve moralimizi yüksek tutmak için hep bir ağızdan söylerdik bunları, ta ki tehlike geçti sireni çalınana kadar – "Johnny Zero," hava akını bitti! "Tanrı'ya Şükürler Edelim ve Cephaneyi Elden Ele Geçirelim." "Pilot söylüyor bunu/ Allah korusun onu/ Aslanlar gibi savaşçının oğlu-n-u-u-u!" Siz söyleyin adını, Yıldızlı-Şeritli bayrağımıza methiye kabilinden bir şarkıysa, kelimesi kelimesine bilirim sözlerini! Tabii ya, hava akınları devrinin çocuğu-

* Portnoy'un lisedeki beyzbol takımının da adı olan Seabees, ABD deniz kuvvetlerinde askeri tesislerin inşasıyla görevli taburu belirten gayri resmi ifade; kelime anlamı "deniz arıları" ama aslında *construction battalion* [inşaatçılar taburu] sözünün baş harflerinin okunuşundan kaynaklanıyor. (ç.n.)

yum ben Doktor, Corregidor'u hatırlıyorum, ve "Amerikan Süvarileri"ni de, hele o bayrağı, kanlarımızla sulanmış İvo Cima'ya dikilen direğin ucunda, boynu bükük bir açıyla dalgalanan bayrağımızı da. Colin Kelly alev alev yere çakıldığında sekiz yaşındaydım ben, on ikinci doğum günümden bir hafta sonra da Hiroşima ile Nagazaki yerle bir oldu, delikanlılığımın dört yılı Toco, Hitler ve Mussolini'ye nefretle, bu kararlı ve yiğit cumhuriyete aşkla geçti! Küçük Yahudi yüreğimi yerinden söküp atabilirdim Amerikan demokrasisi uğruna! Evet, biz kazandık, düşman ise öldü, Wilhelmstrasse'nin arka sokaklarında yatıyor, orada ölü yatıyor çünkü ben *dua ettim* o ölsün diye – şimdi de hakkımı istiyorum. Bir asker olarak *ödülümü* – en hakiki Amerikan götünü! Hak yolundan ayrılmayan vatanımın yolunu! Amerika Birleşik Devletleri'nin Hak yoluna kanımın son damlasına kadar bağlıyım ben – ve cumhuriyetin bütün eyaletlerinden bu yollara baş koymuşum: Iowa'da Davenport'a! Ohio'da Dayton'a! New York'ta Schenectady ile komşusu Troy'a! Florida'da Fort Myers'a! Connecticut'ta New Canaan'a! Illinois'da Chicago'ya! Minnesota'da Albert Lea'ya! Maine'de Portland'a! Batı Virginia'da Moundsville'e! *Şikse*'lerin ocağı, cennet vatanım benim, ölürüm sana!

Dağlarından,
Çayırlarına,
Bemmbeyaazzz köpüğüne ka-daaarrr okk-yanuuusuuunnnn!
Tanrıı Amee-rii-kaa-yıııı koruuu-ssuuuunnnğğh!
Yurdumu benim, CENNET YUUURRRDUMUUUUĞĞĞ-H!

Düşünsenize ne demektir benim için, Maulsby'lerin nesillerdir Massachusetts, Newbury'ye gömüldüğünü ve nice Abbott neslinin de Salem mezarlıklarında yatmakta olduğunu öğrenmek. *Ataların öldüğü topraklar, yerleşim Öncülerinin medar-ı iftiharı olan topraklar...* Tam olarak böyle. Yoo, daha da fazla. Bu kızın annesinin tüyleri, daha "Eleanor Roosevelt" sözünü duyduğu anda *diken diken* oluyordu. Öncü'nün ise 1942'de Florida, Hobe Sound'da küçük bir kızken, bizzat Wendell Wilkie'nin dizinde hoplatılmışlığı vardı (oysa aynı sıralarda benim babam, Mübarek Bayram günlerinde F.D.R., yani Roosevelt için de dualar okuyor, annem ise cuma akşamları mum yakarak hayır duası ediyordu

ona). Öncü'nün yanında çalıştığı Connecticut senatörü, Babacığının Harvard öğrenci yurdundan oda arkadaşıydı, Yale mezunu olup "İşkembe" lakabıyla anılan abisi ise New York Borsası yönetim kurulunda görev yapmakta ve (çilem dolmadı mı daha?) üniversiteden kalma alışkanlığını sürdürerek pazar öğleden sonraları, Westchester ilinin oralarda bir yerde polo oynamaktaydı (evet evet, bir atın sırtında oynanan oyunlardan!). Anlamıyor musunuz, pekâlâ bir Lindabury de olabilirdi Öncü. Babamın patronunun kızlarından biri! İşte size yelken yapmasını, gümüş çatal bıçakla tatlı yemesini bilen bir kız (siz elinizi tatlıya daldırırken, onun çatalla bıçağı kullanarak lokmasını nasıl ağzına doğru yönlendirdiğini göreceksiniz – Çinlilerin çubuklarla yemek yemesi gibi! Taa Connecticut'larda ne marifetler öğrenmiş yahu!) Benim gözümde egzotik, hatta tabu mahiyetinde olan işleri öyle rahat yapıveriyordu ki, nefes alıp verircesine: Bana gelince, Anthropapagi'nin sesini duymuş Desdemona misali kalakalıyordum (üstelik hepsi bu kadar da değil). Birinde, gazete kupürlerini yapıştırdığı albümde bir haber çarptı gözüme, "Cemiyetin Yeni Gözdesi: Bir Genç Kızın Bir Günü" başlıklı tek sütunluk bir yazı, ve şöyle başlıyor: "SARAH ABBOTT MAULSBY – 'Ördek, keklik ve sülünler dikkat!' bu sonbahar New Canaan civarına uğrayayım demeyin, çünkü Greenley Yolu'ndan Bay ve Bayan Edward H. Maulsby'nin kızları Sally, av mevsimi için ısınmaya başladı bile. Avlanmak– " tüfekle, Doktor– "avlanmak, Sally'nin *outdoor* hobilerinden yalnızca biri. Ayrıca ata binmekten büyük zevk alan genç kız, bu yaz da olta balıkçılığını denemek niyetinde– " bir de şunu dinleyin; bu hikâye beni birkaç nesil idare eder herhalde –"ilk denemelerini ise ailesinin yazlık sayfiyesi 'Rüzgârlı Köşk' civarında dolaşan alabalıklarla yapmayı umuyor."

Sally'nin elinden gelmeyen tek şey, saksofon çalmaktı. Minicik vakvaklara mermileri gömmesi iyi de, benim taktakı emmesi, asla düşünemeyeceği bir şey. Üzgünmüş, öyle dedi, beni kırmayı hiç istemezmiş ama, böyle bir şeyi de denemek istemiyormuş yani. Bunu kendime yönelik bir tavır olarak almamalı, ona gücenmemeliymişim, çünkü benim şahsımla hiç ilgisi yokmuş... Yok yaa? Yeme bizi, kızım! Evet, böyle cinimi tepeme çıkartan, tamamen şahsıma karşı ayrımcılık uygulanmakta olduğuna inanmamdı oysa.

Babam Boston & Kuzeydoğu'da niçin yükselemediyse, Sally Maulsby de aynı nedenle benimkini ağzına almaya tenezzül etmiyor! Hani nerede bu dünyada adalet? Hani nerede B'nai B'rith Irklararası Önyargıları Önleme Birliği –! "Ama ben sana yapıyorum," dedim. Omuz silkti Öncü; nazik bir tonda dedi ki, "Ama yapmak zorunda değilsin. Biliyorsun bunu. İstemiyorsan... " "Ah ama *istiyorum*– 'zorunluluk' ile ilgisi yok ki, *ben yapmak istiyorum.*" "N'apayım," diye cevap verdi, "ben istemiyorum." "*Ama neden?*" "İşte. İstemiyorum." "Saçmalama, çocuk gibi cevap verme Sarah – 'işte'ymiş! Bir neden göster bana!" "Ben – istemiyorum işte." "İyi de, böylece yine başa dönmüş oluyoruz. *Neden istemiyorsun?*" "Alex, yapamam, yapamam, o kadar." "Tek bir geçerli neden göster bana!" "Lütfen," oldu cevabı –e haklarını biliyordu ne de olsa– "Neden göstermem gerektiğini zannetmiyorum."

Gerekmiyordu elbette – çünkü nedeni zaten yeterince açıktı benim için: *Rüzgâr üstündeyken yelkeni kavanço etmeyi bilmiyorsun da ondan, cenovanın ne olduğunu da bilmiyorsun, zaten hiçbir zaman smokinin de olmadı, kotilyon yapmayı da bilmiyorsun...* Evet bayım, pembe cokey giysilerine bürünüp yüzlerce dolarlık av çizmeleri giyen iri kıyım sarışın bir *goy* olsaydım, diz üstü çöküp ne biçim alırdı ağzına, eminim bundan, hiç şüpheniz olmasın!

Yanılmışım. Üç ay boyunca kafatasının arka kısmına baskı uyguladım (şaşırtıcı bir karşı kuvvetle cevap verildi bu baskılara, insanı gerçekten etkileyen bir inatçılıkla, hatta böylesine yumuşak, kavgadan gürültüden böylesine uzak birinden geldiğini düşünecek olursak, insana aşkolsun dediren bir inatçılıkla cevap verildi), üç ay boyunca düzenli olarak münakaşa çıkarıp saldırdım ona, geceleri kulaklarından tutup çekiştirdim. Sonra bir akşam, Kongre Kütüphanesi'nde Budapeşte Yaylı Çalgılar Dörtlüsü'nden Mozart dinlemeye davet etti beni; Klarnet Kuinteti'nin son bölümünde elimi tuttu, yanakları parlamaya başlamıştı ve sonra onun evine gidip yatağa girdik, dedi ki Sally, "Alex... yapacağım." "Ne yapacaksın?" Ama gitmişti, yorganın altına girmiş, gözden kaybolmuştu bile: Klarnet çalıyordu. Yani bu, şu demek oluyor ki kamışımı ağzına almıştı ve altmışa kadar tuttu orada, şaşkına dönmüş küçüğü, ağzında termometre tutar gibi tutuyordu, Doktor. Yorganı savurdum attım – görmeliydim bunu! Hissetmeliydim de belki ama, hissede-

cek pek bir şey yoktu – fakat o görüntüyü kaçırmamalıydım! Yalnız, Sally'nin işi bitmişti bile. Çoktan ağzından çıkarmış, yanağına dayamıştı, kullandığı Hillman-Minx'in vites koluymuş gibi. Ve gözlerinden yaşlar akıyordu.

"Yaptım," diye ilan etti.

"Sally, ohh Sarah, ağlama."

"Ama yaptım işte, Alex."

"... Nasıl yani," dedim, "bu kadar mı?"

"Nasıl yani," dedi iç çekerek, "*daha mı?*"

"Ee, açıkçası, birazcık daha – bak, samimi söylüyorum, emeklerin boşa gitmeyecektir– "

"Ama büyüyor. Boğulurum sonra."

CEMİYETİN YENİ GÖZDESİ, YAHUDİNİNKİNİ DİPLERKEN BOĞULDU, *Vassar'dan Daha Yeni Mezun Olmuştu, Georgetown'da Soluğu Tükendi; Hain Avukat Gözaltında*

"Nefes alırsan, boğulmazsın."

"Boğulurum, havasız kalırım– "

"Sarah, havasız kalmamak için uygulanacak en iyi önlem, nefes almaktır. Sadece nefes alacaksın, hepsi bu kadar. Yani aşağı yukarı."

Sağ olsun, denedi. Ama sonunda öğürmeye başladı. "Sana söylemiştim," diye inliyordu.

"Ama nefes almadın ki."

"Ağzımda o şeyle nefes alamıyorum ki."

"Burnundan alacaksın. Tut ki denizde yüzüyorsun."

"Ama denizde *değilim.*"

"TUT Kİ!" diye bir öneride bulundum ve her ne kadar yiğitçe bir deneme daha yaptıysa da, sonunda öksürüklere boğulup gözünden yaşlar gelerek su yüzüne çıktı. Ben de kollarıma aldım onu (o tatlı mı tatlı ve hevesli kızı! Alex'in klarnetini üflemesi için Mozart tarafından gönlü yapılan kızı! ahh, *Harp ve Sulh*'ün Nataşa'sı kadar şirin! gencecik bir kontes, narin mi narin!). Sarılıp kucağımda salladım onu, şakalar yaptım, güldürdüm ve ilk defa dedim ki, "Ben de seni seviyorum, yavrum," fakat bütün vasıflarına ve çekiciliğine rağmen –sadakatine, güzelliğine, ceren gibi zarafetine, Amerikan tarihindeki yerine rağmen– kalbimde Öncü için "sevgi"nin hiçbir türlüsüne yer olamayacağı, hiç o akşamki kadar

net görünmemişti gözüme. Nazeninliğine tahammül edemiyordum. Başarılarını ve sahip olduklarını çekemiyordum. Ailesine hınç duyuyordum. Yo, sevgiye pek yer yoktu.

Tabii ya, Sally Maulsby, bir oğulun babası için yaptığı bir hoşluktan ibaretti. Jack Portnoy'un zenci mahallesinde tahsilat peşinde geçirdiği bütün o akşamlara ve pazar günlerine karşılık Bay Lindabury'den alınan küçük bir intikam. Yıllar yılı verilen hizmetin, Boston & Kuzeybatı'nın yıllar yılı sürdürdüğü sömürünün karşılığında, küçük bir ikramiye.

Sürgünde

Pazar sabahları hava yeterince sıcaksa, mahalleliden yirmi erkek (orta sahanın daha küçük olduğu günlerdeyiz o zaman), sabahın dokuzunda başlayıp öğlen bire kadar yedişer devrelik beyzbol maçları yapıyorlar, her maçta ortaya konan para, kafa başına bir dolar. Hakem, mahallenin dişçisi, ihtiyar Dr. Wolfenberg, bizim semtteki yüksekokuldan mezun – High Sokağı'nda gece okuluna gitmiş, ama bizim gözümüzde Oxford gibi bir yer orası. Oyuncular arasında kasabımız, onun ikiz kardeşi olan su tesisatçımız, bakkal, babamın benzin aldığı istasyonun sahibi var – hepsinin de yaşları otuz ile elli arasında, gerçi ben onları yaşlarına göre düşünmüyorum, benim gözümde onlar, "erkekler." İç sahada, hatta fırlatma tümseğinin üzerindeyken bile hepsinin ağzında emile emile ıslanmış sigaralar, çenelerini oynatıp duruyorlar. Görüyorsunuz işte, oğlan değil bunlar, erkek. Göbek! Adale! Kollarının dirsekten aşağısı kıllardan kara kara! Tepeleri dımdızlak! Hele bir de o sesleri – bir blok ötedeki bizim apartmanın kapısına kadar fırlayan birer gülle gibi. Ses tellerini getiriyorum gözümün önüne, çamaşır ipi kalınlığında! Ciğerleri deseniz birer zeplin büyüklüğünde! Kimse, mırıldanmayı kes de doğru dürüst konuş, diyemez onlara, asla! Hele o ağızlarından çıkan korkunç laflar! İç sahada edilen laflar gevezelik değil, yakası açılmadık birer *kibitz*, inanılmaz bir şamata var sahada (özellikle de alaycılık sanatını yeni yeni öğrenmeye

başlamış bir küçük oğlanın gözüyle bakınca) – hele babamın "Deli Rus" adını taktığı o Biderman'ın ağzından çıkan sövgüler yok mu, sadece çok komik değil aynı zamanda etkili de oluyor – köşedeki şekerci (ve müşterek bahis) dükkânının sahibi olan bu Biderman, önce bir "tereddüt" geçirip omuz hizasından yana doğru savuruyor topu. "Abrakadabra," diyerek bu zorlu atışı yapıyor. Ve her seferinde de Dr. Wolfenberg'e atıyor topu: "Hadi kör hakemi anladık da, kör dişçi nasıl olur yahu?" Bu fikir aklına gelince, eldiveniyle alnına vuruyor. "Sen topunu oyna, komedyen," diyor Dr. Wolfenberg, üstüne zımbayla desen yapılmış iki renkli kunduraları ve Panama şapkasıyla aynı Connie Mack, "derhal oyuna başla Biderman, hakaretlerin yüzünden oyundan atılmak değilse tabii niyetin–!" "İyi de dişçilik okulunda nasıl öğrettiler bu işi sana Doktor, Braille alfabesiyle mi?"

Bu sırada, ta dış sahadan uçarak gelmekte olan şaka ise görünümüyle *Homo sapiens*'ten çok çimento makinesini andıran birine ait, sebze halinin prensi Allie Sokolow'a. Bir açıyor o koca *pisk*'ini (annemin ifadesiyle) yumuyor gözünü. Yarı devre boyunca bu küfür ve hakaretler, onun orta sahanın ortalarındaki pozisyonundan sayı kalesine doğru uçuşuyor, sopa kendi takımına geçtiğinde ise Allie, birinci kaledeki koç mevkiine gidiyor ve bu kez de küfürler ters yönde akmaya başlıyor, hem de kesintisiz biçimde – üstelik bunların hiçbirinin, o sırada sahada fiilen yapılıyor olabilecek hatalarla ilgisi yok. Tam tersi. Babam, çalışmadığı pazar sabahları gelip yanıma oturur ve birkaç devre seyreder benimle birlikte; Allie Sokolow'u tanır (zaten oyuncuların birçoğunu tanır) çünkü hepsi de, onun annemle tanışıp Jersey'ye yerleşmeden önce oturduğu Orta Bölge'nin çocuklarıdır. Allie'nin her zaman böyle olduğunu söyler babam, "tam bir şovmen." Allie, fırlatma yerine doğru lastikli kelimelerle, anlaşılmaz biçimde çabuk çabuk bağırarak ikinci kaleye saldırıya geçtiğinde (o sırada daha fırlatıcı falan yoktur ortada – Dr. Wolfenberg, maça gelirken getirdiği ufak süpürgeyle fırlatma yerini süpürmektedir sadece), tribündekiler zevkten dört köşe olurlar: Kahkahalar atar, el çırpar, "Söyle ona, Allie! Anlat şuna, hadi Sokolow!" diye bağırırlar. Ve işi dışında, mesela sizin davranıyor olabileceğinizden çok daha ciddi davranan (üstüne üstlük bir de Alman Yahudisi olan) Dr. Wolfenberg, şaşmaz bir

şekilde elini kaldırıp, zaten Sokolow tarafından durdurulmuş olan oyunu durdurur, sonra Biderman'a dönerek şöyle der: "Şu adamı, bir *meşugene* daha çıkarmadan dış sahaya geri götürür müsün lütfen?"

İşte görüyorsunuz, sevgi dolu bir kalabalık bu! Birinci kalenin arkasındaki tahta sıralarda oturuyor olurum ben, kendi beyzbol eldivenimdeki keskin kokulu ilkbahar buketini –ter, güderi, vazelin– soluya soluya kahkahalar atar dururum. Buradan başka yerde bir hayat geçirmek, düşünülmez bir şeydir benim için. Hayat boyu isteyeceğim her şey buradayken, niye gideyim, niye ayrılayım? Dalga geçmeler, espri yapmalar, rol kesmeler, numaraya yatmalar – gülünecek her şey burada! Bayılıyorum buna! Ve bütün bunların derininde, *yaptıklarında samimiyet var, ölümüne sahicilik var.* Yedi devrenin sonunda o dolarlar elden ele geçerken göreceksiniz siz bunları. Oyunun ciddi olmadığını anlatmayın *bana!* Kaybetmek ve kazanmak şaka değil... ama yine de şaka! Beni en çok cezbeden de bu ya. Müsabaka ne kadar çekişmeli geçerse geçsin, soytarılık edip *kibitz*'leşmeden duramıyorlar. Bir şov sahneleniyor burada! Nasıl sevinç duyuyorum büyüyüp bir Yahudi erkeği haline gelecek olmaktan! Ebediyen Weequahic semtinde yaşayarak pazar günleri dokuzdan bire kadar Chancellor Caddesi'nde beyzbol oynayacak olmaktan, bir soytarı ile bir sporcunun, *kibitz* eden görmüş geçirmiş adam ile uzun toplarda tehlikeli olan fırlatıcının mükemmel karışımı haline gelecek olmaktan.

Nerede geldi bütün bunlar aklıma? ne zaman? Kaptan Meyerson, Tel Aviv havalimanı üzerinde son kez ağır ağır dönerken. Suratımı cama yapıştırmışım. *Evet, ortadan kaybolabilirim herhalde, adımı değiştiririm olur biter, kimse bir daha haber alamaz benden* – sonra Meyerson, benim tarafımdaki kanadın üstüne yatırıyor uçağı ve hayatımda ilk kez Asya kıtasını görüyorum, iki bin *feet* yukarıdan bakıyorum, Yahudi halkının ilk ortaya çıktığı yer olan İsrail Toprakları'na ve Newark'ta beyzbol maçlarıyla geçen pazar sabahlarının hatırasına çakılıp kalmışım.

Önümde oturan ihtiyar çift (Solomonlar, Edna ile Felix), uçuş süresinin bir saatini bana Cincinnati'deki çocuklarıyla torunlarını (bir cüzdan dolusu görsel malzeme eşliğinde elbette) anlatarak geçirdikten sonra, şimdi birbirlerine sokulmuş, sessiz bir sevinçle

aynı anda kafa sallıyor; hatta koridorun öbür tarafındaki bazı dostlarını da dürtüyorlar, yeni tanıştıkları Mount Vernon'lı bir karıkoca (Perl çifti, Sylvia ile Bernie), ve bu ikisi de, uzun boylu, yakışıklı, genç (ve bekâr! birinin kızına yapmışlardır bile!) bir Yahudi avukatın, daha uçağın gövdesi Yahudi hava sahasına temas ettiği anda ağlamaya başlaması karşısında yüzleri pırıl pırıl *kvel*'leyerek, kıvançla bakıyor. Ancak gözyaşlarına sebep olan, Solomon ve Perl çiftlerinin sandığı gibi, milletimizin anayurdunu ilk defa görüyor olmam değil, bir sürgünün vatana dönüşü değil, dokuz yaşındaki sesimin –yani dokuz yaşındaki haliyle *kendi* sesimin, demek istiyorum– kulağımın içinde çınlaması. Dokuz yaşındaki ben! Tamam, mızmızın tekiyim, suratsızım, çoğu zaman cevap yetiştiriyor ve *kveç*'iyorum, tamam, ağzımı her açışımda sesim incelip incelip sonunda memnuniyetsizlik ve sızlanmalarla dolu ağlak bir tona bürünüyor ("sanki," diyor annem, "dünyanın ona can borcu var – şuna da bak sen, dokuz yaşında daha"), ama kahkahalar atıp şakalaşıyorum da ben, unutmayın bunu, coşku doluyum! romantiğim! taklitler yapıyorum! dokuz yaşında yaşama sevinciyle doluyum! mahallenin sınırlarını aşmayan, basit hayaller taşıyor içimden! – "Ben sahaya gidiyorum," diye sesleniyorum mutfağa, dişlerimin arasındaki boşluklardan islenmiş balık lifleri fırlıyor, eczalı diş ipi gibi pembe pembe, "Ben sahaya gidiyorum Anne," diye vuruyorum eldivenime, sazan kokusu sinmiş minik yumruğumla, "Saat bir gibi dönerim– " "*Dur* bir dakika. Kaçta? Nereye?" "*Sahaya*," diye haykırıyorum –sesimi duyurmak için haykırmam çok yüksek perdedendir, kızdığım zamanki de öyle oluyor ama sonuçları açısından, farklı, "– *erkekleri seyretmeye!*"

İşte *Eretz Yisroel*'e değdiğimiz anda beni harap eden söz de bu oluyor: Erkekleri seyretmeye.

Çünkü seviyorum o erkekleri! Ben de büyüyüp o erkeklerden biri *olmak* istiyorum! Pazar günleri saat birde yemek yemeye eve dönmek istiyorum ben de, yirmi bir devre beyzboldan sonra havlu çoraplarımda keskin bir koku, iç çamaşırlarım spor yapmaktan ağırlaşmış, ve topu fırlattığım kolumun adalelerinde, karşı takımı kaleye yaklaştırmamak için bütün sabah saatleri boyunca yaptığım o güzelim alçak atışlardan kalma hafif bir seğirme; evet, saçlar darmadağın, dişlerin arası kum dolu, ayaklar yara bere içinde ve kah-

kaha üstüne kahkaha atmaktan *kişka*'larda bir sızı, bir başka deyişle, takatten düşmüş ama muzaffer, harikulade, sağlam bir Yahudi erkeği olarak eve dönüyorum – dinlenip kuvvet toplamak için... kimin yanına peki? Karımla çocuklarımın, *benim* karımın ve *benim* çocuklarım, benim kendi ailemin, işte burada, Weequahic semtinde! Tıraş olup yıkanıyorum – kahverengi pis derecikler akıyor başımdan aşağı, ohh, ne güzel, ah evet, neredeyse haşlanıp geberene kadar sıcak suyun altında böyle dikilmek, düzenli olarak tattığım bir zevk. Çok *erkekçe* bir zevk, acıyı hazza dönüştürüyor. Sonra hemen pratik bir pantalon ve kuru temizleyiciden yeni gelmiş "goşo" gömleği – *mükemmello!* Popüler bir şarkıyı ıslıkla çalıyorum, hayran hayran pazularımı seyrediyorum, bir çaputla *pat pat* vurarak parlatıyorum ayakkabılarımı, bu arada çocuklarım da, oturma odasındaki halının üstünde pazar gazetelerine göz atıyorlar kıkır kıkır (gözleri tam benimkilerin renginde); ve karım, Bayan Alexander Portnoy, yemek odasında sofrayı kuruyor – her pazar olduğu gibi annemler yemeğe gelecek, her an çalabilir kapı. İstikbale bak be! Sade ve mutluluk dolu bir istikbal! Vücudumdaki enerjiyi, insanı bitap düşüren ve canlandıran beyzbolla –sabah saatlerinde– tüketip öğleden sonra, tıka basa saadet dolu o candan aile ocağındayım, akşamları ise üç koca saatimiz, radyoda dünyanın en iyi eğlence programlarını dinleyerek geçiyor: Evet, Jack Benny'nin, ta radyo istasyonundaki kabininden *benim* babamın şirketine yaptığı yolculuklara bayılırdım, Fred Allen'ın Bayan Nussbaum'la, Phil Harris'in Frankie Remley'yle sohbetlerine de, çocuklarım da benimle birlikte oturup zevkle dinleyecekler bunları ve yüz nesil sonrasına kadar böyle devam edecek. Ve Kenny Baker da bitince, ön ve arka kapıları anahtarı iki kez çevirerek kilitliyorum (ocağın vanasını kontrol ediyor ve sonra –babamın yaptığı gibi– bir daha kontrol ediyorum, gece uykuda tatlı candan olmayalım diye). Dünya güzeli mahmur kızıma ve zeki mi zeki mahmur oğluma iyi geceler öpücüklerini kondurduktan sonra, Bayan A. Portnoy'un, o müşfik ve narin (fakat benim bu şerbet tadındaki, yine de mütevazı fantezimde bir yüzü olmayan) kadının kollarında, dinmek bilmeyen saadetimi istirahate yatırıyorum. Sabah olunca doğru Newark şehir merkezine, Essex İl Mahkemesi'ne, gün boyu yoksullara ve mazlumlara adalet dağıtmak üzere mesaimin başına.

Sekizinci sınıfta, mimarisini inceleme amacıyla adliye binasını ziyaret ediyoruz. O günün akşamı eve varınca, mezuniyetimde alınan yeni hatıra defterini şöyle dolduruyorum: EN SEVDİĞİN SÖZ: "Düşene tekme vurulmaz." EN SEVDİĞİM MESLEK? "Hukuk." EN SEVDİĞİM KAHRAMAN? "Tom Paine ve Abraham Lincoln." Adliye binasının önünde (Gutzon Borglum'un tunçtan döktüğü bir) Lincoln oturuyor, yüzünde trajik ve babacan bir ifade: Sizi ne kadar çok düşündüğünü anlıyorsunuz. Washington'ın heykeli ise – atının yanında dimdik, otoriter– Broad Sokağı'na bakıyor; J. Massey Rhind'in eseri (isme benzemeyen bu ikinci heykeltıraş ismini de yazıyoruz defterlerimize); sanat tarihi öğretmenimiz, bu iki heykelin "şehrimiz için iftihar vesilesi" olduğunu söylüyor ve iki sıra halinde Newark Müzesi'ndeki resimleri görmeye gidiyoruz. İtiraf etmeliyim ki Washington etkilemiyor beni. Belki attandır, bir ata yaslandığı içindir. Neyse ne, *goy*'luğu çok ortada işte. Ama ya Lincoln! Ağlayabilirim. Orada öyle otururkenki hali, ne kadar müşfik, ne kadar *oysgemithet*. Ezilenler için nasıl çalışıp çırpınmış – ben de öyle olacağım!

Akıllı bir küçük Yahudi çocuğu mu? Aman yapmayın, şu dünyanın görüp göreceği en akıllı küçük Yahudi çocuğuyum ben! Fantezilerime baksanıza, nasıl da tatlı düşler kuruyorum, bir kurtarıcı olmak için! Anama babama minnet, kabileme sadakat duymaktayım, adalet davasına adamışım kendimi!

Ee? Ne var şimdi bunda? İdealist bir meslekte çok çalışmak; fanatizme ya da şiddete kaçmadan maç yapmak, kafa dengi insanlarla, bol kahkahayla yapılan maçlar bunlar; üstelik ailede bağışlayıcılık ve sevgi var. Bütün bunlara inanmanın neresi yanlış? Dokuz, on, on bir yaşlarındaki iyi yanıma ne oldu benim? Nasıl ettim de kendi kendimin düşmanı, işkencecisi oldum? Hem de bu kadar yalnız kaldım! *Aah*, ne kadar yalnızım! *Kendimden* başka hiç kimse yok! *Kendi* içime hapsolmuşum! Evet, kendi kendime sormalıyım bunları (uçak beni işkencecimden uzaklara götürürken – yani ben öyle olduğuna inanıyorum), amaçlarıma ne oldu, o onurlu ve değerli hedeflerime ne oldu diye? Yuva desen? Yok. Aile desen? Hayır! Oysa parmağımı şıklatarak elde edebileceğim şeyler bunlar... niye şıklatmıyorum o halde, niye hayatıma çekidüzen vermiyorum? Yok, çocuklarımın üstünü örttükten sonra gelip sadık (ve

benim de sadık kaldığım) karımın yanına girivereceğime, ben ne yapıyorum, şişko, bodur bir İtalyan orospusu ve okuması yazması olmayan, dengesiz bir Amerikan mankeniyle birlikte giriyorum yatağa –çift porsiyon, kerhanelerde dedikleri gibi– hem de iki gece üst üste. Üstelik benim iyi vakit geçirmekten anladığım şey de değil bu, Allah kahretsin! Ne anlıyormuşum peki? Söyledim ya size! Ciddiydim üstelik – evde oturup çocuklarımla birlikte Jack Benny'yi dinlemek! Zeki, sevgi dolu, gürbüz çocuklar yetiştirmek! İyi bir kadına kol kanat germek! Haysiyet! Sıhhat! Sevgi! Üretkenlik! Zekâ! Güven! Saygınlık! Keyif! Şefkat! Ne işim var benim sansasyonel seksle falan, canım? Ne diye didinip duruyorum, am bulmak gibi, bu kadar süfli, bu kadar *aptalca* bir şey uğruna?! Sonunda zührevi hastalığa da yakalandık işte, ne kadar abes! Bu yaştan sonra! Eminim çünkü: O Lina'dan bir şey kaptım ben! Şankrın görünür hale gelmesi an meselesi artık. Ama bir an bile beklemeyeceğim, bekleyemem: Tel Aviv'de ilk iş bir doktora görüneceğim, şankr *veya* körlük gözle görülür hale gelmeden önce!

Peki ya oteldeki kadın cesedi ne olacak? Şimdiye kadar çoktan atlamıştır, eminim bundan. Üstünde donuyla balkondan aşağı atmıştır kendini. Dünyanın en minik bikinisiyle denize girip kendi kendini boğmuştur. Yo, mehtaplı bir gece Akropolis'te, gölgeler arasından süzülerek gelip baldıran zehiri içer – Balenciaga gece elbisesiyle! Teşhircilik ve intihar eğilimleriyle dolu beyinsiz et yığını! Meraklanmayın, intihar ettiğinde kesinlikle fotojenik bir ceset bırakacaktır geride – kadın iç çamaşırı reklamı gibi bir şey olacaktır! İşte her zamanki gibi gazetelerin pazar ekinde – yalnız, bu sefer ölü! Bu saçma sapan intihar, vicdanımda sonsuza dek yer etmeden geri dönmeliyim! Harpo'ya telefon etseydim keşke! Aklıma bile gelmedi – sadece kaçıp *kendi* canımı kurtarmaya baktım. Doktoruna telefon edip onunla konuşmasını sağlamalıydım. Ama doktor konuşur muydu acaba? Kuşkuluyum! Sersem herif, konuşmak *zorunda*, yoksa geri dönüşü imkânsız bir şey yaparak intikam alacak kız! MANKEN, AMFİTİYATRODA KENDİ GIRTLAĞINI KESTİ; *İntihar Yüzünden* Medea *Yarım Kaldı*... buldukları notu da yayımlayacaklar üstelik, Allah bilir bir kâğıdı şişeye sokup şişeyi de şeyine sokmuştur. "İntiharımdan Alexander Portnoy sorumludur. Beni bir fahişeyle yatmaya zorladığı gibi, namusumu kurtarmaya

da yanaşmadı. Mary Jane Reed." Allahıma şükürler olsun ki yazı yazmasını bilmiyor salak! Ama belki de o harfleri bir tek Yunanlılar söküyordur! *Ağzımdan yel alsın.*

Kaçıyorum! Kaçıyorum, yine firardayım – kimden peki? Beni aziz mertebesinde gören birinden! Oysa aziz değilim! Olmaya da hiç niyetim yok! Yok canım, kendimi suçlu hissetmem çok *komik* olur! Benim *haberim* bile olmayacak ki! Kendini öldürürse – Ama böyle bir şey de yapmayacak zaten. Tabii, daha da korkuncunu yapacak: Belediye başkanına telefon edecek! Ben de bunun için kaçıyorum ya! Yok, etmez. Yok, *eder.* Eder, *eder!* Büyük ihtimalle etmiştir bile. Unuttun mu? *İpliğini pazara çıkaracağım, Alex. Milletlerarası arayıp John Lindsay'yle görüşeceğim. Jimmy Breslin'i arayacağım.* Ve bunu yapabilecek kadar da kaçık üstelik! Breslin, o polis! Seçim bölgesindeki karakolların sivri zekâsı! Aman Allahım, *ölsün* öyleyse. Atla hadi, cahil haşarat kancık seni – ben öleceğime sen öl, daha iyi! Tabii, haber ajanslarına telefon etmeye başladı mı yandığımın resmidir: Yemekten sonra sokağın köşesine doğru yürürken görebiliyorum babamı, bir *Newark Havadis* alıyor – ve işte, sonunda sevgili oğlunun bir resminin üstüne, koyu harflerle SKANDAL sözcüğü basılmış! Yahut akşam yedide bir de CBS'i açıyor ki, Atina muhabiri hastane yatağında Maymun'la röportaj yapmakta. "Evet, Portnoy. Büyük P. Sonra O. Sonra, galiba R. Ay gerisini çıkartamayacağım, ama Hak deliğim üzerine yemin ederim ki Bay Rudd, bir fahişeyle yatmaya zorladı beni!" Hayır, hayır, abartıyor *değilim:* Bir an için karakterini düşün şu kızın, ya da karaktersizliğini. Las Vegas'ı hatırlıyor musun? Nasıl da çaresiz göründüğünü hatırlıyor musun? Demek ki vicdanımın beni cezalandırması falan değil bu; yo, benim aklıma nasıl bir intikam gelirse gelsin, onun da aklına gelir. Daha da gelecektir! İnan bana, Mary Jane Reed daha son kozunu oynamadı. Onun hayatını kurtaracaktım ben – *ve kurtarmadım.* Bunun yerine bir fahişeyle yatmasına sebep oldum! Yani senin anlayacağın, daha onun son sözünü duymadık!

Bir de üstüne üstlük, daha da saçımı başımı yolmama sebep olan şey, aşağı bakınca her taraf masmavi, Ege Denizi. Balkabağı'nın Ege'si! Şair ruhlu Amerikan sevgilim benim! Sophokles! Uzun zaman önce! Ahh Balkabağı – yavrum, bir daha söyle n'olur,

Niye öyle bir şey yapmak isteyeyim ki? Kendini bilen biri, işte! Psikolojik bakımdan o kadar sağlam ki benim tarafımdan kurtarılmaya ihtiyacı yok, benim aracılığımla ruhunu kurtarmaya da! Benim şanlı imanımı kabul etmeye ihtiyacı yok! Antioch'ta bana okuduğu şiirler, bana verdiği edebiyat eğitimi, tümüyle yeni bir perspektif, sanat ve sanat üslubu konusunda kazandırdığı kavrayış... off, niye bıraktım sanki onu? İnanamıyorum – *Yahudi* olmuyor diye mi? "Hüznün ebedi tınısı– " "İnsan sefaletinin bulanık gelgitleri– "

İyi de insanın sefaleti *bu* mu? Ben daha ulvi bir şeyler beklerdim doğrusu! *Haysiyetle* çekilen acılar! *Anlamlı* acılar – belki Abraham Lincoln çizgisinde bir şeyler. Fars değil, tragedya! Benim düşündüğüm, şöyle daha Sophoklesvari bir şeydi. Büyük Kurtarıcı falan. Uğraşa uğraşa kendi çükümü kurtarmaya uğraşacağım hiç aklıma gelmemişti doğrusu. KOPAR ZİNCİRLERİNİ ZEKERİYA! İşte, Portnoy'un sloganı. Hayatımın hikâyesi bu, hepi topu üç tane kahramanca pis laf. Sefil bir karikatür! Benim politikam, tamamen *putz*'uma indirgenmiş durumda! DÜNYANIN BÜTÜN OTUZBİRCİLERİ, BİRLEŞİN! BEYİNLERİNİZDEN BAŞKA KAYBEDECEK BİR ŞEYİNİZ YOK! *Götün* tekiyim ben! Hiç kimseyi ve hiçbir şeyi sevemedim! Sevilmedim, sevemedim! Üstelik şimdi bir de John Lindsay'nin Profumo'su olmak üzereyim!

Yani durum böyle görünüyordu, Atina'yı bir saat geride bıraktığımda.

Tel Aviv, Yafa, Kudüs, Beer-Şeba, Lût Gölü, Sedom, 'Ein Gedi, sonra kuzeyde Kayseriye, Hayfa, Akko, Taberiye, Safed, Yukarı Celile... ve hepsi de gerçek olmaktan çok rüyaya benziyor. Heyecan peşinde olduğumdan falan değil. Yanımdaki arkadaşım, olabilecek her türlü heyecanı Yunanistan ve Roma'da yeterince tattırmıştı bana. Her şeyden önce, bir El Al uçağına atladığım gibi kaçmama sebep olan saike bir *anlam* kazandırmak istediğimden, bu şaşkın kaçıştan sıyrılıp yeniden bir erkek olmak –iradesine hâkim, kendi amaçlarının bilincinde, mecbur kaldıklarını değil istediklerini yapan biri olmak– istediğimden, bu seyahati sanki önceden planlamışım gibi gezmeye başladım ülkeyi – sanki önceden düşünmüş, arzu etmiş olduğum için, sıradan olsa da takdire değer sebeplerle buradaymışım gibi davrandım. Evet ya (madem ki he-

sapta olmayan bir şekilde geldim buraya), eğitici değeri olduğunu söyledikleri cinsten bir deneyim haline getiririm bu geziyi. Kendimi geliştiririm, zaten benim tarzım da budur. Veya buydu, öyle değil mi? Hâlâ kitap okurken elimde bir kalem bulundurmamım sebebi bu değil mi? *Öğrenmek* değil mi? *Daha iyiye, daha güzele* (kimden?) gitmek değil mi? İşte böylece, yatağa uzanıp haritaları inceledim, tarihsel ve arkeolojik kitaplar alıp yemeklerde okudum, rehber tuttum, araba kiraladım – o bayıltıcı sıcakta köpekler gibi ter döke döke dolaştım, görülecek yerleri gördüm: Kabirler, sinagoglar, kaleler, camiler, türbeler, limanlar, harabeler, yenileri, eskileri. Karmel Mağaraları'na gittim, Chagall'in yaptığı vitrayları (Detroit Yahudi cemaatinden yüz hanımefendiyle birlikte) inceledim, İbrani Üniversitesi'ni, Bet Şe'an ören yerini gördüm – yeşil *kibutz*'ları, kavrulmuş çorak arazileri, dağlardaki eğri büğrü sınır karakollarını dolaştım; hatta güneş tam topçu ateşine geçmişken Masada'ya da biraz tırmandım. Ve baktım ki gördüğüm her şeyi sindirebiliyor, anlayabiliyorum. Tarihti bu, tabiattı, sanattı. Bir serap olan Necef'i bile gerçek ve bu dünyaya ait bir şey olarak yaşadım ben. Bir çöl olarak. Yo, benim için inanılmaz ve tuhaf olan, Lût Gölü'nden daha acayip olan, hatta göz kamaştıran güneşin ışıkları altında, (elimdeki turistik kitaptan öğrendiğime göre İsrail kavimlerinin çok uzun süre dolaşıp durduğu) beyaz taşlar arasında uğursuz bir saat boyunca gezdiğim Tsin'in soluk kesen yabanıllığından bile daha acayip olan bir şey vardı (bu beyaz taşlardan hatıra olarak aldım bir tane –şu anda bile cebimde– ve rehberimin anlattığına göre Musa'nın karısı Zipora, oğullarını bu taşlardan biriyle sünnet etmiş–), bütün seyahatime akıllara sığmaz bir serüven niteliği kazandıran çok yalın ve (benim için) tümüyle inanılmaz bir olguydu bu: Bir Yahudi ülkesinde bulunmam. Bu ülkede, herkes Yahudi.

Bu toprağa ayak basar basmaz başlıyor rüyam. *Daha önce hiç bulunmadığım bir havalimanındayım ve etrafımda gördüğüm bütün insanlar –yolcular, hostesler, bilet satıcıları, hamallar, pilotlar, taksi şoförleri– hepsi Yahudi.* Hastalarınızın anlattığı rüyalara hiç mi benzemiyor bu? İnsanın uykuda yaşadıklarına hiç mi benzemiyor? Uyan haydi, nerede duyulmuş böyle bir şey? Duvarlar-

daki yazılar Yahudice – Yahudi duvar yazısı! *Bayrak,* Yahudi bayrağı. Çehreler, Chancellor Caddesi'nde gördüğünüz çehreler! Komşularımın, amcalarımın, öğretmenlerimin, anamla babamın, çocukluk arkadaşlarımın ana-babalarının çehreleri. Benim çehrem gibi çehreler! yalnız bunlar, beyaz duvar ve kızgın güneş ve dikenli tropikal bitki örtüsünden oluşan bir dekorda geziniyorlar. Yalnız, burası Miami Beach de değil. Yo, Doğu Avrupa'da gördüğünüz çehreler, ama işte Afrika'ya bir taş atımlık mesafede! Şortları içinde erkekler, üniversitedeyken tatillerde çalıştığım Yahudi yaz kamplarının grup liderlerini hatırlatıyor bana – yalnız, burası yaz kampı da değil. Bir ülke burası! Minik yazı tahtalarıyla düdüklerini alıp iki aylığına New Jersey'nin Hopatcong Dağları'na gelmiş Newarklı lise öğretmenleri değil bunlar. Bunlar, buranın yerli halkı (başka söz bulamıyorum!). Geri dönmüşler! İşte her şey burada başlamış! Sonra uzun bir tatile çıkmışlar, hepsi bu! Hey, burada WASP *biziz! Bindiğim taksi, tıpkı Paris'te ya da Roma'da görebileceğiniz cinsten kaldırım kahveleriyle çepeçevre kuşatılmış bir meydandan geçiyor. Yalnız, bu kahveleri dolduranlar, Yahudiler. Taksi, bir otobüsün yanı sıra ilerliyor. Otobüsün pencerelerinden içeriye bakıyorum. Bunlar da Yahudi. Şoför dahil. İleride trafiği idare eden polis dahil! Otelde kâtipten oda istiyorum. İncecik bir bıyığı var adamın ve sanki Ronald Colman'mış gibi İngilizce konuşuyor. Ama işte o da Yahudi.*

Ve burada dram koyulaşıyor:

Saat gece yarısını geçmiş. Akşamın daha erken saatlerinde, deniz kıyısında piyasa yapan şen şakrak, cıvıl cıvıl bir Yahudi kalabalığı vardı – dondurma yiyen Yahudiler, gazoz içen Yahudiler, sohbet eden, kahkaha atan, kol kola yürüyen Yahudiler. Oysa şimdi, otelimin yolunu tutarken tam anlamıyla yapayalnız hissediyorum kendimi. Otelime ulaşmak için kalabalığın içinden geçmek zorundayım ve kalabalık sona erince, sigara içip laflayan beş genç görüyorum. Yahudi gençleri, elbette. Yaklaştıkça daha iyi anladığım üzere benim yanlarına varmamı bekliyorlar. Biri öne çıkarak İngilizce konuşuyor benimle. "Saatiniz kaç?" Saatime bakıyorum ve o anda anlıyorum ki geçip gitmeme izin vermeyecekler. Saldıracaklar bana! İyi ama nasıl olur? Madem ki onlar da Yahudi ben de, bana zarar vermek istemeleri için ne sebep olabilir?

Bir hata yapmakta olduklarını söylemeliyim onlara. Herhalde anti-Semitik bir çete gibi davranacak halleri yok. "Affedersiniz," diyerek aralarından sıyrılıyorum, rengi atmış yüzüme kararlı bir ifade takınarak. İçlerinden biri sesleniyor, "Mister, saat kaç– " bunun üzerine adımlarımı sıklaştırarak otele doğru ilerliyorum, niye beni böyle korkutmaya çalıştıklarını asla anlayamayarak, şurada hepimiz Yahudiyken.

Bunu yorumlamanın zor bir yanı yok, diyeceksiniz değil mi?

Odama çıkınca hemen pantalonumla donumu indirip masa lambasının ışığında penisimi inceliyorum. Organımda hiçbir yara bere yok, görünürde hiçbir hastalık belirtisi yok, yine de içim rahat değil. Belki bazı vakalarda dıştan görünen hiçbir enfeksiyon belirtisi olmuyordur (hem belki aslında en ağır olan vakalar da, bunlardır). Bünyeyi mahveden etkiler bunun yerine vücudun içinde meydana geliyordur, gözle görülmeden ve kontrol edilemeden, ta ki hastalığın seyri, geri dönüşü imkânsız bir hal alıncaya ve akıbet vaki oluncaya dek.

Sabah penceremin dışından gelen gürültüyle uyanıyorum. Saat daha yedi ama dışarı baktığımda, plajın insan kaynamakta olduğunu görüyorum. Sabahın bu saatinde şaşırtıcı bir manzara, hele günlerden cumartesi olduğunu düşününce, bütün şehre dindarlık ve ağırbaşlılık dolu bir Sebt havasının sinmiş olacağını sanıyordum ben. Oysa Yahudi –evet yine!– kalabalığı gayet şen şakrak görünüyor. Organımı sabahın kuvvetli ışığında inceliyorum ve tamamen sağlıklı durumda olduğunu görünce evhama –evet yine!– kapılıyorum.

Odadan ayrılarak mutlu mesut Yahudilerle birlikte denize atlamaya gidiyorum. Kalabalığın en yoğun olduğu yerde giriyorum denize. Yahudi dolu bir denizle oynaşıyorum! Gülüp eğlenen, hoplayıp zıplayan Yahudilerle! Şu Yahudi kollarına bacaklarına da bak, nasıl dalgalandırıyorlar Yahudi sularını! Şu Yahudi çocuklarına da bak, nasıl gülüyorlar, sanki buranın sahibi kendileriymiş gibi... ki öyle! Hele cankurtaran, işte o da bir başka Yahudi! Görebildiğim kadarıyla plaj, bir uçtan bir uca Yahudilerle dolu – ve bu güzel sabah saatleri boyunca, bereket tanrıçasının boynuzundan dökülürcesine yenileri gelip duruyor. Plajda yatıyorum, gözlerimi yumarak. Tepemde bir motor sesi: Korkacak bir şey yok, bir Yahu-

di uçağı. Altımdaki kumlar sıcacık: Yahudi kumu. Bir Yahudi seyyar satıcıdan Yahudi dondurması alıyorum. "Ne kadar güzel!" diyorum kendi kendime. "Bir Yahudi memleketi!" Fakat bunu söylemesi kolay da, anlaması öyle değil; tam anlamıyla kavrayamıyorum zaten. Alex Harikalar Diyarında.

Öğleden sonra yeşil gözlü, sarımtırak esmer tenli genç bir kadınla ahbap oluyorum, Yahudi Ordusu'nda teğmen kendisi. Akşam olunca Teğmen, liman civarında bir bara götürüyor beni. Söylediğine göre buranın müşterileri, çoğunlukla liman işçileriymiş. Yahudi liman işçileri mi? Evet. Gülüyorum, o da komik olan nedir, diye soruyor. Tam ortadan kalın, haki bir kemerle sıkılı, şehvet yayan ufak tefek bedeni heyecanlandırıyor beni. Ne kadar kararlı, ne kadar kendinden emin, mizah fukarası bir tip ama! Memleketin dilini konuşabiliyor olsam, garsona içkileri söylememe izin verir miydi, bundan bile emin değilim. Birer şişe Yahudi birasını götürdükten sonra, "Hangisi daha çok hoşuna gider?" diye soruyor bana, "Traktör mü, buldozer mi yoksa tank mı?" Yine gülüyorum.

Otele gidince istiyorum ondan. Odada boğuşuyoruz, öpüşüyoruz, soyunmaya başlıyoruz ve anında sertliğimi kaybediyorum. "Gördün mü," diyor Teğmen, âdeta kuşkuları doğru çıkmışçasına, "benden hoşlanmamışsın işte. Hiç hoşlanmamışsın." "Hayır, tabii ki hoşlandım," diye cevap veriyorum, "seni denizde gördüğüm andan beri, hoşlanıyorum, hoşlanıyorum, küçücük bir fokbalığı kadar kıvraksın– " ama sonra, utanıp sıkılarak, sertleşmiş organımın sönmesi yüzünden bocalayıp çaresiz kalarak çıkarıyorum baklayı– "fakat bende bir hastalık olabilir, anlıyor musun? Sana karşı haksızlık olur bu." "Bunu da komik buluyor musun?" diye tıslıyor ve hışımla üniformasını sırtına geçirip çıkıyor odadan.

Rüya? Keşke rüya olsaydı bunlar! Oysa benim rüyalara ihtiyacım yok Doktor, bu yüzden çok seyrek rüya görüyorum ya – rüya yerine böyle bir hayatım var çünkü. Bende bütün her şey gün ışığında olup bitiyor! Akıl almaz ve melodramatik durumlar benim günlük gıdam! Başka insanların gözleri kapalıyken, rüyalarda yaşadığı tesadüfler, semboller, korkunç derecede gülünesi durumlar, acayip derecede meşum bayağılıklar, kazalar ve rezaletler, talihin ya da bahtsızlığın olmayacak biçimlerde belirmesi, gözlerim açık-

ken geliyor benim başıma! Başka kimi tanıyorsunuz ki öz annesi tarafından koca bir bıçakla gerçekten tehdit edilmiş olsun? Hadım edilme tehdidini annesi eliyle bu kadar açık ve dolaysız biçimde yaşayacak kadar talihli olan başka kim var? Böyle bir annenin üstüne, bir de hayasının teki torbasına inmemiş olan başka kim var? Allah'ın taşağını tatlı sözlerle kandırıp gönlünü yapmak, *ikna etmek,* ilaçlarla uyuşturmak zorunda kalıyorsunuz! torbasına insin de bir erkek gibi orada yaşasın diye! *Şikse* peşinde koşarken bacağını kıran başka kimseyi tanıyor musunuz? Veya ilk kez milli olurken kendi gözüne fışkırtan birini? Veya New York sokaklarında gerçek bir canlı maymun bulan, Muz delisi bir kız bulan birini? Doktor, öbür hastalar rüyalarında görüyor olabilir bunları – benim ise *hepsi başıma geliyor.* Benim hayatımda örtük içerik *yok.* Rüyalarda olacaklar, *oluyor!* Doktor: *İsrail Devleti sınırları içinde kaldıramadım! Bundan* iyi sembolizm mi olur, *bubi?* Fikrini bundan iyi zikreden dervişin alnını karışlarım! Vaat Edilmiş Topraklar'da kaldıramadım! En azından lazım olduğu zaman, istediğim zaman, onu dayamak için avcumdan daha iyi bir şey bulduğum zaman. Ama işte görüyorsunuz, muhallebiyi bir yere dayayamazsınız. Benim bu kıza sunduğum da, muhallebiden farksız. Sütlaç, sütlaç! Bir dirhem pelte. Üstelik de İsrailli ikizleri o kadar mağrur dalgalandıran o kendinden emin, ufak tefek teğmen, bir tankçı tabur komutanına vermeye hazırlanırken!

Sonra bir daha, hem de daha beteri. Kesin yıkılışım ve aşağılanmam – Naomi'yle oldu, Yahudi Balkabağı, Dişi Kahraman, o gözüpek, kızıl saçlı, çilli, ideolojik yavruyla! Lübnan sınırı yakınlarında arabama aldım onu; oradaki bir *kibutz*'a ana-babasını ziyarete gelmişti ve Hayfa'ya dönmek üzere otostop yapıyordu. Yirmi bir yaşındaydı, boyu bir seksene dayanmıştı ve fiziksel gelişimi daha devam ediyormuş izlenimi veriyordu insana. Annesiyle babası Philadelphialı birer Siyonistmiş ve İkinci Dünya Savaşı başlamadan hemen önce gelmişler Filistin'e. Askerliğini tamamladıktan sonra Naomi, doğup büyüdüğü *kibutz*'a dönmemeye karar vermiş ve "sabra"ların, yani İsrail'de doğmuş gençlerin kurduğu bir komüne katılmış; Suriye sınırına bakan dağlardaki kıraç bir yerleşimde, kara volkanik kayaları toplayarak araziyi temizliyorlarmış. Çetin bir işmiş bu, iptidai koşullarda yaşıyorlarmış ve geceleri Su-

riye'den gelen adamların, el bombaları ve kara mayınlarıyla kampa sızması gibi bir tehlike söz konusuymuş her an. Ve Naomi, bayılıyormuş buraya. Hayran olunacak, yiğit bir kız! Evet, bir Yahudi Balkabağı! *İkinci bir şans veriliyor bana.*

İlginç. Kaybettiğim Balkabağım'a benzetiyorum onu hemen, oysa fiziğiyle, elbette, annemin ta kendisi. Rengi, boyu bosu, hatta mizacı – gerçek bir kusur avcısı, profesyonel bir eleştirmen. Erkeğinde mükemmellik arar böyleleri. Ama bütün bunlara kör işte gözlerim: Bu kız ile annemin lise yıllığındaki resmi arasındaki benzerlik, farkına bile varamadığım bir şey.

Bakın ne kadar kontrolsüz ve histeriktim İsrail'deyken. Daha onu arabama aldıktan birkaç dakika sonra, ciddi ciddi şunu soruyorum kendime: "Niye onunla evlenip burada kalmayayım? Niye o dağlara gidip yeni bir hayata başlamayayım?"

Derhal ciddi konuşmalar yapmaya başlıyoruz insanlık hakkında. Kızın konuşması coşkulu sloganlarla dolu, benim delikanlılığım gibi tıpkı. *Adil bir toplum. Ortak mücadelemiz. Bireysel özgürlük. Toplumsal açıdan üretken bir yaşam.* Fakat ne kadar doğal bir şekilde sırtına geçirivermiş idealizmini, diye düşünüyorum. Evet, tam benim tipim işte bu kız – kirlenmemiş, iyi yürekli, hem de *zaftig,* seksi ve çekici hem de, hile hurda öğrenmemiş ve düdüklenmemiş. Elbette ya! Sinema yıldızı da istemiyorum ben, manken de, orospu da, bunların herhangi bir karışımını da. Ömür boyu cinsel taşkınlıklar içinde yaşamak istemiyorum, yaşamakta olduğum şu mazohistçe taşkınlığı daha fazla sürdürmek de istemiyorum. Evet, sadelik istiyorum ben, sıhhat istiyorum, bu kızı istiyorum!

Biraz kitabi de olsa mükemmeldi İngilizcesi – belli belirsiz genel bir Avrupa aksanı sinmişti yalnız. Ailesi Philadelphia'dan hiç ayrılmamış olsaydı nasıl bir Amerikalı kız olurdu bu, diye işaretler arayıp duruyorum hep. *Benim ablam olabilirdi,* diye düşünüyorum, iri kıyım bir kız daha işte, iri kıyım idealleri olan. Hatta onu kurtaracak bir Morty bulamasaydı, Hannah'nın İsrail'e göç etmiş olacağını düşünebiliyorum. Peki ya beni kim kurtaracaktı ki? *Şikse*'lerim mi? Yo, yo, ben *onları* kurtarırım. Yo, benim kurtuluşumun bu Naomi'de olduğu çok açık! Saçlarını çocuk gibi yapmış, iki uzun örgü – bir hile bu elbette, bir rüya tekniği, rüya falan varsa tabii, liseden kalma o resmi uluorta hatırlamaktan beni alıkoymak

için geliştirilmiş bir hile, Sophie Ginsky'nin resmini, hani oğlanlar "Kızıl" derlermiş adına, iri kahve gözleri ve cin gibi aklıyla, ne işler başaracakmış daha. Günü (ricam üzerine) bana eski Arap şehri Akko'yu gezdirerek geçirdikten sonra Naomi, akşam olunca örgülerini tepede toplayarak taç gibi sarıyor başına, *büyük*annelere benzedi, diye düşündüğümü hatırlıyorum. "Manken arkadaşımdan ne kadar farklı," diye düşünüyorum. "o peruklar ve kaynaklar, kuaför Kenneth'ta geçirilen saatler. Nasıl da değişecek hayatım! Yeni bir erkek olacağım! – bu kadının yanında!"

Onun planı, gece uyku tulumuyla bir yerde kamp kurmakmış. Bir haftalığına komününden ayrı tatil yapıyormuş, ailesinin doğum gününde verebildiği üç-beş kuruş parayla. Arkadaşları içinde daha fanatik olanları, bana anlattığına göre bu kadar bir hediyeyi de kabul etmez ve herhalde onu kınarlarmış kabul ettiği için. Küçüklüğünde ana-babasının *kibutz*'unda patlak veren bir tartışmayı canlandırarak anlatmıştı bana, bazı insanların kolunda saat varken bazılarında olmamasıymış mesele. *Kibutz* üyeleri arasında birkaç hararetli oturum halinde geçen tartışmalardan sonra, saatlerin üç aylık sürelerle dönüşümlü olarak takılması karara bağlanmış.

Gün boyu, akşam yemeğinde, sonra da gece Akko limanındaki romantik surlarda yürürken, kendi hayatımı anlattım ona. Benimle Hayfa'ya gelmesini önerdim, otelimde birlikte içki içebilirdik. Gelirim, dedi, benim hikâyem hakkında söyleyeceği çok şey varmış. Sonra onu öpmek geldi içimden, ama "Ya bir zührevi hastalık kapmış*sam* ne olacak?" diye düşündüm. Hâlâ doktora gitmemiştim, bunun bir nedeni, yabancı birine orospularla düşüp kalktığımı anlatmak istememem, ama asıl neden, henüz hiçbir belirti bulamamış olmamdı. Bir şeyim olmadığı açıktı, doktora falan da *ihtiyacım* yoktu. Yine de otele gidelim derken, dudaklarımı onun o katıksız sosyalist ağzına yapıştırma isteğine karşı koydum işte.

"Amerikan toplumu," dedi, sırt çantasıyla uyku tulumunu yere bırakırken, ve arabayla körfez kıyısından Hayfa'ya doğru yola çıktığımızda başladığı konferansa devam etti, "insanlar arasındaki korkunç ve adaletsiz ilişkilere onay vermekle de kalmıyor, bunu teşvik ediyor. Şimdi, inkâr etmek mümkün mü bunu? Değil. Rekabet, yarış, kıskançlık, haset, insan karakterinde hastalıklı olan ne kadar şey varsa, sistem besleyip büyütüyor. Servet, para, mülkiyet

– senin halkın mutluluğu ve başarıyı böyle yoz standartlara vuruyor işte. Bir yandan da," dedi, bağdaş kurarak yatağa tünerken, "geniş halk kesimleri, insan haysiyetine yaraşır bir hayat sürmek için gereken asgari koşullardan bile yoksun. Bu da doğru, değil mi? Çünkü sizin sisteminiz temelde sömürüye dayanıyor, özünde insan haysiyetine aykırı ve adaletsiz bir sistem. Sonuç olarak Alex," –haşin bir öğretmen edasıyla söylemişti adımı, azarlar gibi bir vurguyla– "böylesi bir ortamda gerçek eşitliğin lafı bile edilemez. Tartışma götürmez bir gerçek bu, dürüst bir insansan bana katılmaman mümkün değildir.

"Sözgelimi, yarışma programlarındaki skandalla ilgili olarak yürüttüğün soruşturmada ne geçti eline? Bir şey geçti mi? Hiçbir şey geçmemiş, diyebilirim herhalde. Zaafa düşmüş birkaç bireyin yaptığı yolsuzluğu teşhir etmişsin. Ama onları yolsuzluk yapacak bireyler olarak yetiştiren sistem üzerinde en küçük bir etkin olmamıştır. Sistem yerinden oynamamış. Sisteme dokunulmamış. Peki neden? Çünkü Alex" –oof of, işte başlıyor– "sen de Bay Charles Van Horn kadar yozlaştırılmışsın sistem tarafından." (Ulan yine kusursuz olamadık, anasını satayım! Lanet olsun!) "Sen sistemin düşmanı değilsin. Hatta kendi zannettiğin gibi sistem için bir tehdit bile değilsin. Sistemin zabıtalarından birisin sen, ücretli çalışanısın, suç ortağısın. Kusura bakma ama hakikati söylemek durumundayım: Sen adaletin hizmetinde olduğunu sanıyorsun, oysa yalnızca burjuvaziye yataklık etmektesin. Sizin sisteminiz özünde sömürüye ve haksızlığa dayanıyor, özünde acımasız ve insanlık dışı, insani değerleri umursamıyor bile, ve senin işin de, sanki bu toplumda adalete, insan haklarına ve insanlık onuruna yer olabilirmiş gibi davranarak böyle bir sistemin meşru ve ahlaki görünmesini sağlamak – oysa mümkün değil bu.

"Biliyor musun neden, Alex" –şimdi ne yumurtlayacak?– "biliyor musun ben neden umursamıyorum kimin saat taktığını veya 'varlıklı' ailemden hediye olarak üç-beş kuruş para kabul etmeyi? Neden böyle tartışmaları aptalca buluyor ve bunlara tahammül edemiyorum, biliyor musun? Çünkü biliyorum ki benim içinde yer aldığım sistem, özünde – anlıyor musun, özünde!" –evet, anlıyorum! şu işe bakınız ki İngilizce, *benim* ana dilim oluyor!– "özünde (ve gönüllü bir şekilde, ki bak bu da hayati önem taşıyor – gönüllü bir

şekilde!), insancıldır ve adildir. Üretim araçları topluluğun elinde olduğu sürece, her türlü ihtiyaç toplulukça karşılandığı sürece, hiç kimseye servet birikimi sağlayıp başkasının emeğinin artı değeriyle yaşama fırsatı verilmediği sürece, *kibutz*'un temel karakteri korunmuş olur. Hiç kimse insan haysiyetine yakışmayacak bir yaşam sürmez. Olabilecek en geniş anlamda eşitlik sağlanır. Ve en önemli şey de, budur."

"Naomi, seni seviyorum."

O iri idealist kahverengi gözlerini kıstı. "Beni nasıl 'sevebilirsin?' Ne diyorsun sen?"

"Seninle evlenmek istiyorum."

Gümbürt, diye ayağa fırladı. Onu gafil avlamaya kalkacak Suriyeli teröriste acırım! "*Derdin* nedir senin? Bunun komik olduğunu mu zannediyorsun?"

"Karım ol. Çocuklarımın anası ol. Manzaralı bir evi olan her Allah'ın *ştunk*'unun çocuğu var. *Benim niye olmasın?* Ailemin ismini sürdürmek istiyorum!"

"Yemekte çok fazla bira içtin. Evet, galiba ben gitsem iyi olacak."

"Gitme!" Ve pek tanımadığım, hatta pek de hoşlanmadığım bu kıza, ona ne kadar derin bir aşk beslemekte olduğumu bir kez daha söyledim. "Aşk" –uff, tüylerim diken diken oluyor!– "aaaaşşk," sanki lafını ettikçe duygunun kendisi de peydah olacak mübarek.

Gitmeye çalışınca da kapıya atılıp yolunu kestim. İkimizin paylaşabileceği kocaman rahat bir Hilton yatağı varken gidip Allah'ın bir rutubetli kumsalında yatmaması için yalvardım ona. "Seni burjuva yapmaya çalışıyor değilim, Naomi. Yatak fazla lüks görünüyorsa, yerde de yapabiliriz."

"Cinsel ilişki ha?" oldu cevabı. "*Seninle* mi?"

"Evet! Benimle! Özünde adaletsiz olan sistemden doğru sofranıza, taze taze! Benimle, suç ortağıyla! Evet! Ne İsa'ya Ne Musa'ya Yaranabilen Portnoy'la!"

"Bay Portnoy, özür dilerim ama bu aptalca şakalarınızın arasında, yani bunlar şakaysa bile– "

Bu noktada, ben onu yatağa doğru itelemeye çalışınca ufak çaplı bir boğuşma yaşandı. Memesine elimi attığım anda, çeneme aşağıdan yukarı doğru tos vurmasıyla birlikte kafatasımın çatırdadığını işittim.

"Nerede öğrendin bunu," diye bağırdım, "askerde mi?"

"Evet."

Sandalyeye çöktüm. "Kızlara böyle talim yaptırılır mı yahu?"

"Biliyor musun," dedi, hem de merhametten eser yoktu sesinde, "acınacak haldesin."

"E tabii, bir kere dilim kanıyor– !"

"Hayatımda gördüğüm en mutsuz insansın sen. Bir bebek kadar acizsin."

"Hayır! Hiç de değil," ama elini kaldırarak, ona sunabileceğim her türlü açıklamanın önünü kesti ve gün boyu yaptığı gözlemler doğrultusunda bendeki kusurlar üzerine konferans vermeye başladı.

"Kendi hayatını bu kadar olumsuz değerlendirmen! Neden böyle yapıyorsun ki? İnsanın kendi hayatından hoşnut olmaması hiçbir işe yaramaz. O abuk sabuk mizah anlayışınla kendi kendini alay konusu haline getirmekten özel bir zevk alır gibisin, âdeta gurur duyuyorsun bundan. Gerçekten hayatını düzeltmek istediğine inanmıyorum ben. Söylediğin her sözde bir çarpıklık var, ne yapıp edip 'komik' olmaya çalışıyorsun hep. Bütün gün aynı şey. Şu veya bu şekilde her şeyde bir ironi var, kendini küçültme var. Kendini küçültme miydi?"

"Kendini küçümseme. Kendi kendiyle alay etme."

"Aynen! Üstelik de çok zeki bir adamsın sen – işte bu, durumu daha da tatsız kılıyor. Oysa ne büyük katkılarda bulunabilirdin! Böyle aptalcasına kendini küçümsemen! Ne kadar tatsız!"

"Aa, bilemiyorum," dedim, "kendini küçümseme, en nihayetinde Yahudi mizahının klasik biçimidir."

"Yahudi mizahı değil o! Hayır! *Getto* mizahı!"

Pek sevgi yoktu bu sözlerde, inanın bana. Şafak sökerken kafama dank ettirilmekteydi işte, "Diaspora kültürü"nün en utanç verici yanını temsil ediyordum ben. Yersiz yurtsuz geçen asırlar, sonunda benim gibi tatsız adamlar çıkarmıştı ortaya – korku dolu, hep savunmada, kendini küçümseyen, *gentile* dünyasında iğdiş edilmiş ve soysuzlaştırılmış. Cellatlarına karşı gıkları bile çıkmadan gaz odalarına giden milyonlarca insan, benim gibi Diaspora Yahudileriydi işte, hayatlarını kanlarıyla savunmayı beceremeyen insanlar. Diaspora! Sırf bu kelime bile deliye döndürüyordu kızı.

Sözünü bitirince dedim ki, "Harika. Hadi artık sikişelim."

"İğrenç*sin!*"

"Aynen! Meseleyi çakmaya başladın, yiğit Sabra! *Sen* git dağlarda adalet dağıt, olur mu? *Sen* git bütün insanlığa örnek ol! Siktiğimin İbrani azizesi seni!"

"Bay Portnoy," dedi sırt çantasını yerden alarak, "kendi kendinden nefret eden bir Yahudiden başka bir şey değilsiniz siz."

"Ama Naomi, belki de en iyi Yahudi cinsi budur be gülüm."

"Korkak!"

"Oğlan çocuğu kılıklı şey, sen de."

"*Şlemiyel!*"

Ve kapıya davrandı. Arkasından fırlayıp belinden kavradığım gibi yere yıktım, kızıl saçlı didaktik yavruyu. *Şlemiyel* ha, ben şimdi sana gösteririm kimmiş hödük olan! Allaaah! Hele bir de zührevi hastalık kapmışsam? Âlâ! Muhteşem! Daha da iyi! Bilmeden kanında taşıyıp yaysın işte onu dağlara! Yiğit ve erdemli bütün o Yahudi oğlanlarıyla kızlarına bulaşsın hastalık! Bir doz belsoğukluğu hepsinin aklını başına getirir! Diaspora'da böyle işte, evliya kılıklı veletler sizi, sürgünde olmak böyle! Zaaf ve utanç! Soysuzlaşma ve kendiyle alay etme! Kendini küçümseme – kendi kendinin ağzına sıçma da tabii! Sızlanma, histeri, taviz, şaşkınlık, hastalık! Evet, Naomi, hastalıklıyım ben, ah murdarım – ve bıktım usandım artık, yavrucuğum, bıktım asla layık olamamaktan bu Seçilmiş Kavme!

Vay anasını, ne biçim boğuştu benimle yahu, iri kıyım da bir çiftçi kızı kancık! yeni tezkere almış! Anne ikamesi! Baksanıza, öyle olabilir mi hakikaten? Ay yapmayın lütfen, o kadar basit olamaz canım! *Benim* durumum öyle olamaz! Yoksa benim gibi bir vaka karşısında siz mi *yeterince* basit olamıyorsunuz acaba? Yani sırf kızıl saçlı ve çilli diye bu kız, benim tekboyutlu bilinçdışı zihnimde annem oluverdi ha? Sırf mazimdeki o kadınla aynı Polonyalı Yahudi soyunun dölü diye, öyle mi? O halde burası, Oidipal temsilimizin doruğu oluyor, ha Doktor? Biraz daha fars, dostum! Böylesi fazla ağır oldu, üzülerek söylemek zorundayım ki hazımsızlık yapıyor! *Kral Oidipus* ünlü bir tragedyadır, *şmuk,* bir fıkra değil! Siz bir sadistsiniz, bir şarlatan, kıçı boklu bir komedyensiniz! Yani bu şakanın tadı kaçtı artık, demek istiyorum Doktor

Spielvogel, Doktor Freud, Doktor Kronkite! Biraz da İnsan Haysiyeti'ne saygı göstersenize, orospu çocukları! *Kral Oidipus*, edebiyat tarihinin en dehşet verici ve en *ciddi* oyunudur – bir gag değildir!

Her şeye rağmen, Heshie'nin ağırlıkları için sana minnettarım Yarabbim. O ölünce benim olmuştu hepsi. Alıp arka bahçeye götürür, güneşin altında kaldırır da kaldırır, sonra bir daha kaldırırdım – on dört, on beş yaşlarındayken. "O şeylerle başına bir *tsura* açacaksın sonunda," diye yatak odasının penceresinden seslenirdi annem. "Mayoyla üşüteceksin dışarıda." Charles Atlas ile Joe Bonomo'dan broşürler istedim. Yatak odamdaki aynada gövdemin kaslarla şiştiğini görebilmek için yaşar oldum. Okuldayken üstümde giysilerimle kaslarımı şişirmeye çalışırdım. Sokakta yürürken kollarıma bakardım, kalınlaşmışlar mı diye. Otobüste damarlarımı incelerdim, hayran hayran. Bir gün birisi çıkıp meydan okuyacaktı bana ve üçgen vücuduma, sonra da anasından doğduğuna pişman olacaktı! Ama meydan okuyan falan olmadı, şükürler olsun.

Naomi'ye kadar! Annemin onaylamayan bakışları önünde bütün o oflayıp puflamalarım, kaslarımı şişirip şişirip titretmelerim, hep bu kız içinmiş meğer. Bu demek değildi ki bacak kasları benimkilerden iyi gelişmemiş – ama omuz ve göğüs bölgesindeki kaslar bakımından avantaj bendeydi, nitekim sonunda onu yere yıkıp üstüne çıkmayı başardım ve dilimi kulağının içine soktum, gün boyu yaptığımız gezilerden kalanlar kulağının içinde gıcır gıcır ediyordu, bütün o kutsal topraklar. "Ahh, şimdi seni becereceğim, Yahudi kızı," diye fısıldadım meşum bir tonda.

"Manyaksın sen!" ve bütün gücüyle ittirdi beni. "İpini koparmış bir delisin!"

"Yo, oo yoo!" dedim gırtlağımdan hırıltılar çıkararak, "oo yoo, sana bir ders vermek gerekiyor, Naomi," ve yere bastırdım onu, iyice bastırdım, dersini vermek için: Ey fazilet timsali Yahude, şimdi boku yedin *tsatskele* kafa! Şimdi de *sen* savunmada kal bakalım, Naomi – vajinandaki akıntıyı bütün *kibutz*'a açıklamaya çalış bakalım! O saat meselesini ne de güzel çözmüşlerdi, değil mi? Bak bunun bir kokusu çıksın da o zaman görürsün! Siyon'un onuruna ve geleceğine leke sürmek suçlamasıyla karşı karşıya kalacağın o toplantıda bulunmak için neler vermezdim! Belki bizlere,

düşmüş psikonevrotik Yahudi erkeklerine gereken saygıyı gösterirsin o zaman! Sosyalizm yaşıyor, ama spiroketler de öyle, canikom! Ve işte şimdi sana, hayatın kokulu akıntılarına kapılıp gitmeyi öğreteceğim. Kahrolsun, yıkılsın, insin aşağı bu yurtsever haki şort, aralansın cennetin kapıları, kandaşını, soydaşını dışarıda koma, aç şu kale burcu bacaklarını, sonuna kadar aç, peygamberlerin deliğini! Hazır mısın Naomi, senin üreme organlarına zehrimi bulaştırmak üzereyim! Irkımın geleceğini değiştirmek üzereyim!

Tabii ki değiştiremedim. Kulağının deliğini yaladım, kir pas içindeki boynunu emdim, başının tepesinde topladığı saç örgülerine dişlerimi geçirdim... sonra, tam da saldırım karşısında direniş kırılmaya başlıyor gibiydi ki, kızın üzerinden yana doğru yuvarlandım ve yenilgiyi kabullenerek sırtım duvara dayalı, oturdum. "Faydası yok," dedim, "burada kalkmıyor işte."

Naomi ayağa kalktı. Tepeme dikildi. Soluklandı. *Aşağı* baktı. Ayağındaki sandaletin tabanını göğsüme gömecekmiş gibi geldi bir an. Veya bir tekmede leşimi serecekmiş gibi. Mini mini bir ilkokul öğrencisiyken, defterimin kenarına tek tek koruyucu kartonlar yapıştırmam geldi gözümün önüne. Nereden nereye?

" 'İs-raa-il-dee İk-ti-dar-sıuzzz, da da daaaa,' " diye bağırmaya başladım "Kuşlar Diyarında Ninni"nin melodisiyle.

"Bu da başka bir şaka mı?" diye sordu.

"Sonra bir tane daha. Bir tane daha. Niye inkâr edeyim ki kendi hayatımı?"

Sonra şefkat dolu bir şey söyledi. O kadar yükseklerden söylenebileceği kadar elbette. "Yurduna dönmelisin."

"Evet, yapmam gereken bu, sürgüne geri dönmek."

Ve ta o yükseklerden, bana sırıttı. O sağlıklı, abidevi Sabra! Çalışmayla şekillenmiş bacaklar, pratik ve işlevsel şort, savaş yaraları taşıyan, düğmeleri kopmuş gömlek – lütufkâr, muzaffer tebessüm! Ve o nasır bağlamış, sandaletli ayakların dibinde bu... bu ne? Bu *yavrucuk!* Bu *oğlan çocuğu!* Bu *bebek!* Alexander Portbebe! Portgaga! Portnoy-oy-oy-oy-oy!

"Şuraya bak," dedim, "ne kadar yükseklerdesin. Ne kadar kocaman kocaman oluyor bu kadınlar! Şuraya bak – ne kadar yurtsever! Zafer, gerçekten *hoşuna gidiyor*, öyle değil mi yavrum? Elini kirletmeden kendi tarafına çekmesini biliyorsun onu! Vay anasını

be, tamamen günahsızsın sen! Müthişsin, hakikaten – seni tanımak büyük şeref. Hey, beni de yanına al Dişi Kahraman! Beni de götür dağlarına. Geberene kadar taş toplarım orada, madem iyi olmak için böyle yapmak gerekiyor. Çünkü niye iyi olmayalım ki değil mi ama, iyi olmalı insan, iyi olmalı, iyi, iyi – tamam mı? Sadece ilkelere göre yaşamalı! Taviz vermeden! Bırak başkaları kötü adam olsun, değil mi ama? *Goy*'lar savaş alanına çevirsin ortalığı, bütün suç onların sırtına binsin. Madem ki ben kendi kendime göz açtırmamak için geldim dünyaya, öyle olsun! Azap ve kanaat dolu bir ahlaki hayat, zenginliği feragatte, şehveti nefsi terbiyede bulan bir hayat! Vay, hiç fena değil. Aa, o taşların tadını alabiliyorum! Ne diyorsun, beni de yanında götür – katıksız bir Portnoviyen varoluşa!"

"Yurduna dönmelisin."

"Tam tersi! Kalmalıyım. Evet, kalmalıyım! Şu haki şorttan bir tane almalıyım – erkek olmalıyım!"

"Ne istiyorsan onu yap," dedi. "Ben gidiyorum."

"Hayır, Dişi Kahraman, hayır," diye bağırdım, ne de olsa biraz hoşlanmaya başlamıştım aslında ondan. "Ahh, ne kadar yazık."

O da bundan hoşlandı. Çok muzaffer bir edayla baktı bana, sanki nihayet kendimle ilgili hakikati itiraf etmişim gibi. Kim siker be onu. "Yani senin gibi gürbüz ve sağlıklı bir kızı sikememiş olmam, demek istiyorum."

Tiksintiyle ürperdi. "Söyler misin lütfen, *neden* durmadan o kelimeyi kullanman *gerekiyor?*"

"Dağlardaki çocuklar 'sikmek' demiyor mu?"

"Hayır," diye cevapladı, tenezzül göstererek, "senin dediğin şekilde demiyorlar."

"İyi," dedim, "demek ki hınç ve hiddet bakımından benim kadar zengin değillermiş. Hor görme bakımından." Ve bacağına hamle ettim. Çünkü bana asla yetmez. ASLA! DAHA DAHA olmalı.

İyi de *ne* olmalı?

"Hayır!" diye haykırdı aşağıya doğru.

"Evet!"

"*Hayır!*"

"Öyleyse," diye yalvardım peşi sıra sürüklenirken, çünkü şimdi

o kuvvetli bacağıyla yerde sürüklemeye başlamıştı beni, "bari yalayayım. Bunu hâlâ yapabileceğimden eminim."

"Aşağılık!"

Ve tekmeyi bastı. Bir tane indirdi! O asker bacağının bütün kuvvetiyle, tam kalbimin altına. Kaşınıp durduğum darbe bu muydu acaba? Kim bilir neydi derdim? Belki hiçbir şey. Belki neysem oydum sadece. Belki de ben buydum gerçekten, yalamanın teki, şu ya da bu kadının deliğine kul köle olan bir ağızdan ibaret-tim. Yala! Pekâlâ! Belki benim için en akıllıca çözüm, dört ayak üzerinde yaşamak olur! Am peşinde sürünerek geçip gitmek hayatın içinden ve yanlışları düzeltmeyi de, aile kurup babalık etmeyi de, iki ayak üstünde duran yaratıklara bırakmak! Sokaklarda böyle bir şölen dolaşıp dururken, kime gerek ismine dikilmiş anıtlar?

Sürünerek geçip gideyim öyleyse hayatın içinden – geriye bir hayatım kaldıysa tabii! Gözüm kararıverdi, sıvıların en iğrenci yükseldi gırtlağıma. Ahh kalbim! Hem de İsrail'de! Başka Yahudilerin bir yuvaya, bir sığınağa ve huzura kavuştuğu yerde Portnoy yok oluyor şimdi! Başka Yahudilerin başarı ve refah bulduğu yerde, ben son nefesimi veriyorum! Bütün istediğim ona biraz haz vermekken hem de – e biraz da kendim almak tabii. Ne zaman birazcık hazza bıraksam kendimi, bir kataın sonuna takılı yük vagonu gibi bir ceza geliyor hep arkasından, neden böyle hep, neden?! Aşağılık ha? Kim, *ben* mi? Ve işte bir kez daha yaşanıyor hepsi, bir kez daha çok uzak bir geçmişe çakılıp kalmışım, uzaklarda kalmış, bir daha asla yaşanmayacak bir geçmişe! Kapı çarpılıyor, gitti kız –benim kurtuluşum! soydaşım!– ve yerde inleyip duruyorum, elimde ANILARIMLA! Sonu gelmez çocukluğumla! Asla vazgeçmeyeceğim –yahut benden asla vazgeçmeyecek olan– çocukluğum! Benim olan çocukluğum! Turplarımı hatırlıyorum – Zafer Bahçesi'nde öyle sevgiyle yetiştirdiğim turplarımı. Bizim kiler kapısının önündeki bir avuç toprakta, kendi bahçemde. *Benim kibutz*'umda. Turp, maydanoz, havuç – evet, ben de bir yurtseverim işte, ama başka bir yerde! (Ama orada *da* yurdumda hissetmiyorum kendimi!) Peki topladığım yaldızlı kâğıtlar, buna *ne demeli?* El arabasıyla okula taşıdığım gazeteler! Savunma pullarını yapıştırdığım albümüm, Mihver güçlerini ezip geçecek saflara dizilmiş pullar! Maket uçaklarım – tek motorlu Güvercinim, avcı uçağım

Atmaca, Ateşkuşum! O kadar iyi bir çocuğa ne oldu böyle, onca sevgi beslemişken Kraliyet Hava Kuvvetleri'ne ve Dört Hürriyet'e! Yalta'ya ve Dumbarton Oaks'a bağladığım umutlar! BM için ettiğim dualar! Demek ölüyorum? *Bunu neye yoruyorum?* Cezam mı bu benim? *Ne için?* İktidarsız mı oldum? *Hangi geçerli sebeple?*

Maymun'un İntikamı. Elbette.

"ALEXANDER PORTNOY, ROMA'DA ARKA ARKAYA İKİ GECE MARY JANE REED'İ İNSAN HAYSİYETİNE YAKIŞMAYACAK BİR ŞEKİLDE AŞAĞILAMIŞ OLMAN SEBEBİYLE VE ADI GEÇEN ŞAHSIN DELİĞİNİN SUİİSTİMALİ İLE İLGİLİ OLUP BURADA TEK TEK SAYILAMAYACAK KADAR ÇOK SAYIDA BAŞKA SUÇLARINDAN ÖTÜRÜ, KORKUNÇ BİR İKTİDARSIZLIĞA MAHKÛM EDİLMİŞ BULUNUYORSUN. HAYIRLI OLSUN." "Fakat Sayın Yargıç, adı geçen şahıs rüşt yaşını geride bırakmış bulunmaktadır, her şeyden önce iki yetişkinin kendi rızasıyla girdiği– " "KANUN SIÇMA BANA, PORTNOY. YANLIŞI, DOĞRUYU AYIRMASINI BİLİYORDUN. BİR İNSANI AŞAĞILAMAKTA OLDUĞUNU BİLİYORDUN. VE BU SEBEPTEN ÖTÜRÜDÜR Kİ NE YAPTIĞINA VE NASIL YAPTIĞINA BAKACAK OLDUĞUMUZDA, ÇOLAK BİR ÇÜKLE YAŞAMAYA MAHKÛM EDİLMEN ADİLDİR. GİT, İNSANLARI İNCİTMENİN BAŞKA BİR YOLUNU BUL." "Fakat, yüksek müsaadelerinizle Sayın Yargıç, adı geçen şahıs, benimle tanıştığı vakit halihazırda kendini yeterince aşağılara düşürmüş bulunmaktaydı zannedersem. Acaba 'Las Vegas'tan fazlasını söylememe ihtiyaç var mı?" "AMAN NE GÜZEL BİR SAVUNMA, HARİKA DOĞRUSU. MAHKEMENİN YARGISINI YUMUŞATACAĞI GARANTİLİ. DEMEK EŞİT FIRSATLARDAN YARARLANAMAMIŞ OLAN KİMSELERE BÖYLE DAVRANACAĞIZ, ÖYLE Mİ SAYIN İFK BAŞKANI? BİR BİREYE, HAYSİYETLİ VE İNSANA YARAŞIR BİR HAYAT KURMA FIRSATINI SAĞLAMAK İÇİN ÖNERDİĞİN YOL BU MUDUR SENİN? OROSPU ÇOCUĞU SENİ!" "Sayın Yargıç, lütfen, kürsüye yaklaşabilir miyim acaba – benim yaptığım ne de olsa biraz... ee, şey, ney?... biraz hoşça vakit geçirmeye çalışmaktan ibaretti, hepsi bu." "YOK YAA, *SENİ OROSPU ÇOCUĞU SENİ!*" Ee, n'olmuş yani, sıçayım ulan, biraz *hoşça* vakit geçiremez miyim yani ben? Bütün dünya balçığın içinde yuvarla-

nıp tepine tepine gülerken, benim hoşça vakit geçirmek için yaptığım en ufak şey niye anında suç oluveriyormuş? *Aşağılık,* ha? Tek bir gün gelsin de görsün o, öğleye kadar benim dosyama doluşan suçlamaları ve şikâyetleri: Açgözlülük ve nefret yüzünden millet birbirine neler yapıyor! Para uğruna! İktidar uğruna! İntikam uğruna! *Hiç* uğruna! Evini ipotek ettirecek diye ne kahır çektiriyorlar bir *şvartze*'ye! Adamın biri, vakti zamanında babamın, yağmurlu günler için bir şemsiye dediği şeyden istiyor – o aşağılık heriflerin, karşılığında adamdan neler istediğini göreceksiniz! Hem de gerçek aşağılıklardan bahsediyorum burada, profesyonellerden! Bu şehirdeki bankaların zencilerle Porto Rikoluları işe almaya başlamasını, Harlem'den iş başvurusunda bulunanlarla mülakat için bu semte eleman göndermesini sağlayan kim zannediyorsunuz? Böyle basit bir işi yapan kim? Şu *aşağılık* herif, hanımefendi – Portnoy! Aşağılık birilerini mi istiyorsunuz, hafta içi bir sabah benim işyerime geliniz de Gelen dosyasına bir göz atınız, ben size aşağılık herifleri göstereyim! Başkalarının yaptığı –ve kolayca sıyırdığı– şeyler! Gözlerini bile kırpmadan yaptıkları! Savunmasız bir insanı yaralayınca yüzleri *gülüyor,* Allah aşkına, günleri *neşeyle* geçiyor! Yalan dolan, entrika, rüşvet, hırsızlık – gözlerini kırpmadan işledikleri suçlar, Doktor. Şu kayıtsızlığa bakın! Tam bir ahlaki kayıtsızlık! İşledikleri suçlar, hafif bir mide ekşimesinden daha fazla rahatsızlık yaratmıyor bunlarda! Oysa ben, şöyle biraz alışılmışın dışında bir muamele çalmak istiyorum felekten, hem de *tatildeyken* – ve işte belimi doğrultamıyorum şimdi! Yani, Maazallah, şu altımdaki minderin etiketini yırtacak olsam, "Koparmayınız. Yasal Garanti Altındadır" yazılı etiket – ne kadar verirler dersiniz, elektrikli sandalyeye mi oturturlar acaba? Cürüm ile ceza arasındaki abes orantısızlık, *haykırma* isteği doğuruyor içimde. Haykırabilir miyim? Şu bekleme odasındakileri çok mu sarsar yoksa bu? Belki en çok buna ihtiyacım vardır çünkü, ulumaya. Tam anlamıyla ulumaya, sesimle aramıza başka tek kelime girmeden! "Polis konuşuyor. Etrafın sarıldı Portnoy. Teslim olup topluma borcunu ödesen iyi edersin." "Toplumun götüne koyayım Şerif!" "Üçe kadar sayacağım, ellerini başının üzerine koyarak dışarı çıktın çıktın, Azılı Cani, yoksa biz oraya geliyoruz, ve ateş açacağız. Bir." "Açın ulan, koduğumun frukoları, ipimden aşşaa! Yırtıyorum işte minderin etiketini– "

"İki." "–Hiç değilse yaşadığım sürece, *sıkı yaşadım!*"

Aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaa aaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaahhhhhhhhhh!!!!!!!

Sondeyiş

Tamam [*dedi doktor*]. Ağtık baschlayabiliğiz belki. Ja?

Philip Roth, erkekliğin kitabını yeniden yazdı. Histerik, kurnaz, hesaplı, korku ve beklentilerle dolu, ama çok da kıvrak, cazibeli, hatta cilveli bir kitap bu – neredeyse "öteki"nin kitabı.

Sıkça söylendiği gibi insan dişisi, kadın olarak doğmuyor, bir kadın olarak inşa ediliyor. Ama erkek olmak için de yoğun bir inşaat faaliyeti gerekmekte, üstelik malzemeden çalma şansı çok daha kısıtlı. En azından kahramanımız Portnoy için – ki bu dünyada bir erkeğin başına gelebilecek en büyük talihsizlik onun da başındadır: Bir kadın tarafından doğurulmak ve yetiştirilmek.

Fakat talihsizlikler burada bitmez; bir de baba vardır, çekirdek aile cehennemi vardır. Üstelik Portnoy, Yahudidir; hiçbir yerde kendini yurdunda hissetmeyip hep başka diyarların düşünü kuran bir azınlık mensubudur. Ve her erkek gibi başındaki asıl bela, sonu gelmez istekleriyle ona dünyayı dar eden "koca kafalı canavar"dır. Bir türlü yatıştıramadığı canavarı ile annesinin demir pençesi arasında sıkışıp-kalan Portnoy, bu uzun feryadıyla çağdaş edebiyat tarihinin en kıvrak, en keyifli, en edepsiz monologlarından birini yaratıyor.

Bir erkeğin cinsel gelişimini yer yer gerçekten çok komik ve sevimli, yer yer irkiltici olabilen serüvenleri üzerinden izlerken; bir yandan orta sınıf aile kültürünün dehşetini hissediyor, "büyüme" denen sürecin aslında nasıl azap dolu olduğunu hatırlıyoruz. Çağdaş Amerikan edebiyatının ustalarından Philip Roth, bu romanında argo ile ironiyi, fars ile trajediyi, kahkaha ile hüznü eşsiz bir kıvraklıkla harmanlıyor.

Herkesin kendi çocukluğundan ve annesinden bir şeyler bulacağı; herkesin kendi içindeki ötekiyle, kendi içindeki azınlıkla karşılaşacağı; kendi canavarını hatırlayacağı bir roman bu... çok komik, yakası açılmadık ve sevimli... *Times Literary Supplement*'a göre yüzyılın en iyi yüz romanından biri olan bu samimi itirafnameyi Türkçede yayımlamaktan sevinç duyuyoruz.

AYRINTI•EDEBİYAT
ISBN 975-539-261-0
9 789755 392615